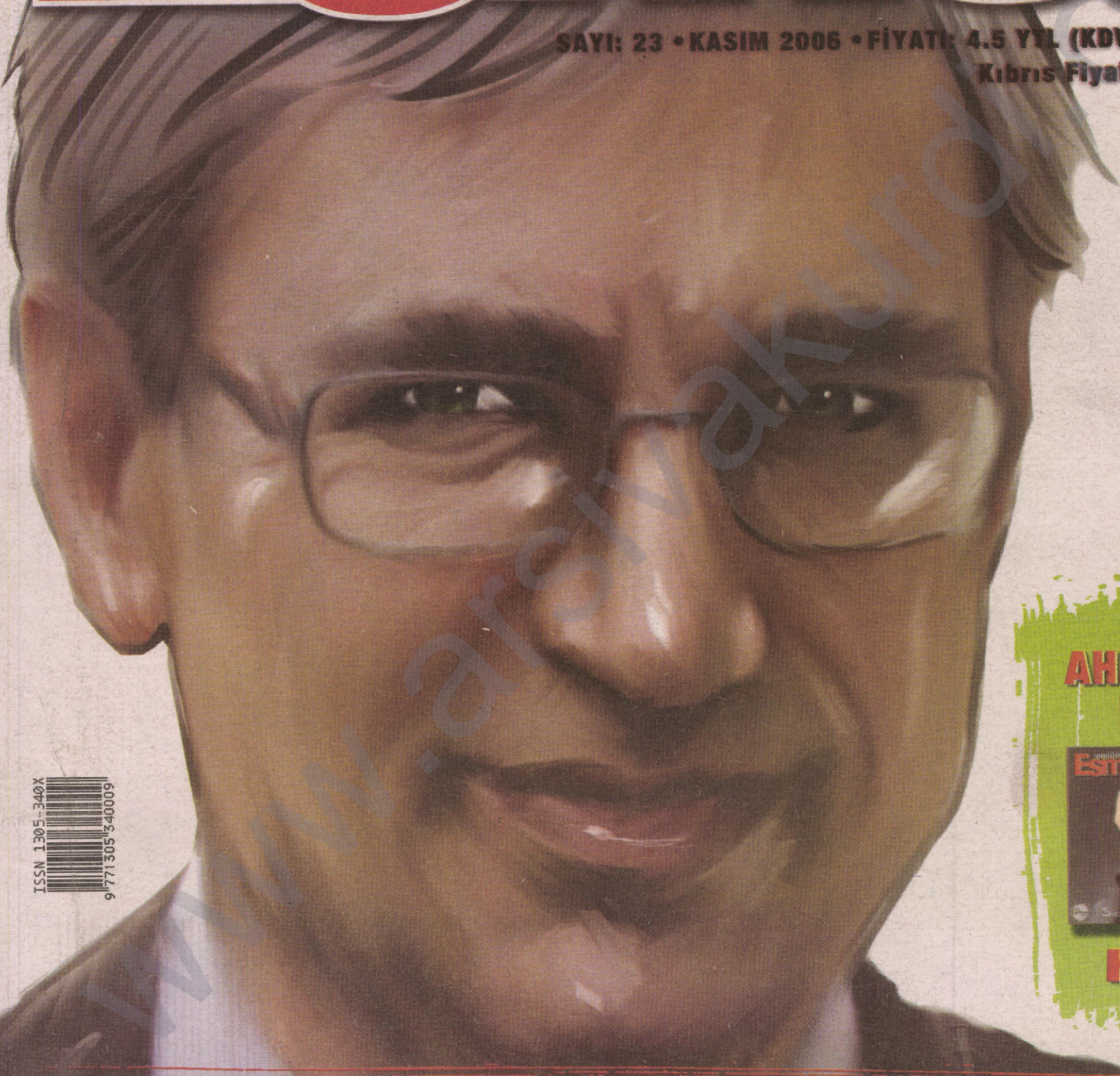

popüler kültür

ESMER

SAYI: 23 • KASIM 2006 • FİYATI: 4.5 YTL (KDV DAHİL)

Kıbrıs Fiyatı: 6 YTL

ISSN 1305-340X

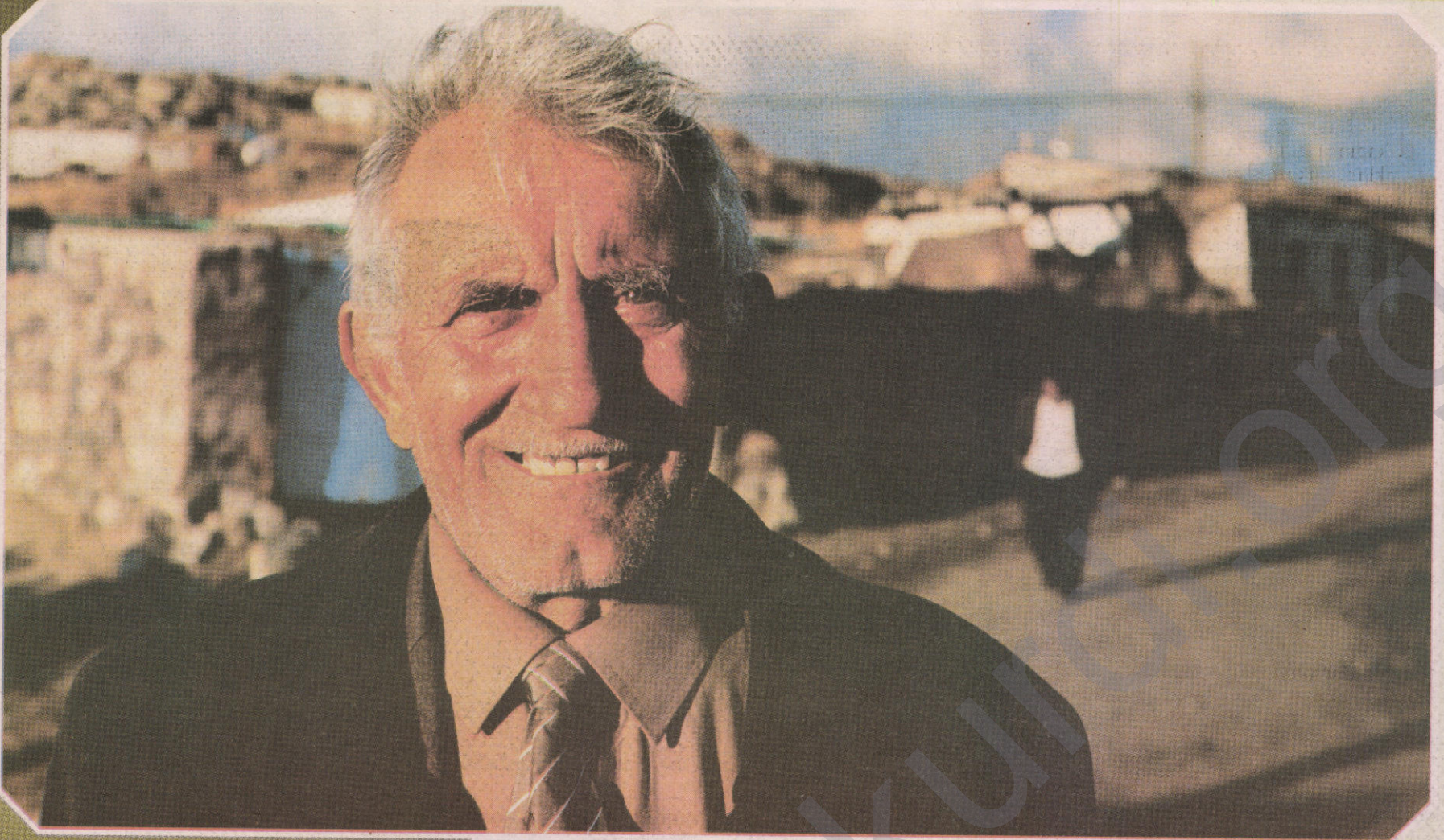

**AHMET KAY
POSTERİ**

HEDİYE

BIJİ ORHAN!

Ankara'ya bol selam...

reisçelik
reisçelik@yahoo.com

Bir gün farkında olmadan köyün eşeklerini toplayıp okuma-yazma öğretmeye kalktım. Sonra hoca delirmiş dediler. Mesleği elimden aldılar.

— Ama hocam onlar eşek yetiştir diye zorladılar diyorsun. Sende öyle yapmışsın.

Onların istediği gibi yani.

— Ola sen sen ne diyirsin. Eşeklik bendeymiş sen anlamirmisin. Meger onlar kendi eşek cinsinden olanları yetiştir diyirlermiş bende anlamamışım Ben kafasız, gitip bildiğimiz eşekleri toplayıp ders vermeye kalkmışım. Adamlarda haklı. Baktılar bizim müdür delirmiş bastılar raporu oldu adımız emekli deli.

Hocanın sözleri bitti ama daha konuşacakmış gibi çıkmak çıkmak gözleriyle bana uzun uzun baktı. Bunları konuşurken sertleşen yüzü yeniden gülümsedi ve sorusunu yineledi:

— Ola nere gidirsiniz? Beni de götürün.
— Hocam Ankara' ya?
— Ola ben gelirim. Ankara'ya bol selam söyleyin. ☑

davranıyordum. Bundan sıkılmışım ve bir gün yine bizi toparlanırken gördüğünde sorusunu sordu:

— Ola nereye gidirsiniz? Akçakale'ye mi? Beni de götürün.
— Hayır, hocam Akçakale'ye gitmiyoruz.

— Ola ya nere gidirsiniz?
— Akıl hastanesine gidiyoruz.
— Ola niye oraya gidirsiniz ki? Sizde mi delirdiz yoksa benim gibi?
— Hocam sahi sen niye delirdin ki? Koca okul müdürüyken.

— Niye olacak oğlum. Ben memleketi insan yetiştireyim diye uğraştım. Onlar tutturdu eşek yetiştir diye. Yahu ben insan yetiştirmek üzerine öğretmen oldum dedim. Onlar yok sen eşek öğretmenisin, dediler. Benim kafam karıştı. Sonra bende karıştırdım eşek öğretmeni miyim yoksa diye.

HOCAM eski okul müdürü. Şimdi emekli deli. Her karşılaşmamızda konuşuruz.

— Ola ne yapırsınız?
— Hocam film çekiyoruz.
— Ola beni de çektiniz mi?
— Hocam çektik.

Biraz toparlandığımızı görünce her seferinde sorar:

— Ola nere gidirsiniz? Akçakale'ye mi? Beni de götürün.
— Evet, buyur gel hocam.
— Yok, ben gelmem. Hem beni niye götüreceksiniz ki!
— Beni de götürün dedin ya!
— Ben gelmem.

Bu muhabbet bir kaç gün devam etti. Hep aynı sorular, hep aynı yanıtlar.

Oysa ben öyleymiş gibi davranmaktan hiç hazzetmem. Kendimle çeliştığım halde hocanın deli olduğunu bilmiyormuş gibi

Yerçekimli Diyaloglar

Yerçekimli Diyaloglar I

Çok çalışmak lazım çok bulutları yapmaya içlerini itinayla doldurup semalara salmaya.

Çok çalışmak lazım çok canseverlerin pencerelerini temiz tutmaya Tiflis'li iblisleri ve araba arkalarında büyümüşleri soframızda ağırlayıp içlerinden hikaye çıkarmaya.

Kırmızı tilkileri ve itleri unutup avlananlara gelince,
Pek tabii bunlar da olacak.

Çok çalışmak lazım çok
Bir parça suya.

Yerçekimli Diyaloglar II

Yaşayacağım demiş,
Yaşamış da
Sıcak günlerin soğuk içkileri
Uzun saçların rahat düğümleri gibi...

Bir gün bir cümle duyulmuş,
"Aynalarda gözüm yeşil limonları kıskanır."

Sırlar unutulmalı.

pelinbatu

Diyarbakır'ın metafiziği

DİYARBAKIR'da bir otelin restorantı. Bugün Sekiz Mart Dünya kadınlar günü. Restoran tıklım tıklım. Takım elbiseli, işadamları gruplarıyla dolmuş. İçeri giriyorum. İster istemez eğildiği çatal bıçaklarından kalkıyor tüm başlar. Restorandaki tek kadın olarak sahneye yakın bir yerde bir masa seçiyorum kendime. Fasil heyeti yüreğimi dağlıyor. Hayatımdaki diğer Sekiz Martları hatırlıyorum. 'Kadınlar vardır'ı sokaklarda haykırdığımız günleri.

Bir assolist kadın çıkıyor sahneye yarı çıplak bir halde. Kadınlar gününde restoranda bir o var bir ben. Saçları sarıya boyalı, yüzünde sahte bir tebessüm. Beni görüyor hemen, tebessümü muzip bir şekilde kıvrılıyor dudaklarında. Restorandaki tek kadın olarak önceliği bana veriyor, şarkı isteme önceliğini. "Ben yalnızım" şarkısını istiyorum ondan. İyice arabeskleşmek istiyorum bu akşam. "Gökyüzünde yalnız gezen yıldızlar yeryüzünde sizin kadar yalnızım" şarkısını. Garsondan kırmızı şarap istiyorum. Birkaç haftadır buradayım. Ruhuma dokunanlar şaraba bulanıyor bu akşam.

Kadınlar gününden beri aralıksız içiyorum kankırmızı bir şaraptan. Kevser şarabı olmalı bu içtiğim. Sesler yankılanıyor kulaklarımda. Yakaran bakışları yoksul çocukların. Kızını kaybetmiş anaların, analarını kaybetmiş kızların ızdırabını içiyorum. Sakat çocuklarla dolu bu şehir. Tavşan dudaklı, şaşı bir çocuk tanıdım mezarlıkta. Beş yaşındaydı ve su satıyordu. Kör bir öfkeyle söylediği küfürlü şarkıları içiyorum, mezarlık çocuklarının dipsiz bakışlarını. Uçurum çiçekleri onlar. Her an yağmurla sürüklenip karışacakmış gibiler toprağa, yok olacakmış gibi, zaten yokmuşlar gibi bakıyorlar bana. Masum bir çocuk oyununun bir ölüm oyununa dönüşmesiyle çocukken aklımlı kaybetmiş delilerin öykülerini dinliyorum.

Gramersiz, imlasız, düzensiz öyküleri kaosa kapılar açıyor ansızın. Yitik

Dipsiz bir testiden içiyorum ben bu şarabı, Diyarbakır'ın yüzleri şekilleniyor akışında kan gibi oluk oluk kırmızı, koyu kırmızı bir gül açıyor on yaşındaki bir çocuğun bıçkın gülüşünde.

ruhlarının ızdırapları, kabir azabı gibi sonsuz, soluksuz, yapayalnız. Şiddeti içiyorum bu akşam, delileri dövmekten haz alan zebani ruhların sarhoş tokatlarını, çocukları dövmekten zevk alan delilerin biçare yumruklarını ve daha da küçükleri dövmekten zevk alan çocukların çil yavrusu gibi kaçışlarını, köyün Frankenstein'ından. O'na soruyorum. Köyün Frankenstein'ına. En sevdiği şarkının ne olduğunu. 'Anılaaar' diye haykırmaya başlıyor. Hırsla, nedensiz yere aniden inip çıkıyor yokuşlardan, sanki dünyanın en önemli misyonunun peşinde. Herkes kaçıyor çünkü herkesi tokatlıyor. Ben duruyorum. Aniden o da duruyor ve seyrediyor beni. Sessiz ve kitleniyor bakışlarımız. İçiyorum intiharlarını amansız sevdalara kelepçelenmiş gençlerin, cep telefonlarında mesajları ailelerine 'Onları hapse atın,

annemi ve babamı, onlar sorumlular ölümümünden'.

Dipsiz bir testiden içiyorum ben bu şarabı, Diyarbakır'ın yüzleri şekilleniyor akışında kan gibi oluk oluk kırmızı, koyu kırmızı bir gül açıyor on yaşındaki bir çocuğun bıçkın gülüşünde. Ayakkabıları nasıl da tutkuyla parlatmış. 'Anneme bakıyorum' dediğinde 'Çünkü babam ikinci anama bakıyor şimdi' dediğinde, ben erkeklerle konuşuyorum diye kötü kadın olduğumu düşünüşüne içiyorum. İhtiyarların buruşmuş tenlerini yalamak zorunda kalan küçük kızların paramparça ruhlarını içiyorum ve kaçışlarını her seferinde sığınma evlerinden ve mahkûm edişlerini kendilerini çaresizce o kara kaderlerine.

Bir ihtiyarın günahkâr geçmişini aklamak için telaşla inşa ettiği o derme çatma türbe içiyorum ben bu akşam. 'Ben bu dünyayı bırakmışam' dediğine, kataraktlı gözleri ışısız, kör bir karanlıkta tespih çeken ihtiyarın ürkek sözlerine içiyorum, hiç durmadan konuşan, duymamak için günahlarının çığlığını. Toplumla küsmüş onurlu çobanların kendilerine sakladıkları romanlara, şiirlere, şarkılara, seyircileri keçiler olan hayali filmlerine, sevdalarını kaçırdıkları küheylanlarla şanlı bir kahraman gibi tarihe isimlerini yazdırdıkları o hayali filmlere içiyorum bu akşam. Dünyalar güzeli bir çocuğun sessizce ve ka-

ranlıkta narin bir yasemin çiçeği gibi bir akşamüstü açılışına içiyorum, babasının özenle sakladığı onu, tüm gözlerden ama kokusunun tüm köye yayıldığı akşamları ve köyünün ötesindeki şehirleri ve başka hayatları düşlediği uzayıp giden o tozlu köy akşamlarında, çaresizliğime içiyorum bu akşam, kendi zavallığıma, gördüğüm dünyalara ve hayatlara ve değer vermediğim her şeye, yeterince...

Küçük kızın ışıltılı güzelliğinin bu köyde çürüyüp gidişine engel olamayışına içiyorum. Kabadayı bir edayla saktan bacağına ameliyatı için selpak saktan sokak kızı Zemzem'e içiyorum ve öfkesine, ona acıyanlara ve sekiz yaşındaki bedeninde topladığı onura ve kızgın bakışlarında bize acıyışına, zavallılığımız ve biçareliğimize acıyışına ve saktılığına içiyorum bir halkın, yaralarını sarmayışına kimsenin, bu kara boşluğun kör bir intikama dönüşmesine ve gözü dönük cinayetlerle patlamasına şehirlerimizde, topyekûn intihar eden bir halka içiyorum, topyekûn atan kendini dipsiz bir uçurumdan, yuvarlanan birer birer, sessiz yankısız! ☹

Küçük kızın ışıltılı güzelliğinin bu köyde çürüyüp gidişine engel olamayışına içiyorum.

[eylemkaftan]

Fotoğraflar: Eylem Kaftan.

Bu Tara Jaff'ın Şarkısı...

GÖRDÜK gördük de sahneye bu kadar yakışanı hiç görmedik. Karşımızda enstrümanıya bütünleşmiş, "kras fistan"lar içinde, durmadan gülümseyen bir melek vardı. Ve o sihirli enstrümanının teline her dokunuşunda, salonu dolduran kalabalığın yürek telerini titretti. Tara Jaff'tan söz ediyoruz, Kürtlerin meleğinden. Yolu, albümü ve konseri nedeniyle İstanbul'a düşen ve geçtiğimiz günlerde ilk albümü yayınlanan Tara Jaff, ilk günden bugüne her şeyi ama her şeyi **ESMER**'e anlattı.

Ne zaman ve nerede doğdunuz?

— Ben 1958'de Bağdat'ta doğdum. Aslen Halepçeliyiz.

Anne ve babanız kimler?

— Babamın ismi Celal Jaff. Annemin ismi Türkan... Annemle babam, Ankara'da tanışmışlar ve evlenmişler.

Babanızın Ankara'ya niye gitmiş?

— Babam diplomattı. Irak'ı temsilen dış görevlerde bulunuyordu. Ankara'da görevde olduğu sırada, annemle tanışıyor. Bir piknikte tanışıyorlar. Babam derdi ki, "Ben çok yakışıklıydım, beni götür görmez âşık oldu annen bana..." Annem ile babam çok iyi anlaşılırdı. Annem Tatar bir ailenin çocuğuydu. Babam hep şu derdi: "Türkiye'de Kürtler konusunda ön yargıları olmayan tek bir insan tanıdım, onunla da hemen evlendim." Biz büyük bir aşiret, çok zenginiz falan diye annemi biraz kandırılmış. Annem de babamın çok yakışıklı olduğu için teklifi kabul ettiğini söylüyor. Öyle tanışıp sonra evlenmişler. Aralarında çok iyi diyalog vardı. Babamla Kürtçe, annemle Türkçe konuşurduk. Okulda da Arapça...

Kaç kardeş siniz?

— Biz dört kardeşiz.

Peki, babanızın görevinden dolayı yağlı bir ülke dolaşmış olmalısınız?

— Evet, ben doğduktan sonra ailemle önce Çin'e gittik, ardından Mağrib'e daha sonra da Afganistan'a göçtük. Ben 9 yaşındayken tekrar Bağdat'a geri döndük. Bağdat'ta okula başladım 18 yaşına gelinceye kadar Bağdat'ta okudum.

Halepçe'de kalmadınız hiç değil mi?

— Hayır, ama akrabalarımızın hepsi orda. Tatil günlerinde babamla Halepçe'ye akrabalarımıza ziyarete giderdik. Çocukluğuma dair Halepçe'yi hatırlıyorum.

Gittiğiniz yerlere alışabiliyor muydu-

nuz? Kolay oluyor muydu?

— Aile ortamımız çok iyiydi. Annem, babam ve kardeşlerimle çok sıcak ilişkilerimiz vardı. Bu yüzden fazla zorluk çekmiyorduk.

Nasıl bir çocuktunuz? Bu kadar yer gezmek üzerinizde nasıl etkiler bıraktı?

— Sürekli dışarıda parklarda gezerdim. Doğayla iç içe ve özgürdüm. Ama dışarıya karşı bir yabancılaşma yaşıyorduk. Birde ben çok içine kapanık ve utangaç bir çocuktum. Genellikle hayvanlarla uğraşırdım. Mesela benim bir kedim vardı, bir de köpek hep onlarla oynardım. Dışarıda bulduğum kedileri, köpekleri ve kuşları eve getirirdim. Diğer çocuklar gibi oyuncaklarla oynamayı sevmiyordum.

Nasıl bir ortamda büyüdünüz, evde nasıl bir kültür hâkimdi?

— Tamamen Kürt kültürüyle büyüdüm. Demokrat bir ailemiz vardı, birçok Kürt ailesinde olan muhafazakârlık bizde yoktu. Birçok kitabımız vardı evin içinde. Hepsini İngilizceydi. Babamın İngilizcesi çok iyiydi ve bize de İngilizce öğretiyordu. İlk okuduğum kitap Horoz hikâyesini anlatan bir kitaptı.

Peki, hangi ülkede olursanız olur, evde pişen özel bir yemek var mıydı?

— Evet, vardı. İki tane özel yemeğimiz vardı. Benim halen en çok sevdiğim yemeklerdir. Biri meşhur bir Kürt yemeğidir. Adı Tırnoxe, diğeri ise Tatar böreği... Annem ikisini de çok güzel yapardı.

Aile içinde hâkim olan kültür neydi?

— Ağırılık babamdaydı. Annem de bu konuda çok duyarlı bir insandı. Babamın dediği gibiydi hakikaten. Kürt kültürüne özel bir ilgisi vardı. Kürtlerin siyasal ve kültürel durumlarıyla ilgiliydi, ama ikisinin de görüşü, çocuklarını modern ve iyi şartlarda yetiştirmek, onlara iyi eğitimler aldirmaktı.

Bunu başarabildiler mi?

— Evet, aslında başardılar. Hepimiz iyi eğitimler aldık. Babam bunun için çok çaba harcadı.

İsminizi kim koymuş ve Tara ne demek? Özel bir anlamı var mı?

— Babam koymuş. Tara, gelinlik içindeki kırmızı duvağa deniliyor. Bu isim babamın hoşuna gittiği için koymuş. Jaff ise bizim aşiretin ismi. Irak'taki en büyük Kürt aşiretidir Jaff'lar. Bir kolu da İran'da. İran ve Irak sınırları içerisinde kalan geniş bir bölgede hüküm sürmüşler yıllarca. Göçebe bir aşiret. Ama sonra sınırlar çizilince,

Arp esasında Kürt müziğinde kullanılmış bir enstrüman. Sufi şiirlerinde Arp'a yer verilmiştir mesela. Kürtçe Arp'a "Çeng" deniliyor.

yarısı Irak'ta, yarısı İran'da kalmış.

Müzikle ilişkiniz nasıl başladı?

— Dediğim gibi, ailem iyi bir eğitim almamızı istiyordu. Babam ortaokul yıllarında bize piyano hocası tuttu. Ben ve ablam okul dışındaki zamanlarda ders almaya başladık. İlk piyanoyla başladı müzik serüvenim.

Evde ne tür müzikler dinlenirdi peki?

— Evde batı klasikleri dinleniyordu. Genelde klasikler. Kürt müziğine dair çocukluğumda bir şeyler hatırlamıyorum pek. Ama babam dinlerdi bazen. Fakat daha ziyade enstrümansızdı, sadece ses vardı, dengbêj geleneğine ait müziklerdi. Ben ise gençtim ve batı müziğine özeniyordum. Piyanodan sonra gitar çalmayı öğrendim. Çocukluğumda, gençliğimde daha çok batılı sanatçıları seviyordum. Bob Dylan, Joan Baez falan dinliyordum. Kürtçe genelde özel günlerde olurdu. Mesela bayram vb. gibi özel günlerde toplanıp Kürtçe müzikler dinlerdik.

Şarkı söyler miydiniz peki, ilk ne zaman sahne aldınız?

— Evet, ama İngilizce şarkıları söyledim. Lisede okurken okulda bir programda sahne aldım, İngilizce şarkılar söyledim. Bağdat'ta Araplar çoğunlukta olduğu için

Kürtçe şarkı söyleyemiyorduk. Okulda Kürtçe konuşulmuyordu. Hocalar Arap olduğu için dilimizden anlamıyorlardı. Anlamadıkları içinde mecburen Arapça konuşuyorduk. Kürtçeyi ancak evde konuşabiliyorduk.

Sonra nasıl gelişti müzik hayatınız?

— Ben Bağdat'ta liseyi bitirdikten sonra Londra'ya gittim.

O yıllarda Saddam Hüseyin iktidara yeni gelmişti. Saddam'ın iktidarı yavaş yavaş insanları öldürmeye başlamıştı. 1972 yılında babamı da tutukladılar. İkinci kez tutuklanan kişiler idam ediliyorlardı. Babam da bir kez tutuklandıktan sonra ikinci kez tutuklanmaktan korkuyordu. Irak'ın dışına çıkmak istiyordu, ancak devlet onun kaçtığı anlaşırsa ailesine zarar verecekti, bundan korkuyordu. Bu yüzden önce biz çocukları belli aralıklarla yurt dışına çıkarırdı, en sonda da kendisi çıktı. İlk olarak 1976'da beni gönderdi daha sonra tek tek diğerlerini. Ben Londra'da iki yıl hazırlık okuduktan sonra üniversiteye başladım. Psikoloji Bölümünü bitirdim.

Peki, orda nasıl bir hayat bekliyordu sizi? Alışabildiniz mi?

— Oraya gidince, Kürt çevresinin içine girdim ve Irak'ta hissetmediğim duyguları orada hissetmeye başladım. Kürt kimliğimi, kültürümü ve müziğimi orada keşfetmeye başladım. Hasret duymaya başladım memleketime. Okulda da, dışarıda da hep çevremde bizim insanlarımız vardı. Ve hayatımı değiştiren sanatçıların müzikleriyle tanıştım. Şivan Perwer'in kasetini ilk kez 1978 yılında Londra'da dinledim. Daha

DİLLEY DÊWANEM

Mezopotamya'da Sümerler tarafından kullanılan ve Kürtçe "çeng" denilen Arp ile antik şarkıları modernize edip yorumlayan Tara Jaff'ın ilk albümü, "Dilley Dêwanem-Yorulmaz Kalbim" ismiyle Kom Müzik'ten çıktı. Sekiz eser içeren albümü genel olarak, Kürtçenin Hewremani lehçesine ait eski eserler oluşturuyor. Eserler arasında Kürdistan coğrafyasında yaşayan Sufilere ait şarkılar da bulunuyor.

sonra Mazhar Xaliqi ve Nasir Rezazi'nin kasetlerini dinledim. Bu kasetleri dinledikten sonra elime gitarı alıp bu şarkıları söylemeye başladım. Artık Kürt müziği yapmak istiyordum.

Yaptınız mı peki?

— Üniversite yıllarımda Şilili'den bir müzik guru-bu gelmişti, bana 'Bizimle çalışacak bayan bir şarkıcı lazım' dediler. Ben onların şarkılarını öğrendikten sonra, onlarla birlikte turnelere çıkmaya başladım. Ben onların şarkılarını söylerken, araya bazı Kürtçe şarkıları da koyuyordum. Onlarla birlikte Kürtçe şarkılar söylüyorduk. İlk Kürtçe müziği orada, Şilili bir grupla yapmaya başladım.

Şivan'la tanıştınız mı daha sonra?

— Evet, en büyük hayalimdi. Üniversite yıllarımda 'Kürt Öğrenciler Birliği' hareketinde yer alıyordum. Bir konser düzenledik, konsere Şivan Perwer ve Gülistan Perwer'i çağırıştık. Şivan ve Gülistan'la böylelikle tanıştım. Ben o zaman Şivan'dan bir tane saz istedim. İkinci gelişimde bana bir tane saz getirdi. Bana çalmasını da biraz öğretti.

İlk sazınız Şivan'dan hediye, öyle mi?

— Evet, hatta ilk geldiklerinde ben de onlarla sahne aldım. Gitar çaldım onlar için. Bir de Gülistan ile beraber bir şarkı da seslendirdim. Şivan'ın saz çalışması üzerine, sazi öğrenmeye karar verdim ve Şivan'dan istedim.

Peki, Arp ile tanışmanızın hikâyesi nedir?

— Şilili müzik gurubuyla turnelere çıktığım için birçok ülkenin müziklerini dinliyordum. Bunların arasında en çok hoşuma giden İrlanda müziği olmuştu. 1985'te İrlanda'nın milli enstrümanı olan Arp'ı gördüm. Ben çocukken de bir müzede bu aleti görmüştüm ve çok hoşuma gidiyordu. Sesini duyunca adeta vuruldum, benim için bütün enstrümanların bittiği an oldu, dedim ki, ben bundan sonra hayatım boyunca bunu çalacağım. Ama nasıl çalacağım, kimden öğreneceğim?

Nasıl çalıp, kimden öğrendiniz?

— O zaman bir şey hakkında bilgi almak daha zordu. Şimdi ki gibi internet yoktu. Ben de devlet kütüphanesine gittim, uzun uğraşlardan sonra Arp'ı anlatan bir kitap buldum. Kütüphaneden alıp da geri götürmediğim tek kitap odur. O kitabı defalarca okudum, sonra araştıra araştıra Arp satan bir dükkân buldum. Daha sonra kendime bir Arp aldım. Arp çalmayı öğrendikten sonra diğer bütün enstrümanları bıraktım. Daha önce gitarla çaldığım şarkıları Arp'la çalmaya başladım. Arp çalmayı öğrendikçe Kürtçe parçaları da çalmaya başladım.

Oluyor muydu peki?

— Evet, hem de çok güzel oluyordu. Arp esasında Kürt müziğinde kullanılmış bir enstrüman. Sufi şirirlerinde Arp'a yer verilmiştir mesela. Kürtçe Arp'a "Çeng" deniliyor. Çeng çok eski bir enstrümandır. 5 bin yıllık bir geçmişi var. İlk olarak Sümerler kullanmış. İran bölgesinde yaygınmış.

Arp ile serüveniniz nasıl gelişti?

— Dedğim gibi artık hayatımın en önemli şeyiydi Arp. Merkezindeydi. Bir süre sonra aşk, daha baskın çıktı. Evlendim ve müzikten uzak durmak zorunda kaldım bir süre.

İlginç. Neden uzak durdunuz ve evliliğiniz nasıl oldu? Nasıl tanıştınız?

— 1986'da evlendim. Eşim Filistinliydi. Okul bittikten bir süre sonra tanıştık. Aşk olmuştu birbirimize. Sonra İngiltere hükümeti onu IRA sempatisini olduğu gerekçesiyle tutukladı. Tutukluken ziyaretine gidemiyordum, rahat görüşebilelim diye hemen evlenmeye karar verdik. Bir süre sonra bırakıldı,

Tara Jaff, Genel Yayın Yönetmenimiz Ferzende Kaya'nın sorularını cevapladı...

artık İngiltere'de yaşamak istemiyordu. O da Tunus'a yerleşti. Ben Londra'da, o Tunus'ta öylece sürdü birkaç yıl. Gelip gidiyordum ben. Tunus'ta kaldım bir süre. Bütün bunlar olurken, müzikle ilgilenemedim. Ayrıca evlendikten bir yıl sonra çocuğumu dünyaya getirdim, bir oğlum oldu. Onu büyütmeyle meşgul oldum. Uzaklık ve bir takım sorunlar yüzünden 1993'te ayrıldık. Ben tekrar tamamen Londra'ya yerleştim ve artık hiç bırakmamak üzere Arp'a sarıldım.

Peki, okuldaki mesleğinizle ilgili bir şey yaptınız mı? Ne tür işlerde çalıştınız?

— Hayır yapmadım. Okul bittikten sonra bir süre sekreterlik yaptım. Sonra da evlendim zaten. Ama ayrıldıktan sonra, tekrar okula dönmeye karar verdim. Uzmanlık sınavına girdim ve iki sene daha okuduktan sonra psiko-terapist olarak çalışmaya başladım. Hayatımda sadece müziğim ve işim vardı. Bir de anne - babam ve oğlum. Beraber yaşamaya başlamıştık zaten.

İlk profesyonel konserinizi ne zaman verdiniz?

— 1994'te verdim. Bu Kürt müziğinde yeni bir şeydi. Büyük bir coşkuyla karşılanınca ben daha fazla motive oldum ve daha çok çalışmaya başladım. 2000'den sonra daha çok duyulmaya başladı müziğim. Medya TV'ye çağırıldım. Sonra Londra Belediye'sinin festivaline ve daha birçok festivale çağırıldım. Dünyanın değişik yerlerinde konserler verdim.

Yaptığınız müziği nasıl tanımlıyorsunuz? Bir kategoriye sokmak mümkün mü?

— Ben ad koyamıyorum. Arp çalıyorum ve Hewremani şarkılarını söylüyorum. Genel olarak müzik yapıyorum. Ben kategoriye sokmak istemiyorum ama bir kategoride değerlendirmek isteyen de değerlendirebilir.

Hewremani şarkılarla ilişkiniz nedir? Neden özellikle Hewremani şarkılar?

— Bu durum tamamen babamla ilgili aslında. Babam bir soran. Ama Hewreman bölgesinde büyümüş, bu şarkıların etkisinde kalmış. Bana her ne kadar çocukluğumda müzik hocası da tutmuş olsa, aslında babam benim şarkı söylememi istemiyordu. Bunu kimi zaman dile de getiriyordu. Bunun zıtlaşmasını hep yaşadık. 2000 yılına doğru, annem ve babam hastalandı. İkisi de kanser hastasıydı. Ben de bu nedenle işimi bırakıp, evde onlara bakmaya ve müzikle uğraşmaya başladım. Birer yıl arayla ikisini de kaybettim. Babamın Hewremani şarkılara olan ilgisini bildiğim için, hastalandığında Hewremani bir şarkı ezberledim ve ona söyledim. Bu çok hoşuna gitti, o andan itibaren beni desteklemeye başladı. Ve onu kaybettiğimiz ana kadar ki bütün zamanımı bana Hewremani şarkılarla öğretirken geçirdi. Bugün söylediğim birçok parça, babamdan öğrendiğim şarkılar üzerine yapıldı.

Son olarak albümünüz çıktı, onun hikâyesi nedir?

— Albüm yapıp yapmama konusunda çok kararsızdım. Ama her ihtimale karşı, Londra'da stüdyoya girip bir albüm hazırlamıştım, sadece yayınlamayı bekliyordum. Çok da talep vardı. Sonra 2005'te Batman Festivali'ne çağırıldım. Festivalde Kom Müzik'ten Zübeyir Bey ile tanıştık. Bana albüm yapmak istediklerini söyledi. Zaten albümüm hazır, çok güzel bir tesadüf oldu, alın hemen yayınlayın, beni de bir yükten kurtarın, dedim. Böylelikle albüm hazırlandı ve şimdi çıktı. İlk albüm, çok mutluyum, babama olan vefa borcumu yerine getirmiş gibi hissediyorum.

Şu sıralar ne yapıyorsunuz, müzik dışında bir uğraşınız var mı?

— Şimdi Londra'da hastanede hastalara Arp çalıyorum. Müzikle terapi seanslarımız var. Onun dışında hayatımda müziğim ve oğlum var sadece.

Alacakaranlık

Ve düştü günlerin nabızı,
sabah vardiyalarında çoğalmak yok artık;
çocuk düşlerimizi renklendiren gece nöbetleri bitti.
Gökyüzüne uzanan yumruklarımızın gölgesinde
neşeyle kıpırdanan al bayraklarımız, susuz ekinler gibi büküldü boyunlarını.
Düşmanın çarmihinde değil, karar masalarımızda yitirdik gülümsemeyi.
Ekim'in tutkusuyla unutulmuş İhtilal-i Kebir'in belgilerini, tarih afaroz etti bizi.
Yarıldı yıldızlara döşediğimiz yol, kırıldı yelkenlilerimizin direkleri. Güzellikimizi bileyen türküler, şımarık esintilerin sığıntısı şimdi. Kocaman bir vitrine dönüşen bu kentte
duymamak için çırıl çıplak haykıran insanı,
gözlerimizle tıkadık kulaklarımızı kilitledik ellerimizi ceplerimize, sokaklar ağlarken halimize, sarhoş bir suratla izliyoruz, kafatasımızın kireçli toprağında zafer naralarıyla ilerleyen karamsarlığı.

ahmetümit

ahmettuglar
ahmettuglar@esmerdergisi.com

Yeniköy yalıları

YENİKÖY'ün bugün Türkiye'de geniş kesimler tarafından Tansu Çiller ve dostlarının ikametgâhlarının bulunduğu semt olarak tanınması bir talihsizliktir. Onun başbakanlığı döneminden nemalanan yakın çevresinin de Yeniköy'de Çiller yalısına komşu yalı ve köşklere oturdukları anlaşılınca medya lakabı üretmişti: **Yalı Çetesi**.

Oysa Yeniköy'ün, Türkiye yolsuzluk haritasında bir nokta olarak tanımlanmadan çok daha önce sayılması gereken birçok başka özelliği söz konusudur.

Ve bunlar İstanbul'un ve Türkiye'nin yakın tarihindeki gizli ve açık şiddet uygulamalarına ve sonuçta kaybedilmiş çoğulcu sosyal yapısına ilişkin o denli önemli göstergelerdir ki, karşısında Çiller ve arkadaşlarının yalı sistemi küçük bir kirlenme, geçici bir yozlaşma olarak kalır.

İstanbul Boğazı'nın Avrupa Yakası'nda, İstinye ile Tarabya arasında yer alan Yeniköy, 19. yüzyıla kadar hala bir Rum köyüydü. Ve 1955'teki 6-7 Eylül olaylarına ve 1960'lardaki Kıbrıs gerginliklerine kadar da bu sosyal dokusunu, çok kültürlülüğünü korudu. Yeniköy'ün eski adı Nihori'dir ve annesi Nihorili olan Kavafis bu küçük köy için yazdığı şiirde şöyle demektedir: "Eğer akşamları yürüyüşe çıkarsan/ Önünde ceviz ağaçlarını bulursun/ Artık yoluna devam etmene gerek yok/ Nihori'den daha güzel olan nereyi arayacaksın?"

Yeniköy'ün tarihine ilişkin detaylı bilgi sahibi olmak isteyenlere Sel Yayıncılık'tan çıkan Orhan Türker'in "Nihori'den Yeniköy'e" adlı kitabını öneririm.

Kitap 20. yüzyılın ikinci yarısında Türkiye toplumunda yayılan gündelik faşizmin nasıl bir barış ve kardeşlik köyünü tahrip ettiğinin ve bugünkü Yeniköy'ün eskisinden ne kadar farklılaştığının en-

vanterini ortaya koyuyor.

Ama dediğim gibi, bugün de Yeniköy'ü yeni ve şaibeli zenginlerin yalılarıyla nitelendirmek yine de bu güzel semte, daha doğrusu mahalleye adaletsizlik olacaktır.

Yeniköy, Ortaköy ve Kuruçeşme'den sonra Boğaz kıyısı boyunca Karadeniz yönünde ilerlerken tekrar mahalle hayatının pratikleriyle buluşulan ilk semttir.

Bu yüzden de özellikle haftasonları geleneksel mahalle duygusunu özleyen kent gezginleri sabahın erken saatlerinden başlayarak bu sakin semte nüfuz ederler.

Sokak satıcılarından ve fırınlardan alınan ıspanaklı ve patatesli kol börekleriyle kıyıda çay bahçelerine yerleşirler.

Özellikle Emek Kafe'nin menemeni revaçtadır. Çay da iyidir ve fincanda servis edildiğinde de kıvamındadır.

Yeniköy'de öğle yemeği için de pratik seçenekler bulunur. Takanik'ten balık- ekmeğe mesela.

Akşam için biraz tuzluca önerimiz ise "İskele Lokantası"dır.

Ayios Nikolaos gibi kiliseleri, Ayia Paraskevi gibi ayazmaları ziyaret ederek Yeniköy'ün Nihori olduğu günlerin sakinlerini hatırladıktan sonra oturun sofraya ama yine de bir meyhanede, bir kadeh de onlar için devirin.

İstanbul'un en güzel konsolosluklarından biri olan ve benim için de özel öneme sahip Avusturya Başkonsolosluğu da Yeniköy'dedir ve bu sarayda bir Avusturyalı bestecinin eserlerini dinlemek de ayrı bir keyiftir. Böyle bir davet ya da konser haberi alırsanız, kaçırmayın derim.

Yeniköy'e gitmenin hiçbir fırsatını kaçırmayın derim.

Yeniköy'ü yeni ve şaibeli zenginlerin yalılarıyla nitelendirmek yine de bu güzel semte, daha doğrusu mahalleye adaletsizlik olacaktır.

Dicle'nin çocukları

(.)
su çoğulumuzdu bizim
birikmenin ve hep birlikte yürümenin sesi...

bir çocukluk evini anımsarken,
acıları dinlemenin masallardan farkıydı belki
yakın anlamlar kurmak,
kan ile kırmızı arasında.

(.)
dicle,
ekinlerin çoğalan sancısı,
göğü yere taşıyan mavi çalkantı,
karanlıkta ıssız adımlarıyla dağlara çarpan
sisin dağılırken boğulduğu su...

sen amansız yolculuğu umudun,
senin sularında yıkamış saçlarını annem,
kokusuyla büyümüşüm kıyılarındaki çiçeklerin,
ilk senin sularında görmüşüm aksini yüzümün.
ve yakamozlarına sarmışım geceler boyu
dağlarda yakılan ateşlere düşürüp aklımı.

(.)
kan ile aşk arasında bir kuytu,
K A L B İ M

ne zaman konuşsam,
sözcüklerin kıyısında ince bir sızıyla
kanıyor tarihi,
yaşlı ve yorgun yüzleriyle
idam sehpasında
kendi iskemlelerini tekmeleyenlerin.
bir çığlık gibi kazanıyor,
son sözleri darağaçlarına.
dicle kan kırmızı akıyor...

kıyılarında soldurulmak istenen çiçekleri,
senin sularına gömmektir belki düşleri onların.
ama bilmezler,
elbet yargılayacaktır tarih kendisini,
barut ve kan kokan tanrılarını...

(.)
rüzgar dağıtıyor tozlarını
geniş vadilere, alanlara
G Ö K Ç İ Ç E K L E R İ N İ N

artık bir çocukluk evine dönmek,
yakılmış evler, bomboş harabeler
ve korkunun sindiği taşlardır,
ocağındaki ateşi küllemeden
dönüp de son defa bakmaya kıyamadan...

ah, halkımın türkülerinin ince yüzü,
inaniyorum sarı saçlarına
ve mavi gözlerine çocuklarımızın.
inaniyorum çocuk oyunlarından çıkıp,
uyandırılmış toprakta,
çatlaman tohum olduklarına...

(.)
akıyor dicle,
yağmurların Ç O Ğ A L T T I Ğ I yürüyüşüyle
darağaçlarına bakıyor,
her B A H A R D A çiçeklenen...

filizözbay

KÜRTLERİN, yaşanan ilişkilerde pek görülmeyen "kardeşlik" gibi bir sloganı çok yoğun bir şekilde kullandıklarını belirtmiş, bu sloganın kullanılış nedenleri üzerinde durmuşuk. Türkçe konuştuğunuz, Türkçe yazdığınız zaman Türk egemenlik değerleriyle ve Türk siyasal kültürüyle de bütünleşiyorsunuz. Bunlar şuur altına yerleşiyor. Kişinin tutumunu, davranışlarını yönlendirmeye çalışıyor.

Kürtlerin, daha doğrusu Kürt okur-yazarlarının, aydınlarının, PKK çevrelerinin, neden Türkçe konuştukları, neden Türkçe yazdıkları elbette irdelenmesi gereken bir durumdur. Bundan önceki bir yazıda bunu biraz incelemiştik. Kürtlerin Türkçe konuşma, Türkçe yazma alışkanlığı Osmanlı döneminde de görülmektedir. Daha sonra, yani Cumhuriyet döneminde de sürmüştür. Bu, Kürt-Türk ilişkilerinde yaşanan önemli bir durumdur. Kürt-Fars ilişkileri sürecinde böyle bir durumun yaşanmadığını söylemek mümkündür. Bu bölgede, yani İran'da, Kürtlerin kendi değerlerine, örneğin Kürt diline daha sıkı bir şekilde bağlı oldukları, günlük yaşamda, basında, araştırma ve incelemede Farsça'ya değil, Kürtçe'yi kullandıkları söylenebilir. Bu, Irak'ta ve Suriye'de de böyledir. Buralarda da Kürtler, gerek konuşmalarında, gerek yazılarında, Arapça'ya değil, Kürtçe'yi kullanmaktadırlar.

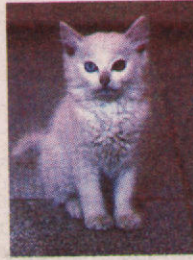
18. yüzyılın sonlarından itibaren, Osmanlı toplumunda, yaşanan, batılılaşma, modernleşme sürecinin, doğulular nezdinde, Osmanlıya büyük bir prestij verdiği kanısındayım. Kürtler, örneğin, Tahran'a, Bağdat'a, Şam'a yönelmiyorlar, Farslara, Araplara öykünmüyorlar. İstanbul'a yöneliyorlar, Osmanlılara, daha sonra da Türklere öykünüyorlar. Bu, Kürtlerin de Batı'ya doğru yönlendiklerini gösteren bir ilişkidir. Bu öykünme sürecindeyse, Kürtlerin, kendi öz değerlerinden koptuğu, yozlaştığı görülmektedir. Bir arkadaş şöyle bir olay anlattı: "Biz Adıyamanlıyız. Adıyaman'da geniş bir aşiretimiz var. Doğal olarak herkes Kürtçe konuşuyor. 20. yüzyıl başlarında, bizim aşirete bir Türkmen gelin getiriliyor. Bu olaydan sonra ailenin büyüğü, aşirette herkesin Türkçe öğrenmesini, Türkmen gelinle Türkçe konuşmasını istiyor. Bir Türkmen gelin yüzünden, aşiretin büyüğü, aşirette herkesin Türkçe öğrenmesini istiyor." Bu olayı anlatan arkadaş şunu da söyledi: "Benim büyükannem Türkmen. Bizim aşiretin asimile edilmesinde, asimile olmasında, büyükannemin çok büyük rolü olmuştur."

Bugün bu ailenin büyük bir kısmı İsveç'te oturuyor. İsveç'te, ailenin bütün üyeleri, Kürtçe konuşuyor. Adıyaman'a tatil geldiklerinde de Kürtçe konuşuyorlar.

Kürtlerin tutumlarına bu ilişkiler çerçevesinde biraz daha yakından bakmakta yarar vardır. Türk düşün hayatında, Türk siyasal kültüründe, klişeleşmiş bazı düşünceler, sloganlar vardır. Bu ilişkiler çerçevesinde, bu sloganların, Kürtler tarafından da benimsendiği, içselleştirildiği anlaşılmaktadır. Bu sloganların, görüşlerin bazılarını şu şekilde göstermek mümkündür. "Devlet sadece Kürtlere değil, Batı'daki, Türklere de benzer baskıları yapıyor." "Türkiye'de ayırım-gayırım yok, dillere, inançlara saygı var." "Türk devleti diğer etnik ve dini azınlıklara saygılıdır." "Türk halkı diğer etnik ve dini azınlıklara saygılıdır." "Kürtler adam olmaz." "Kürt ne bilir bayramı, lak lak içer ayranı", "Türkiye'de halkın %99'u Müslümandır." "PKK terör örgütünü destekleyen Batı ülkeleridir, Avrupa ülkeleridir." Bunlar hiç tartışılmadan, sorgulanmadan benimsenen, doğruluğu kabul edilen, sık sık dile getirilen önermelerdir.

Türk siyasal kültürü, sloganlar, Kürtlere nasıl aşılanıyor?

Örneğin, devrimci olduklarını vurgulayan Kürtler, sınıf analizi yapıyoruz diye, halk üzerindeki devlet baskısının, doğuda da, batıda da aynı olduğunu belirtmekten büyük zevk alırlar. Hâlbuki bu görüş çok yanlıştır. Devleti(n), batıdaki Türklere de aynı baskıyı yaptığı anlayışı doğru değildir. Örneğin, Çorum'da, Yozgat'da, Çankırı'da, Kastamonu'da, vs. mallarına, mülklerine el konulup sürgünlere gönderilen aileler var mı? Batı illerinde, Orta Anadolu illerinde, "koruculuk" diye bir olay var mı? Koruculuk dayatması bu illerde söz konusu mu? Köylerin yakılması yıkılması, ormanların yakılması, temel üretim güçlerinin, ana geçim kaynaklarının tahrip edilmesi, sadece Kürt illerinde rastlanan olaylar değil midir? Kürt kimliğini ısrarla koruyan, Türk toplumsal ve siyasal değerlerini benimsemeyen Kürtler memur olabiliyor mu? Bunun çarpıcı bir örneği, Demokrasi Partisi (DEP) milletvekillerinin durumudur. Bu kişiler, hüviyet cüzdanlarında Türk yazıldıkları için, milletvekili seçimlerine katılabilmişlerdir. Milletvekili seçilmişlerdir. Seçildikten sonra, Kürt olduklarını vurgulamışlar,

Köylüler "kedi kadar bile değerimiz yok" diyerek devleti eleştiriyorlar. Bunları Türkçe söylüyorlar. Devlet, köylülerin taleplerine sessiz. Tınmıyor bile.

Kürtler için millî ve demokratik haklar talep etmişlerdir. Buysa, devlet tarafından suç olarak algılanmıştır. Bunun sonucu olarak, TBMM'nde, 15 civarında milletvekilinin dokunulmazlıkları bir çırpıda kaldırılmıştır. Milletvekilleri tutuklanıp cezaevine gönderilmişler, ağır cezalarla yargılanmışlar, ağır cezalara mahkûm edilmişlerdir. Türk demokrasi tarihinde, Türk parlamento tarihinde, böyle bir süreç, örneğin Türk milletvekilleri için işletilebilmiş midir? Bazen, sadece bir milletvekili için böyle bir işlem başlatılmış olsa bile, bir tutuklama olmuş mudur? Mahkûmiyet olmuş mudur?

Her yıl yaz aylarında, Kürt illerinden aileler, mevsimlik işler için, Karadeniz, Ege, Marmara gibi yörelere gidiyorlar. Sebze bahçelerinde, fındık toplama işlerinde çalışıyorlar. Kürtlerin bu alanlara gitmesi çok zor oluyor. Bazen bu alanlara sokulmuyorlar. Bazen bu alanlar Kürtlere yasak ediliyor. İş sahipleri bu işçileri sigortasız çalıştırdığı gibi, bir Türk işçiye 20 YTL ödüyorsan, Kürt işçiye 10 YTL ödüyor. Durum bu kadar açıkken, Kürtlerin bu sloganları neden hiç sorgulanmadan, tartışılmadan, benimsedikleri, dikkate değer bir konudur.

"Kürtler adam olmaz", "Kürt ne bilir bayramı lak lak içer ayranı" sloganları, yine, egemen güçlerin, Kürtlere benimsediği bir slogandır. Ortadoğu'da, Türklere, Araplara ve Farslara arasında, kendi konularının bilincine varan, bunun gereklerini yerine getiren, millî değerlerini yaşayan bir Kürt, adam olmuş bir Kürt'tür. Arap, Fars ve Türk yöne-

timleri, bu bilince ulaşmış bir Kürt için, millî değerlerini koruyan ve yaşayan bir Kürt için, "en iyi Kürt ölü Kürt'tür" diyorlar.

"Türkiye'de halkın % 95'i Müslümandır" önermesi de yanlıştır. Bu, milyonlarla ifade edilen Alevileri, görmezlikten, bilmezlikten gelen veya Alevileri Müslüman sayan, Alevileri, Müslümanlığa asimile etmeye çalışan bir anlayıştır. Devletin, Ezidi ve Süryani inancına, Ermeni ve Rum kiliselerine, saygı gösterdiği anlayışı da yanlıştır. "Türk halkı, bu inançlara saygılıdır" önermesi de yanlıştır.

"Türkiye'de terör, Avrupa tarafından destekleniyor, teşvik ediliyor" anlayışı da yanlıştır. Bu anlayışın tam tersi daha doğrudur. Avrupa devletleri, Türkiye'nin Kürt politikalarına, Kürtlere karşı geliştirilen uygulamalara çok daha yoğun bir destek vermektedir. Örneğin, güvenlik birimleri tarafından tımandırılan teröre, Avrupa devletlerinin, Avrupa kurumlarının hiçbir eleştirisi yoktur. Avrupa devletleri, Avrupa Birliği, Avrupa Konseyi gibi Avrupa kurumları, "terör" kavramının tarifi ve içeriği konusunda, Türkiye'nin anlayışını benimsemiş-

lerdir. Türkiye'nin "terör" dediğine, Avrupa'da "terör" demektir. Örneğin, gerilimin, güvenlik kuvvetleriyle çatışmasına Avrupa "terör" demektir. Bu çerçevede PKK eleştirilmektedir, suçlanmaktadır. Avrupa devletleri, Avrupa kurumları bu konuda birbiri ardına açıklamalar yapmaktadır. Fakat Avrupa kurumlarının, Avrupa devletlerinin örneğin Şemdinli çarşısının bombalanmasına, "bir-iki bomba da ben attırdım" diyen generalin tutumuna hiçbir tepkisi, kınaması olmamıştır. Türkiye, Kürtlerin millî haklar talep etmelerini, Türkiye'nin güvenliğine aykırı bir gelişim olarak algılamaktadır. Buna, "terör" demektir. Devlet olanaklarıyla bu gelişmeyi bastırmaya çalışmaktadır. Terör-güvenlik anlayışı- millî haklar çerçevesinde gelişen bu devlet politikasını Avrupa desteklemektedir.

Avrupa devletlerinin birçoğu Kürtleri Kürt olarak kabul etmemektedir. Kürtleri çeşitli yerlerde "Türk" olarak kaydetmektedir. Türkiye'nin istemi üzerine, Kürtler çocuklarına, Avrupa'da da, Kürt isimleri vermemektedir. Devletler, bu konuda da, Türk büyükelçiliklerinin görüşleri doğrultusunda hareket etmektedir. Örneğin Hollanda'da böyle olmaktadır. Türkiye'de olduğu gibi, bazı Avrupa devletlerinde de, cezaevlerinde Kürtçe konuşma yasası vardır. Kanımca, Kürtler konusunda, Avrupa devletleri, Avrupa kurumları, devletin politikalarına, devletin anlayışına daha yakındır.

Önemli bir konu da Kürt illerinde dinsel akımların çok farklı bir şekilde değeri-

[İsmail Beşikçi]

dirilmesidir. Türk siyasal hayatında, genel olarak etkili bir laiklik anlayışı vardır. Bu laiklik anlayışına göre, devlet, dini yorumlar ve yönlendirir. Diyanet İşleri Başkanlığı bir devlet kurumudur. Diyanet İşleri Başkanlığı, İslam dinini, Müslümanlığı, devletin o anki ihtiyaçlarına göre yorumlar, değerlendirir. Kur'an kursları, türban, İmam-Hatip Okulları gibi konularda, devletin bu laiklik anlayışı geçerlidir. Bu anlayış gereği olarak benzer konularda taviz verilmemesi istenir. Ama Kürt illerinde durum çok farklıdır. Bu bölgede dinsel akımların, geliştirilmesi, dinsel akımlara dayalı vakıfların, basın-yayın faaliyetlerinin geliştirilmesi için devlet çok büyük teşviklerde bulunuyor. Kur'an kurslarının Kürt illerinde yaygınlaştırılması teşvik ediliyor. Bu yolla, Kürtlerde, millî bir hareketin frenlenmesi amaçlanıyor. Hizbullah'ın da derin devlet tarafından kurulduğu, eğitildiği biliniyor.

Yukarıda belirtmeye çalıştığımız sloganlar, hiç sorgulanmadan, tartışılmadan doğru kabul edilmiş, benimsenmiş sloganlardır. Kürtlerin bunları sorgulamaları, tartışmaları gerektiğini anlatmaya çalışıyoruz. Bunlar, Türk siyasal kültürünü belirleyen sloganlardır, Türki sloganlardır. Kürtlerin bu tür sloganları neden hiç tartışılmadan, sorgulanmadan benimsemeleri, benimsedikleri, üzerinde durulmaya değer bir konudur. Bu, birinci planda, Türkçe konuşmakla ilgili bir durumdur. Devamlı Türkçe konuşanlar, Türk siyasal kültürünü, bu kültürün ürettiği değerleri de benimsemektedirler. Bu, şuur altında gelişen bir süreçtir.

VAN KEDİSİNİN DEĞERİ,

KÖYLÜLERİN DEĞERSİZLİĞİ

18 Ağustos 2006 tarihli Radikal gazetesinde bir haber var. Haberin başlığı şöyle: **Köylülerin isyanı. Van kedisi için yolu muz gitti.**

Köy yollarından kalkan toz Van kedisinin gözlerinde iltihap yapıyor. Bu anlayışla kedilerin gözlerini korumak için, bazı köy yolları trafiğe kapatılmış. Köylüler durumdan şikâyetçiler. Yollarının tekrardan açılması için devlete başvurmuşlar. Köylüler "kedi kadar bile değerimiz yok" diyerek devleti eleştiriyorlar. Bunları Türkçe söylüyorlar. Devlet, köylülerin taleplerine sessiz. Tınmıyor bile. Gerekeni de yapmıyor. Köylüler de buna tepki gösteriyor. Bunun nedeninin köylülerin Türkçe konuşması olduğunu düşünüyorum. Köylüler doğal olarak Kürtçe konuşsalar, Kürtçe'yi günlük yaşamlarının vazgeçilmez bir aracı yapsalar, durum çok daha farklı olabilir. Şöyle düşünebiliriz: Türkçe konuştukları halde devlet onları dinlemiyor, Kürtçe konuşsalar ki dinleyecek? Devletin bu köylüleri dinlememesi hikmet-i hükümet anlayışından kaynaklanıyor. Devlet Türkçe konuşan köylülerin farkına varmıyor. Ama Kürtçe konuşsalar, Kürtçe'yi doğal olarak konuşsalar, bunu günlük yaşamlarının önemli bir parçası yapsalar, devlet onları fark edebilir.

KURT BALIK MEMO

DENİZSİZ BİR HALKIN SULU KAHRAMANI...

Rewhat

revhat@hotmail.com

★ EVLENİLEK KADIN!..

★ GÖZALTI!.

★ KIZLAR!.

★ ROMANTİK BALINA SEMİH!..

Gül kokusunu seven anne'den

- Oğlum, Mehmet K. Tuncer'e

Her harfin büyüğü
Oğlum,
bu gece yıldız topladım
gökten
yatağına serdim
parmaklarım aydınlık olsun
sana
yaktım
uykulara hasrettin
derin
kapı çalmalarına titredin
Oğlum, ne güzeldin
soru gözlü
kumral bakışlı
ne acı sende
annenin izleri kaldı.

6 Şubat, 1982 / Küçükçekmece

“Devrimci, Sarhoş, Yalnız”

“izledim nefret beslediniz, oynadım şiret buldum
bendeki maharet hepimizin nazarına değdi
şu ayaklarımdaki zincir, birinci sedef, birse
definci

n’olur biri gömsün bu cesedi

başında rakı içelim, şımaralım, ağ-
layalım”*

ANNE, baba ve dışarıyla ilişkilerimi konumlandığı ilk gençlik yıllarımda, bütün o hirpani memleket seslerinin ortasında, birçok “genç görünümülü çocuk” gibi odamda, kendime ait bir yaşam alanı kurduğumu sandığım yekpare zamanlarda, kitaplardan ve en çok da şiirlerden bir hayat kurmuş olduğumu düşünüyorum şimdi. “Katlanmak” için miydi, “olmak” için mi, emin değilim. Katlandım mı, oldum mu, bundan da emin değilim gerçi.

Ahmet Erhan’la ilk ne zaman karşılaştım diye düşünüyorum; muhtemelen birçokları gibi Ahmet Kaya’nın sesinden “Bugün de Ölmedim Anne” ile olmalı. Sonradan öğrendim tabii şiirin de, Cunda’daki evin de öyküsünü. O sıra şiirine denk geldim mi net hatırlamıyorum ama “Ankaralılar”ın şiirlerini içimden ve dahi dışımdan okumaktaydım; Akif Kurtuluş, Metin Altuok, Behçet Aysan, Ahmet Telli ve biraz Şükri Erbaş. Zamanın efsane dergisi Öküz’de denk geliyordum; ama Ahmet Erhan’ın bendeki asıl “parça tesiri”, Hayvan’ın Temmuz 2003, 14. sayısındaki “Behçet...” başlıklı yazısıdır. O yazıyı ve bana ettiklerini hiç unutamam. Deniz’le** ilgili dizeleri idrak sürecim, Eren Aysan’la İstanbul’un bir yerinde karşılaşmamız, Advie diye bir ismi öğrenmem, “Kırgınlıklar Galası”nı “anlamam”, her çarşamba bir gazeteden “Açık Mektup”ları okumam, hepsi o yaz(ı)dan sonrasına rastlar.

Bu yazının derdi, Ahmet Erhan’la kurduğum kişisel bağın, biraz da “geç kalmak” üzerine kurulduğunu da belirteyim, 2003 tarihli “Kaybolmuş Bir Köpek İlanı”*** adlı kitabının çağrışımlarını ve göndermelerini ıskalamamaya özen göstererek, yazmaya “çalışmak”tır.

Kitabın girişinde, modern Fars edebiyatının en önemli isimlerinden birinin, münhtehirligi yazarlığı kadar bilinen Sadık Hidayet’in *Kör Baykuş* adlı kitabından alıntılanan parçanın fikri, “[a]lkol, afyon gibi maddelerin yarayı iyileştirmek yerine daha da şiddetlendirdiği”dir. Şairin kendisi tarafından alıntılanan bu kısım, kitabın fikri için de bilinçdışı bir işaret sunar okuyucuya. Zira, Sadık Hidayet tercihi de, gözden kaçırılmaması gereken bir ayrıntıdır. İlk elden şunu da belirlemek lazım ki; Ahmet Erhan şiiri için “Biyografik nitelikler taşıyan bir şiirdir” demek yeni bir tespit sayılmaz. Şairin kendisi de onunla yapılan söyleşilerde bunu söylemekten kaçınmamıştır, dostlarının ve şiiri üzerine yazanların Ahmet Erhan şiiri için yaptıkları ilk belirlemelerden biri de budur. Ama bu durum, çok tehlikeli gibi görünmesine karşın, Ahmet Erhan’ın elinde şiire dönüşebilmiştir ve niteliği su götürmez durumdadır.

Kaybolmuş Bir Köpek İlanı, “Kırkbeş...”, “Ay Çarpması”, “Alkol... Evet!” ve “Akşam Perdeleri” adlı dört bölümden müteşekkildir. Bölümlerin isimleri

“Durma benim gibi yağmur
altında / Sevme benim gibi
/ Ölme benim gibi”

[saidaydın]

olarak seçilen bu şiirler isim sembolizasyonu açısından da, şiirler için önemli ipuçları taşır. İlk şiir olan *İnsan İlişkileri*’nde Erhan kendi şiirini ve şiir olgusunu iki yerde olumsuzlar: “Üç beş şiir yazdımsa mısra-ı berceste mi oldu” (...) “Şiir... Ah, şu on parmağımın onu birden kırılma!” Ve meşhur biyografik öğeler burada devreye girer: “Alkol dizbo-yu, oğlum sevgisiz, karım umarsız”. Şair, kitap boyunca bazı sabit kavramları birçok öncül ve ardılla işler ve bunlardan şiir yapar. Bunlardan en önemlileri; *alkol*, *yağmur*, *şiir*, *baba* ve *oğul* olarak göze çarpar. Örneğin henüz ilk şiirde iki kere *alkol* kelimesini, ikinci şiir olan *Kırkbeş*’te de yine iki kere *yağmur* kelimesini kullanır. Şiirindeki hâkim birinci tekil şahıs, dürüst ve hesaplaşmacıdır Erhan’ın. Anlatıcı, kendi eksiklerinin farkındadır, bunlara sebep bulmaya çalışırken dahi taraf tutmaz. “Özeleştirir” yaparken, bunu sırf yapmış olmak için değil, doğasının bir gereği olarak yapar. Ahmet Erhan’ın şiiri, başka bir yazı konusu olarak daha geniş incelenebilecek denli, coğrafya bağlamında da “okunmaya” müsaittir; ki bu durum, onun üzerine yazılan yazılarda ve şiirinde dolaysız bir biçimde ifade edilmiştir. Yom Sanat’ın Kasım-Aralık 2003 tarihli sayısında yer alan Ahmet Erhan dosyasında İhsan Tefvik, şairin Adana-Mersin-Ankara-İstanbul (Cihangir) ve en son Silivri şehirlerini yaşayışına değindiği yazı, böylece bir çalışma için başvuru metinlerinden birini teşkil edebilecek durumdadır. Ve kitabın da üçüncü şiiri, şairin en son yaşadığı yer olan *Silivri* adlıdır. Bu şiirde de iki kere *alkol*, üç kere de *yağmur* kelimesi geçer. Baba ve oğul ikilemine (paradoksuna da denilebilir) bu şiirde de dokunulmuştur: “Babamı nasıl unuttuysam / Oğlum da beni unuttu şimdiki zaman kipinde”. *Sevizgen* şiirinde “Silivri rakarların çabuk tükendiği, bakkalın o saatte açık olmasının hayal olduğu, kapıcının dünden uyuduğu bir şehir konumunu alır. “*Silivri’de sabah oluyor*” der şair, şiirin ortalarında; ve şiiri “*Silivri’de satarların kadrani donuk / Silivri’de herkesin sırtı bana dönük...*” dizeleriyle bitirir. *Ay Çarpması* adlı şiirde de *yağmur*, durduk yerde tuz biber eken bir şey olur ve hemen ardındaki dizede “bu kadarı görülen” Silivri’de şairi, “*Sarhoşken ayık sanırlar, ayıkken sarhoş*”. Silivri, şairin imgeleminde İstanbul’u kusalıdır, kendine yeni bir safrası edinmelidir. *Silivri’de* “*Güneşin üstüne irin yağıyor...*” der Ahmet Erhan. Burada, bu yazının

girişindeki “Ankaralılık” vurgusunu Erhan tarafından da “önemsendiğini” belirlemek için küçük bir ipucundan söz etmeli: Mayıs 2006 tarihli *Hayvan*’da, Enis Batur’la ilgili bir soruşturmaya verdiği yanıtın bir yerinde şöyle der şair; “Severim Enis’i, Ankara havasını solumuştur.” Ankara, havası solunulan bir yer olarak dahi önemlidir Erhan’ın hayatında. “Ankaralılık”, daha da genişletilirse, aslında “80 kuşağı” şehirlere de, birbirlerine de, şiire de “ihtimam” göster(ebil)miş bir dostlar topluluğunun adıdır.

Kitabın üçüncü kısmı “Alkol... Evet!” adlıdır. Bu kısımdaki şiirlerin bendeki göndermeleriyle ilgili asıl referans, Ahmet Erhan’ın kendisiyle yapılan bir söyleşide, alkol sorusuna verdiği şu yanıtıdır: “Çok şey yazdım ve hakkımda çok şey yazılıp çizildi bu konuda. Yattığım iki hastanenin birinde panikatak, ikincisinde ise genetik bağımlılık teşhisi kondu. İkisi de olabilir ya da bu benim öznel seçimimdir. Açık olan bir şey varsa, dünyaya artık başka türlü dayanamadığımdır.”**** / Ahmet Erhan’ın belirlediği üzere, bu kısım evet, alkolün şiirin en önemli nesnesi olduğu kısımdır. Şair, on dokuz kere alkol kelimesini kullanır bu bölümde. Sırayla da, iki kere *rakı*, *votka*, *bira* ve *şarap* kelimelerini konuk eder şiire. *Hayat* adlı şiirde, şiirin içinde de, büyük harfle başlar şair “hayat” kelimesine. “*Ki artık ona ‘yaşam’ diyorlar / Kitabıma ad olsa da sevmedim sevemedim.*” dizesinde, 1982 tarihli “Yaşamın Ufuk Çizgisi” adlı kitabına da özeleştirisel bir gönderme yapar. Bir önceki şiiri *Öğüt* ise, oğluna içme adabıyla ilgili öğütlerde bulunur şair (baba), lakin şiirin sonunda çocuk, “*Yaylan hadi eve, annen kızar...*” cümlesinin gideni olur. *Şantör Yakanması* adlı şiirde, “oğul” kavramı “*Oğlunun yüzünü üç yıldır görmemiş*” dizesinde gösterir kendini. *Çarkıfelek* adlı şiir de, şairin şiirle olan gerilimli/gergin ilişkisini, kitabın ilk şiirindeki *İnsan İlişkileri*’ndeki şekline yakın bir hissiyatla açık eder niteliktedir: “*Şiir yazmak bile bana zül geliyor*” Şairin alkolle ilişkisini “gen” ve “panikataklık” kavramlarıyla –da- açıklamasının ardılarının izi rahatlıkla sürülebilir bazı dizelerde. *Alkol* adlı beş bölümlük şiir, kitabın genel ve en göze çarpan izleklerinin daha konsantre seçilebileceği bir şiir konumundadır. “*Değil mi ki çıktı yola seğiriyor genlerin (...)* *Nasıl oğlum bile beklemiyor yolunu (...)* *Ve daha onurludur alkol, sonrası yağmur... (...)*” Şehirle-

rinize sızdım bırakmadınız / Mezarımı deryaya oyduracağım (...) Amiralim bir tek / Ah’ının uğultusu kalmış..” Kül adlı şiir de, Ahmet Erhan şiirlerine özgü çarpıcı bir liriklik taşır. Dokuz dizelik şiirde, şair yine hesaplaşmacı tavrıyla içe işleyen sorular sorar, muğlak gibi görünen ama aslında kim olduğu şiirlerin çoğunda kendini sezdiren birilerine. “*Ben bir gen yanlgısıyım şu dünyada / Beni niye doğurdunuz! Beni niye doğurdunuz! (...)* *Doğarken kül olanlar, ölürlen anka olmaz niye anlamadınız (...)* *Külümü alkolle bir daha yakınız, ne olur!*”

Alkol... Evet! adlı şiir, ismiyle de müsemma, alkolün ve çağrışımlarının sıklıkla kullanıldığı, baba-oğul ikiliğinin var olduğu bir şiir konumundadır fakat bu kitabın anahtar kelimelerinden olduğunu savladığımız “yağmur” kelimesi açısından da ilginçlikler gösterir. “*Çocuk bayramlarında hep yağmur yağar / Ki ben buğulu havaları severim / Şimdiyse elimde tuttuğum çanak / Eni boyu yağmurla dolsun isterim*” dizelerindeki iki yağmur da, olumlanmış gözükmektedir. Buğulu havaları seven şair, elindeki çanağa, belki bir hediye olsun diye yağmur dolsun ister gibi gözükmektedir. Şiirin ilerleyen dizelerinde yağmur, aynı zamanda baba görevinde olan anlatıcının elinde “*Durma benim gibi yağmur altında / Sevme benim gibi / Ölme benim gibi*” şekline dönüşür. Anlatıcı, babasından devraldığı “gen”in, yağmur sebebiyle bile oğluna geçmesini istememektedir. Yağmur kavramı, ancak anlatıcıya müdahale ettiği ölçüde olumlanır. Şiire ek yazmazdan önceki kısmını da şöyle bitirir şair: “*Doğdukları gibi ölürler / Benim gibi yağmur altında duranlar*” Şiire yazdığı ek’te şair üç kelimeyle mihlar okuyana olduğu yere: “*Devrimciyim, sarhoşum, yalnızım*” Alkol mü? Evet...

Kitabın son kısmı olan *Akşam Perdeleri*’nde de dize dize peşine düşülecek birçok ayrıntı, birçok gönderme mevcuttur. Üstelik birçok şiirde Ahmet Erhan’a has “şah beyitler”, “azade”ler oldukça fazladır. Fakat sadece *Son Hece* adlı şiir, başı başına başkaca bir yazının tamamını oluşturabilecek durumdadır. Dizelerin anlatımı güçlendiren tekrarları, ölüm kavramının hayatlığı, *güneşinin yolunu şaşırması bir günebakan, henüz kınından bile çıkmayan kılıç* ve teker teker bütün dizeler.. Şiirde, kendi için “*Demişler ki ne kadar da dilsizmiş bu adam*” diyen Ahmet Erhan’ın bu denli “çok dilliliğinin” yakınından geçmesinin dahi beni mutlu kılacağı bu öznel değerlendirmeyi de, ancak onun son dizesiyle bitirip 30. yılına ürkek bir selam çakabilirim (şimdilik):

“*Olta ben, balık ben... Erhan olamadım...*”

* Akif Kurtuluş, *Romantik Korno*, avesta, İstanbul 1998, s. 17

** Bahsi geçen *Deniz*, Ahmet Erhan’ın oğludur.

*** Ahmet Erhan, *Kaybolmuş Bir Köpek İlanı*, Everest Yayınları, İstanbul Ekim 2003.

**** Ersun Çıplak, Kasım-Aralık 2003. “söyleşi: ahmet erhan”, Yom Sanat, Adana, s. 55

Biji Orhan!

EGER siz ülkenizde düşünen her beyne düşmansanız... Eğer siz ülkenizde bir fikri olan her insana düşmansanız... Eğer siz ülkenizde hayata dair bir sözü olan her insana düşmansanız... Eğer siz ülkenizde bir kelime yazı yazan her kaleme düşmansanız... Eğer siz ülkenizi resmeden her göze düşmansanız...

Siz insana, insanlığa düşmansınız... Ne yaparsanız yapın, o beyinler düşünecek, fikirler geliştirecek, söze dizecek bu fikirleri, sonra yazıya, sonra resme dökülecek. O düşüncelerde yaptığınız bütün kötülükler birikecek, o sözlerde yaptıklarınız anlatılacak, o yazılarda kirli dünyanız deşifre edilecek, o resimlerde çirkin

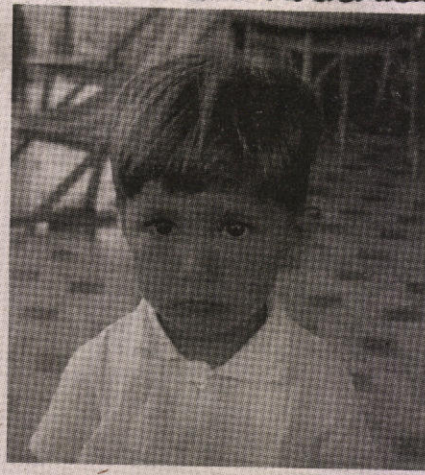
yüzünüz görülecek...

Gün gelecek, korkularınızı üzerine saldırdığınız o insanlar ayna olacak, bütün dünya sizi seyredecek o aynadan ve dünya aynaya hayran kalarak onu ödüllendirecek, ama siz taş arayacaksınız kırmak için...

Aynayı kırdığınızda binlerce parçaya dönecek, yüzünüzü her gördüğünüz parçada biraz daha irkilecek ve korku saldırdığınız görüntünüzden korkup yok olacaksınız.

Türkiye'nin en usta kalemlerinden ve en önemli aydınlarından, ES-MER'in de ustalarından Orhan Pamuk Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı.

Türkiye'nin günlerce tartışıp, üzerine kitaplar dolusu yazının yazıldığı, bir dolu lafin edildiği, ama dik-

kate alınır en ufak bir görüşün olmadığı bu konuyu, ödülü veren, onu bu ödüle layık gören Nobel Akademisi kısaca şöyle açıkladı: "Kentinin melankolik ruhunu ararken kültürler arasındaki çatışma ve birleşmenin yeni simgelerini keşfettiği için..."

ESMER'in bu sayısında işte bu

simgelerin peşine düşelim istedik. Çok konuşulan, çok tartışılan, çok okunan bir kalem ustasının hikâyesine kulak verelim.

Orhan Pamuk'la ilgili hazırladığımız dosyada, kendi hayat hikâyesini İstanbul kitabından; Kürtlere, Diyarbakır'a, edebiyata, yazıya, romana ve hayata dair görüşlerinin yer aldığı ilk defa yayınlanacak enfes söyleşiyi Muhsin Kızılkaya'nın kaleminden; Nobel ödüllü yazarımızın nasıl yazdığını, romanlarının hikâyesini kendi ağzından; Türk aydınlarının, medyasının ve kamuoyunun yaklaşımını ve Orhan Pamuk'un duruşunu Yılmaz Odabaşını'nın kaleminden; Orhan Pamuk ve Nobel'in anlam ve önemini Enver Sezgin'den okuyacaksınız...

İyi okumalar...

ferzendekaya

Ben, ailem ve İstanbul...

DOĞUMUM

7 Haziran 1952'de, gece yarısından biraz sonra İstanbul'da, Moda'da küçük bir özel hastanede doğdum.

Annem beni ilk gördüğünde benden iki yaş büyük ağabeyime göre daha zayıf, daha kırılmalı ve daha ince olduğumu düşünmüştü.

PAMUK APT.

Annem, babam, ağabeyim, babaannem, amcalarım, halalarım, yengeler, beş katlı bir apartmanın çeşitli katlarında yaşıyorduk. Ben doğmadan bir yıl önceye kadar bir büyük Osmanlı ailesi gibi hep birlikte ayrı oda ve kısımlarda yaşadıkları yandaki büyük taş konak terk edilip özel bir ilkokula kiraya verilmiş, 1951'de bitişikteki arsaya şimdi bizim dördüncü katında oturduğumuz "modern" apartman yapılmış, sokak kapısının üzerine de, o zaman ki moda için uygun olarak gururla Pamuk Apt. diye yazılmıştı.

ÇOCUKLUĞUMUN HATIRALARI

Bütün ailenin hep birlikte toplanıp şakalaşarak yemek yediği akşamları, şeker ve kurban bayramlarında yenen öğle yemeklerini ve yaşam ilerledikçe her seferinde "artık gelecek yıl gelmeyeceğim" deyip gene geldiğim yılbaşı yemeklerini ve sonra hep birlikte tombala oynamayı çocukluğumun ilk yıllarında çok severdim.

OKUMAK

Ağabeyimin alıp okuduğu resimli romanların konuşma balonlarını önce ona okutur, sonra o okuldayken açıp, ondan dinlediklerimi hatırlayarak kendim "okurdum".

OKUL VE RESİM

Okula başladıktan bir süre sonra resim yapmaktan çok zevk aldığımı keşfettim. Resim yapmanın zevkli olduğunu hissetmiştim ve çok da mutlu olmuştum bundan. Yıllar sonra bir akşam babama, benim resme yetenekli olduğumu nasıl anladıklarını sormuştum. "Bir ağaç resmi yaptın," dedi bana, "bir de dalına karga kondurdun. Annenle birbirimize baktık. Çünkü resimdeki karga dala, tam bir karga gibi konmuştu."

YAZAR OLMA KARARI

Annem bir gün dedi ki; "Mimar olmazsan, başka bir iş kurup para kazanmaz-

san, zenginlerin, güçlülerin eline bakarak yaşayan o zavallı Türk sanatçıları gibi kompleksli, huzursuz biri olursun, anlıyor musun oğlum. Sen de biliyorsun ki, hiç kimse bu ülkede yaptığı resimlerle geçinemez. Sürünürsün, küçümsenirsin, aşağılanırsın ve bütün hayatın kompleksler, huzursuzluklar ve alınganlıklarla geçer. Yakışır mı bunlar senin gibi akıllı, güzel, içi hayat dolu birine?"

Beyoğlu'nun sokakları, karanlık köşeleri, kaçma isteği ve suçluluk duygularıyla kafamın içinde, neon lambaları gibi yanıp sönüyordu. Bazı öfke ve aşırı duyarlık anlarında hissettiğim gibi, şehrin bütün o sevdiğim yarı karanlık, yarı çekici, kirli ve kötü-cül sokakları içindeki kaçılacak ikinci dünyanın yerini çoktan almışlardı. Annemle o akşam aramızda bir kavga çıkmayacağını, az sonra kapıyı açıp beni teselli edecek sokaklara kaçacağımı ve uzun uzun yürüdükten sonra gece yarısı eve dönüp bu sokakların havasından ve kimyasından bir şeyler çıkarmak için masama oturacağımı biliyordum.

"Ressam olmayacağım," dedim. "Yazar olacağım ben."

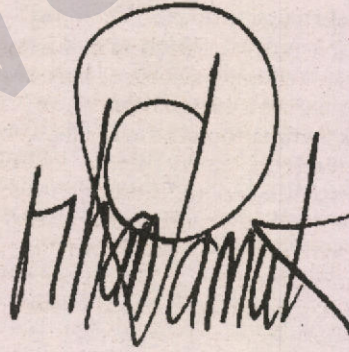
AİLE VE HÜZÜN

Babamın ve amcamın iflasları, mal mülk paylaşmaları ve annemle babamın kavgalarıyla büyük aile ve bizim küçük aile kenarından köşesinden çatlaqlarla, kırıklarla ufalanarak fakirleşip yok olmaya doğru hızla giderken, babaannemin dairelerini her ziyarete gidişimde içimde bir hüznün uyanırdı. Osmanlı Devleti'nin yıkımının İstanbul'a verdiği eziklik, kayıp ve hüznün duygusu bir başka bahaneyle ve biraz gecikmiş de olsa, en sonunda bizleri de bulmuştu.

NIŞANTAŞI

Biz Nişantaşı'na konaklar yanıp, yıkılmaya başladığı zamanlarda gelmiştik. Her biri deli bir şehzade, afyonkeş bir saraylı, tavandan kilitlenen bir evlat, ihanete uğramış bir padişah kızı, sürgüne yollanmış ya da vurulmuş bir paşanın hikâyesiyle ve Osmanlı Devleti'nin çürüyüp, dağılıp gitmesiyle aklımızda özdeşleşen bu yanık ve yıkık konaklar bizim apartmanda sessizlikle ge-

"Ressam olmayacağım," dedim. "Yazar olacağım ben..."

çitirilirdi. Bizler Nişantaşı'na, 1930'larda, bütün bu Osmanlı paşaları, şehzadeleri, yüksek memurları Cumhuriyet'le birlikte tasfiye edildikten sonra ve saray yavrusu konaklar bakımsızlıktan boşalmaya, yanıp yıklmaya başladığı zamanlarda gelmiştik.

İSTANBUL

Tenha arka sokaklarda, beton apartmanlarla ahşap evlerin benim çocukluğumdaki kıvamını gösterdiği (sonra yavaş yavaş ahşap evler yıkıldı ve bana bir şekilde onların devamı gibi gelen apartmanlar aynı sokakta, aynı yerde, aynı duyguyu vermeye devam etti), sokak lambalarının soluk ışığı hiçbir şeyi aydınlatmadığı ve İstanbul'u benim için İstanbul yapan "akşamüstü siyah-beyaz" duygusunu çok iyi yansıttığı için Ara Güler'in bu fotoğrafı bazen aklıma gelir.

DİN VE DINDARLIK

Evide kimseciklerin olmadığı bir öğleden sonra, hizmetçi kadın Esmâ Hanım, ibadet aşkından çok, evde canı sıkıldığı için kimseden izin almadan beni camiye götürdü. Teşvikiye Camii'nde, Nişantaşlı zenginlere hizmet eden hizmetçiler, aşçılar, kapıcılar ve arka sokaklardaki küçük dükkân sahiplerinden yirmi otuz kişilik bir kalabalık

bir ibadet havasından çok, bir dayanışma ve arkadaşlık duygusuyla halılarına oturmuş, namaz vaktini beklerken fısıltıyla dedikodu yapıyordu... Dinin yoksullara ait olduğunu bir kere daha öğrenmiş, ama gazetelerdeki karikatürlerin, evdeki Cumhuriyetçi havanın aksine dindarların zararsız kişiler olduklarına hükmetmiştim.

LİSE YILLARI

Lise yıllarımda derslerden kaçarak Bebek'i, Ortaköy'ün arka sokaklarını, Rumelihisarı, Emirgan, İstinye vapur iskelelerini ve çevrelerindeki balıkçı kahvelerini, sandal çekme yerlerini, oralardan binilen vapurlarla gidilebilecek yerleri, Boğaz vapurlarına binmenin zevklerini, Boğaz köylerini, pencerede uyuklayan yaşlı teyzeleri, mutlu kedileri ve sabah kapıları kilitlenmeyen eski Rum evlerinin hâlâ görüldüğü arka sokakları keşfettim.

TRAMVAY

1914'ten beri bizim sokaktan geçen, Maçka'yı, Nişantaşı'nı Taksim Meydanı'na, Tünel'e, Galata Köprüsü'ne şehrin bana o zamanlar başka bir ülke gibi gelen yoksul, eskimiş ve tarihi köşelerine ulaştıran tramvayı severdim. Erkenden yattığım geceler kulağıma hüznünlü bir müzik gibi gelen iniltisini, ahşap kaplı içini, soför "mahalli" ile yolcu koltukları arasındaki sürgülü kapının çivit mavisini camını ve son durakta, biz annemle kalkış saatini beklerken, demir manivelalarla oynamama izin veren sürücüsünü...

İSTANBUL, ÇELİŞKİLER VE HÜZÜN

Hüznün, dışarıdan bakan birinin değil, İstanbul'unun kendi durumundan çıkarak geliştirdiği bir tepkidir. Klasik Osmanlı müziği, Türk pop müziği ve 1980'lerde gelişen ve arabesk denen müzik kendine acıma ile kederlenme arasında çeşitli incelik dereceleriyle gidip gelerek hep bu duyguyu açığa vurur. Şehre dışarıdan gelen Batılı, çoğu zaman ne bu hüznü ne de melankoliyi hissedebilir... Ama İstanbul, bu hüznü geçici bir hastalık ya da başımıza gelmiş kurtulunması gereken bir acı gibi değil, kendi seçtiği bir şey gibi taşır. ☐

NOBEL ödülü, her yıl sadece nitelikli yapıtlar üreten yazarlara değil, yaşadıkları ülkede ve dünyada totaliter rejimlerle mücadele eden, resmi ideolojiler karşısı ve insan hakları savunucusu yazarlara verilir. Bu vurgular, Nobel tüzüğünde de böyle yer alır.

Fakat bu nitelikler, Türkiye’de “vatan hainliği” ile eşanlamdır... Bu ülkede yakıcı toplumsal ve siyasal sorunlara yazdıkları dışında da duyarlılık gösteren yazarlar, her dönem yargılanmış, hırpalanmış ya da benzer kaygıları paylaşan kişiler, lobiler tarafından dışlanarak genellikle “şov yapmakla” suçlanmışlardır. Bunun böyle olduğunu, kendi geçmişimden yaşadıklarımın da yeteri kadar biliyorum...

Bedelini ödemek pahasına kendi restlerini, kaygılarını yazının dışında da paylaşmaktan imtina eden bir nicel kalabalık, bu ülkede Jöntürk’lerden bugüne, Cumhuriyet dönemi boyunca iradesiz, imtiyazsız bir grup olarak hep uzlaşmayı ya da kayıtsızlığı yeğlerken, dünyada ise Dreyfus olayında **Emile Zola**’dan, Fransa’nın Cezayir’i işgaline kendi kamuoyunu karşısına almak pahasına karşı çıkan **J.Paul Sartre** gibi çoğaltılabilecek onlarca örnekle birçok yazı ve düşünce adamı, saygın imgelerini ve unutulmaz cüret figürlerini insanlığa ve yazı adamlarına emanet ederek bizlere anlamlı bir gelenek bırakmışlardır.

Türkiye’de ise önceleri, Cumhuriyet ilamından sonra tek parti diktası dönemleri **Atatürk**’ün sofrasında ağırlandık parlamentere seçilen ya da büyükkelçiliklere atanarak onurlandırılan “devlet yazarları” geleneği, **Nazım Hikmet**’le başlayıp, tercihlerini komünist olmaktan yana koyan yazarların kuşaklar boyu ağır biçimde cezalandırılmaları, yasaklanmaları ile edebiyatın tarihsel sürecinin bir anlamda bir linç sürecine dönüştürülmesiyle sürmüştür.

Cumhuriyet döneminden bugüne devlet, yazı ve düşünce adamlarıyla husumetten hiç caymamış ve **Nazım Hikmet**’lerle başlayıp **Aziz Nesin**’leri kuşatan bu faşizan gelenek, **Musa Anter**’in faili meçhul cinayetinden **Can Yücel**’in seksen yaşında, en çok onurlandırılması gereken yıllarında duruşma salonlarına çıkarılmasına ve düne kadar **Yaşar Kemal**’den **Ahmet Altan**’a, **Orhan Pamuk**’tan **Elif Şafak**’a en değerli yazarlarının her tümcelerini didik didik ederek yakalarını kavrayıp onları yargılayarak bu geleneği ısrarla devam ettirmiştir.

Tıpkı devletin bu gelenekten caymadığı gibi, bu ülkede birçok değerli imza da muhalefetinden caymamıştır. Tıpkı devletin bu faşizan gelenek için bugüne kadar özür bile dilemediği gibi, bu ülkenin namuslu aydınları da bedelini ödedikleri hiçbir cümleleri için -Doğu Perincek ve Yalçın Küçük gibi istisnaları saymasak- özür dilememişlerdir.

Nobel, Türkiye’ye bir onurdur

Kendi başbakanını bile bir başka şaire ait birkaç dize için hapse atan bu mantaliteden, böylesi bir sosyo-kültürel ve siyasal geçmişten bir **Orhan Pamuk**’un yetiştirilmesi, olgunlaşması, yapıtlarını üretmesi-üleşmesi, özetle “kendini öldürme-

Pamuk’un Türkiye’ye Bahşettiği...

Zira katı olan her şey gibi bazı hissiyatlar da buharlaşır ve geriye sadece gerçekler bir de yapıtlar kalır... Tıpkı Namık Kemal’i “vatan haini” sayanların kemiklerine değil, onun hakkında ancak torunlarına söz düştüğü ve onların da dedelerini aleni biçimde yalanlamaktan sakınmadıkları gibi...

si” bile başlı başına bir mucizedir. Bir kurgu ustası olarak **Orhan Pamuk**’un bu şiddet kültüründen, bu linç geleneğinden çıkıp yirmi dokuz harfli raşitik bir dil olan Türkçe ile bu dil’de yüz yılı bulmayan roman geleneğiyle Nobel alması ise bu ülkenin karanlık geçmişiyle hiç örtüşmeyen bir onur ve çok daha çarpıcı, çok daha anlamlı bir mucizedir!

Bu nedenle bu ödül, **Orhan Pamuk**’un değil, Türkiye’nin layık olmadığı bir ödüldür. Bu anlamda **Orhan Pamuk**, Türkiye’ye bir onur bahşetmiştir; evet, bu vakianın özü kanımca budur, böyledir...

Ne var ki, **Piri Reis**’in haritasından başka yeryüzü kültürüne, küresel uygarlığa bariz bir katkısı olmamış ve bugüne dek Avrupa topraklarına sadece bol yağlı güreşçi, birçoğu yabancı kadrolardan oluşan milli takım futbolcuları ve çok sayıda mülteci ve işçi, dahası “işsiz” gönderen Türkiye, **Orhan Pamuk**’un bahşettiği ödülün niteliği, muhtevası hakkında ortak bir milli mutabakata sahip olamayınca, şaşkın, rotasız ve eveleyip geveleyen tuhaf bir refleksle bu ödüle bir anlamda sırt dönmeyi yeğlemiştir.

Milli takımın yabancı bir ülke takımının kalesine penaltıdan gönderdiği bir golü toplumsal bir ritüele dönüştüren, bir milli güreşçinin bronz madalyası için hava limanlarında konvoylar oluşturan Türkiye, bugüne dek hiçbir diplomatın Türkiye’ye sağlayamadığı kadar büyük bir tanıtım olanağına **Orhan Pamuk**’un aldığı Nobel Ödülü ile sahip olmasına rağmen, bu onuru algılayabilecek bir ufuk ve olgunluktan ne denli yoksun olduğunu da ulusça ortaya koymuştur.

Gerisi ise Radikal İki’de **Zeynep Tanbay** imzalı bir yazıda, çok benimsediğim bir cümle ile gereği gibi özetlenmiştir: “*O sürüden ayrılmış, tek başına ilerliyor ve geriye kalanların boş dünyalarına gerçeği söyleyen aynayı bırakarak, gözden kayboluyor. Artık ona ulaşmanız da, bulmanız da çok zor...*”

Bir yazar, bazı “milli hissiyat”lara rağmen konuşur ve konuşmalıdır. Bu ülkenin edebiyat tarihi de bir zaman konuşmayan ve “vatan haini” sayılarak zin-

[yılmazodabaşı]

danlara kapatılan **Namık Kemal**’lerin daha sonra “vatan şairi” sayılarak okul kitaplarında okutulmasının hazin, çelişik örnekleriyle doludur. Cumhuriyet Gazetesi, **Nazım Hikmet** Sovyetler Birliği’ne kaçtığında: “Stalin Yanlısı Kızıl Komünist **Nazım Hikmet** İlk Mahut Beyanını Verdi” başlığıyla kullandıktan çok değil, yirmi otuz yıl sonra onun anısı en çok üstlenen gazete olmuştur. Cumhuriyet’in bu haber örneği, kişisel arşivimde bile yer almaktadır!

Bazı devletlerin, bazı milletlerin özel “hissiyat”ları olabilir; fakat bu durum, asla gerçek bir yazarın gerçeğe, tarihe ve insanlığa karşı duyduğu “hissiyat”ın önüne geçemez! O hissiyat sahipleri bir gün, kırk ila elli yıl sonra mezarlıklarda birer kemik yığını olarak unutulduklarında bile, hiçbir tarihsel gerçek unutulmuş olmayacak ve üstüne üstlük onların torunlarına çok değil otuz kırk yıl sonra okul sıralarında: “Sen çocuğum, söyle bakalım ilk kez Nobel alan Türk yazarı kimdir?” diye sorulacaktır.

Ancak bu soruyu kemikler değil, bugün doğmakta ve doğacak olan çocuklar yanıt vereceklerdir. Zira, katı olan her şey gibi bazı hissiyatlar da buharlaşır ve geriye sadece gerçekler, bir de yapıtlar kalır... Tıpkı **Namık Kemal**’i “vatan haini” sayanların kemiklerine değil, onun hakkında ancak torunlarına söz düştüğü ve onların da dedelerini aleni biçimde yalanlamaktan sakınmadıkları gibi...

Neofaşistlerin ayrışması

Hal böyleyken, bir başka talihsiz nü-

ans ise Türkiye’de çeyrek yüzyılı aşan bir evrede kendilerini “demokrat” olarak tanıtan ve kimileriyle ‘80’lerde dostluklar kurduğunu ve kırk kadar “yazar”ın da bir deklarasyon yayınlarak **Pamuk**’a verilen ödülü knamalamayı. Sözcülüğünü **Demirtaş Ceyhun**’un yaptığı bu deklarasyon, Türkiye’de neofaşizmin hangi boyutlara vardığını anlamamız bakımından ibret vericiydi.

Aralarında uzun yıllar dostluk kurduğum **Osman Şahin**, **Öner Yağcı**, **Ahmet Yıldız** gibi birçok imzanın bulunduğu bu “hazin” bu deklarasyon ise ayrı bir tartışmanın konusu olmakla kalmayıp, ileride Türkiye solundan neofaşistlerin ayrışmasının somut kanıtlarından biri de sayılacaktır.

Bu arkadaşların hemen hepsi 12 Eylül 1980 cuntasında hapis yatmışlardır. Bugün kimileri “Ordu görevi!” diyerek militarizme davetiye çıkarırken, yıllar önce bazı ordu mensubu erbaşlar tarafından kıçlarına cop soktuğunu da büsbütün unutmamışlardır. Bunlar, 1978 model solculuktan bırakın 2006’ı - 98’e gelmeyi bile unutmamışlardır; dünün ilericiyken bugünün gericiyken olmuştur. Kaygıları yazarlık etiği adına değil, asıl genelkurmay ve güdümünde bir sivil “milli savunma cephesi” oluşturmak, MHP ve Perinçek ile koordineli bir AB karşıtlığı ile Türkiye’yi çağdaş dünyanın tecrit ettiği bir ülke haline getirmek ve devletin daha çok devlet olabileceği bir totaliter rejimi yapılandırmaktır.

Bu deklarasyonun sözcüsü **Demirtaş Ceyhun**’a, bir muhabirin, “Peki, bu ödülü sizce kim almalıydı?” sorusuna verdiği “**Yaşar Kemal** almalıydı” yanıtı, bu grupun sözcüleriyle birlikte asıl meramının yazarlık onuru filan değil, sadece genelkurmay sözcülüğü yapmak olduğunu somutlayan bir başka ayrıntı. 1994 yılında **Yaşar Kemal**’e Kürtler hakkında sözleri için dönemin başbakanı **Tansu Çiller**’le birlikte linç talimatı verenlerin, küfredenlerin biri de **Demirtaş Ceyhun**’dan başkası değildi. **Haymana Cezaevi**’nde yattığım o günlerde (1994), **Hürriyet Gazetesi**’nin manşetinde okuduğum o demecini, hem **Ceyhun**’un hem de onunla aynı metne imza koyanların arşivlerden bulup okumalarını öneririm. Çünkü herkes, samimiyetinde “hakiki” olmak ve telaffuz ettiği “yazarlık etiği”ne yakışmak zorundadır.

Yıllarca sol gösterip sağ vuran bu “solak”ların irkiltici neofaşist söylemleriyle de bu ülkede klasik anlamda solculuğun miadını tamamladığı, onların artık MHP’ye katılarak Türkiye solunu arındırması gereken unsurlar olarak kabul lenmemiz gerektiğini yeniden gösteriyor.

Benim, **Orhan Pamuk**’un Türkiye’ye bahşettiği bu ödüle ve çağının gerisinde sayıklayan klasik solcuların bu ödülle ilgili deklarasyonuna bakış açım -özetle- böyledir. Herkese selam ve saygılarımı sunuyorum...

İstanbul, 28 Ekim 2006

[muhSinkızilkaya]
mkizilkaya@esmerdergisi.com

Kurşuni griydi o zaman Diyarbakır'ın rengi!

Şehre giden herkesin rehberi olan Şeyhmus Diken arkadaşımızdı. Şeyhmus Abi küçe küçe, kilise kilise, cami cami bilir Diyarbakır'ı. Gavur mahallesine, Cahit Sıtkı Tarancı, Esmecak evine, Süryani kiliselerine, Kervansaray'a, Melikahmet Camiine, çarşılara, bedestenlere girdik çıktık....

BUNDAN beş yıl önce, 20 Şubat 2001 günü, Avesta yayınlara'nın sahibi Abdullah Keskin'in davetlisi olarak Diyarbakır'a gittik Orhan Pamuk'la. Orhan Pamuk'un ilk gidişiydi oraya, yanında beni de istemişti Apo'dan, o konuşacak, kitaplarını imzalayacak, ben de "yörenin havasını suyunu bilen" bir arkadaşı olarak "bağlamamla yol gösterecektim" ona.

Avesta Kitapevi yeni açılmıştı Diyarbakır'da. Her ay bir "meşhur" yazarı götürüyordu oraya Apo. Üçümüz, henüz karga boku donmadan uçağa bindik, uykuluyduk, kahvaltı etmemiştik. Uçakta, kahvaltı hayali kurarken Orhan Pamuk, "Merak etme, seni çok güzel bir yere kahvaltıya götüreceğiz, ciğer yiyeceğiz sabah sabah" dedim. Nişantaşlı, belki de hayatında çok az sakatat yemiş şehirli yazara, sabahın köründe ciğer kebapı yedirmek çok iştah açıcı bir teklif gibi gelmedi, onun için, "kahvaltıda ciğer mi yenir!" dedi, dediği şey soru bile değildi. "Önüme geldiğinde bakarsın" dedim, biliyordum, ilk defa bana da aynı duyguyu vermişti kahvaltıda ciğer yemek...

Ben haklı çıktım, saydım tam tamına 15 şiş ciğer yedi kahvaltıda, sonra şehir turuna çıktık; rehberimiz bu şehre giden herkesin rehberi olan Şeyhmus Diken arkadaşımızdı. Şeyhmus Abi küçe küçe, kilise kilise, cami cami bilir Diyarbakır'ı. Gavur mahallesine, Cahit Sıtkı Tarancı, Esmecak evine, Süryani kiliselerine, Kervansaray'a, Melikahmet Camiine, çarşılara, bedestenlere girdik çıktık, kuyumculara, gümüşçülere baktık, eski eşyalarla ilgilendi Orhan, orlon, firkete, plastik tarak, ayna, düdüğü, at nalı, kazma sapı satan dükkanlara girdi çıktı, şehri boydan boya geçtik ve Musa Anter'in katledildiği sokağa geldik durduk. Hava kapalı, yağmur yağlıydı bulutlar, "Benim Adım Kırmızı"nın rüzgârı esiyordu her yerde, Apê Musa'nın yaşlı bedenine kör kurşunların sıklığı yerde durup Orhan'a Diyarbakır'ın rengini sordum; "kurşuni gri" dedi!

Otele döndüğümüzde aldık haberi, Belediye Başkanı Feridun Çelik gözaltına alınmıştı! Bir anda şehri sarmış olan o "gri" hava koyu karanlığa dönüşmeye başladı. Gerginlik egemen oldu her yere, aynı gerginlik, haliyle gelip Orhan Pamuk'un da üzerine sindi.

Büyükşehir Belediyesi'nin Tiyatro Salonu'ndaki söyleşi öğleden sonra saat ikideydi. Söyleşiye yarım saat kala salona gittik, binanın dışında ortalık ana baba günüydü. Doğaldır şehre Orhan Pamuk gelmişti! Ama salonu girince kazın ayağının öyle olmadığını gördük. Koltukların

tümü doluydu ve oturanların yarısı tül bentli kadınlardı. Meğerse Orhan'ın gelişini duyan herkes oraya akın etmiş, onlara göre yazar Pamuk, belediye başkanlarının gözaltına alınmasını protesto etmeye gelmişti. Her durumda "eyleme koşmaya hazır" kitle bütün koltukları doldurmuş, Orhan'ın okurları da dışarıda kalmıştı. Yüzlerinden belliydi, salonu dolduran kalabalığın büyük bir kısmı Türkçe bilmiyordu, oysa Orhan biraz sonra edebiyat gibi "sıkıcı" bir konudan bahsedecekti. En iyisi bunların "gazını aldıktan sonra" dışarı çıkıp, dışarıdaki içeri aldırmanın bir yolunu bulmaktı. Orhan, konuşmasına başlarken, hangi koşullarda olursa olsun, seçilmiş bir belediye başkanının gözaltına alınmasının tasvip edilemez bulunduğunu söyledi ve bu durumu protesto etti. Sözleri alkışlarla, zılgıtlarla kesildi, ama bu durum bile kalabalığı dışarı çıkarmaya yetmedi. En iyisi bir şeyler daha anlatmak.

"Ben dilime sahip çıkma anlamında Türk milliyetçisiyim" dedi Orhan. "Aynı şeyi Kürtlerin de kendi dilleri konusunda titizlenmeleri, ona sahip çıkmalarını isterim, olara da dil milliyetçisi olmayı tavsiye ederim" dedi. Ve başka konulara girdi. Ön sıralarda oturmuş olan "protestocu" kadınlar sıklı, yavaş yavaş dışarı çıkmaya başladılar. Gazeteciler durur mu, resimler çektiler. Ertesi gün, ülkenin belli başlı bütün gazetelerinde şöyle bir haber çıktı:

"Orhan Pamuk'a Diyarbakır'da protesto! Pamuk, 'ben milliyetçiyim' deyince salonda bulunanlar onu protesto ederek dışarı çıktı."

Oysa Orhan Pamuk Çanakkale Boğazı demiş, gazeteler yandı bir yerimin ağzı diye yazmışlardı. Ortada bir protesto falan yoktu, sadece edebi sohbeti sıkıcı bulmuş olan Türkçe bilmeyen kadınlar salondan dışarı çıkmış, onların yerine, salonun dışında bulunan üniversite öğrencileri gelmişlerdi. Onlar da gelip sohbetin kuyulaşınca bir saat boyunca konuştu Pa-

muk. Sonra sorulara geçildi. Bir kural koyduk, sorular yazılı sorulacaktı.

Gelen yüzlerce soruyu tasnif ettim arada, ikinci yarıda sırayla hemen hemen tümünü sormaya çalıştım. İşte bu röportaj o soru ve cevaplardan oluştu. Sonra ses bantlarını çözdüm ve bir gün bir yerlerde yayınlarını diye düşündüm. Aradan beş yıl geçti, o gün Diyarbakır'da sorulan Nobel sorusuna, "Bu Nobel soruları her zaman cevapsızdır" cevabına rağmen, Nobel ödülünü aldı Orhan Pamuk ve bu röportajı da yayınlamak farz oldu.

Kürt edebiyatı hakkındaki fikriniz nedir?

— Kürt edebiyatı hakkında fikrim yok, bir şey bilmiyorum çünkü. Arkadaşım Mehmed Uzun'un bir kitabını okudum. Daha fazla Kürt edebiyatı okumam gerektiğini düşünüyorum. Bunu biraz kendimi eleştirmek için söylüyorum Kürt edebiyatının klasikleri, temel eserleri yeterince tercüme edilmemiş. Onun için azıcık bilgimle de bir fikir yürüterek yanlış bir şey söylemekten çekiniyorum.

Uzun bir süreden beri devam eden Kürtlerin dramını da içeren bir roman yazmayı düşünüyor musunuz?

— İşte burada demin sözünü ettiğim milliyetçilik dertlerini giriyoruz. Ben Kürtler hakkında, Kürtlerin dramı hakkında roman yazmam. Yazabilirim; açarım kitapları okurum. Ama o dışarıdan bakan birinin yazdığı roman olur. Ben Kürtleri, o anlamda Türkiye'deki Kürtleri temsil edemem, yalnızca onlara bakarak kendi durumumu dile getirebilirim. Kürtler hakkında tabii ki en iyi romanı yine Kürtler yazar. Ben İstanbullu, burjuva bir çevrede yetişmiş bir yazarım. Bana benzeyen bir Türk gencini anlattıysam, onun dertlerini, onun manevi dünyasını anlattıysam iyi roman yazarım. Ama Türkiye'de yaşanan Kürt sorununu biliyorum, bu konuda dertleniyorum, bu konuda siyasi tavrım var. Böyle birinin romanını yazabilirim. En fazla ben, bana benzeyen, Türkiye'deki Kürt sorunuyla

dertlenen, milliyetçilik sorunlarını, bu konuda kendi tutumunu anlatan, bu konularda suçluluk duyan ve acı çeken, ülkesinin barış içinde yaşamasını isteyen, Türkiye'nin enerjisini bu konularda kaybetmesinden dertlenen, bu ülkenin insanların bunca acı çekmesinden dertlenen birisinin görüş açısını anlatabilirim. Ben Kürtlerin romanını bu bağlamda yazamam ama Türkiye'deki Kürtlerin acıları konusunda dertlenen bir Türk'ün romanını yazabilirim.

Kürtçeyle ilgili hassasiyetlerinizi dile getirdiniz. Kürtçe'nin yasaklı bir dil olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

— Kendi dilim konusunda nasıl hassas isem, Türkiye'de yaşayan Kürtlerin de kendi dillerini istedikleri gibi istedikleri yerde, istedikleri biçimde kullanabilmeleri gerektiğine inanıyorum. Bu konudaki özgürlüklere de herhangi bir sınırlama getirilmemeli. Benim özellikle kendi dilim, Türkçe konusundaki hassasiyetimi, Türkiye'deki Kürtlerin kendi dilleri konusundaki hassasiyetini anladığımı, dil konusundaki hassasiyetin kimlikle, kimlik konusundaki hassasiyetin milliyetçilikle yakından bağlantılı olduğunu söylemek için dile getirdim. Türkiye'deki Kürtler kendi dilleri, kendi kültürleri, kendi kimlikleri ile ilgili kalben inandıkları tasarımlarını, heyecanlarını yaşayabilmeli, dillerini kullanabilmelidirler. Ben kendi çapımda bu siyasi sorun karşısındaki tavrımı alabildiğim kadar aldım.

En çok etkilendiğiniz yazarlar kimlerdir?

— Etkilendiğim birçok yazar var ve etkilenmeye devam ediyorum. İlk romanlarımı yazarken daha, 19.yy romanlığından etkilendim. Dostoyevski'den, Tolstoy'dan, Mann'dan; özellikle "Cevdet Bey ve Oğulları" romanım Thomas Mann'dan, Tolstoy'dan etkiler taşır. Sonra daha modern yazarlardan etkilendim, örneğin WolfTan. Postmodern yazarlardan etkilendim, Borges'ten, Calvino'dan. Şimdi artık, bundan sonra yazarlardan etkilenmiyorum, daha çok yararlanıyorum. Artık kırkıdan sonra, yazar olarak bu 25 yılda ne yapmak istediğimi ve ne türden romanlar, nasıl hikâyeler, nasıl sesler çıkaracağımı biliyorum. Hala okuyorum ama onlardan kendi dünyamı kurmak için yararlanıyorum. Yani derin anlamda etkilenmiyorum. Ama bu büyük yazarların bir sahneyi nasıl kurduklarını, bir kişiyi çizerken hangi ayrıntıya dikkat ettiklerini, bir paragrafı nasıl topladıklarını, yeni bir bölüme nasıl başladıklarını, bir söylentiye nasıl dile getirdiklerini

okuyup yararlanıyorum. Yani biraz hüner sahibi birinin, başkalarının hünerine bakarak öğrenmesi...

Yazarken mi, yoksa konuşurken mi daha rahat hissediyorsunuz kendinizi?

— Tabii ki yazarken daha rahatım. Çünkü konuşurken, konuştuğunuzu silip atamazsınız, yazarken siler, düzeltirsiniz. Konuşmanın böyle bir tehlikesi var. Hele Türkiye’de konuşmanın, Diyarbakır’da konuşmanın korkunç tehlikesi var. Bura ya gelip konuşma yapmadan evvel bana, insanların İstanbul’da istediği şeyi söyleyebileceğini, ama burada söylerseniz devletin size özel ilgili göstereceğini defalarca söylediler. Tabii ki o yüzden burada konuşmak çok zor. Onun için ben de bir sürü şeyi diyemiyorum, kusura bakmayın.

İyi yazılmış bir roman, okuyucuya neden gerçekmiş gibi gelir?

— Çok güzel bir soru. İyi yazılmış bir roman, bence de okuyucuya gerçekmiş gibi gözükmelidir. İyi bir romanın okuyucuya vereceği his, iyi bir filmi seyredenken olduğu gibi, bir sinema salonunda film seyrettiğimizi unutup kendimizi filmin içindeymişiz sanmaktır. Bütün hünerimi, bütün enerjimi işte bu hissin ve yanılmanın doğmasına harcarım. Her şey hakiki olmalıdır ve okuyanlar bir roman okuduğunu unutmalıdır. Bir sinemada nasıl kaptırıp gideriz kendimizi, roman okurken de aynı duyguya kapılmamız. Enerjimin, manevi dünyamın, çabamın büyük çoğunluğunu buna veririm. Okuduklarına okurlarım inansınlar isterim. Ama bazen okuyucuya bunun bir roman olduğunu da hatırlatırım. Hani bazen bazı okurlarım şunu derler, bir film seyrederek gibi kitabınıza kapılıp gidiyorum. Bu benim hayatta duyabileceğim en güzel iltifat. Biliyorum sizin için, çektiğiniz acılar yüzünden siyaset çok önemli bir şey, ama benim için en çok iftihar ettiğim şey yazdığım romanlarımdır. Bu gerçeklik hissini verebilmektir. Siyaset, benim ülkemin dertleri yüzünden mecburen içine girebildiğim şey, sevdiğim şey iyi bir roman, her zaman iyi bir roman yazabilmek.

Zor okunan bir yazar olmakla suçlanıyorsunuz, bu konudaki fikriniz...

— Zor okunmak, çok sık duyduğum bir laf... Okunmakla unutmak arasında bir ilişki varsa, zor okunmak biraz daha kalıcı olacağını ima eder. Bir yazarın unutulup unutulmaması esas olarak kolay ya da zor okunmasıyla ilgili değil, onun anlattığı dertlerin kalıcılığı, onun seslendiği insan ruhuyla ilgili söylediği şeylerin sürekliliği, onu okudukça kendi dertlerimizi bulabilmemiz ve bunları gibi sorunlarla ilgili. Demin sözünü ettiğim gibi dilin değişmesi, dilin elimizden alınması, aynı dili bulamamamız ya da yazarın, anemimizi, evimizin içinde yaşadığımız dil gibi yazmamasıyla, yazanlarımızla ilgiliyse, evet zor okunmak o zaman kalıcı olmamıza mani olabilir.

“Yeni Hayat” ve “Benim Adım Kırmızı”da aşk ve yolculuk neden birbirine bu kadar yakın?

— Çünkü aşk konusunda yazmak istiyorum. Bundan önceki romanlarımda aşk konusunu iyi yazamadığım için beni eleştirdiler. Ben de her zaman bunu ken-

di kişisel hayatımda, manevi hayatımdaki bir eksiklikle ilişkili olduğunu düşündüm. Sonra son yıllarda, son 6-7 yıldır, içindeki aşk sahneleri hakiki gibi duran iyi bir aşk romanı yazmak istedim. Dediğimiz şeyi aşk ve ilişki olarak yazmaya karar verince, inandırıcı bir aşk, araya uzun bir ayrılık olarak canlandırabileceğimi düşündüm. Yani “Benim Adım Kırmızı”da olduğu gibi âşık erkek, âşık olduğu kıızı 12 yıl görmüyor ama 12 yılda onu, o kızın yüzünü kafasında canlandırıyor. Sonra kafasında canlandığı kızın yüzü yavaş yavaş şekil değiştiriyor. Bir süre sonra aslında kafasında kızın yüzünü tam olduğu gibi canlandıramadığını, onu unuttuğunu, başka bir yüz hatırladığını düşünüyor. Ve o kızın yüzünü görmek için büyük bir istek duyuyor. Bir süre sonra âşık olmak kadar bu istek de onu sürüklüyor. Bu hikâye beni heyecanlandırıyordu. **Romanlarınızda gizemli Hasan kimdir acaba?**

— Bu soruyu E Dergisi’nden arkadaşlar sordu, şaşırıp, dediler ki, romanlarınızda Hasan adlı biri var, kötü biri, esrarlı biri, kim bu Hasan diye. Tesadüf

olarak ve ne zaman romanlarımı yazarken böyle birine ihtiyaç duyduysam hemen Hasan yazmışım ve sonuç olarak bütün romanlarımdaki Hasanlar biraz kötü insan olmuş. Hayatta birisiyle tanıştırsınız, diyelim adı Aysel olsun, hemen daha elini sıkmadan evvel hayatınızda tanıdığınız diğer Ayseller hakkındaki bütün özellikler kafanıza üşüşür. Birinci Aysel, ikinci Aysel, üçüncü Aysel işte ikisi, dördüncü Aysel’in elini sıkarken önyargılarla yaklaşılır. O zaman o da bir şeyler katar ve isimler kafamızın içindeki, hafıza denen depodaki her isim bu çeşit çağrışımlar yapar. Ben de Hasan konusundaki önyargılarının bu soru sorulana kadar farkında değildim.

Romanlarınızın filme çekilmesi konusunda ne düşünüyorsunuz?

— Kafam pek çok konuda olduğu gibi bu konuda da karışık. Bir yandan kitaplarının filme çekilmesini istiyorum. Hep bana çok kişiden talep geliyor, efendim şu kitabınızı filme çekmek istiyoruz, görüşmek istiyoruz diye. Bir yandan da, filmle çok fazla ilgilenmem gerektiğini

bildiğim için cayıyorum. Yani al kardeşim yap diyemiyorum. İlkeli davranmak istiyorum. Onun için insanlar benden bezdi. **Mimarlık okulunu neden bıraktınız?**

— İTÜ’de mimarlık okuyordum, bıraktım. Bu konuyla ilgili “Öteki Renkler” kitabımda bir bölüm yazdım. Çünkü ben Türkiye’deki koşullar içerisinde yap-sat yöntemiyle birbirine benzeyen apartmanlar yapmak istemiyordum. Mimarlık giderek ticari bir işe dönüştü. Tabii bu zorlukları haleden çok yetenekli mimarlar var. Bir de mimarlık yapabilmek için, çizim yapabilmek için gerekli bazı disiplinler var. Sürekli bir çizgi disiplinine sahip olmak. Kendimde bu sabrı göremedim. Ben yapı olarak sabırsız bir insanım. Ancak kendi kendime emir verirken, kendi istediğimi yaparken sabır gösterebiliyorum. Aslında çok sabırlıyım, altı seneye oturup altı yüz sayfalık bir roman yazabilirim. Yazabilirim ama ona çok inanıyorsam. Bin tane paralel çizgiyi sabırla bir daire yapmak için çizmeyeceğimi anladığım için mimarlık okulunu bıraktım.

Kendi sesini bulmak isteyen kişi bunu nasıl yapacak? Kendini bir odaya kapatıp bilgi biriktirecek mi, gezerek mi, yaşayarak mı? Duygulanmanın yaratmadaki yeri nedir?

— Çok zor bir soru. Bu konuda benim yaptığım şu oldu; yirmili yaşlarımdayken çok yoğun politik ortamlarda ya-

Nişantaşlı, belki de hayatında çok az sakatat yemiş şehirli yazara, sabahın köründe ciğer kebabı yedirmek çok iştah açıcı bir teklif gibi gelmedi, onun için, “kahvaltıda ciğer mi yenir?” dedi, dediği şey soru bile değildi.

şıyordum aslında. Ama hemen bu ortama kapılmak istemiyordum, ben yazar olmak istiyordum. Önce bir romancı olmak istiyordum, ama benim dünyamı paylaşacağım insanlar siyasetin içindeydiler. Ben de kendimi eve kapattım. Annem, baba benim romancı olmamı istemiyorlardı, kabaca onlar da beni onaylamıyorlardı. Bende kendimi sekiz yıl bir odaya kapatıp, oradan en sonunda kitaplar okuyarak, bir manevi dünya oluşturarak romancı olarak çıkmayı başardım. Ama herkes bu imkânları gibi herkesin yapmayı gereken şey de bu değildir. Herkes kendi çözümünü kendisi bulur. Ama bir formül biliyorum ben. Şunu söyleyebilirim sadece, herkes kendi kazanabileceği, cevap bulabileceği bir hayat yolunu seçmelidir. **Nobel Edebiyat Ödüllü ilk Türk edebiyatçısını görmek için daha kaç yıl bekleyeceğiz?**

— Bu Nobel soruları her zaman cevapsızdır. **18 - 25 yaşlarında dünya çapında ünlü bir yazar olacağını düşünür müydünüz?**

— Bunlara düşünce denmez, bunlara hayal denir. Elbette herkesin böyle hayalleri, tasavvurları vardır. Bu hayaller, rüyalar olmazsa zaten yazı yazmayı devam ettirecek enerjiyi bulamaz insan.

Sizin kitaplarınız beni eğlendiriyor, düşündürüyor, yaşama bir bakış için sizinle yolculuklara çıkıyorum. Dönüşünde ben eski ben değilim. Siz de her kitabınızdan

sonra onu okuduğunuzdan ötürü değişiyor musunuz? Kitaplarınızda sessiz kahraman Nilgün, bir hayal kahramanı olan Rüya, bunları neden sessiz...

— Ben kitaplarımı okuyarak etkilenmem, çünkü onların nasıl yazıldığını biliyorum. Yani ben onları başkasının gözünden okuyamam, okuyucu açısı farklıdır. Arkadaşın bahsettiği kadın kahramanlarım Nilgün ve Rüya... Biri “Sessiz Ev’in”, biri “Kara Kitabın” kahramanı. Ben bir erkek yazarım. Nasıl ben bir Türk yazar olarak Kürtleri içinden anlatamam, Kürtleri temsil edemem dediysem, ben bir erkek yazar olarak da kadınları içinden anlatamam. Olsa olsa yapabileceğim, bir erkeğin kadınları nasıl gördüğünü dile getirmektir. Böyle yapınca daha gerçek olur. Son romanımda (Benim Adım Kırmızı) biraz bunun dışına çıkmaya çalıştım ama bunun dışına çıkmak da risklidir. Bir noktadan sonra inandırıcılığınızı kaybedebilirsiniz. “Benim Adım Kırmızı”da Şeküre’nin böyle olmadığını düşünüyorum. Şeküre gerçek bir kahraman olarak çıktı, annemin adı Şeküre’dir. Benim anneme benzemez ama isimleri benzerdir. Böylece hayattan kopya çekmiş oldum.

Postmodernizmi biraz daha açar mısınız? Kara Kitap adlı eserinizde Gülün Adından etkilendiniz mi?

— Postmodernizmi açamam, çünkü aştıkça karışır. Gerçekten de özetleyemem ve sıkıldığım bir sorudur. Evet, ben postmodernizm denen şeyden etkilendim ama daha çok gazeteciler sorar bu soruyu, edebiyata akademik olarak bakanlar, profesörler sever... Ben de onlara bir şey söylerim ama çok sıkıcı bir konu haline gelir sonra. Daha önemlisi bu etkilene konu; “Gülün Adı”ndan “Kara Kitap”ta etkilendim mi? Etkilenmedim, çünkü Gülün Adını etkilenebileceğim bir kitap değil bana göre, etkilendiğimi söylesem daha çok Umberto Eco’nun başka bir kitabı olan “Fukoltu’nun Sarkacı”ndan belki etkilendiğimdir.

Sizce Türkiye’de yaşanan süreçte varolan sorunlar karşısında aydınların ortaya koyduğu tavırlar, entelektüel aydın formuna uyuyor mu? Ayrıca... tamamen kangren haline gelen sorunlar karşısında neden aydınlar bağımsız bir rejim muhalifi tavırını gösteremiyorlar?

— Aydınlar; direnmelidir, devletin iktidar sahiplerinin kimi uygulamalarına karşı muhalefet etmelidirler, iktidara hizmet etmemelidirler. Evrensel, eleştirel bir aklı sahip olmalıdırlar ama en önemlisi iktidarın sahiplerinin hizmetinde de olmamalıdırlar. Bütün bunlara inanyorum. Bütün bunları Türk aydınının yaptığı pek söylenemez. Ben elimden geldiğince şunu yapmaya çalışıyorum: bir eleştirel sesi, bir muhalif sesi korumaya çalışıyorum. Onu koruyamadığım zaman susuyorum. **Kitaplarınızda farklı bir anlatım tarzı var, bu da toplumun bir kesimi tarafından anlaşılıyor. Bunu sadece beni anlayanlar okusun diye mi yapıyorsunuz, yoksa farklı bir sebebi var mı?**

— Bütün yazarlar kitaplarının anlaşılmasını isterler. Yazarlığın özünde bir iletişim, bir paylaşma ihtiyacı vardır. Bu bakımdan yazarlar, beni kimse anlamazsa

anlamaları demezler. Benim kitaplarım pek çok okur tarafından satın alınıyor, okunuyor, anlaşılacak için okunuyor tabii. Evet, benim kitaplarımın zorlukları var, anlayamayınca kızıyorlar, ama ben onları zorluk olsun diye özellikle yazmadım. Ben öncelikle iyi edebiyat yapmaya çalışıyorum, okura yukarıdan bakmak asla yaptığım şey değil.

Siyaset ile günlük yaşamın ayrı tutulması gerektiğini düşünüyorum. Ben de bir Türküm, burada yaşarken siyasal düşüncelerimle günlük yaşamdaki olayların bazen birbirine karıştığı, örtüştüğü oluyor. Sizce bizim gibi olanlar sadece romanlara malzeme mi olmalı?

— Hep söylüyorum başında da söyledim, Türkiye’de yazı yazmak zordur, konuşmak daha da zordur. Benimde çok fazla söyleyeceğim yok. Diyarbakır’da siyasi bir ortamda edebi bir konuşma yapmak daha da zordur ve seyirciyi kitleyi hazırlaman gerekir. Sözlerim o bağlamda anlaşılmalı ama ben yine de her zaman bu konuda söylediğimi tekrarlayayım, yazarlar günlük siyasi dertlere cevap yetiştirmeye kalkışmamalı. Ben bir anlatıcı olarak, hissettiğim ahlaki seçimlerimi söylüyorum. İşte; Kürt sorunu barış ile çözümlenmelidir, Kürtler Türkiye’de dillerine sahip olmalıdır, dedim. Bunu söylemek de önemli değil benim için. Bunu dedikten sonra, Türkiye’de benim sesimi dinleyen etkilenen insanlara, söylediklerimi dinletebilmek daha önemlidir. Benim eleştirel bir konuşma yaptıktan sonra, bana düşman olan insanların kalplerini de bir şekilde, akıllarını da bir şekilde çelip onları etkileyebilmem önemli.

Romanlarınızın kurgusu genellikle birbirinden farklı, bunu romanın örgüsü mü yoksa siz mi belirliyorsunuz?

— İkisi de. Bir romana başlarken şimdi bunu hangi kurguyla anlatayım demem. Hikâyeyi düşünürken de ilk başta bunu şöyle düşünebileceğimi bütün kahramanlar kim olduğunu söylüyor ve anlatmaya başlıyor. “Benim Adım Kırmızı”ya başlar başlamaz bu romanı böyle yazmam gerektiğini düşünmüştüm ama sonuna kadar ayrıntıları düşünmemiştim. Eşyaların konuşabileceği aklıma gelmişti örneğin. Yalnızca işte kadın kahramanlar, erkek kahramanlar, yaşlılar falan konuşacaktı. Bir anda aklıma geldi, eşyaları konuşturayım dedim, işte eşyalarda konuşmaya başladı. Sonra resimler konuştu, sonra ölümler konuştu, sonra roman dünyası konuşmaya başladı ve buna uygun bir teknik oluştu.

Yazarlık serüveninizi “Benim Adım Kırmızı” öncesi ve sonrası olarak tanımlayabilir misiniz? Zira bundan öncesinde daha marjinal kesimlerin okuyabileceği zor okunan romanlar yazıyordunuz. Tarzınızı değiştirmeniz artık popüler bir yazar olmayı seçtiğiniz anlamına gelir mi?

— Gelmez. Bundan önceki romanlarım da çok sayıda okur tarafından okunuyordu. Benim Adım Kırmızı da aşağı yukarı aynı okuyuculara gitti. Kabul ediyorum. Benim Adım Kırmızı’yı yazarken yine de bunun daha popüler okuyucu tarafından sevebileceğini düşünmüştüm. Ama kendimi, yazarlığımı, o kadar büyük ölçüde değiştirmedim.

“Cevdet Bey ve Oğulları” kitabınızda Marx’ı okudum, aradığımı bulamadım,

ilgilendirmiyor diye yazdınız... Bulamadığınız şey neydi? Bugün itibarıyla Marksist dünya görüşü hakkında ne düşünüyorsunuz?

— Ben o kitabı yazdığım da bütün arkadaşlarım bütün çevrem herkes Marks’ı okuyordu ve bir şeyler buluyordu. Böyle bir ortamda, insanların, çevrem, cemaatin böyle olduğu bir yerde, içimden “Marks’ı okudum, bir şey bulamadım”, diyen bir kahraman yaratmak geldi. O kahraman üstelik seviyeli, bana yakın bir kahramandır ama ben Marks’ı okuduğumda hiçbir şey bulamadım diye bir şey söyleyemem. Ben o romanı yazdığım zamanlar Marks’ta çok şeyler bulmuştum. Kendime öyle bir Marx istemesem bile, Marx’ı savunan, onu doğru haklı bulan, çok değer veren biri gibi hissediyordum. Ama benim hayatta yazarlık olarak tutumum ya da hayatla çevremle olan ilişkim, herkes hep birlikte bir şey dinliyorsa, ben acaba buna nasıl inanmam, diye düşünürüm.

Peder Gabriel Akyüz ile... Şeyhmus Diken Arşivi...

Bir Türk yazar olmaktan ziyade bir dünyalı yazar olmaya ne dersiniz?

— İşte sorulması gereken bir soru... Bir noktadan sonra burada, ben de milliyetçilikten bahsederek konuşmama başladım. Hepimizin, yerel dertlerimizin, sorunlarımızın hem evrensel içerikli bir yanı, hem de ne yazık ki hiç evrensel olmayan bir yanı da var. Dertlerimizin tarihin bir köşesinde, coğrafyanın bir köşesinde kalmış dertler olduğunu da arada bir hatırlamamız gerekir. Ama sorunlarımızın dünyadan nasıl görülebildiği çoğu zaman en önemli heyecanımız olmuyor. Biz sorunlarımızı çözmek istiyoruz, taleplerimiz var bunların evrensel olup olmadığı umurumuzda değil. Biz bu isteğimizi elde etmek istiyoruz, birinci derdimiz bu. Ama eğer yazarsanız dertlerinizi kitapların içine koyarak, başka insanların da o dertlerle ilgilenmesini isteyerek yazıyorsunuz. Yazdıklarınız acaba ne kadar dünyanın öbür ucundaki insanların yüreğini titretiyor, işte orada kafanız karışmaya başlıyor. Ben kendimi sadece parçası olduğum İstanbul kültürünün, Türkçe’nin, Türkiye’nin değil, dünyada roman okuyan insanlar cemaatinin bir parçası olarak görüyorum. Ben Yozgat’ta, Konya’da veya Trabzon’da benim kitaplarımı okumayan bir Türk’e, ya da Türkiye’ye yakın hissetmiyorum kendimi. Ama örneğin Fransa’da, Almanya’da ya da Amerika’da benim kitaplarımı okuyup, benimle dertlenen insanlarla bir kardeşliği daha çok paylaşıyorum. Benim manevi dünyam o insanların manevi dünyası ile birleşiyor. O insanların okuduğu başka şeyleri başka yazarları da ben

okuyorum ve böylelikle roman okuyanlar arasında bir cemaat doğuyor. Bu milliyetçi modern devletin, basın, medyanın, gazetecilerin hiç sevmediği bir şey. Bizi hep bir kalıbın içine sokmaya çalışıyorlar. Ama ben kendimi bu özelliklerimle değil, yazar olma özelliğimle beğenmek istiyorum. O zaman kendi dilimin, kültürümün, tarihimin, kimliğimin özelliklerinden sıyrılıp evrensel edebiyatın bir parçası haline geliyorum.

Kitaplarınızdan sürekli geçmişe dönüş ve geçmişte bir arayış var. Geçmişte aradığınız nedir? Ya da geçmişle alıp veremediğiniz ne?

— Geçmişle ilgili derdimi şöyle özetleyebilirim. Kimlikle ilgili, kim olduğumla ilgili dertlerdir bunlar. İkincisi, modern Türkiye Cumhuriyeti’ni kuranların heyecanlı batılılaşma arzusunu, belki bir parça ben de taşıyorum. Ama onların batılılaşma, batı medeniyetinin bir parçası olma arzusunda paylaşmadığım şeyler var; Ke-

Mardin, Mayıs 2002... Şeyhmus Diken, Muhsin Kızılkaya, Orhan Pamuk ve eşi...

malizmin kendisini gerçekleştirme arzusunun içinde eleştirel düşünce yoktur. Kemalizmin ya da bir çeşit resmi devlet görüşünün çizdiği batılılaşma tablosu, batılılaşma isteğinin içinde, batı medeniyetinin kimi simgelerinin, kültürünün, kıyafetlerinin, alışkanlıklarının, hukukunun kurallarını alalım vardı ama onların eleştirel düşüncesini, eşitlik fikrini almamız şeklindeydi. Batı kültürünün içinden yalnızca hukuk, kıyafet, alfabe gibi bazı kültürel özelliklerini ve daha çok da törenlerini ve ritüellerini aldılar. Ben ise batı kültüründen eleştirel düşüncüyü almamız gerektiğini düşünüyorum, söylüyorum. Ama buradaki sorunun bağlamında önemli olan dediğim gibi, batı kültürünün bu ritüellerini, biçimlerini, törenlerini alanlar, bir yandan bunu yapırlarken, bir yandan da kendilerini, “Biz batılılaştık, biz seçkinleştik, biz bu ülkenin sahipleriyiz, biz batılılaştığımızı göre, bu ülkenin egemenleriyiz” havasına girmeleri... Böyle yaparak, bir anlamda geleneksel kültüre sahip olmayı, onu temsil etmeyi, bir aşağı sınıfa mensup olmanın simgesi olarak gördüler.

Böylelikle de geleneksel kültür, yüzyıllardır birikmiş olan bir kültürel birikim Cumhuriyetten sonra yüzeysel bir şekilde unutuldu. Benim tarih sevgim birazcık buna tepkidir. Kitaplarımdaki tasavvuf, Osmanlı kültürü, İran edebiyatının etkisi, geleneksel edebiyata, anlatım şekillerine, mesnevilige olan ilgim, tarihe duyduğum heyecan, siyasi olarak bunlarla ilgilidir.

Nesnelere olan ilginizi biliyoruz, Diyarbakır’da sizi en çok hangi nesne etkiledi?

— Diyarbakır’a gelince birazcık çocukluğumda görmediğim, unuttuğum bazı nesnelere görmüş oldum. Diyarbakır’ın Bağlar semtinde gördüğüm orlon yünler, küçük oyuncaklar, kalemler, tespihler, anahtarlıklar, yemeniler bana hep bir şeyler hatırlatıyor. Onların resmini çektim. Belki kültürleri, çevreleri, tarihi anlamın en iyi yolu, onlardan kopmuş gelmiş bir parça eşyaya bakıp, onlar hakkında bir şeyler söyleyebilme, o eşyalardan, bir felsefe mi desem, bir sonuç çıkarmaktan geçer.

Bir yazarın kahramanlarına benzemesi, ya da kahramanlarının yazara benzemesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

— Makul değerlendiriyorum. Çünkü en iyi kendimize benzeyen insanları yaratırız. Ben kendime benzeyen tarafları, kendi yaşadığıma benzemeyen ortamlara yerleştirerek durumun içinden çıkarım. Örneğin “Benim Adım Kırmızı”da kendimin, ağabeyimin, annemin dünyasını anlatıyorum, ama bunu 16. yüzyılda da geçiriyorum.

Yirmili yaşlarda yoğun bir sol ortamda yaşadığınızı söylediniz. Ama bundan hoşlanmadığınızı ve romancı olmak için kendinizi bir odaya kapattığınızı. Bunu korktuğunuz için mi yaptınız?

— Olabilir. Gerçekten de doğru bir soru. Ben yirmili yaşlardayken şimdi burada, Diyarbakır’da olduğu gibi, burada hala yaşadığı gibi, o zamanlar İstanbul’da da benzer bir ortam vardı. Yoğun bir siyasi ortam, acı çeken insanlar, kendilerine yapılan haksızlığa isyan eden insanlar ve bunun için bir şeyler yapmak için kendilerini feda eden pek çok fedakâr insan...

Ben o insanlarla beraberdim, ama suçluluk duyar, bir yerlere çekilir, saklanırdım. Ama beni koruyan beni romancı yapan şey şu oldu: Suçluluk duyup bir kenara çekildiğim zaman, bunu bir kılıfa uydurmaya çalışmadım. Onlar haksız, falan demedim. Suçluluk duygusunu içimde bir keder gibi taşıdım. Kendi haklılığımı, korkaklığımı, sinikliğimi ya da karakterimin zaafını haklı bir şey olarak değil, bir zaaf, bir günah, bir suç olarak gördüm. Bu suçtan acı çektiğim için, bir ölçüde zamanımı kitaplara verdim. Yine de içimde her zaman doğru ve dürüst biri olma isteğini taşıdım. Ama toplum bunu gerçekleştirilmeye izin vermediği için de acı çektim ama insanın yine de kendini bir yere kapatarak kendi kimliğini, kişiliğini, geliştirebileceği bir ortam olduğunun da düşündüm. Siyaset tankla, topla, tüfekte, yapılar sanıyorlardı. Siyaset sizin isteklerinizi yerine getiremeyince de yazıya başlıyorsunuz, edebiyata başlıyorsunuz, kendi ruhunuzu dilç getiriyorsunuz. Yazdıklarınız, düşündükleriniz, kâğıda geçirdikleriniz bir yerde kalır. İnsanın hafızası içerisinde saklanır, tıpkı disk gibi korunur. O sırada biriktirdikleriniz size bir çeşit olgunluk verir. İşte silah seslerinin, tank seslerinin arkasındaki dikkatle biriktirilmiş o duyarlılığın arkasında bir çile ve sabır da vardır, en sonunda size bir vakar verir, bir çeşit bilgellik verir. Ben onu biriktirdim ve yazı yazmadan evvel o biriktirdiğim şeyi yanımda hissettim, onun bana çok önemli bir güç verdiğini gördüm. ■

Orhan Pamuk kitaplarını nasıl yazdığını anlatıyor:

“Senede 300 güne yakın çalışıyorum ve 170-180 sayfa yazıyorum”

E o geceleri çalıştığım için şehrin karanlığını, gecesini bilirdim. Kimi zaman gece yazının başından kalkardım, Nişantaşı'nda, gece de açık olan sandviççilerden bir şeyler alırdım. Gece yarısı şehrin sokaklarına çıkan orospuları, arabaları, ne olduğu belirsiz, bağıra çağıra geçen çöp ve polis araçlarını, gece yarısı piyasaya çıkan köpek çetelerini tanırdım. İstanbul'un gece sessizlikleri, ne o lambalarının ancak gece fark edilen cıvıltısı, bir yerde bir kedinin devirdiği bir kutu, tek tük çöpleri karıştıran ve gündüzleri asla göremeyeceğiniz garibanlar... Bunlar romanlarımda çok yer almıştır. Sebebi benim de geceleri 4'lere kadar oturmam ve kimi zaman o saatte, yazıhanemden çıkıp eve dönmem idi. Fakat kızım doğunca İstanbul'un bu gece hayatı kapandı. Ben de artık erken yatıp, sabahleyin 7'de kalkıyorum. Romanlarıma daha çok sabahlar hâkim olmaya başladı; “tek tük geçen arabalar ve eski otobüsler, poğaçacıya eşlik eden salepçinin kaldırıma konup, kalkan güğümleri ve dolmuş duğının değnekçisinin düdüğü” vs. Sabahları yazıhaneye yürürken hala aynı sesleri duyuyorum. Şükür, İstanbul'un sabah sesleri değişmedi.

Yazıhaneme girer girmez yaptığım ilk iş kahvenin başına koşmaktır. Sabahları fazla gazete okumam. Şöyle bir bakarım o kadar... Öyle gerinip yatağa vakit geçirmekten hiç hoşlanmam. Baskına uğramış asker gibi, kedi gibi kalkarım ve herkesi de uyandırarak mesela 8 dakikada kahvaltı sofrasında olmayı tercih ederim. 16 dakikada da evden çıkarım. Gazete bu tempomu böler. Ülkesinin dertleriyle ilgilenen roman yazarının maneviyatını bozar gazete... Moralini bozar, güne kötü başlamasına neden olur. Bazen gerçeği söylemediği için kızarız yorumculara? Bazen de gerçeği söylüyor diye... Çünkü söylenen gerçekler acıdır. Özellikle 12 Eylül öncesi dönemde roman yazarken kendime gazete okumayı yasaklamıştım. Bence sabah gazete okumak romancıya zararlıdır.

Sonra masaya oturunca, terbiye edilmiş bir makine gibi yazının başına geçerim. Bazı törençikler, bazı kurallar, ezberlenmiş alışkanlıklar, beni disipline eder. Okurlarım hep iki temel soruyu sorarlar, birbirine benzer ama ayırdır: “İyi bir roman nasıl yazılır?” ve “Nasıl iyi yazılır?” “Nasıl iyi yazılır” sorusu hayat sorusudur. Bu mesleği ve kariyeri isteyenlerin sorusudur. Aslında edebiyattan çok, hayatı iyi yaşama derdinin ifade eder.

“İyi bir roman nasıl yazılır” ise bir edebiyat sorusudur. Roman sanatını tanımaya yöneliktir. Benim buna cevabım şudur: Yazarlık çok disiplinli bir iş. Yüzlerce kuralınız olacak. Bunlar sizi çalışmaya itecek. Geleceksin. Kahveni yapacaksın. Ve küçük törençikler

başlayacak. Neler onlar? Masa üzerinde kahven, küçük kâğıtların, yapılması gereken işlerin olur. Telefonu kaparsın, kendi kendine volta atarsın. Masanda oturursun. Seni çalışmaya zorlayacak şeyleri yaptıkça mutlu olursun. Onların mutluluk olduğuna inanırsın. Bu bağlamda disiplin ister yazarlık... Askerlikte de bazı törenler ya da kurallar dışardan bakıldığında saçma gibi görünür, ama aslında o törenlerden çok, o törenlere boyun eğmek önemlidir. Yazarlıkta da benim dışarıdan saçma gözükebilecek törenlerim, alışkanlıklarım aslında beni bütün gün, sayfaya boyun eğmeye, yazıya hürmete sevk eder. Bir anlamda kendimi kurallarla döve deve, kendimi ite ite, terbiye ede ede yazar yapmışımdır. Böyle yazar olunur.

Yazarlığı, gösterişli jestler, büyük dramatik hayatlar sanıyorsanız, bundan bir an önce caymanız lazım. Küçük bir oda da, kendi kendinize, küçük alışkanlıklarınızla iğne ile kuyu kazarak ve aslında bütün gün bir sayfaya bakarak ve bunu yapmayı severek, hayal gücünüzü işleterek yaşamayı göze alabiliyorsanız, yazarlık serüvenine girişebilirsiniz.

Dolmakalemi elime alır almaz yaptığım ilk iş Hemingway'in öğütüyle, önceki gün yazdıklarımı okumaktır. Bu beni hem romanımın havasına sokar, hem de yazdıklarımı yeniden değerlendirme şansı verir. İyi mi, kötü

mü olduğuna hemen karar veririm: Gaddar bir günümdeysem hemen cart curt yırtar atarım. Bu yüzden de telli dosyalara yazarım.

Elimi korkak alıştırmamışımdır. Yırtmak en büyük eleştiridir. Eleştirilenler bizim kitaplarımız çıktığı vakit,

Özellikle 12 Eylül öncesi dönemde kendime gazete okumayı yasaklamıştım. Bence sabah gazete okumak romancıya zararlıdır.

kenarından, köşesinden en fazla “kemi-rebilirler”, ama biz yazarlar, onlar bizi öldürmesin diye daha başta cart diye yırtarız. “Hadi bir daha yaz”. Yazarlığın temel sırlarından biri yırtıp atmak, biraz daha iyi bir sayfaysa silip değiştirmektir.

İlk cümle? Bütün mesele odur işte... İlk cümleye başlayabilmek... O güne iyi başlamak, o günün ilk cümlesini bir an evvel yazabilmek... Yine üstadımız Hemingway'in çok güzel bir öğütü vardır bu konuda. “Akşam gün biterken yazılacak iyi bir cümle yazarsa onu yazmayın. Onu ertesi sabaha bırakın ki, sabah hemen yazmaya başlayabilesiniz” der. Buna uymuşumdur. Yani “Ahmet kapıyı açtı, elinde tabancası vardı. Korkuyordu” cümlesi hazır-sa onu yazmam, ertesi sabaha bırakırım. Sabah da, önceki gün yazdıklarımı okuyup hemen o cümleyi oraya oturturum. Bu cümleyi yazdıktan sonra genellikle ikincisi, üçüncüsü gelir. Sanki cümleler size kendilerini sunarlar. Olaylar, “Ben de olmak istiyorum, ben de olmak istiyorum!” diye bağırırlar; cümleler “Ben de gözükeyim” diye yalvarırlar. O sahneleri, o karakterleri aslında aylarca, yıllarca düşünmüşsünüzdür, ama onların cümleye geçmesi sanki varolmaları anlamı taşır.

Takılınca? Genellikle 5-6 cümle yazdıktan sonra takılırım. Çünkü o bana çok gelir. Çok yazdığımı göre mut-

laka bir yerde gevşeklik yapmışımdır. Kötü bir şey yazmışımdır. “Dur şunu yeniden okuyayım” derim. Okurum. Mutluluktan ve bu gerginlikten ayağa kalkar, yürümeye başlarım. Bütün gün yaptığım asıl iş budur işte: Volta atarım. Ben hapiste yatmadım ama Türk edebiyatından ve filmlerden volta atmayı bilirim. Birçok Türk yazar hapislerden yetiştikleri için volta atarak çalışmışlardır. Benim gücümün çoğu da sayfa üzerine bir şeyler yazmakla değil, volta atmakla, yani evin içinde disiplinli bir şekilde bir yerden bir yere hızlı hızlı gidip gelmekle geçer. Bir koridor voltam vardır, daha kısa... Karıştırma günü doldururum. Volta atarken romanıma bundan sonra girecek isimleri düşünürüm, onların etrafında yürüdüğümü düşünürüm. Cümleyi içimde hissetmişimdir. Onu yazmak için büyük bir istek duyarım. Ama yazamıyorsam, ruhum harekete geçemiyorsa, kendini çok engellenmiş ve kötü hissederek ezilir sanki. O zaman hiç olmazsa vücudum hareket etmek ister ve yürümeye başlarız. Yürürüm... Yürürüm... Cümlelerin etrafında da döndüğümü, sağını solunu kurduğumu düşünürüm. Akıldan geçiririm en sonunda o cümle bana gelir ve onu yazarım. Yalnız o cümleyi değil, ağacı sallayınca bir armut yerine 5-6 armut dökülmesi gibi, 5-6 cümle birden dökülür. Onları toplarım. Memnunumdur, yorgunumdur. Tekrar volta... Matematik problemi çözen bir lise öğrencisi gibi bir buzdolabını karıştırırım, bir yazı okurum, kafam dinlenir. Sora kafamın orduları tekrar toparlanmaya başlar. Tekrar bir ağaç sallanır. Tekrar volta... Zaman böyle geçer. Yazma sürem kısıtlıdır. Vaktimin çoğu onun etrafında orduları toplamak ve düşünmekle geçer.

Günde kaç sayfa? Bunu hesapladım ben... 20 senedir yazıyorum. Yazdığım sayfa sayısını topladım, böldüm, çarp-tım. Gerçi son zamanlarda yurtdışı seyahatler, başka bir şeyler girdi ama hesabıma göre senede 300 güne yakın çalışıyorum ve 170-180 sayfa yazıyorum. Demek ki ben aslında günde 0,75 sayfa yazıyorum. Bir sayfa yazamıyorum ama bütün günüm burada geçiyor. Tabii bazen de şöyle oluyor: 15 gün uğraşıp, 10 sayfa yazıyorsunuz, sonra hepsini çöpe atıyorsunuz.

Yurt içinde olsun, yurt dışında olsun, belirli bir düzeye ulaşmış, bu işe yıllarını vermiş insanların, ortak konularıdır: “Çalışırken rahatsız edilmeme-yi, bölünmemeyi nasıl sağlıyorsunuz?” sorusu. Bunu konuşurken içim bir

şüphe ile kurcalanır. Çünkü orada hep şunu der yazarlar: "Yahu herkes peşimde... Çok arıyorlar, ne yapacağımı bilemiyorum?" Buradaki şikâyetin içinde bir övünme de vardır. Hissederim ki, yazarlar, bir yandan bu durumdan şikâyet ederken, aslında bir yandan da ne kadar önemli adam olduklarını, ne kadar meşhur olduklarını anlatmak isterler. Onun için bu sohbetlere ilgi duyarım, "Bu adam acaba şikâyet mi ediyor, kendini mi övüyor"u anlamaya çalışırım.

Ama övünmeye ihtiyacı kalmaması yazarların da böyle bir dertleri olduğu da kesindir. Aslında çözümü de basit görünür. İssiz bir yere gidersiniz. Kimse sizi arayamaz. Ya da çekersiniz telefonun fişini, kurtulursunuz.

Ama yazar aslında şikâyet ettiği şeyi ister. Daha doğrusu hem ister, hem şikâyet eder. Niçin ister? Çünkü ıssız adaya çekilip romanının yazarken bile, aklında "Köseme çekildim, ama bir gün öyle bir çıkacağım ki, herkes yere düşüp bayılacak. 'Dünyanın en akıllısı sensin, en güzel romanı sen yazdın' diyecekler" umudu vardır. Sonunda sevilme, öpülme, "Sen en iyisisin, çok güzel yazdın, fethettin buraları" diye övülme hayalleri olmasa yazarlık hiç çekilmez. Biz yazarlar bir anlamda keşişizdir. Ama sonunda da sevilme isteriz. Gerçek keşişler cenneti arzularlar, biz bu dünyada zafer ve başarı bekleriz. Bu yüzden de aklımızın ve ruhumuzun köşesi telefonlara, medyaya, sağdan soldan 'Çok iyi yazmışsın' diyecek insanlara açıktır. Ve ne kadar bastırsak da bu isteği, o sesi bekleriz. O zaman o ikisi hep kafamızda karışır. Ve o zaman aslında telefonla bizi arayan soran insanlara şikâyet ederken gururlanırız.

Kendimden örnek vereyim: Yazıyorum, iyi gitmiyor işler, kendimden memnun değilim. O zaman telefonu fişe takarım. "Belki iyi şeyler söyleyecek bir gazeteci çıkar" diye umarım. Çıkarırsa moralim düzülür. Onun için yazarların şikâyetleri hem hakikidir, hem de şüphe ile karşılanmalıdır.

Telefon çalarsa, genellikle cevap vermem. Fişini çekerim. İsteyen bana fax ile ulaşır. Bir zamanlar telesekreter kullanıyordum. Ama o da bana Garcia Marquez'in "Yüzyıllık Yalnızlık"ta bahsettiği oturağı hatırlatıyor. Orada çok kalabalık bir ailenin tek bir helâsi vardır. Herkes sabah helâyâ gitmek için kuyruk olur. Bunu da herkese oturak vermekle çözerler. "Ama oturak da sorununu çözmedi, sadece erteledi" der Gabriel Marquez... "Çünkü akşam bu kez de oturak boşaltma kuyruğu oluyordu."

Tele-sekreter de öyledir. Cevap makinesine not bırakanları geri ararsınız, çoğunlukla bir seferde bulamazsınız. "Kusura bakma seni arayamıyorum, benle konuşmak istemişsin ama aslında konuşacak bir şey yok" demek için peşinden koşarsınız. Bu, sorunu çözmez. Yalnızca erteler ve büyütür. Onun için telesekreterde kullanmıyorum.

İlham gelsin diye, yazarlar bekler

genellikle... Bazılarına gelir, bazıları ise hayat boyu beklemede kalır. Bazılarına da zaman zaman uğrar. Hayatın acımasızlığı, ilhamın olduğunu ve eşitsiz olarak dağıtıldığını kabul etmekle başlar. İlhamın adaletsiz olarak dağıtıldığını bilmek de, edebiyat dünyasının biraz da yetenekle döndüğünü itiraf etmek demektir. Ama ne yazık ki kural budur. İyi ki de vardır. Yoksa herkes yazar olabirdi. İlham mistik bir şeydir. Dışarıdan gelir; bunu kabul edelim biraz... Ama ne kadar çok beklersen, o kadar

bir yanı vardır. Bu ikisi birbirine denk düşmeyebilir. Ama ne zaman ki bu fikirle gelen bir kahramanı merdivenlerden inerken görürsünüz ya da bugün söylediğiniz bir cümle o zamana cuk oturur, ne zaman bir ayrıntıyı içinizde hissedersiniz, roman işte asıl orada başlar ve onu yazmaya koyulursunuz. Ama romanın bir de bilgi edinme süreci vardır. Mesela "Benim Adım Kırmızı" için ben ta 1990'da kütüphaneye girmişim. Deferimin ilk sayfasında şu not var. "1 Haziran 1990... İran ve Türk minyatür

Bütün gün yaptığım asıl iş volta atmaktır. Ben hapiste yatmadım ama Türk edebiyatından ve filmlerden volta atmaya bilirim. Birçok Türk yazar hapislerden yetiştikleri için volta atarak çalışmışlardır. Benim gücümün çoğu da sayfa üzerine bir şeyler yazmakla değil, volta atmakla, yani evin içinde disiplinli bir şekilde bir yerden bir yere hızlı hızlı gidip gelmekle geçer. Bir koridor voltam vardır, uzun. Bir de salon voltam vardır, daha kısa...

gelme ihtimali de vardır. Çok bekleyen, bu konuda daha talihlidir, Aşk telefonuna benzer. Telefon başında çok beklerseniz gelme ihtimali vardır. Açarsınız ve hayatınız değişebilir. Ama nasıl olsa bana gelmez diye beklememişseniz size hiç gelmez.

Elle yazıyorum. Kartuşlu dolma kalem kullanıyorum. Boş kartuşları da saklıyorum, tıpkı bir avcının boş kovanları saklaması gibi... Çünkü kartuşu boşaltmak, bana çok yazdığımı, yol aldığımı gösterir. Yazım, düzeltile düzeltile biraz Arap saçına döner. O haliyle yayınevine yollarım. Şimdi daha "ünlü" bir yazar olduğum için yayınevindeki arkadaşlar sağolsunlar nazımı çekiyorlar. O el yazısı sayfaları İletişim Yayınları'nın Avrupa şampiyonu dizgicisi Hüsnü Abbas dizer. En okunmaz yazımı okur ve çok büyük süratle yazar. Bazen ben yazmasam bile O'nun romanı iyi yazdığını hayal ederim.

Bir roman bir düşünceyle başlar. Bir genel düşünce vardır. Derim ki kendi kendime, "Resimle ilgili, nakkaşlarla ilgili bir roman yazayım." Bu, genel düşüncedir. Ama bir de bunun tomurcuğu mu desem, bir sahnesi, bir anı, bir durumu, bir kahramanı, hayata bağlı

sanatı üzerine bazı kitaplar istedim. Kitapları kütüphane memuru raflardan bulup getirmeye gitti." Masada beklerken kendi kendime bu notu almışım. O gün kitapları okumaya başladım ve roman tam 9 yılda çıktı.

Tabii ilk anda başlayamazsınız. O kadar uzaksınızdır ki... Ama belirli bir noktadan sonra ne istediğinizi biliyorsunuzdur; artık hem okur, hem yazar-sınız. "Oradaki ayrıntıları, orayı yazarken okuyayım" diye yazarsınız. Yazdıkça yeni şeyler öğrenirsiniz. Ve böyle yazdıkça zenginleşerek, öğrendikçe yazarak, geri dönüp giderek romanın ayrıntılarını zenginleştirip konuyu yayar-ak ilerlersiniz.

Bazen, kendi ruhumdan taşanları 2-3 kişiye dağıtırım. Kimi zaman olduğu gibi kendimi koyarım. Kimi zaman kendimi öyle hissediyorsam en haydutla, en alçak kişi ile özdeşleşirim. Bezen kendimi katil gibi hissedirim ve bu romanda yaptığım gibi katilin sesi ile konuşurum. Romancılık kendini başkaları ile özdeşleştirmek, kendini dışardan görebilmek ve bütün insanlığa dağıtabilmek yeteneğidir bir anlamda.

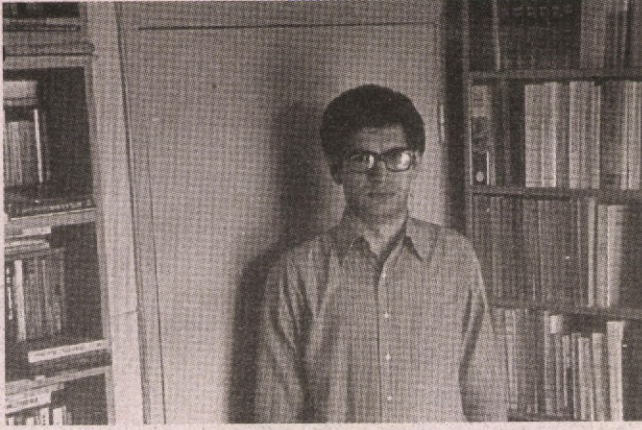
Çalışırken müzik girmez evc... Müzikle, aşk ve nefret ilişkim var. Mü-

zik benim için bir teselli aracı... Diyelim ki hayatta yenilmişimdir, kederliyimdir, işler istediğim gibi gitmemiştir; o zaman müziği açarım. Müzik beni defterlerimden uzaklaştırır. Teselli eder. Son derece tutucu ve yararçı bir müzik anlayışım vardır. Bana ilham verip coşturmaz. Verse bile verdiği ilham, asla yazıya dönüşmez. Onun için müziği olduğunca hayatımdan uzak tutuyorum. Çünkü yazım için gereksindiğim şey, teselli değildir; biraz saldırgan, muzır, girişken bir ruh halidir; kimsenin girmeye cesaret edemediği bir toprağa girip orayı ele geçirme durumudur. Böylesine muzır, girişken, saldırgan, yırtıcı, haksızlık etmeyi göze alabilen, adil olmaktan çok, atak olan, başkalarının canının yakabilen bir ruhun, müziğe ihtiyacı yoktur. Bilakis benim yazdıklarımı okuyacak olanların müziğe ihtiyacı olabilir diye düşünürüm. Ben müzik dinlersem başkalarının da bu isteği uyandırırım.

Yorulduğumda... "Benim Adım Kırmızı"yı bitirirken bir ara çok yorul-dum. Öyle dönemlerde hatalarımız, küçük kusurlarımız bize dünyanın en büyük felaketleri olarak gözükür. Bunlara tahammül edemeyeceğimi, rezil olacağımı ve herkesin "Gördün mü, neler saçmalamış" diye bana bakacağını düşündüğüm bir dönemimdeydim. Romanın son düzeltmeleri üzerinde çok çalışmışım. Kendime bir eğlence aradım. Onun ne olduğunu biliyordum: Bir arkadaşımın Steven Spielberg'in "Er Rvan'ı Kurtarmak" filmine gittim. Sinema ağzına kadar doluydu. Ön sıraya oturdum. Neredeyse perde beni kuşattı. Dolby sinema sarsıldı, müzik bütün vücuduma sızıp, dolaştı. Ben filmin içindeydim sanki... O savaşın, o korkunç dehşetin içindeydim. Ve dehşet de çok güzeldi. Kendimi unuttu-muştum. Filmi seyrederken o kadar mutlu oldum ki sonunda bu, bir mutsuzluğa dönüştü. Çünkü o anda sinemanın romandan daha üstün bir sanat olduğunu düşündüm. Çünkü sinema en yorgun en yıkık animızda bile bizi içine alabiliyor. Bizi teselli edebiliyor. Bize dünyayı unutturabiliyor. En yüksek acıları bize göstererek teselli verebiliyor. Görme zevki, görme şenliği insan-noğlunu en büyük zevklere ulaştırabiliyor. Şükür ki "Benim Adım Kırmızı"da ben de nakkaşlar, ressamlar aracılığıyla görmenin, resmetmenin zevklerini anlatabildim.

Masamda hep mide ilaçları durur. Bunlar benim yazarlığımın, küçük törenlerinden biridir. Yazarken ara sıra ağzıma bir tane mide ilacı atarım. Cümle istediğim gibi olmamışsa midemde asit salgılaması artar çünkü... Bir hap belki midemin işine yaramaz, ama kafama yarar.

Yıllarca sigara içtim, gittikçe de çok içiyordum. İki elim doluydu. Bir elimde sigara, bir elimde dolmakalem vardı. Ve bundan korkmaya başladım. Artık ölüme dörmeye gittiğimi fark edip sigarayla irade ile bıraktım. Ama kahve içmeye devam ediyorum. O da bir küçük törenciktir. Masamdan kalkarım, kah-

Elle yazıyorum. Kartuşlu dolma kalem kullanıyorum. Boş kartuşları da saklıyorum, tıpkı bir avcının boş kovanları saklaması gibi... Kartuşu boşaltmak, bana çok yazdığımı, yol aldığımı gösterir.

veyi bastırırım. "Kara Kitap"ta da yazdığım gibi, sabırsız adamım anlamsızca buzdolabını karıştırması, sanki birisi yeni bir şey koymuş gibi, boş boş içine bakması, tekrar yürümesi, tekrar kahve makinesi, bütün bunlar yazarın vazgeçilmez alışkanlıkları, günlük törenleridir.

Gece 9.30'da yatıp, sabah 3.30'da kalkıyordum bir dönem... Sabah 10'a kadar yalnızca kahve içerek ve olağanüstü yazıyordum. Böyle sessiz bir ortamda sanki bütün dünya sana "Yaz artık. Yaz" diye bağırır, "Görüyorsun. Bir zamanlar zor zannettiğin şey ne kadar kolay" der. Doğa da hayat da basittir. Her şey yalandır, her şey senin yazman içindir ve siz yazmaya devam edersiniz.

Ve biter bir gün... O gün, o gün lise bittiği gün ne olursa o olur. Birdenbire önünüzde dünyanın sınırsızlığı açılır; hem mekân olarak, hem zaman olarak... Yapılacak şeyler birikmiştir. Bitirince yapacağım diye ertelediklerinizle bir baş dönmesi yaşarsınız. Hayat olağanüstü güzeldir. Herkes niçin gülümsemiyor diye şaşarsınız. Ama bu üç gün sonra geçer ve bakarsınız ki o üç gün doğru düzgün bir şey yapmamışsınızdır. Çünkü kendinizi sıkamamışsınızdır. Hepsinden, bir ucundan yarım yamalak tatmışsınızdır.

Kitabı vitrinde görünce, artık ne yazık ki eskisi kadar heyecanlanmıyorum. Eskiden mesela "Cevdet Bey ve Oğulları"nı ilk defa vitrinde gördüğümde, ne kapağını biliyordum, ne de nasıl dizildiğini...

Şimdi ise itiraf edeyim, her şeye karşıyorum. Ukalahım kapağa da içeriğine de karşıyorum. O yüzden de kitabı elime aldığımda hiç şaşırıyorum. Bu sefer hayret eden kızım oldu. "Benim Adım Kırmızı"yı kızıma ithaf etmiş, kahramanına da O'nun adını vermişim. Bir gün bir kitapçıda el yazısı ile "Orhan Pamuk'un yeni romanı çıktı" yazısını görmüş. Telaşla bana telefon etti. "Baba kitabın çıkmış, gördüm" dedi. Sevinerek zıplamaya başlamış. Artık yeni kitap heyecanımı kızıma devrettim.

Roman bitmeden, yeni projeler göz kırpar. Her zaman kafamda 4-5 kitap tasarısı vardır. Çalışırken birden heyecana gelirim. Bir defter çekerim ve yeni bir tasarı geliştirir, aklıma ve ilk sayfaya yazmaya başlarım. İşte "Şu olacak, bu olacak, şöyle bir şey yazsam ne kadar iyi olur" falan diye. Kafam, üzerinde çalıştığım şeyi bırakır ona çalışmaya başlar. Bunu biraz yazırım. 1-2 sayfa en parlak fikirleri yazırım. Sonra durur. O iş ilgimi çekiyorsa, kafam onu yazmaya dönüyorsa, tekrar açarım o defteri. Ve yazılmasına başlanmamış o roman kafamda ilerler. Sonra bu defterlerden biri ya da ikisi öne geçer. Yazacağım yeni romandır o...

DÜNYANIN en prestijli ödülllerinden biri olan Nobel Edebiyat Ödülü bu yıl bir Türk yazara, Orhan Pamuk'a verildi. Ödülün Pamuk'a verilmesine birileri kızdı, birileri de mutlu oldu. Kızanlara sorarsanız, Orhan Pamuk Ermenilerden ve Kürtlerden söz ettiği için bu ödüle layık görülmesi.

Bu iddiada bulunanların pek çoğu Pamuk'un edebi kişiliğini, yapıtlarını konuşmuyor bile. Ne yazık ki Pamuk'a ödülün verilmesine hiddetlenenlerin içinde çok sayıda yazar da var. Onlara göre de Pamuk bu ödülü hiç mi hiç hak etmemiş. Ödül Pamuk'un görüşlerine ve sarfettiği sözlere verilmiş.

Bu savı ileri sürenler, bir aydının koşullar ne olursa olsun ülkesiyle ve ülkesindeki sorunlarla hesaplaşması gerektiği gerçeğini göz ardı ediyorlar. Ayrıca başka bazı gerçekleri, bilerek gizlemeye çalışıyorlar. Bilindiği gibi bu ödül Orhan Pamuk'un aldığı ilk ödül değildir. Ayrıca yine bilindiği gibi Pamuk, nobel ödülüne geçen yıl da aday gösterilmişti. Bu güne kadar 34 dile eserleri çevrilen yine aynı yazardır. Bütün bunlar olduğunda Pamuk o çok tartışılan sözleri henüz söylememişti. Gelelim Pamuk'un söylediği ve çokça tepki gören sözlere. Pamuk tam olarak ne demişti ve dedikleriyle ne anlatmak istemişti? Pek çok insan bunu düşünmeden ve bence büyük bir saldırganlık örneği göstererek nefret dolu bir tepki verdiler. Oysa yapılması gereken son derece basitti; düşüncelerine düşünceyle yanıt vermek.

İnsanlar çok sayıda yazarın eserlerini okur ve bazı yazarları beğenir bazılarını da beğenmezler. Kimileri de Pamuk'un romanlarını beğenmez. Ancak Türkiye'de yapılanlar bununla sınırlı değil. Öyle sıradan biri değil, bir öğretim üyesi Orhan Pamuk'u hiç okumadığını ve okumayı da düşünmediğini söylüyor ve ardından da bütün nefret sözcüklerini sıralıyorsa, başka şeyler var demektir.

Nobel ödülleri 1901 yılından beri verilmektedir. Herhalde hemen her ödül gibi bu ödül de tartışma konusu olmaktadır. Bundan daha doğal bir şey olamaz. Doğal olmayan ise bizde yürütülen tartışmanın içeriği ve biçimidir. Pamuk'a verilen ödülün politik olduğu söylenip bu ödülü gölgelemek isteyenler, benzer ödüllerin tümünde politikanın etkilerinin olduğunu bilmiyorlar mı? Aslında bu eleştirilere en iyi yanıt, "Bizim ödül verdiğimiz kişilerin hemen tamamı kendi ülkelerinde tartışmalıdır" diyen jüri üyelerinden gelmiştir.

1970 yılında Aleksandr Soljenitsin'e, 1971 yılında Pablo Neruda'ya ve 1988 yılında Necip Mahfuz'a verilen ödül ne kadar politikse; 2006 yılında Orhan Pamuk'a verilen ödül de o kadar politiktir. Türkiye'de Orhan Pamuk'a yapılan saldırıların başka benzerleri diğer bazı ülkelerde de yapılmıştır. Mısırlı yazar Necip Mahfuz, önce sokağa çıkamaz oldu. Sonra bir suikast sonucu kolundan yaralandı. Ömrünün sonuna kadar vücudunun bir yanı felçli olarak yaşadı. Ama bütün bunlar Mahfuz'un Arap dünyasının en büyük ve en sevilen yazarlarından biri olduğu

gerçeğini ortadan kaldırmadı.

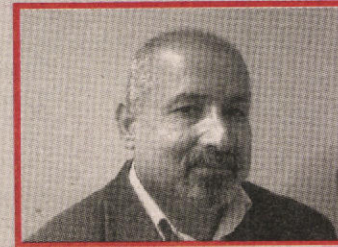
21 Ekim günü gazetelerden birinde "80 yazar ve aydından Pamuk'a nobel tepkisi" başlıklı bir haber gözüme ilişti. Habere göre 76 kişinin imzaladığı bildiri Yazarlar Sendikası ikinci başkanı Demirtaş Ceyhun okumuş. Düşünün, bu ülkenin önemli yazarlarından biri en önemli ödülünden birini alıyor ve yine bu ülkenin yazarlarının bir örgütünün ikinci başkanı başta olmak üzere bazı yazarlar bu ödüle tepki gösteriyor. Dünyada bir örneği var mı bilmiyorum ama bu tepkinin temelinde başka bazı şeylerle birlikte kiskançlığın da olduğunu düşünüyorum. Bir o kadar da düşmanlık.

Bildiride "Bu ödül kesinlikle Türk edebiyatına verilmiş bir ödül değil, Orhan Pamuk'a verilmiş bir ücrettir" benzeri açıklamalar da asıl düşüncelerini gizlemeye yönelik ifadelerdir. Oysa daha şimdiden Türk edebiyatı büyük bir kazanç elde etmiştir. Gözler Türk edebiyatına çevrilmiş. Türk edebiyatının önü açılmıştır. Pamuk, Türk edebiyatının dünyaya daha çok açılmasının kapılarını açmıştır. Bir yazarın politik yaklaşımları ve söyledikleri ile kazandığı başarıyı birbirinden ayırmak çok mu zor?

Oysa beğenmeseniz bile bunu evvela soğukkanlılıkla karşılamak ve daha sonra da, varsa eleştiri, onu belirtmek gerekmiyor muydu?

Kendi adıma söyleyeyim. Bu topraklarda yaşayan bir Kürt olarak, aynı toprakların insanı olan bir yazarın bu büyük ödülü almasından büyük bir mutluluk duyuyorum. Gururlanıyordum. Bu bakışımı naif bulanlar olacaktır. Öyle olsa bile bu tür naifliklere ihtiyacımız var. Ama bu naifliğin altında yatan eleştirel düşüncüyü açtığımızda, öncelikle edebiyat yapma hakkını savunduğum görülecektir. "Bu topraklarda yaşayan" ifadesi sade bir ifade olmakla birlikte içi dolu, dolu olması gereken bir kavramdır. Bazı geniş kabülleri bilinçli sındırması olmalıdır. Mitik-muhafazakâr, içe kapanmacı konu ve temalarda seyreden romanlar da yazılabilir. Yazar oradan düpedüz bir siyaset üretse bile. O zaman siyaseten karşısına çıkar, tartışınız. Sonuçta edebiyat, siyasetin, ister istemez, darlaştırıcı etkilerini kırmak, empati alanı oluşturmak işine yaramıyor mu? Bir Kürt olarak, Batmanlı Enver olarak da şunu ifade edeyim; Nazım Hikmet, Yaşar Kemal, Orhan Kemal ve Ahmed Arif benim için de "kanon" olma özelliği taşıyor. Kürtçe'de bir

Sorani edebiyatı gerçeği olduğunu biliyorum, bu tespiti yapıyorum, ama sözgelimi bir öykü yazmaya kalksam Sorani öykü tipikliğinde mi yazarım? Bir başka açı; yarın öbür gün Cegerxwin Unesco'nun Kültürel Varlıklar hanesinde değerlendirilecek olsa siyaset davullarını hoyratça çalmadan önce "bu topraklar adına" sevinmeyecek miyiz? Doğu Akdeniz kültürel havzası bir zamanlar medeniyetin beşiği idi, o halde, pek çok yazara, pek çok akıma yer var. Evrensel edebiyat familyasını buralara doğru çekmekte yarar var. O zaman nobel konusunda da böyle kısır tartışmalar yapmayacağız. Batı'nın, Orta Avrupa'nın diyelim, hümanizm ile tisi ambalajlı bir ödül mü nobel? Diyelim öyle. Peki ya sen ne yapıyorsun?

enversezgin

enversezgin@superonline.com

Pamuk, Türk edebiyatının dünyaya daha çok açılmasının kapılarını açmıştır. Bir yazarın politik yaklaşımları ve söyledikleri ile kazandığı başarıyı birbirinden ayırmak çok mu zor?

DEVİRAN, şehirde herkeslerin birbirini çok yakından tanıdığı, yaşanmışlıkların göz önünde ayan beyan yaşandığı günlere dairdir. Küpeli Tahir iliklerine kadar yaşadığı şehri yaşayan bir şahsiyettir. Varlıklardır. Kendi adının önündeki lakabıyla anılan bir yüzme havuzu, bir banyosu, birkaç konut amaçlı gayri menkulü, birkaç da Dicle Nehri yakınında bahçesi vardır. Sesi de güzel mi güzeldir Tahir Beyin. O denli alımlı bir sese sahiptir ki, arada bir işyerinin yakınındaki minareye çıkıp o güzel sesi ile ezan dahi okumaktadır.

Kırkına yaklaşınca kadar hayat böyle sürecektir. Bir gün şehre bir komiser gelir. Zevk ü sefaya müpteladır komiser. Bir şekilde Tahir Bey de komiserin keyif verici âlemlerine iştirak eder. İşte tam da o âlem dönemlerinde bir şekilde Küpeli Tahir Beyin yolu "Macır Kızı" ile kesişir. O yıllar Balkan ülkelerinde Türk muhacirler Diyarbakır ve çevresine getirilip yerleştirilmiştir. Macır Kızı da onlardan biridir. Güzel mi güzeldir. Tahir Beyin aklını başından almaya yetmiştir Macır Kızı!

Tahir Bey pek de uzun olmayan boyuna rağmen çok şık giyinen bi-

Macır Kızı!

Türk muhacirler Diyarbakır ve çevresine getirilip yerleştirilmiştir. Macır Kızı da onlardan biridir. Güzel mi güzeldir. Tahir Beyin aklını başından almaya yetmiştir Macır Kızı!

ridir. O denli gösterişlidir ki; etrafındakiler onu Kral Faruk'a benzetmektedirler.

Hayat ayrı bir minval üzere sürdürmektedir. Günler ayları kovalarken Tahir Beyin kazancı artık Macır Kızının giderlerine ve isteklerine yetmemektedir. Ayrı bir ev açmıştır Macır Kızına. Elinde avucundakileri sırasıyla kaybetmektedir Küpeli Tahir Bey. Önce bahçeler, sonra evler, akabinde banyo, en sonunda da Küpeli Tahir Beyin soyadı gibi tertemiz olan ve suyu hergün değişen Küpeli Havuzu elden çıkarılacaktır.

Sonraki günler Küpeli Tahir Bey için artık ıstıraptır. Elde avuçta bir şeyler kalmayınca Macır Kızı terk etmiştir Küpeli Tahir Beyi.

Hayatını sürdürmek için şehrin belediyesinde çalışmaktadır. Ama hikâyesi de şehirde herkeslerce bilinmektedir.

Bir gün belediyeodasındaki odasında

çalışırken odaya arkadaşlarından birinin aniden girmesi eski filmin yeniden başa sarılmasına neden olmuştur.

"Tahir koş! Macır Kızı belediye-de. Lağımları tıkanmış. Açtırmak için fen dairesinde" deyivermişler.

Heyecanla koşar Tahir Bey. Onun kapıdan girdiğini gören Macır Kızı talebinin sonucunu beklemeden hızla kapıdan çıkıp belediyenin merdivenlerinden aşağıya seğirtir. Tahir Bey de peşinden...

Tam da merdivenin başında koldan yakalayiverir Macır Kızını!

Ve o esnada çok içten bir yumuşaklıkla bir şarkının nağmeleri dudaklarından dökülür.

"Bir fincan kahve olsam,

Kırk yıl hatırım vardı.

Ömrümü ben sana verdim.

Dönüp baksan ne vardı!"

Dönüp bakmaz Macır Kızı.

Ve o gün bu gündür Küpeli Tahir Bey ile Macır Kızın hikâyesi Di-

[**şeyhmusdiken**]
seyhmusdiken@mynet.com

diyarbakir'de anlatılır durur. Ya da her radyo veya televizyonlardan "Bir Fincan Kahve" şarkısı duyulsa; Tahir Beyle Macır Kızı anımsanır.

Küpeli Havuzu'ndan bir hatıra...

Eski komşu, yeni hısım

TARİH, savaşların ideallere ulaşmanın yegâne aracı olduğu bir dönemdi. İmparatorluklar ve büyük devletler büyük savaşlarla yıkılıyor yerine her milletin ulusal bütünlüğünü kurup bağımsızlığını ilan ederek kurduğu yeni ulus devletler kuruyordu. Yunan-Roma kültüründe çıkarlar savaşı meşrulaştırırken, Hıristiyanlık ve Musevilikte haklı savaş anlayışı, İslam'da da cihad anlayışı savaşı meşrulaştırıyordu. Savaş olgusu henüz hiçbir dinde, sosyal sözleşmede ve uluslar arası hukukta yasak olarak kabul edilmemişti. Devletlerarasında karşılıklı çıkar çatışmaları olduğunda savaşın amaca ulaşmak için bir araç olarak kullanıldığına tanıklık ediyordu tarih.

Tam da böyle bir zamanda Ermeniler ve Kürtler karşı karşıya getirildi. Hasmane ilişkilerin tohumları Osmanlı ve Sovyet Rusya tarafından her iki tarafa serpiydi. Ruslar Ermenilere devletleşme ve Osmanlıdan ayrılma moralini ve desteğini verirken; Osmanlı bir bir kendisinden ayrılan milletlere yenilerinin (Ermeniler ve Kürtler) eklenmesini istemiyor, dolayısıyla hem Kürtlere hem de Ermenilere karşı bağımsız birer devlet kurmalarını yönünde politikalar geliştiriyordu. Bunun ancak bu iki halkı birbirine

kırdırarak başarılabileceği ortadaydı. Sonuç istendiği gibi gelişmişti her iki devlet de Ermenileri ve Kürtleri politikalarının aracı olmalarına ikna etmişlerdi.

Tarih bu zaman diliminde yaşanan ibret verici hikayelerle dolu. Bizim anlatacağımız hikaye de işte bu hikayelerden biri, Van'ın Başkale ilçesine bağlı iki komşu köy olan Xêrabe'de oturan Kürt Mela Emer ile Elenya köyünde oturan Ermeni Mûsis'in hikayesi...

Daha önce aynı toprakları ekmiş, aynı köylerde komşuluk etmiş, aynı dili konuşmuş, aynı türküler söylemiş, çocuklarına aynı isimleri vermiş, ama farklı dinlere inanmış insanlardılar ve uyum içinde yaşa-

mişlardı. Mela Emer ile Mûsis'in dostlukları, civar bütün köylerde konuşulurdu. Fakat gün geldi, ekilen düşmanlık tohumları yeşerdi ve bu iki eski dost bile birbirinden korkar oldu.

Çok geçmeden Mûsis'in, komşu köylerde yaşayan birkaç Müslüman Kürdü öldürdüğü haberleri yayıldı her tarafa.

Bylemi yaptığı söylenen kişinin, herkes tarafından sevilen biri olması, ortaha iyice korku salmıştı. Çok geçmeden korkulan haber de gelmişti. Civar köylerden toplanan kalabalık bir grup, Mûsis ve yanındaki adamlara baskın vermiş, Mûsis'in kızı Helime'yi alkoyup onu ve diğer erkekleri öldürüp bir buğday ambarına gömmüşlerdir.

İşte bu haber herkesin korktuğu haberdur. Habere en çok da Mela Emer üzülmüş ve ürkmüştür. Mûsis'in komşusu ve dostu Mela Emer'dir, yani Mûsis'in karşılığı Emer'dir.

Emer sıranın kendisine geldiğini anlar, her nasıl olduysa ve oluyorsa, birileri tertipler kuruyor ve onun gibi insanlar bir bir öldürülüp, toplumsal gerginlik iyice artırıyordu.

Mela Emer kendisinin öldürüleceğini fark edip Xêrabe'den ayrılmaya karar verir. Yanına hanımı Xatun'u ve köyde

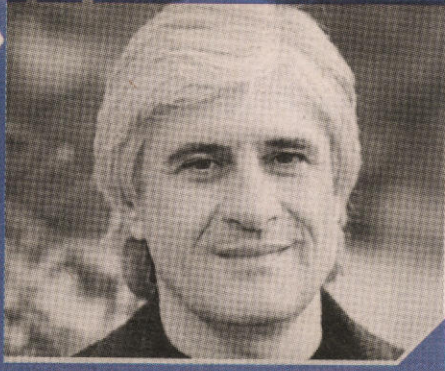
komşuları olan başka bir kadını da alarak Başkale'den Musul'a göç etmeye karar verir. Dört gün süren yolculuktan sonra Feraşın yaylasında Ermeniler tarafından yolları kesilir. Silahı elinden alınır ve öldürüleceği söylenir. Mela Emer "neden beni öldüreceksiniz" diye sorar, dostluklarını anlatır, ama dinlemez. Ferman verilmiştir. "Sizinle davamız var, sen Müslümanların ileri gelenlerindensin, Osmanlıya bağlısın, seni öldüreceğiz" denilir ve Mela Emer orada öldürülür.

Mela Emer'in eşi Xatun ve yanındaki nedimesi saklandıkları için kurtulurlar. Yaya olarak Musul'a ulaşırlar. Mela Emer'in kardeşi Evdila o dönem askerdedir. Askerden döndükten sonra abisinin peşinden Musul'a gider ve orda yengesini Xatun'u bulur. Abisinin öldüğünü burada öğrenir. Savaş esnasında Musul'a gelen Şêx İbrahim Arvasi'nin Van'a döneceğini öğrenirler. Kurtuluş savaşı bitince Hamit Paşanın oğlu olan ve döndükten sonra meclise Hakkari mebusu olarak giren Şeyh İbrahim Arvasi ile birlikte Van'a dönerler. Belli bir süre burada kaldıktan sonra eski köyleri olan Xêrabe'ye dönüp yerleşirler. Xatun, o dönemlerde Ermenilerle Kürtler arasında yaşananların canlı tanığı olarak o günleri ölünceye kadar hep anlatır.

Hikayenin sonunda da hep aynı nedenden dolayı hayıflanır: "Öyle böyle biz döndük topraklarımıza, onlar dönemedi..." ☞

[mehmetzahir]

[tayfunatay
atayt@mynet.com]

Cinsellik patolojisi, viagra dengesi

"Cinselliğin Tarihi" adlı çığır açıcı eserinde "cinsellik" teriminin 19. yüzyıldan önce mevcut olmadığına işaret eder. Foucault'ya göre "seks" hep vardı. Ama bir söylem ve sorunsal olarak "seksüalite", yani cinsellik, insan dünyasında modern zamanlar ve tamamen modern takıntılarının sonucu olarak ortaya çıkmıştır (R.J. Brym, *New Society-Sociology of the 21st Century*, Harcourt Brace, Canada, 1998, ss. 79-80).

Her dönemde olduğu gibi bugün de seks, sadece yatakta ve birkaç saatte ibaret bir etkinlikten cinsellik her an ve her yerde karşımızdadır. Modern toplum, hiç de Freud'ün düşündüğü gibi cinselliği bastırmakla falan uğraşmıyor. Tersine cinsellikle kafayı bozmuş durumda. Cinselliği baskılamak şöyle dursun, onu alabildiğine yaygınlaştırma yolunda ilerliyor.

Artık insan cinselliği, tüm canlılar için mevcut olan doğal sınırlardan taşarak kültürel bir sınırsızlık, daha doğrusu sınır-tanımazlık sergilemekte. Bu sınır-tanımazlık, günümüz (post)modern tüketim toplumlarında seks, bir "sektör" (endüstri) olarak karşımıza çıkıyor.

Gazetelerde cinsel sağlık sayfaları, cinsel sorunlara uzman-yanıt köşeleri; sokakta seks-shoplar; odalarda porno vcd'ler, internette porno siteler; ceplerde viagra ve prezervatifler...

Sadece bunlar bile artık seksin insan için sadece 'seks', yani üremeye

yönelik cinsel ilişki olmadığını anlatmaya yeter.

Bunun sonucunda insan türünde seksle organik bağ içindeki iki toplumsal kurum açısından tehlike çanları çalmakta. Hemen tahmin edileceği üzere, "aile" ve "evlilik" bu kurumlar.

Aile ve evliliğin insanlık tarihinde binyıllar önce tarımsal yaşam biçiminin yaygınlaşmasıyla ortaya çıktığı, güçlü bir antropolojik iddia. Toprağa bağımlı tarımcı insan için ömür boyu aynı toprakta yaşamakla ömür boyu aynı yastığa baş koymak arasında bire bir ilişki vardı. Üstelik toprağı hem kullanmak hem de korumak için ailenin "geniş"liği şarttı. Bu, üç kuşak bir arada "geniş aile"yi zorunlu kıldı.

Modern-endüstriyel şehir yaşamı, toprağa bağımlılığı azalttı. Teknolojik imkânlar ve meslek çeşitlenmesi toplumsal hareketliliği artırdı. Ama aile, "geniş"liğini kaybetse de toplum, daha doğrusu "ulus-devlet" için, "yurttaş-birey"in içinden çıkacağı "çekirdek" olarak hâlâ gerekliydi. Dolayısıyla "çekirdek aile" üzerinden evlilik kurumu da geçerliliğini sürdürdü.

Teknolojinin baş döndürücü hızı karşısında yersiz-yurtsuzlaşmanın giderek arttığı tüketim endeksi post-endüstriyel yaşam ise aileyi olabilecek en minimal noktaya çekerken evliliği de ailenin ön-belirleyeni olmaktan çıkardı. Artık ana veya ("ve" değil!) baba ve çocuk(lar)dan müteşekkil "tek-ebeveynli" aileler var.

Kendilerini var eden sosyoekonomik altyapı, özellikle de tarımsal faaliyet ve toprağa bağımlılık ortadan kalktığı için aile ve evlilik kurumları hayatın içinde giderek işlevselliklerini yitirmekteler.

O yüzden bir yastıkta kocamak imkânsızlaşıyor. Bir ömre birkaç evlilik sığdırmak adetten oluyor. Evlenirken, ilerde boşanma olursa mal-mülk talebinde bulunulmayacağına dair senet imzalamak yaygınlaşıyor. Evlilik, "bo-

şanmayla muteber" hale geliyor. Hatta "hobi"leşiyor veya ekranların şov malzemesi oluyor.

Paralel olarak, toplumsal hareketlilik ve cinsler-arası karşılaşma tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar sıklaştığı için, yılanmış ve yıpranmış evlilik ilişkisini tehdit eden "yasak çekimler"e direnmek de zorlaşıyor. Arzunun çağrısına ne gelenek, ne ahlâk ne de vicdan karşı koyabiliyor artık.

Üstelik bu mesele yaş haddi de tanımamakta.

Eskiden "40 azması"ni çevresine huysuzlanarak atlatıp sonra da düzenli bir cami ve kahve müdavimi olarak ömrünü tamamlayan yaşlı erkekler, şimdi viagra sayesinde yatakta vakit geçirmeye devam etmekte.

Kadınlar için de menopoz cinselliğin sonu değil ama özgür ve kaygısız cinselliğin başlangıcı artık. "Azdırıcı" haplar, "kayganlaştırıcı" kremler sayesinde?

Sekste "yaş haddinden emeklilik" ortadan kalktığı gibi bir "alt sınır" da kalmadı.

Küçük kızlar reklâmlarda, filmlerde, web-sitelerinde cinsellikle "erken temas" sonucu zamanında önce adet görür oldular.

Tüyü bitmemiş ergenler ana-baba olmaya başladılar.

Sonuçta 7'den 77'ye cinsellikle düşüp kalkan bir insanlık ortaya çıktı.

Ve seks insan türünde artık biyolojik değil, "patolojik" bir mesele haline geldi.

İçinde yaşadığı doğa bile "doğal" olmaktan çıkmış insanlığın, sekste de doğal olanın ötesine, üstelik bir hayli geçmiş olması beklenebilecek bir şey tabii...

Yine de "doğanın intikamı" her yerde olduğu gibi burada da tecelli ediyor. Biyolojisi ve fizyolojisi "Yeter, buraya kadar!" dese de bir iktisadi sistemin arzularını "sermaye" yapıp azdirmasına karşı koyamayan insanın kendi doğasına isyan aracı viagra, onu yatakta kalpten götürüyor. Götürme de kör ediyor.

Bu çağda doğal denge de böyle "patolojik" sağlanıyor.

KAMUOYUNA mal olmuş 35 yıllık örnek evlilikler yeni ("taze") cinsel arayışlar yüzünden çatır çatır çökmekte.

87 yaşındaki zengin işadamı, kendisinden 46 yaş küçük kadınla, "akal sağlığı yerinde" raporu olarak evlenmekte.

Gömlek değiştirir gibi "çıtır sevgili" değiştiren kadınlar (Dikkat: erkekler değil!) "devrimci" addedilmekte.

"Aldatan Kadınlar Anlatıyor" adlı kitap çok-satanlar liste başında yer almaktadır.

Bir çocuk babası imam, 14 yaşındaki kızla cami içindeki evinde birlikte olmaktadır.

Seks tuzakları, yasak ilişki kayıtları, ünlülerin yatak görüntüleri gırla gitmektedir.

En kötüsü, çocuk pornosuna talepte başa güreşilmekte, Batı ile Doğu arasında köprü olunmakta.

Gazete sayfalarında, televizyon ekranlarında son zamanlarda öne çıkan konular bunlar.

İster insani bozulma deyin, ister toplumsal çözülme...

Memlekette hayatın nabzı tümüyle cinsellik üzerinden atar oldu!..

Fransız filozof Michel Foucault

Gazetelerde cinsel sağlık sayfaları, cinsel sorunlara uzman-yanıt köşeleri; sokakta seks-shoplar; ceplerde viagra ve prezervatifler... Sadece bunlar bile artık seksin insan için sadece "seks", yani üremeye yönelik cinsel ilişki olmadığını anlatmaya yetiyor.

RADYO SES

99.8

RADYO SES Mersin'de FM 99.8 'de

İnternette Tüm Dünya'da

www.mersinradyoses.com info@mersinradyoses.com

**"Ya Sessizsiniz
Ya Ses Sizsiniz"**

**☎ 237 81 69 (TEL)
☎ 237 81 70 (FAX)**

BSKİDEN anlamazdım. Çocuktum o zamanlar. Adına hayat dedikleri o bilmeceli kurgunun hepsi birbirinden heyecanlı ve merak uyandıran sürprizleri süslü ambalaj kâğıtlarını açmam için sıraya girmiş beni bekleyen binlerce rengârenk hediye paketi gibi etrafımda döner dururdu sanki. Ara sıra büyükler kendi aralarında konuşurken kulağıma çalınırdı, ama anlayamazdım. Hayat çok zor, derlerdi, yaşamak hiç de kolay değil... Ya da, hayat bildiğini okuyor, derlerdi, genellikle kederli, kırgın seslerle... Peki, neydi hayat dedikleri? Ya da kimdi? Neden bildiğini okuyordu? Hayatın bildikleri neydi? Onun bildiklerini biz bilmiyor muyduk?

Çocuktum, evet... Ama farklıydım diğer çocuklardan... Annemin komşuları bize oturmaya geldiğinde, ya da aile dostlarımızdan birinin evine yemeğe gittiğimizde diğer çocuklarla birlikte arka odada oynamak yerine büyükleri dinlemek daha eğlenceli gelirdi bana. Annemin yanında sessiz sessiz oturur, konuşulanlara dikkat kesilir, anlatılan öyküleri anlamaya, kendi çocuk dünyamla yorumlamaya çalışırdım. Şaşırdıkları bana, ne kadar uslu olduğumu, başka çocukların gittikleri evlerin altını üstüne getirdiklerini, benim sanki anlıyormuş gibi büyüklerin sohbetlerini dinlememin ne de sevimli olduğunu söylerlerdi gülümseyerek. Ne onların takdir dolu cümleleri, ne de annemin benim usluğumdan duyduğu gururu beni orada tutan. Anlatılan öyküleri dinlemek benim için dünyanın en güzel oyunuydu. En çok da şu hayat dedikleri şeyi merak ediyordum. O hayat dediklerinden herkeste birer tane vardı anlaşılabilir... Ve o hayat sahibini hiç durmadan kendi bildiklerini okuyarak şaşırtıp duruyordu... Peki, benim hayatım nerdeydi? Onunla ne zaman tanışacaktım? Daha fazla merakımı yene-meyip bir gün bu soruyu anneme sorduğumda, her zamanki o tuhaf, o yaşımdan beklenmeyecek sorularından biriyle daha karşı karşıya olduğumu düşünmüş olmalıydı ki, kestirme bir yanıt vermişti bana, hiç unutmuyorum. Büyüdüğün zaman, demişti şaşkın bir gülümsemeyle, sonra şefkatle sarılıp, **akıllı oğlum benim**, diyerek bir öpücük kondurmuştu yanağıma... Verdiği yanıt aklımı daha çok karıştırmıştı... Büyüme benim için bambaşka bir bilmeceydi... Çünkü hep, **büyümüş de küçülmüş sanki**, diyorlardı benim için... Demek ki ben önce büyümüşüm, sonra da daha hayatımla tanışmadan birdenbire küçülmüşüm, diye düşündüğümü hatırlıyorum. Ama annem bu tür tuhaf sorularına hep büyüdüğün zaman diye yanıt verdiğine göre, bu doğru olmalıydı. Demek ki ben de büyüyecektim. Ve büyüdüğüm zaman her şeyi anlayacaktım... Benim de bir hayatım olacaktı. Ve ben büyüdüğümde her şeyi biliyor olacağım için hayatıma da doğru bildiklerimi anlatacaktım. Böylece benim hayatım zaten benim öğrettiğim şeyler olan bildiklerini bana okuduğu zaman hiç şaşırmayacaktım.

Aşk tek kişilikti... Aşk emektir sanmıştım

Beyoğlu'nda, o birlikte çok sık gittiğimiz kahvelerden birinde yanımda oturmuş, günlerdir acımasızca ruhumu kemiren soruların o kahredici yanıtlarını gizlemek istercesine gözlerini benden kaçırırken, evet belki de ilk kez o an, bu kadar gerçek bir şekilde o çocuksu duygularında nasıl da yanılmış olduğumu anladım. O gün tuhaf bir coşku vardı sende. Sıra dışı, çocuksu bir heyecanın vardı. Oradaydım, karşıdaydım, dokunabileceğin kadar yakınındaydım. Ama baktığın, gördüğün, konuştuğun ben değildim artık. Senden öyle parlak bir ışık yayılıyordu ki, o ışığın parlaklığında rengi soluklaşan, görüntüsü giderek zamanın sonsuz yıkıcılığıyla kaybolan bir resimden farkıydım. Bana ne anlatıyordun, sana ne cevaplar veriyordum, farkında bile değildim... İçimden yükselen o çığlık sanki ses tellerimde bambaşka sözcüklere dönüşüp, öyle dökülüyordu dudaklarımdan. Hayatı durduralım, hayat bildiğini okuyor, ne olur durduralım onu, diye haykırmak istiyordum. Ama yaşadığım o korkunç panik duygusu gövdemin içine hapsolmuştu sanki. Dudaklarıma, sesime söz dinletemiyordum. Sanki ikiye bölünmüş gibiydim. Bedenim söylediklerine inanmış görünüyordu. Belki de inanmak istiyordum, bilemiyorum. Ruhumsa yaklaşan tufanın o korkunç uğultusundan kurtulamıyor, bu uğultuyu sana duyuramamanın çaresizliğini yaşıyordu. Tehlikenin o artık engellenemez yakınlığını sana duyurmak için içimde durmaksızın yankılanan çan seslerini algılamaktan ölesiyeye uzağıma düşmüştün. Hayat bildiğini okuyordu, evet... Hayat aramızda derin bir uçurum gibi giderek açılıyor, yarattığı garip tesadüflerle bizi o uçurumun iki yakasında sonsuza kadar ayırmaya hazırlanıyordu.

Birazdan kalkıp gidecektin. Nereye gideceğini biliyordum. Ne yapacağını hissediyordum. Seni o kadar iyi tanı-

Hissettiğin her şeyi kalbimde hissedebiliyordum. O ana kadar seni bu kadar iyi tanımamın mucizevi ve mükemmel bir şey olduğuna inanmıştım.

yordum ki, ruhum ruhunun bir parçası olmuştu sanki. Bana hissettirmemek için elinden geleni yapsan bile içinde tomurcuklanan o yeni aşkın zehirli bir sarmaşık gibi benliğini an be an nasıl sardığını adeta kendi içimde hissediyordum. Kalp atışların hızlandıkça benimki de hızlanıyordu. Ansızın içinde beliren o engellenemez heyecan kıpırtısını ben de içimde hissediyordum. Senden tek bir farkım vardı. Sen, hızlanan kalp atışlarına, içini saran o heyecan duygusuyla yepyeni bir aşka hazırlanmanın, kendini yeni birine anlatacak olmanın, bu yeni aşkın belirsizliğinin yarattığı merak ve cazibenin büyüyle bana ve bizim sevdamıza karşı giderek kayıtsızlaşıyor, bense seninle aynı anda hissettiğim bu yeni duyguların içimde tarifsiz bir acıyla dönüşmesini çaresizce izlemekten ve beklemekten başka bir şey yapamıyordum. Seni hissedebiliyordum, evet. Hissettiğin her şeyi kalbimde hissedebiliyordum. O ana kadar seni bu kadar iyi tanımamın mucizevi ve mükemmel bir şey olduğuna inanmıştım. Ve belki de kimseyi bu kadar iyi tanıyamayacağım için bu güçlü bağla sana daha sıkı bağlanmıştım. Bu yakınlık tarifsizce mutlu ediyordu beni. Şimdi ise ilk kez, keşke seni bu kadar iyi tanıyıyor, ruhindaki her hareketini böylesine güçlü duygularla hissedemiyor olsaydım, diyordum. Çünkü artık hissettiklerim bana dayanılmaz acılar veriyordu. Keşke bu kadar iyi duyumsamasaydım seni. Keşke senden saniye saniye, dakika dakika her an biraz daha kopuşunu ruhumun gözleriyle bu kadar net göremiyor olsaydım. Keşke bütün bu olanlar öyle ansızın olsaydı ki, bu korkunç bir şok ve şaşkınlıkla uyusaydı bedenim. O derin ve ani şokla uyusaydım, yıllarca, yıllarca uyusaydım... Uyandığımda hiçbir şey görmemiş, hiçbir şey hissetmemiş, hiçbir şey hatırlamıyor olsaydım.

[cezmiersöz]

Oysa bu mümkün bile değildi. Aylar öncesinde hissetmişim benden kopacağını, bir başka aşkın büyüüne kapılacağını ve tıpkı o Beyoğlu kahvesinde olduğu gibi ellerime bir yabancınn elleriyle dokunup, gözlerime bir yabancınn gözleriyle bakacağını, benimle hiç tanımadığım bir yabancınn sesiyle konuşacağını... Ansızın belki hiç tanımadığını, belki de çok yakından tanıdığın bir başkasına dönüşeceğini... Aylar öncesinde hissetmişim... Bir ses duymuştum sanki. Çok uzaklardan gelen belli belirsiz bir ses... Sanki ılık bir yaz sonu gecesinde insanın saçlarında dolaşan yumuşacık bir rüzgârın tatlı uğultusuna benzeyen bir ses... Saçlarını annenin eksik bıraktığı bir sevgiyle okşayan o rüzgâr adını kulaklarına fısıldıyordu. Seni başka bir yere çağırıyordu, başka bir zamana... Benimle paylaştığın, benimle büyüttüğün o dört duvarı sevdıyla örtülü evimizin kapılarının, pencerelerinin arasından sızan, adını hiç durmadan benim asla seninle birlikte olamayacağım çok uzaklara çağırın bir rüzgâr vardı kaç zamandır, hissediyordum... Öyle çok içindeydim ki, adını fısıldayan o rüzgârın senden başka birinin duymasının asla mümkün olamayacağı o sessiz sesini ben de işitiyordum. O yaralı çocukluğunun kalbindeki kurak topraklarını yalayıp havalandıran o sese kulaklarımı kapatabilmem mümkün değildi. Çünkü ben senin o yaralı çocukluğunun kalbindeki kurak topraklarını yalayıp havalandıran o sese kulaklarımı kapatabilmem mümkün değildi. Çünkü ben senin o yaralı çocukluğunun kalbindeki kurak topraklarında yaşıyordum yıllardır. Seni tanıdığım ilk güngörmüş ve o günden beri yıllar boyunca var gücümle sevgimle sulamıştım o toprakları. Öyle çok sulamış, öyle büyük bir inatla tutunmuşum ki ruhuna, çocukluğunun kalbinde yarattığı o çatlak topraklar bile kayıtsız kalamamıştı yorulmak, dinmek bilmeyen bu deli sevdama... En sonunda narın ve kırılğan bir aşkı filizlendirebilmişim kalbinde... Nasıl üzerine titriyordum, en iyi sen bilirsin, nasıl da kıyamıyordum sevdamızın o büyüülü çiçeğine... Onu hayatın zehirli sularından koruyabilmek için var gücümle çırpınıyordum. Çocukluğunun o sevgisizlikten kurumuş toprağının çatlaklarını doldurmak için, içindeki her sevgi açığını kapatabilmek için kendimi unutturcasına, zamanı, hayatı ve ölümü yok sayarcasına çabalıyordum.

(devam edecek) ✎

Diaspora Kürtleri

"Diaspora Kürtleri..." Onlar kendilerini böyle adlandırıyorlar.

Ülkelerinden yüzyıllardır çıkmalarna rağmen buram buram Van, Ağrı, Kars, Iğdır kokuyorlar. Çok sıcaklar ve her yerde ana dilleriyle konuşuyorlar. Çoğu sürgün giden ailelerin çocukları, en son Şêx Sait ayaklamasından hemen sonra sürgüne gönderilenler gitmiş... Van, Ağrı, Kars, Iğdır'dan Gürcistan, Ermenistan, Azerbeycan ve Karabağ'a, oradan da 1937'nin merhametsiz kışında yük trenleri azala azala Kazakistan'a ulaşmışlar.

"Geldiğimiz yerlerde hep yabancı hissi ile yaşıyoruz, 'gün gelecek buradan da sürüleceğiz' korkusu aidiyetin önüne geçiyor, çünkü baba ile oğlu yan yana gömemedik hiç..." İşte en güzel

bu sözler anlatıyor durumlarını...

Sovyetler dağıldığında büyük bir şok yaşamışlar. Ortalık toz duman olunca, oradaki herkes ülkesine sığınmış, "Almanlar Almanya'ya, Yahudiler İsrail'e, Türkler Türkiye'ye gittiler, bir biz kaldık ortada..." diye özetliyorlar bu durumu.

Sofra kültürleri çok zengin. Beraber yaşadıkları halkların kültürlerinin bu yönünü cömertçe almışlar. Çeşit çeşit soğuklar, ara sıcaklar, sıcaklar, salatalar, tatlılar, kocaman çeşit çeşit çikolata tabakları, yaş ve kuru meyveler ve de tabi ki en hasından votka.

Buradaki Kürtlerde eğitim düzeyi çok yüksek. Onlarca profesör var, yüzlerce doktor ve doçent. Ve hepsi hiç istisnasız Kürtçe okuyup Kürtçe yazıyor.

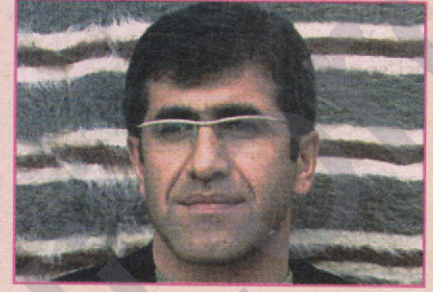
150 hanelik Kaşka-Bulak köyünde (Cambul vilayetinde) 300 üniversite eğitilmiş kişi çıkmış, buradaki okul büyük şair Cigerxwin'in adını taşıyor.

Son sayımlara göre Kazakistan'da 100 bin, Kırgızistan'da 30 bin Kürt nüfusu yaşıyor. Kazakistan'da 'Berbang', Kırgızistan'da 'Midya' adında birlikleri var, Berbang'ın başkanlığını Prof. Kinyaz İbrahim yapıyor. Jiyana Kurd adında bir gazeteleri, Nubar isimli bir dergileri var. Kazakistan devleti gelecek eğitim döneminde okullarda Kürtçe eğitim projesini de kabul etmiş durumda. Bunun için gerekli müfredat, kitap ve kaynaklar akademisyen ve dilbilimcilerden oluşan bir kurul tarafından hazırlanmış.

Kırgızistan'daki birlik olan Midya'nın Başkanlığını Şex Remezan yapıyor. Orada 2002 Eylül ayından itibaren Çuy vilayetinde 6 okulda Kürt dili dersleri başlamış. 21 Mart 2002'de başkent

Bişkek'te Devlet tarih müzesinde "Kürt halkının tarihi ve kültürü" isimli daimi sergi açılmış. Radyo ve televizyon kurma ve yayın yapma hakları anayasal güvence altında.

Buyrun "Diaspora Kürtleri"nin dünyasında gezme...☞

ayhanerkmen

BİR PORTRE: Prof. Knyazê İbrahim

"AYDINA MUHALİFLİK VE TARAFTARLIK DAYATILMAKTA"

KNYAZÊ İBRAHİM; profesör, doğu bilimci, Kürdolog, edebiyat eleştirmeni, tercümcü, filoloji bilimler doktoru, Uluslararası Yüksek Okullar Bilimler Akademisi ve Kazakistan Sosyal Bilimler Akademisi akademisyeni, Kazakistan Kürdleri Birliği başkanı. 1 Mayıs 1947 yılında Ermenistan'da doğdu. Knyazê İbrahim (Mirzoyev) uzun yıllar boyu Ermenistan Devlet Üniversitesi'nin Azerbaycan dili ve edebiyatı bölümüne başkanlık etmiş. Azeri-Ermeni savaşı sonucunda Kazakistan'a taşınmış, Abay adına Almata devlet üniversitesinde doğu filolojisi bölümünün müdürü, üniversitenin rektör yardımcısı (prorektör) olmuş. Hâlihazırda bu üniversitede dünya dilleri merkezine başkanlık ediyor. Paris, Berlin, Brüksel vb. şehirlerdeki birçok üniversite ve bilimsel araştırma enstitülerinin bilim kurulları üyesi olan Knyazê İbrahim; Almata, Moskova, Sankt-Petersburg, Tiflis, Paris, Berlin, Amsterdam ve Brüksel kentlerinde uluslararası bilimsel-teorik ve pratik konferanslara katılarak bildiriler sunmuş. Kazakistan yazarlar Birliği, Kazakistan Gazeteciler Birliği ve Kürd PEN üyesi, Almata'da Kürdçe, Rusça ve Kazakça basılan edebi-bedii "Nubar" dergisinin baş editörü. 1998 yılında toplumsal yaşamdaki ve öğretimi sahasındaki hizmetleri nedeniyle Kazakistan Cumhuriyeti'nin "Hurmet" madalyasını almış.

Kazakistan ile son derece olumlu ilişkiler içinde olduğunu söyleyen Knyaz İbrahim şu örneği veriyor:

"Kazakistan bağımsız bir devlettir. Sovyetlerin çöküşünden ve bağımsızlığını ilan ettikten sonra ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal açıdan ciddi gelişme hızı yakalamıştır. Siyasal özgürlükler ve demokratikleşme, bu bağlamda azınlık haklarının tanınması ve uygulanması konusunda son 10 yılda ciddi gelişmeler yaşanmıştır. Ülkemizde 100'den fazla millî-etnik azınlık bulunmaktadır. Azınlık haklarına saygı, etnik dillerin ve kültürlerin korunup geliştirilmesi hususunu cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev kendi kontrolünde tutmaktadır. Sayın cumhurbaşkanı, Kazakistan Halkları Birliği'ne başkanlık görevini şahsen üstlenmiştir. Sovyetlerin çöküşünden sonra millî-etnik çatışmaların yaşanmadığı tek eski Sovyet cumhuriyeti Kazakistan oldu. 100'den fazla etnik bi-

rimin bulunduğu ülkemizde yaratılan hoşgörü ortamı ve yürütülen müdrük millî siyaset on yıllar boyunca demokratik sistemle yürütüldüğünü iddia eden çok devlete örnek teşkil edebilir.

Kazakistan'da Kürdlerin millî-kültürel gelişimi için hiçbir engel bulunmamaktadır. Tam tersine kültürel, eğitimsel projeler devlet tarafından destek görmektedir. Kürdlerin yaşadığı her yerde temel eğitim okullarında Kürd dili dersleri veriliyor. Her türlü örgütlenme olanağına sahibiz. Ülkenin eşit yurttaşları olarak ekonomik, sosyal gelişim imkânlarımız var."

Türkiye'deki uygulamalara bir anlam veremediğini dile getiriyor. Bir de yaşadığı olayı anlatıyor: "21-25 Eylül 2005 tarihinde Irak Kürdistan Federe Devleti'nin Duhok kentinde gerçekleşen Uluslararası Kürd Kültür Festivali davetlisi olarak, Türkiye üzerinden Kürdistan'a gitmek için İstanbul'a gelmişim. Burada uzun süre bekletildikten sonra, geriye Almata'ya geri çevrileceğim söylendi, görevli memurlara "Ben bilim adamıyım, terörist değilim, sizin beni geri çevirme hakkınız yok" dedim. Memur şöyle yanıt verdi: "Ancak farkınız azdır, hocam, siz de kaleminizle bölücülük yapıyorsunuz." Türkiyeli üst düzey memurun Kazakistan vatandaşı olan bir bilim adamına yaptığı böyle hakareti tanımlamakta zorluk çekiyorum. Beni geri çevirmekle Türkiye, kendi yasalarını ve uluslararası seyahat hakları yasasını çiğnedi." ☞

Kick Boks'ta Kürt Şampiyonlar

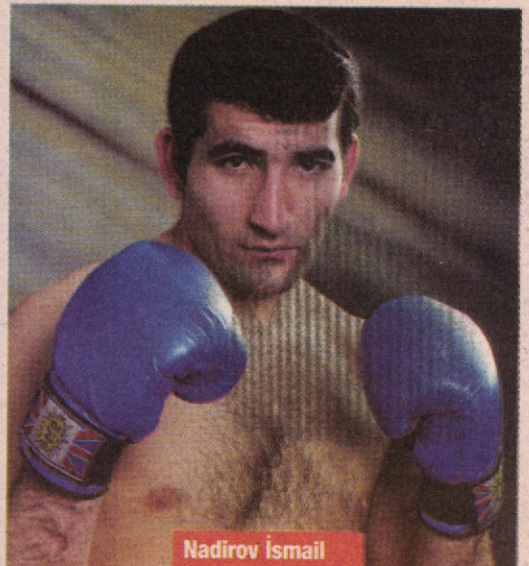
ONLAR iki kardeş... Nadirov Mikail ve Nadirov İsmail Arifoviç. Kürt Kick Boks'çular uluslararası düzeyde sporcu olup dünyaca yapılan müsabakalarda Kürt halkının gurur kaynakları. Kazandıkları her müsabakadan sonra zaferlerini halklarına armağan eden Kürt şampiyonlardan Mikail en son bu yıl dünya 3.sü olduğu müsabakanın sonunda Federal Kürt devletinin bayrağı ile ringde tur atmış.

İki kardeş şimdi Kazakistan'da yaşıyor. Mikail 30 yaşında, Nadir ise 32. 16 yıldır Kick boks sporu yapıyorlar. Ve bu uğraş beraberinde sayısız galibiyetler ve de şampiyonluklar getirmiş.

Mikail 1998 Avrupa Şampiyonluğunun yanı sıra 2006 yılı dünya üçüncülüğü kazanmış. İsmail ise Kick boksun WAKO olarak adlandırılan versiyonunda Dubrovnik (Hırvatistan) şampiyonluğuna sahip. Yedi defa Kazakistan şampiyonu olmuş. Profesyonel SWA (Japonya, Xokkaydo adası, Asaxikova şehri.) savaşı. Uşu-sand, kuralısız savaş, Tay boks ve boks üzerine çok sayıda şampiyonaya katılmış. ☞

Nadirov Mikail

Nadirov İsmail

Jiyana Kurd gazetesi ve Hêsenê Hêcîsilêman

KAZAKİSTAN devletinde 1991 yılından beri büyük bir özveri ile yayında olan Kürtçe Jiyana Kurd (Kürt Yaşamı) gazetesi sorumlusu Hêsenê Hêcîsilêman ile gazeteyi ve diasporada kültürel çalışmalarını konuştuk.

Kendinizi kısaca tanıtır mısınız?

— **Ailem** ve 4000 Kürt ailesi Şêx Said'in ayaklanmasından sonra 1926 yılında Van'dan Ermenistan'ın Vedi ilçesine kaçmışlar. Çünkü dedem Heci Silêman ayaklamaya katılmıştı. 1989 yılında da Karabağ savaşından sonra buradan Kazakistan'a göç ettik.

Ne eğitimi aldınız?

— **Ben** dil üzerine eğitim aldım ve Azerbeycan'da 10 yıl Kürt ve Azerbeycan dilleri öğretmenliği yaptım. Pen-Kürt ve Kazak yazarlar birliğinin üyesiyim. 7 tane yayınlanmış kitabım bulunuyor. Ve onlarca kazakça Rusça tercümem var. Bu süre zarfında Kürt kültürü üzerine çalışmalarında oldu. Folklor gurubu (Bahar), Müzik gurubu ve Tiyatro gurubu kurdum. Kendim de bu tiyatrodan oyuncuydum.

Kazakistan'da sizi nasıl bir ortam bekliyordu ve neresinden başladınız yaşama?

— **Biz** Kazakistan'a geldiğimizde Kürtlük adına hiçbir şey yoktu. Babayev Mehmet ve Knyaz İbrahim Moskova'ya gidip (1989) Kürtçe dergi ve gazete çıkması için Adalet Bakanlığı'ndan müsaade istediler ve müsaade çıkınca 1991 yılının Eylül ayında bizler 'Kürdistan' gazetesinin ve 'Sovyet Kürtleri' dergisinin yayınına başladık. Başlarken gazetenin sorumlusu Rustem Biroyi idi. Ben, Prof. Mêhêmedê Misto, Salhê Hêso yönetimdedik. Çok zahmetli idi başlarken çünkü imkânlarımız çok kıttı ekonomik sıkıntı vardı ve malzeme bulmaya zorlanıyor-

duk. Ama ana dilimize sahip çıkmak onunla yayın yapmak bizim için namustu. Bizi diasporada köklerimiz bağlayan tek gerçekliğimiz dilimiz onu da yitirirsek bizde kaybolurduk. 1994-1998 yılları arası Prof. Mêhêmedê Misto sorumlu idi. 1998'den beri de ben sorumluyum. Yönetimde de Prof. Mehemedê Misto, Hêsenê Êvdo, Tatiyana Vasilçenka, Anarê Bari var.

Ama gazete şimdi "Kürdistan" değil, farklı isimle çıkıyor herhalde, bu nasıl oldu?

— **Evet** doğrudur. 2003 yılında Kazakistan devleti gazetenin ismini değiştirmemiz için baskı yaptı ve bizde 'Jiyana Kurd' diye değiştirdik.

Gazete sadece Kürtçe mi yayınlanıyor ve yayın süresi nasıl?

— **Gazetemizi** iki dilde Rusça ve Kürtçe çıkarıyoruz. Eskiden ayda iki sayı çıkarıyorduk ama şimdi ekonomik sıkıntılardan dolayı ayda bir çıkarıyoruz. Ayda 3000 baskı yapıyoruz bunlardan 1500 tanesi abone sistemi ile bizzat benim tarafımdan köy köy dolaşarak dağıtılıyor. 1500 tanesi de dağıtım organlarıncaya dağıtılmakta.

Kimler yazıyor gazeteye?

— **Prof. Knyaz İbrahim**, Prof. Nadir Nadirov, Prof. Mehemedê Misto, Hêsenê Hêcîsilêman, Doç. Dr. Hêsenê Êvdo, Mehemedê Silêman. Köylerden de bize ilgi var bazen köylerden bile makaleler geliyor yayınlıyoruz. Gazete başta Kürt yaşamı ve kültürü olmak üzere, siyasi ve bilimsel içeriklidir. ☐

'Çok zahmetli idi başlarken, çünkü imkânlarımız çok kıttı ekonomik sıkıntı vardı ve malzeme bulmaya zorlanıyorduk. Ama ana dilimize sahip çıkmak onunla yayın yapmak bizim için namustu. Bizi diasporada köklerimiz bağlayan tek gerçekliğimiz dilimiz onu da yitirirsek bizde kayboluruz.'

MINİ SÖYLEŞİ

Radyo Medya ve Pakizera Têmir

PAKİZERA Têmir hayatı büyük özverilerle geçen bir Kürt kadını... Hem iyi bir anne olan hem de kariyer yapan kadınlardan... Uluslararası çalışan bir iş kadını da olan Pakizera Hanım, aynı zamanda Kürtçe yayın yapan Radyo Medya'nın tek kadın programcısı...

Merhabalar Pakizer Hanım, önce Kırgızistan'dan başlayalım, buralara nereden gelmişsiniz?

— **Hoş** geldiniz. Benim ailem büyük babamın anlatımına göre, burada yaşayan tüm Kürt ailelerinin yaşamı gibi, oradan oraya sürgünle gelmiş buraya. Çok eskilerden Duhok'tan Van'a gelmişler bizimkiler. Şêx Said ayaklamasına katılınca da 1926 yılında bu defa da Kafkaslara geçmişler. 1937 yılında oradan da Kazakistan'a sürgüne gönderilmişler. Ben de Kırgızistan'a gelin olarak geldim. Şimdi Kırgızistan'da yaşıyorum. Burada Kırgızistan Kürt Birliği Midya'nın Başkanı Şêx Rezezan ile evliyim.

Kırgızistanda yaşam nasıl?

— **Kırgızistan** devleti kendi içindeki azınlıklara karşı çok hoşgörülü. Kültürel çalışma anlamında halkların yaptığı her türlü aktiviteye büyük bir müsamaha gösteriliyor. Örneğin bizim radyo çalışmamızda böyle bir hoşgörünün ürünü.

Siz hem annesiniz, hem ticaretle uğraşıyorsunuz hem de radyo programcısınız. Zor olmuyor mu ve bize radyodan bahsedebilir misiniz?

— **Evet**, ben 3 çocuk annesiyim, çocuklarımla her şeyi ile yakından ilgileniyorum. Küçüğümüz halen okula gitmiyor. Ayrıca Çin'e gidip geliyorum, ticaret yapıyorum. Önümüzdeki hafta 40 bayan arkadaş toplu halde gideceğiz. Benim bir hayalimde Federal Kürdistan'a böyle bir ziyaret yapmak. Orada yerinde ticaretin koşullarını incelemek, bir gün mutlaka kadın ticaret gurubumuzla Kürdistan ziyareti yapacağız.

Radyoya gelince o benim en insani yanımdır, ben onunla kendim oluyorum tabiri caizse. Radyomuzun adı 'Medya'. Bu hakkı Kırgızistan devleti verdi bize 5 yıldır yayındayız. Ama haftada 15 dakika. Programı gidip Kırgızistan devlet radyosu stüdyolarının da hazırlıyorum. Bizim gibi diğer azınlıklarda bu hakkı var ama inanın ki birçoğu ilgilenmiyor, yayın yapmıyor. En sistemli ve düzenli bizim radyomuz. 5 yıldan beridir her şeyi ile tek başıma uğraşıyorum, bu yıl Hejarê Şamil beyde bana yardımcı oluyor bu da rahat nefes almamı sağlıyor.

Ailenizde böyle bir uğraş veren veya sanat ile uğraşan var mıydı?

— **Evet**, ünlü Kürt kadın dengbeji Fatma İsa benim halamdır. Babam Têmirê Êvdilê de iyi bir dengbêjdi ☐

Pakizer hanım radyo programının montajını yaparken...

Hêsenê Hêcîsilêman

rewhat
revhat@hotmail.com

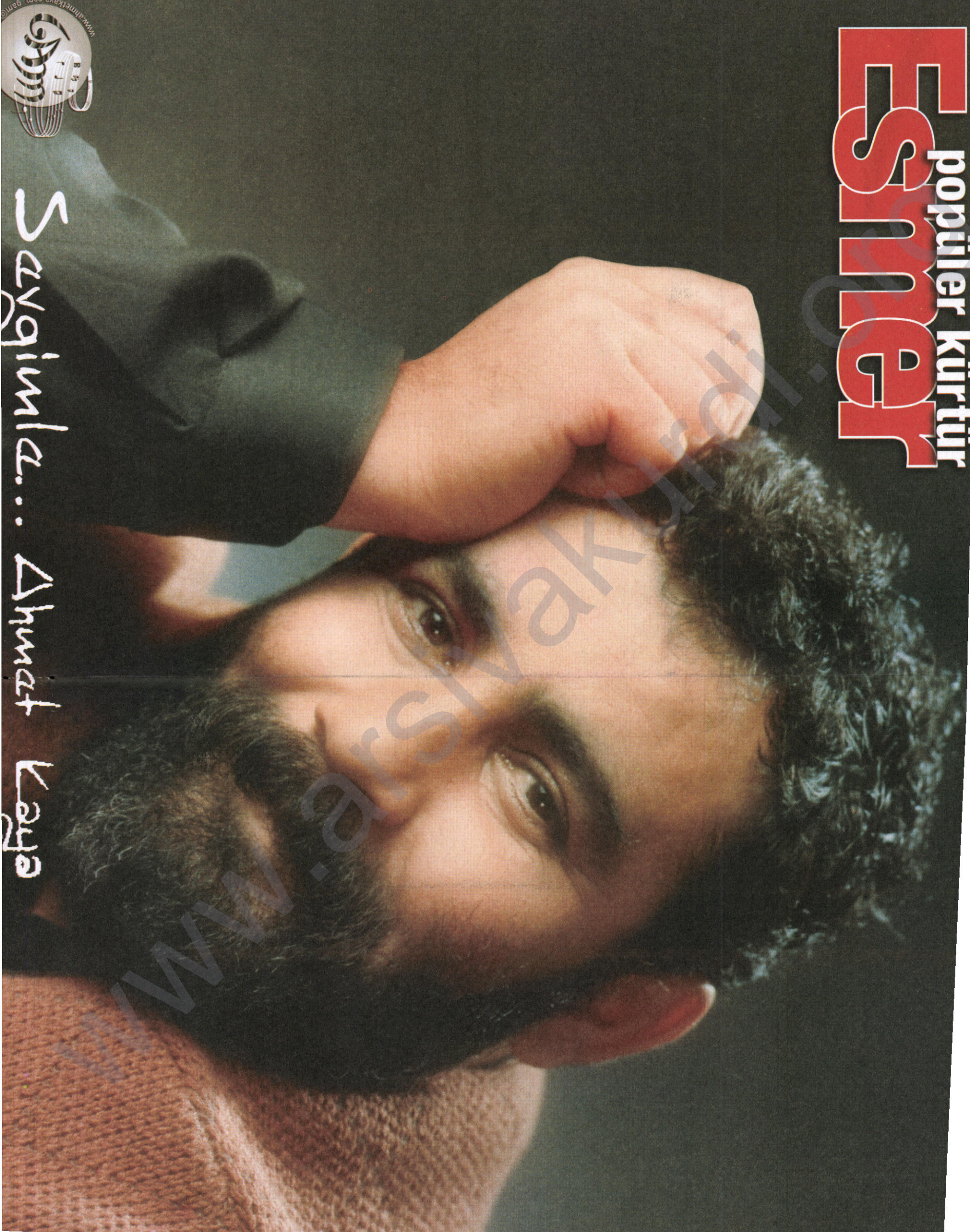

VAN GÖLÜ CANAVARI VE ALIŞANADİĞİ YÖRESEL LEZZETLER!

popüler kür tür **Estmet**

Saygımla... Ahmet Kaye

MSN KURBANİ AZGIN BİR KÜRDÜ KİŞİSEL İLETİŞİMDEN TANİYALIM!

- ☺ SİTRESİNDEN PRANGALAR ESKİTTİM!
- ☺ BU BENİM MSN'EM DERİN MSN'EM!
- ☺ KAYIP KENTİN YAKIŞIKLISI!..
- ☺ GULAAMIIIIINN!..
- ☺ "BEN SENİN BENİ SEVEBİLME İHTİMALINI SEUDİM" DEME İHTİMLİMİ SEUDİN! Dİ Mİ?!
- ☺ AŞK KÖPEKLİKTİR. HAV, HAV, HAV YALARIM!
- ☺ BİZ ÜÇ KİŞİDİK, NAZİCAN, BEDİKHAN VE BEN SÖPHİ NAZİCAN AYRILDI. GRUBA YENİ ÇİTİLELER ARIYORUZ!
- ☺ ŞEHİRLERE BOMBALAR YAĞARDI HER GECE BİZ DURMADAN ŞEŞİRDİK! (WWW.BOMBABOMBA.COM)
- ☺ 90, 60, 90 VÜCUDUM VAR! YİNE DE MUTSUZUM!
- ☺ TÜRKÜM, DOĞRUYUM, KÜRSEM DOĞRUDUR!..
- ☺ VAN TU TRI FOR! VANCANAVARI SANA KOR C:!
- ☺ DİYARBEKİR MALA MİNE, MALDA İYİMİŞ İMANIMA!

12A CAN NEKİLER!
NE ACINIYON UM SANAMI DEDİK!..

NEHMET AĞAR!

NIHATGENÇ

ŞAIRİN
12'Sİ

HAZIRLAYAN

ayhansahin

ayhansahin08@mytel.com

Esmer'in kasım sayısı için, bu kez Sunay Akın'ın Oyuncak Müzesi'ne gittim ve şairle, binlerce antika oyuncak arasında, Evreni'ni, şiir serüvenine yönelik 'zarı atıyorum' diyen Cemal Süreya için yazdığı Şiirin Öyküsü'nü ve Şairin 12'sini konuştum...

62 Tavşanı kitabınızdaki Külkedisi şiirinizden küçük bir bölüm okuyorum size: "Savaş ki ülkemde / bütün bardakları kırılan / birer sürahi gibi / çocuklarını gözyaşlarıyla bekleyen / nice anne bırakmaktadır / pencere önlerinde"... Cumartesi Anneleri, Stüğü, Kafatası, Madalya, Cunta, Ölü Asker, Hücum Emri gibi sayısız şiiriniz anti-militarist bir vurgu taşısa da, sosyal duyarlılık ekseninde örülmüş ve politik söyleme dönüşmüş şiirler... Şiir evreninizi nasıl tanımlıyorsunuz?

— Ben halkı aklıktan ötürken, çıkıp televizyon ekranında yemek tarifleri anlatan Sudanlı bir aşçı trajedisini yaşamak istemedim hiçbir zaman. Şimdi sanatta da bu böyledir, ama elbette ki o dediğin sosyal sorumluluk ve politik söylem de bir yemeğin tadı, lezzeti gibi imgeye karışmalıdır. Yani 'Şiir Cumhuriyeti'nin Cumhurbaşkanı' olmadım ama benim derdim zaten 'umurbaşkanı' olmak; bunlar benim 'umurumda'. Yaşadığım gördüğüm o insanların acıları benim hep umurumdadır.

Sadece anti-militarist ve politik argü-

* şiirin 12'si

(sunay akın'ın imgeleminden 12 sözcük)

1-Kız Kulesi?

Ben göremesem de, Kız Kulesi bir gün 'şiir cumhuriyeti' olacak... Ve bir gün müzeye dönüşecek; içinde şairlerin elyazması şiirlerinin sergilendiği, yazılı ilk aşk şiirinin de orada olduğu -ki bir Sümer tabletidir o- bir müzeye...

2-Deniz?

Hep içinde olmak isterim...

3-Martı?

Kitap... Çünkü kitabı ortasından tutup iki yana açıp sayfalarını şöyle bir dalgalandırduğunuzda martıya dönüşür...

4-Çocuk ve Anne?

Göbek çukuru...

5-Sinema / Yazlık sinema?

İstanbul... Çünkü ben İstanbul'u hep sinemada gördüm ve sevdim...

6-Sokak?

Annem hep pencereden bağırırdı akşamüstleri: "Hadi eve gel Sunay, sokak çocuğu mu olacaksın!"... Bu benim çok hoşuma giderdi. Sokak çocuğu olmak ne güzel şey değil mi; özgür olmak demek çünkü bu... Sokak, özgürlük öyleyse...

7-Yalnızlık?

Şemsiye... Çünkü bütün şemsiyeler iki kişiliktir...

8-Vapur / Gemi?

Benim hayatımdaki en büyük kahramanım Kaptan Casteau'dur...

9-İstanbul?

Åşık olduğum kent... Çocuklarımızın doğduğu, dünyaya geldiği kent ve değil dünyanın, yıldız sisteminin en güzel kenti...

10-Rüzgâr?

Önce fırladıkla oynar rüzgâr, sonra büyür ve genç kızların eteklerini uçuşturmaya başlar... Galiba insanı en iyi anlatan sözcük...

11-Sarmaşık?

Her şeye rağmen, güzelliklerin çirkinlikleri yok edeceği, duvarı örtmeyeceği, çirkinlikleri yüzüne haykıracağı cesaret...

12-Öpmek / Öpüşmek?

Tıraş olmuş baba yanağı...

manlar açısından söylemiyorum, öteki şiirlerinizde de ortak bir payda söz konusu; bence, Romatizma, Kömür, Reçel, Minare, Pencere gibi sosyal göndermeler içeren şiirleriniz de temelde 'hüzünlü' bir atmosferin ürünü...

— Şiirde önemli olan derinliktir. Ben de diyorum ki, şiirde önemli olan dize değil, şiirin 'dize gelmemesi'dir. Benim kuşağım ve sonraki dönem, şiiri bir süsleme sanatı olarak algılamaya başladı; yani bir 'dize tapıncılığı' var. Bu bana çok komik geliyor.

* şairin evreni

Sonuçta bakarsanız sahalarda eski şiir kitaplarına, öyle süslü dizeler vardır ki, ama şair yoktur ortada, kalamamıştır. Az sözcükle çok şey anlatabilmek hiç de kolay değildir. Şiirin yapılandırma yeri olmaz. Şiir taşınan damladır, ama taşınan damla, o kaba düşen ilk damladır aynı zamanda. Birikir, birikir, birikir, birikir, birikir ve sonra birden bire, bir tanesi kap'tan düşer, işte o şiir olur; fakat birikim gerekir.

Kayıp Dalga şiiriniz, varoluşa ilişkin "Kimim ben" sorusuyla başlıyor ve şu mıs-

ralarla sonlanıyor: "Küçük odaya çıkıyorum / tavan arasındaki / ve bir geminin / dümeni gibi çevirerek / istasyon düğmesini / kayboluyorum bir zamanlar / etrafında ailece toplandığımız / radyo dalgaları / arasında!.." Sizin varoluş probleminiz -bugünkü anlamının çok dışında bir yerde- yine toplumsal aidiyet duygusuyla işleniyor şiirlerinizde. Yanılıyor muyum?

— Kesinlikle doğru. Kayıp Dalga'dan örnek verdiğim için bu şiirden yola çıkarak söylüyorum: şiirin içinde arka arkaya gelen sorular var; 'sakalıdan bir tek kılın müzelerine giremeyeceğine ağlayan köse bir peybamber' imgesinden 'annesinin tabutuna yetişemeyen bir cücenin dramı'na değin sorular soruluyor. Baktığımız zaman aslında, böyle insanların olmadığını görürüz. Bunlar benim hayal kahramanlarım, bunlar benim hayata kattığım imgelerdir. Ve de şiirin en sonunda bir 'kayboluş' ya da 'kayıp dalga' olsa da, aslında bir yola çıkış, bir serüven, bir serüvenlilik olduğudur. Benim aslında bütün varoluşum, serüvenlilik duygumdur. Ben o serüvenlerimin, kendi imge dünyamın içinde bir yolculuk yapıyorum. Benim seyir defterim; işte o şiirler, okuduğum o dizelerdir. Ben bu 'düş gemisi'nin kaptanıyım, bu 'düş gemisi'nde bir milita-riste, bir işkenceciye yer yoktur.

Son sorum, Şiir Hatları Vapuru; Can Yücel, Cemal Süreya, Attilâ İlhan, Nâzım Hikmet, Orhan Veli ve Edip Cansever Vapuru'na ilişkin olacak... Şiirle hayat arasında duran vapur sözcüğü, kuşkusuz şairin yaşamsal ve sanatsal serüvenini sembolize ediyor.

— Ne güzel dedin, bir yakası şiir, bir yakası hayat, ortada da vapur; çok doğru işte, vapur benim... İşte bu hayat arasında gidip geliyorum, düş ve gerçek arasındaki yolculuktur bu. Zaten hayatı zenginleştiren, güzelleştirenler de düş avcılarıdır, düşlerinin peşinden koşanlardır. Ben vapurları hep sevdim; kaptan şapkasını, vapurdu-manlarını, can simitlerini, martıları hep sevdim. Bu, serüvenlilik, düş dünyasındaki yolculuğun adıdır aslında vapur... ☐

Cemal Süreya

I

Buzdağına çarptın mı bilmiyorum
ama Titanik
gibi oldu batışın
bir sen vardın çünkü
şiirin dört bacalı şairi

Dalgaların kıyıya vurduğu
eşyalarını toplama telaşında
imgenin derin sularına
nefesleri yetmeyen
lodosçular

Bir gemi gibi batmak
yakışırdı sonuna
filikaya biniş sırasına benzeyen yaşantının:
- Önce çocuklar
ve kadınlar

II

Gülcemal vapurunu hiç görmedim ama
tanıdığım Cemal gül idi...

* şiirin öyküsü

Bu şiirin öyküsü; Sunay Akın'la Cemal Süreya'nın öyküsüdür. İlk şiirim 1984 yılında yayımlandı ve Cemal Süreya yayımlanan ilk şiirimle ilgili yazılar yazdı. Söyleşilerinde hep bana dikkat çekti: "1980 sonrasında şiirin tıkanmış olduğunu söylüyor," dendi kendisine, "ne düşünüyorsunuz?" diye soruldu. O ise, her seferinde, "Hayır! Sunay Akın var!" diyordu. Ölümünün ardından hemen evine koşup oğlu Memo'yla konuştum, oradan da morga gittik. Bir ben vardım, bir de Hatay Restoranı'nın sahibi Mehmet Ali Işık; başka da kimse yoktu zaten. Kimseyi suçlamak için söylemiyorum ama birçok edebiyatçının haberi vardı, tanıdığım bildiğim herkese telefon etmişim çünkü. Morgda bütün her şeyi biz yaptık, çünkü o işi yapan insanlar rutin bir iş yapar gibi davranıyorlar, sanki sıradan bir paketleme yapar gibi. Çok ağrıma gitti ve 'bir dakika' dedik, 'biz yaparız'. Morgda kimsecikler yoktu; ama cami avlusu tıklım tıklımdı. Orada da zaten ben kenara çekildim. Bir arkadaşım -ismi lazım değil- Cemal Süreya'nın ölümünün ardından, "Bak bende saati var!" diyerek saatini göster-

mişti; herkes bir şeyler gösteriyordu birbirine. Cemal Süreya öldü, evinden çıktım, Kadıköy İskelesi'nde yürüyorum, Menderes'te, rüzgâr, kış günü, soğuk, aklıma birden bire Titanik'in batışı geldi, Cemal Süreya'nın ölümüyle bir geminin batışı birbirine çok benziyordu. O gemi de Titanik'ti, çünkü şiirin dört bacalı şairi de Cemal Süreya'ydı; o kadar büyüktü. Ve nasıl ki lodosçular kıyıda, batan gemiden kıyıya vuran eşyaları toplamaya çalışırlar ya; bütün yaşadıklarımı, 'bak bende Cemal Süreya'nın saati var, bak bende çantası var' diyenlerin bütün o sözlerini, lodosçuların davranışlarına benzettim. Onların imgenin derin sularına nefesi yetmiyor; ancak eşyalarını topluyorlar. Gerçekten de Cemal Süreya'nın ölümü, bir geminin batışına benziyor, çünkü gemi batarken 'önce çocuklar ve kadınlar' denilir, Cemal Süreya da ömrü boyunca çocukları ve kadınları çok sevmiştir. Ve de şiir şöyle bitiyor: "Gülcemal vapurunu hiç görmedim ama / tanıdığım Cemal gül idi"... Bizim bir Gülcemal Vapurumuz vardı, Titanik'in yarı yarıya küçültülmüşüdür, ama iki bacalı; ve Titanik'i işleten şirketten satın almışız biz Gülcemal Vapuru'nu...

Gece ile gündüz

Khaos'tan doğmuştur. Belirsizdir ve sınırsızdır. Diğer yandan gece kutsaldır birçok toplumda. Söz, kutsal gecelerde söylenir, hikâyeler, 1001 gece süren masallar, geceleri anlatılır ve geceleri söz, bir şifacı edasıyla ruhları gezinir. Bazı toplumlarda gece yapılandır gündüz utanılır, ilk gecede kadınlığa ve erkeklığe adım atılır...

GECENİN insanları ile gündüzün insanları birbirini pek sevmez. Çoğunca karşılaşmazlar bile. Gündüz düzenin, oturmuş bir sistemin, sistemin aygıtlarının işlemesiyken; gece çoğunlukla ayak uyduramayanların, çaresizlerin, kimsesizlerin, düzenle, sistemle işbirliğini reddedenlerin ve bunu yıkmaya yönelenlerindir. Gündüz düzenin içinde girmeyen, girmeyen, girmeyi beceremeyenler gecenin ılık karanlığına sığınır. Gece diğer yandan toplumsal düzenin koyduğu kurallara yüz vermemektir. Öğrenciler, öğretmenler, memurlar, askerler, gündüz düzeni için girmeyen, girmeyen, girmeyi beceremeyenler gecenin ılık karanlığına sığınır. Gece diğer yandan toplumsal düzenin koyduğu kurallara yüz vermemektir. Öğrenciler, öğretmenler, memurlar, askerler, gündüz düzeni için girmeyen, girmeyen, girmeyi beceremeyenler gecenin ılık karanlığına sığınır. Gece diğer yandan toplumsal düzenin koyduğu kurallara yüz vermemektir. Öğrenciler, öğretmenler, memurlar, askerler, gündüz düzeni için girmeyen, girmeyen, girmeyi beceremeyenler gecenin ılık karanlığına sığınır.

Gündüz devlet kolluk güçleri dışarıdadır, sokak başlarını ve sonlarını tutmuşlardır, her şeyin ve yerin kadiri mutlak hâkimi onlardır. Öyle görünür, öyle gösterilmeye çalışılır. Gece hâkimiyet sona erer, onlar çekilir, usulca ya da zorla çekilmek zorundadır, isyancılar karanlığın içinden sızarak şehri sararlar. Duvarlar da sokaklar da onlarıdır şimdi. Sistem güçleri artık inlerine çekilerek kendilerini korumaya almanın derindedirler. Bu döngü tekrarlanır. Bu her iki tarafın da bir araya gelmeye bile gerek duymadan yaptığı bir anlaşmadır. Bozulduğunda eşitlik bozulur mevzisini terk eden tarafın yenilgisi başlar...

Gündüz, tan ağarmasının hemen sonrasında maskelerin yeniden takılması, konumsal ve ilişkiler arası rollerin yeniden giyilmesidir. Maskeler takılır, roller giyilir ve bambaşka bir insana doğru evrilir kişi karanlık basana kadar. Bazıları istisnadır. Onlar bütün bir ömür boyu maskesini çıkarmaz, giyindiği rolüyle/rolleriyle mutlu mesut yaşar. Ya da öyle sanmaktadır. Oysa bu istisnalar dışında gece maskeler düşer, kişi üzerine rahat roller alarak ya da en azından kendi olmaya çalışarak karanlığın güven veren, sırdaş içine doğru yola çıkar.

Bir de ne gecenin ne de gündüzün olabilmiş insanlar vardır. Gece de onların değildir gündüz de. Bu zamansız insanlar aradadır. Araftır yaşadıkları...

Gece kaostur. Yunan mitolojisinde Nyks yani yeryüzü karanlığı tanrıçası erkek kardeşi Erebus'la birlikte

abidinparilti
abidinparilti@hotmail.com

“Soyadın niye böyle?”

HAKKARI'den Vana yolculuk başlı başına bir sorun, bir kâbus gibiydi o zamanlar... (Şimdi de öyle ya, neyse) Hakkârî'den Zap vadisine indiğinizde Depin Köprüsünün ucundaki polis noktasında otobüstünüz duruyor ve bir sivil zat, otobüsü ve içindekileri tek tek sert bir bakışla süzdükten sonra kimlikleri topluyor?

“Soyadın niye böyle?”, “Senin kimliğin eskimiş.”, “Babanın adı niye böyle, başka isim yok muymuş!”, “Sen buralı değilsin ne işin var burada?” gibi sorular sorardı. Sorularından sonra “valizini aç” fasılları başlardı. Depin köprüsünden sonra Zap karakolu, Yeniköprü, Başkale altı, Bebleşin, Hoşap ve en sonra da, Gürpınar yol ayırımı kontrol noktaları birer kâbusu o yünden gelen yolcular için... 200 kilometrelik yol, ikiye katlanıyor, kimi zaman Hakkârî'den Van'a ulaşmak tüm günü alabiliyordu.

İşte bu çileli yolun yolcusuydum bir gün Rıza Ağa'yla beraber. Hakkârî'den Van'a gidiyorduk. Bir yaz günüyüdü. Hakkârî'den Başkale'ye kadar hiç kimse bizi durdurmamıştı. Başkale'de PALA'nın lokantasında mola verip karnımızı doyurduktan sonra Van'a doğru yola çıkmıştık, ben ortalarda bir koltukta oturdum, 3 koltuk arkamda ise Rıza ağa vardı. Güzeldere geçidine kadar ağa ile şakalaştık birkaç kez. Ama otobüs Hoşap'ı geçince ağanın neşesi kaçmıştı nedense.

Yolculuk boyunca hiçbir kontrol noktasında durdurulmamamız otobüsteki herkese neşe katmıştı. Önümüzde bir tek kontrol noktası kalmıştı; Gürpınar! Onu da geçip, Kurubaş yokuşuna varmıştık ki, arkada ayağa kalkan Rıza ağa yüksek sesle bağırıyordu:

— Arkadaşlar kimde hançer var hançer? Şaşırmıştık... Ben atıldım hemen:
— Ağa ne hançeri, hançeri ne yapacaksınız?
— Yahu hançer, kama, büyük bıçak, kimde varsa Allah için versin bana...
Yolcular şaşkındı, kimi ya sabır diyor, kimi kafasını sallıyordu...
— Yahu ağa ne yapacaksın hançeri? Rıza ağa bağırıyordu devam ediyor, göğ-

sünü karnını yumruklamaya başlamıştı. Yanına gidip, ellerini tutmaya çalıştım.

— Ne mi yapacağım hançeri, aha böyle böyle batıracağım kendime...

— Ne oldu ağa niye batıracaktın?

— Niye batırmayayım ki onuruma dokunuyor. Onuruma... Bu kadar yol geldik, kimse bizi adam yerine koymadı...

Herkes şaşkındı, şoför olanları anlamaya çalışıyordu. Rıza ağa iyice şahlanmış, hepimize saldırıya geçmişti:

— **Düşüncesizler**, onursuzlar hiç mi gururunuz yok?

Biz ise ona hem acıyor, hem teselli için gayret gösteriyorduk ki şoföre bağırarak:

— **Şoför** şoför dur, dur, inceğim burada? Yolcular size de bir çift lafım var...

Şoför kafasını salladı otobüsü sağa çekti durdu. Ağanın sol eli karnında sağ elini sallayarak usta bir politikacı edasıyla bağırmağa başladı:

— **Ulan** uzun yıllardır bu yolda daima durdurulurdum, cebimizde çakmak taşı, sigara kağıdı, bütün kurnası aranır. İnin aşnağoduğumun kıroları dendi mi herkes otobüsün yanında tek sıra olurdu. Çıkar kimliği aneyin adı Eşe mi, Fate mi, anan harda ekserlik yapmıştır, diye ahret soruları sorarlardı. Yıllardır hepimiz ve hepiniz ne güzel alışmıştık buna değil mi? Ama bugün, bugün 6 kontrol noktasını geçtik bir Allah'ın kulu bizi durdurup “ulan nereden gelip nereye gidiyorsunuz” demedi. Demek ki değerimiz bu kadar düşmüş, artık biz bir hiçiz. Bizi adam yerine koyan olmadı, onuruma çok çok dokundu ve de baktım ki hiç birinin sesi çıkmadı, ben bundan sonra sizinle yolculuk etmek istemiyorum işte bu kadar..

Arka kapıdan inmeden kulağıma eğildi ve dedi ki:

— **Eno** sende anlamadın, uyanık yeğenim, sancıdan öldüm, bittim, ishal olmuşum, dayanamadım, inmek zorundaydım. Hem nalına vurdum, hem de mihına değil mi? Van'da görüşelim.

Van'a kadar şaşkınlığım geçmedi, muavin iki de bir “abi geçmiş olsun, amca delirdi herhal” deyip kolonyaya döküyordu. ☹

[**enverözkahraman**]

REVAN

Lezzetlerin diğer adı

ET & KANAT

E-5 Karayolu üzeri Revan Plaza-B Beylikdüzü/ İSTANBUL
Tel: 0(212) 852 58 18 Fax: 0 (212) 85258 25 www.revan.com.tr e-mail: revan@superonline.com

Kürt Müzik Konferansı'na Doğru (2)

[serdargüven]

Ortalamanın iktidarı

Nasıl oldu da Kürt müziğinde trompetler yerini acı acı çalan kemanlara bıraktı, Kürt müziğindeki düzenlemeler neden ve nasıl bir değişim geçirdi, neden taklit bir müziğe dönüştü? Bu soruların cevabı ne yazık ki politik süreçlerden bağımsız değil.

SÜREKLİ olarak kendini tehdit altında hissetme, dışarıya karşı yekvücut görünmeye çalışırken içindeki her türden talebi bastırma, söz almak için havaya kalkan her parmağı demagojiyle örtme, dile getirilen her türlü sorunu hamasetle geçiştirme şeklinde ortaya çıkan refleksler Türkiye'de, hem Türkler, hem de Kürtler arasında yaygın bir yaklaşımdır.

Bu refleksler her iki ulus arasında da statükonun devamını sağlamak bakımından aynı işleve sahiptir. Türkiye'de dile getirilen her türden demokrasi talebi "iç ve dış tehditlerle" perdelenip, dile getirilen sorunların çözümü hep muğlak bir zamana havale edilirken, durum Kürtler arasında da çok farklı değildir. İşaret edilen her türlü yanlış "mucadelenin geçirdiği zor zamanlarla" bölünür. Her iki ulustan farklı bireyler tarafından dile getirilen sorunlar çözülmek bir yana, sonu gelmez bir hamasete varır. İsrar edildiğinde varılacak yer bellidir: Devletin hatalarıyla yüzleşmesini isteyen birçok aydına yapıldığı gibi bu tartışma "hain" yaftasıyla sonlanır.

Kürtler arasında da durum farklı değildir. Sorunu tartışmaktan ziyade, iş gelip bir "bedel" tartışmasına dayanır. Kimin ne kadar bedel ödediği, kimin konuşmaya ne kadar hakkı olduğu uyarısıyla, dile getirilen sorunlar bir çeşit mağduriyet ve bu mağduriyetten kaynaklanan bir bağışlanma çağrısıyla örtbas edilir.

Kürt Müzik Konferansı ile ilgili geçen ay birincisi yayımlanan yazıdan sonra Roj Tv'de görüşlerini açıklayan bir sanatçının, "biz çok bedel ödedik" şeklindeki açıklamalarından sonra çıkan sonuç ne yazık ki bu: "Yaptığımız müzik türü her ne olursa olsun, biz çok bedel ödedik ve her şeye hakkımız var".

Gazi maaşı bağlanmasını isteyen savaş mağdurlarının sesini andırıyor bu açıklama. Ödediği bedelin karşılığını isteyen, bu bedele karşılık olarak yaptığı her şeyin hoş görülmesini, dahası taltif edilmesini isteyen bir dil bu. Bir tür örtme, gizleme, sorunu hatırlatmama gayreti de var bu dilde. Yapılan müziğin neden ve nasıl arabesk olmadığını açıklamaya çalışmaktansa, doğru veya yanlış bir eleştiriyi bile istismar edip "ben ne acılar çektim" kıvamına getirmeye çalışılıp, sorunun varlığı ve bu sorundan elde edilen nemanın daha da artacağı bilinen bir dilde ısrar ediliyor.

Ama dikkatle okunsaydı, zaman zaman Esmer'de yayımlanan kimi yazılarda Kürt müziği için bir tıkanma ve giderek bu müziğe yapışan bir "arabeskleşme" eğilimine

dikkat çekildiği, bunun uzun vadede Kürtlere bir bütün olarak ne tür zararlar vereceği, bu yaklaşımın giderek diğer alanlara da sirayet ettiği, bunun bir tehlike olduğu ve bu tehlikeye mutlak işaret edilmesi gerektiği anlaşılacaktı. Daha da önemlisi, Kürtler nasıl oluyor da bu müzik türünün ve buna bağlı bir kültürün alıcısı durumunda? Bu da anlaşılmadı.

Anlaşılmadığı için de, "bedel" gibi, "karalama" gibi, "halkın sanatçısı" gibi nitelendirmelerle varolan konumlarını daha da pekiştirme yolunu seçiyor kimi sanatçılar. Nasılsa, bu dil binlerce doların döndüğü düğünlerde, binlerce liranın ödendiği festivallerinde para eden dil. Protesto unsurları zamanla arabeske kaymış, **Koma Berxwedan** gibi, **Koma Mezrabotan** gibi muhteşem bir geleneği bir kenara iterek, güya halk müziği adına yola çıktıklarını iddia edip kitleleri uyuşturmaya başvurmuşların dili bu. Kapladıkları alan yüzünden başkalarına hayat hakkı tanımayan, böylelikle Kürt müziğinde gerçek bir değer olan sanatçıların bir köşeye itilmesine sebep olan, asıl dinamoyu gençleri kaybetmiş, dinleyicide "özdeşleşme" duygusunu yaratmayı bir türlü beceremedikleri için Kürt dinleyiciyi Türk müziğine havale eden bir dilden söz ediyorum. Onlara göre, bu "özdeşleşememe" sorununun müsebbibi kendileri değil. Ayrıca, kimi kesimlerin dün Mahsun Kırmızıgül ile İbrahim Tatlıses dinleyen Kürtlerin bugün Kürt arabeskçilerini dinlemesi bile iyi bir gelişme olarak algıladıklarını söylenmesi gerekiyor.

Takım elbiseleri, sahne performansları, yüklemeleri belagatle biten cümleleri, bu haleye eşlik edecek trajik hayat hikâyeleri, bir önceki kasetlerinde "barış kardeşlik olsun" derken birden bire "ne barışı ulan!" diye bitivermeleri, Newroz alanlarına doluşan binlerce insanın kendileri için beklediğini sanıp konser alanına getirdikleri dublörleri, örneklerini **Evrım Alataş**'ın Esmer'in bu sayısında yayımlanan yazısında okuyacağınız taklit klipleriyle, Kürtçe arabesk müziğe "mubah" fetvası çıkarmaya çalışıyor bu sanatçılar!

Bunu da, ne yazık ki daha çok diasporada yaşayan Kürt müzisyenler yapıyor. Ülkede yaşayan sanatçılardan kat be kat tutucu, gittikleri ülkelerdeki müzikal formları Kürt müziği için bir imkânla dönüştürmektense Türkiye'deki vadesi çoktan dolmuş arabesk furyasına eklemeye çalışacak kadar ortalama bir müzik bu. Ortalama ama iktidar. Televizyon kanallarının en çok yer verdiği bu kesim. Festival ve düğün konukları sıklıkla yine onlar. İlk başta bu bir arz ve talep mese-

Kürt Müzik Konferansı'yla ilgili geçtiğimiz sayıda başlattığımız tartışmanın yankıları sürüyor. Konferansla ilgili dosyamız Aralık sayımızda da devam edecek...

lesi olarak görünüyor ama değil. Yukarıdan aşağıya doğru bir dayatma var burada. Televizyonlar burada önemli bir unsur olarak devreye giriyor. Bütün bir televizyon yayını bu müzik üzerine inşa ettiğinizde, bu dilin dolaşıma girmesini de kolaylaştırmış oluyorsunuz.

Konuşulması gereken bir diğer konuda, işin politik kısmı. **Her devrimin bir ritmi vardır** ve her devrim başlangıçta muazzam bir ritimle hareket eder. Bu ritim, müzikten edebiyata, sloganlardan sokağa kadar aynı hızda ilerler veya geriler. Bir önceki yazımda söylemek istediğim biraz da buydu. Nasıl oldu da Kürt müziğinde trompetler yerini acı acı çalan kemanlara bıraktı, Kürt müziğindeki düzenlemeler neden ve nasıl bir değişim geçirdi, Kürt müziğindeki ritimler neden yavaşladı, Kürt müziği neden taklit bir müziğe dönüştü? Bu soruların cevabı ne yazık ki politik süreçlerden bağımsız değil. Politik dönemler ve bu dönemlerde yapılan müziğin bir karşılaştırması bize ilginç sonuçlar verebilir kanısındayım. İleriki sayılarda bunu yapmaya çalışacağız.

Aralık ayında Diyarbakır'da yapılması planlanan Kürt Müzik Konferansı işte bu tartışmalar ışığında yapılacak. Bu konferans, geç kalınan, ama şayet Kürt müzisyenlerin sorunlarını tartışmak niyetiyle yola çıkılmışsa iyi düşünülmüş bir girişim. Umarım korkulan olmaz ve bu konferans bir çeşit Kürdün Kürde propagandası şeklinde yapılmaz da, akademik bildirilerin sunulduğu, hem Kürt müziğinin tarihsel kaynaklarının tartışıldığı, hem de daha çok bugün yaşanan iç sorunlara değinildiği bir etkinlik olarak tertip edilir.

Yukarıda bahsedilen kaygının bugüne kadar bir tek Kürt Dili Konferansı'nda giderildiği görüldü. Bu konferanslar dizisi Kürt dili için gerçekten yararlı olmuştu çünkü. Kürt dilinin sorunlarının tartışıldığı, buna çözüm önerileri arandığı ve bu

konuda önemli bir mesafe alındığı Kürt Dili Konferansı dilerim Kürt Müzik Konferansı için de geçerli olur. Çünkü kanımca bu konferansın yapılmasına ihtiyaç duyulan bağlam bile yukarıda değinilen sorunların konuşulmasını zorunlu kılıyor. Kürt müziğinin sorunlarıyla ilgili gerek Esmer'de, gerekse de kimi internet sitelerinde önemli yazılar yayımlandı. Bu yazıların ortak noktası, Kürt müziğinde yalnız devletten kaynaklı değil, içten de kaynaklı büyük sorunların olduğuna dikkat çekiyordu. Nitekim bir yazılardan önce bir grup sanatçının yayımladığı bildiri de bu sorunların varlığını doğruluyordu. Bu bildiride, sırlanan kimi talepler şöyleydi:

4- Yerel yönetimler festival, eğlence ve kutlama programlarında bu toprakların zenginliği olan tüm dillere ve milyonların ana dili olarak Kürtçe Müziğe yer vermelidirler. Hatta Kürt dinleyicisinin yoğun olduğu yerleşim birimlerinde yerel yönetimler programlarını hazırlarken Kürt Sanatına yönelik pozitif ayrımcılık uygulamalıdır. Bu husus, kısıtlı olanaklarla yol almaya çalışan Kürt müzik endüstrisi için hayati önemdedir.

5- Dinleyiciler kısıtlı olanaklarla ayakta kalmaya çalışan Kürt Müzik Endüstrisinin zaten küçük olan pastasını büsbütün küçülten mp3, korsan cd-kaset gibi hırsızlıklara tamah etmemeli, kültürlerine sahip çıkmalıdır. Bu sorunun yükü sadece sanatçılara ve yapımcılara yüklenmemelidir. Aksi takdirde, yakında internetten indirecek yeni şarkı bulamayacakları koşullara yaklaştığımızı bilmelidirler. Öte yandan, CD ve kaset fiyatları gibi dinleyicilerin şikâyet ettiği konularda ilgililer gerekenleri yapmalıdır.

7- İş çevrelerini Kürt Sanatını desteklemekten alıkoyan ürkütücü siyasal, ekonomik ve kültürel ortam sorgulanmalıdır. Sponsorluk mekanizmasının Kürt sanatı için işlememesinin bir nedeni bilinç eksikliği ise önemli bir nedeni de işadamlarının duyduğu korkudur. İşadamlarını sanatını

zı cesaretle desteklemeye ve bu konuda uğradıkları bir baskı ve caydırma varsa bunu kamuoyu ile paylaşmaya davet ediyoruz.

8- Başta Kürt Kültür Kurumları ve Kürt TV'leri olmak üzere tüm ilgili kurumlar, sanata bakış, müzik tarzı, politik görüş ayrımı gözetmeksizin sanatçıların yaşadıkları sorunların aşılması konusunda projeler geliştirmeli, inisiyatif almalı, sanatçılarla dayanışma göstermeli, onların desteklerini arak organizasyonlar gerçekleştirmelidir. Örneğin, dünyanın her yerinden Kürt Müzisyenleri müziğimizin akademik, ekonomik vs. sorunlarını tartışmak üzere uluslararası bir sempozyumda biraraya getirebilir, bu sempozyuma ilgililer bildirimlerini sunabilir, bu bildirimler kamuoyu ile paylaşılacak yayınlarla dönüştürülebilir. Hatta Kültür Bakanlığına bu yönlü bir taleple başvurulabilir, belediyelerin, sponsorların sağlayacağı olanaklar böylesi geniş katımlı platformlar için seferber edilebilir. Kurumlarımızın bu sorunların üzerine gitmemesi halinde, ekonomik nedenlerle müziğimizin barlara hapsolmasından kimsenin şikâyetçi olamayacağı bilinmelidir. Elbette bar, cafe vs. eğlence yerlerinde çalmak da bir seçenektir ve dileyen buralarda mesleğini icra etmekte özgürdür. Ancak mevcut koşullar bu mekânları adeta tek seçenek haline getirmekte, bu dayatma sonucunda eğlence yerlerinde ne yazık ki meslektaşlarımız ucuz işgücü olarak kullanılmaktadır.

9- Yapımcı firmalar Kürt Müziğine cesaretle sahip çıkmalı, müziğimizin yaygınlaşması, uluslararası kalite koşullarını sağlayacak ekonomik olanaklarla donatılması, ve Kürt dinleyicisinin beğenisi zayıf, her sunulanı alacak, tabiri caizse "çantada keklik" bir dinleyici olmadığını kabul ederek; yatırım, projelendirme ve promosyon hizmetlerinin sunulması ile ilgili olarak gerekenleri yerine getirmelidir. Kimi firmaların bizzat korsan faaliyet içinde olduğuna, geleneksel eserleri oldubittiyle kendilerine mal ettiklerine, sanatçının emeğini sömürecek kestirme yollar kullandığına ilişkin derin kuşkular mevcuttur. Yapımcılar spekülâtörce uygulamalardan vazgeçip piyasamızın profesyonel ilişkilere dayalı bir zemine oturmasını sağlamalıdır.*

Böyle bir zeminde yapılacak olan Kürt Müzik Konferansı'nın, Kürt müziğinin tarihsel gelişimi veya gücüne yönelik sorun çözmeyecek konulara saplanmasından ziyade, Kürt müziğinin sorunlarını tartışan, bu sorunlara çözüm arayan bir konferans olması gerektiği görüşündeyim. Çünkü bugün içinde olduğumuz ve gelecekte de bizi saracağını düşündüğüm sorunları çözmeyen tek yolu, eleştiriden geçiyor. Hamaset ve belagate varmadan yapılan bir eleştiridir!

*Bu nefis bildirimnin tam metnini www.mirady.com adlı sitede bulabilirsiniz.

**Geçen ay yayımlanan ilk yazıda, kimi okuyucuların yaptığım listenin tamamına katılmakla birlikte, Xelil Xemgin'in arabesk müzik yapanlar içinde anılmasına yönelik tepkisi nispeten haklıydı. Doğru, Xelil Xemgin'e bir bütün olarak arabesk sanatçısı demek doğru olmaz ama şu da gözden kaçırılmamalı ki, Xelil Xemgin her ne kadar şarkı sözü bağlamında protest unsurlar kullansa da, müzik bağlamında arabesk formlar kullanıyor. ☑

KLİPLER, AH KLİPLER...

Kızlar neden dönüyor, Merwan nereye koşuyor?

NE güzel ne hoş, Kürtlerin tam gün müzik yayını yapan bir kanalı var MMC! Ulusal duygularımızda ciddi bir tatmin hali yarattığını inkâr edemem. Lakin uluslar evrim süreçlerini tamamlamak zorunda mıdır diye sorup sorup, debelenip duruyorum. Mesela geleneksel müzikten modernizme atlayamaz mıyız? Uzun bir sopyayı ayağımızın altına almak suretiyle hoooooop yapmak mümkün değil midir? Harman yerinde cansız mankenle klip çekmeler, iki kat rujlu dudaklara kameraları zumlayıp da muz yeme sahnelerini hazin bir müzikle birleştirmeler niye?

Evet, ziyadesiyle doluyum! MMC eve girdiğinden beri bende huzur kalmadı. Zira bir klibal enfeksiyon hali yaşıyor. Yirmi yıl önce yiyip bitirip de üstüne kaçak çayı diktığımız ultra arabesk sahneler her gün gözümüzün önünden geçiyor ve ben bu Kürt başımı duvarlara vuruyorum. Çok korkuyorum, bu klip düzeninin devamında "Sezercik köprü altı çocuğu" kıvamında birtakım filmlerin türemesinden. Gelin hep beraber bu süreci hızlandıralım veya atlayalım. Bir film şeridi gibi bu süreç gözümüzün önünden akıp geçsin.

Hint müziklerini bilirsiniz. Oğlanın kızı tavlama sürecidir tümüyle. Kızın kur yapmaları, oğlanın dönmeleri, annenin araya girmesi falan, hepsine eyvallah! Ben sadece Hint-Avrupai dil grubundanız sanıyordum. Bir Hintlilik damarımın olduğunu MMC'de öğrendim. Zira tüm kliplerde aynı motifler. Üstelik bu sürecin yanı sıra bir de Türkçe arabesk müziğin şekillendiği dönemlerin berbat kopyaları...

Klipleri ikiye ayırarak anlatacağım. İlki, memleketten uzak olmanın, mülteciliğin verdiği "teknik" sorunlar. Diğeri ise ruh halı...

Politik klipler var. Burada klipleri çeken müzisyen arkadaşlarımız, buralara gelemedikleri için Avrupa'yı kullanıyorlar lakin her şey çok sırtıyor. Farz-ı misal Kawa... Kawa klipte kendisi oynuyor ve tetikçiler tarafından kaçırılıyor. Eyvallah! Lakin o tipik Alman mimarisine yapılmış ve de gayet düzenli olan bahçeden içeriye giren iki Kürt adam da neyin nesini? Kürtten tetikçi olmaz mı? Olur elbette. Fakat düşünün iki Kürt, üstlerinde de maşallah olsun ki ancak Kürtlerin giyindiği elbiselerle bir yabancı araçla gelip bir Avrupalı'nın evinden Kawa'yı kaçırıyor. Bizim Kawa'yı...

Ha keza Seyitxan... Gerilla kıyafetleriyle muhtemel Güney Kürdistan'ın bir köyünde halkla helalleşiyor. Buraya kadar eyvallah diyebiliriz de ne manası var eline keleş almanın? Biz bilmiyor muyuz sanki klibini çektikten sonra dönüp Avrupa'da yaşayacaksınız!

Avrupa'da çekilmiş klipler kendisini fena halde ele veriyor. Gerilla kıyafeti giyinilse dahi, arkada tertemiz duran kaldırımlar, yapay göller, göllerde narin narin yüzen kuğular, aynı boy kesilmiş otlar, demet demet ekme çiçekler, hiçbir şey bize buraları hatırlatmıyor velhasıl.

Ve benim bittiğim an: Agirê Jiyan'ın Merwan'ı... O kadar gazı verdiniz bize; Hêlinlerin Raşanların şarkılarını yaptınız da son kertede açık göbekli, saçları sarıya boyanmış hanım kızımızın peşinden koşmalar nereden çıktı? Yani "süreç gereği" miydi her şey? E ama süreç daha tamamlanmadı ki Merwan! Bu koşuşlar biraz erken oldu be!

Peki, Şener ya sen? Avrupa'ya koşarak gittin de vardığın nokta Mahsun Kırmızıgül gibi bir düzine kız ile dans etmek mi oldu? Gömleğinin yarısını dışarıya çıkarmak sureti ile ya-

Rojhan Berken

ratılan imajın biz Kürtlerdeki karşılığı nedir?

Her gün yeni klipler yayımlanıyor MMC'de. Eline bir miktar para sıkıştıran herkes, ucuz klip yapmanın yollarını arıyor ve kimlerden oluştuğunu bilmediğim bir piyasa, seri biçimde klip çekiyor. Ve de yelpaze o kadar geniş ki, Kürtler dört parçaya ayrılmış olsa bile her dördünde aynı sürecin yaşandığı ekrana yansıyor. Ağacın üstünde şarkı söyleyen bir Soran delikanlı, alta halay çeken kızlar sürüsü; kenarda sepetlerine çiçek doldurup salına salına gezinen etine dolgun Soran kadınları... Hoplayıp sınırdan bu tarafa geç, her klibin bir şekilde içine sızmış, elinde eşarpla dans eden kız motifi! Sarya'nın dansının kötü kopyaları tüm kliplere sızmış durumda. Ya Keçi Burcu'nda ya Avrupa'nın ortasında, bir şekilde ellerinde eşarplarla dans ediyorlar.

Kafede kahve isteyen adam, adama kahve getiren tombul etli ve ultra makyajlı kadın ile adamın kesişmeleri, sonunda kadının masaya oturup, adama muhabbet etmesi mesela... Disko havası verilerek çekilmiş düğün salonlarında durmadan halay çeken kızların arasında ipek gömlekleriyle sırtın delikanlı sanatçılarımız! Kürtlükle arabeskin harmanlaması sahneler.

Düşünün, oğlan üniversiteyi kazanıp kente gidiyor, sevdiği kız geleneksel giysileriyle oğlanı ziyarete geliyor. Oğlanı modern kızların arasında kikirderken görüyor. Koşarak kuaföre gidip, kendini elden geçiriyor ve de oğlanın karşısına çıkıyor. Tanrım! Ne kadar yeni buluşlar bunlar?

Anlatmakla bitmez...

Bir gün oturun MMC'nin karşısına ve izleyin halimizi ahvalimizi...

Şimdilerde Kürt müzisyenler bir konferansa hazırlanıyor. Umuyorum ki bu klip dünyası da gözden geçirilir.

Zira bir dönem bize gaz veren müzisyenler, yeni piyasaya çıkanlar, ama neredeyse herkes ve de bilhassa erkek müzisyenler Özcan Deniz, Alişan olmaktan son anda kurtulmuş gaziler gibi görünüyorlar. Lütfen, tüm ön koltukları size ayırıyoruz, yapmayın! Biz Şakirolar, Karapetê Xaçolarla iyiyiz. Özcan Deniz desen, bir zaping uzaklığında. Allahınızı severseniz yapmayın! ☑

evrimalataş

evrimalatas@esmerdergisi.com

Yirmi yıl önce yiyip bitirip de üstüne kaçak çayı diktığımız ultra arabesk sahneler her gün gözümüzün önünden geçiyor ve ben bu Kürt başımı duvarlara vuruyorum.

Kürt müzik sektörü de profesyonelleşmeli

Ayhan Evci... Civan Haco'nun, Nilüfer Akbal'ın ve daha birçok sanatçının zevkle dinlediğimiz albümlerinde imzası bulunan Kürt müziğinin Kürt olmayan aranörü...ESMER'in müzik dosyası için teybimizi Evci'ye uzattık.

Kürt müziğinin şuan olduğu yeri nasıl buluyorsunuz? Sizce bir gelişme var mı? Varsa bunu nasıl yorumlayabiliriz?

Kürtçe sözlü müziklerde son yıllarda ciddi anlamda bir gelişme söz konusu. Birçok sanatçı kendi çapında, en iyisini yapmaya ve dinleyicisine en iyisini vermeye çalışıyor. Kürt müziğinde uzun bir müzikal geçmiş olan birçok sanatçıda, hala albümlerinin en iyisi olması için ciddi bir uğraşı içindeler. Müzik piyasasına yeni giren ve girmeye çalışan, müthiş fikirleri olan, birçok sanatçı aday da bulunmakta. Olumsuz tarafı, Kürt müziğinin alım gücü çok düşük, Kürtlerin yaşadığı şehirlerde de, CD ve kaset satışlarının çok düşük olması. Ayrıca çok daha ucuz olduğu için korsana rağbet oldukça fazla. TV'ler ve basın yeterli kullanılmadığı içinde, promosyon nerdeyse yok denecek kadar az. Ama en önemlisi Kürt Müziği'nde ciddi anlamda bir yapımcı firma sorunu var. Kürtçe müzik yapan yapımcı firmaların üretim ve tarz konusunda hiç bir konseptleri yok. Seçmeciler ve araştırmacı değil. "Prensip" olarak sanatçılara zaten para ödemiıyorlar. Sanatçıların festivaller ve yurt dışı "geceler" dışında (ki onlarda çoğu zaman dayanışma oluyor) tek geçim kaynakları nerdeyse sadece barlar olmuştur. Bir diğer sorunda aynı yapımcı firmaların, daha iyi, daha kaliteli prodüksiyonların yapılması için hiç bir katkıının olmaması. Prodüksiyonlar komik rakamlara yapıyor veya yaptırılıyor. Müziğin gelişmesi ve zenginleşmesi ve gelişmesi düşünülüyor. Kürt müziğinde yeni bir yapımcı anlayışının olması gerekiyor. Eksik olan en temel şey ise Profesyonellik...

Modern müzik yapma çabası ne durumda?

80'li yıllara girildiğinde Civan Haco'nun Alman müzisyenlerle beraber başladığı çalışmalar, Kürt müziğinin batı pop müziğiyle ilk buluşması denebilir. Civan Haco sadece müziğini Pop'a uyarlamadı, modern pop şarkılar yazdı Gulasor gibi. Yine 80'li yılların ortalarında, Şivan Perwer'in Şanar Yurdatapan'la ve Orhan Temur'la yaptığı bazı çalışmaları da unutmamak lazım. 90'li yıllarda Nilüfer Akbal'ın Miro ve Rewingi ile başlayıp, daha sonra Ray'e ve Şewa ile devam eden tarzı da, bu çabanın kayda değer bir göstergesiydi. Kendilerine özgü tarzları ve stilleriyle, Metin, Kemal Kahraman kardeşlerde, Kürt müziğine değişik bir üslup kattılar. Bir dönem, Koma Amed, Koma Dengê Azadî, daha sonraları Çar Newa, Koma Agirê Jîyan, Koma Rewşen gibi gruplarda, yaptıkları müziklerle sınırları aşmaya çalıştılar. Ayrıca Rojin'in Si adlı single ile başlayıp, Jan albümüyle devam eden çalışmaları,

Mehmet Atlı, Dodan Proje, Burhan Beken, Jan Axin, Şener Yıldız, Rojhan Berken'de yaptıkları çalışmalarla, Kürtçe sözlü müzik alanında önemli adımlar attılar.

Şimdi tüm bunları bir araya getirirsek, Kürtlerde modern müzik yapma, (modern müzikte sadece batı müziği yapmayı anlamıyoruz) müziğe değişik anlayışlar getirilmesi çabaları ve icraatlar, biraz önce isimlerini vermeye çalıştığımız müzisyenlerde ve albümlerde var. Ama bunun daha da gelişeceğine, Kürtçe sözlü müzikte önümüzdeki dönemlerde önemli yeni seslerin çıkacağını da düşünüyorum...

Modern müzik geleneksel müziğin tamamen değiştirilmiş bir hali mi olmalı, yoksa gelenekselin tamamen dışında mı olmalı? Ne tür bir açılım önerebilirsiniz?

Bu tamamıyla tercihlerle ilgilidir. Böyle de olabilir, şöyle de olabilir. Nasıl hissedildiğine bağlı. Müzikte, özellikle tarzlarla ilgili belirlenmiş keskin kurallar yoktur. Geleneksel olan bir parçayı çok modern bir soundla da verebilirsiniz. Ya da, pop bir şarkıyı içine geleneksel sazlar ekleyerek, aranje etmeniz mümkün. Mazhar Alanson'un kendi albümünde yazdığı çok güzel bir şarkı vardı. Şarkının bir yerinde çok güzel bir bağlama solo çalışmış ve kulağa müthiş duygulu geliyordu. O zaman sorun yok demektir.

Sizce Kürt müziğinin bir ezgisi, bir tınası, bir enstrümanı var mı?

Tabi bu soru daha çok müzik etnologlarını ilgilendiriyor. Ama şunu söyleyebilirim, Kürt müziğinin bence kendi tınaları, ezgileri var. 80'li yılların başlarında Peter Gabriel'in bir filmin müziklerini yapmıştı. O çalışmasında Kürt müziğinin ezgilerini otantik Kürt müziği çalgılarıyla kullanmıştı. Filmi seyrederken bilmiyordum. Öyle bir sahnede geldi ki, bunun bir Kürt ezgisi olduğunu hissettim. Sonra filmin müzik cdsini aldığım, duyduğum ezginin UNESCO'nun Kürt müziğinin derlemeleleri olarak yayınlanan LP'sinden alındığını gördüm. Aynı plaktaki Kürt müziği ezgileri ve tınaları, Yılmaz Güney'in Yol filminde de kullanılmıştı.

Kürt müziğinin kendine özgü enstrümanları da var. Ama artık toplumların salt kendilerine ait enstrümanları yok. Ayna enstrümanların çaldığı farklı tınalar, ezgiler var. Müzik ortak bir dil olduğuna göre, bu benim enstrümanım, bu senin enstrümanın demek zor. Mesela Ud ilk Arap müziğinde kullanılmış. Ama şimdi çok geniş bir coğrafyayı kapsıyor. Öyle ki sadece Doğu'da değil. Sömürgecilik döneminde İspanyollar tarafından Küba'ya kadar bile götürülmüş. ♪

Ayhan Evci

Meryo Ana Özentisi

Diyarbakır şivesiyle bir sevda şiiri

Kız fırlıdak, sen hangi dindensen
İslam misan, yoksam gavur misan
Bu ğeribi niye heç anlamisan
Geliyem yoksan, döniyem yoksan
Bahan ne uzaksan, ne de yakınsan
Bele de olmaz ki, kız yaradana kurban!
Ne kucak açısan gelem,
Ne siktiri çekisen gidem.
Ma sen kendini ne sanısan?
Sankim Hezreti Nebi'nin tornısan?

Kız sen hangi dağın ceylanısan
Sekisen, dağı taşı fır dolanısan
Hava atısan, sankim kıyamet kopartısan
Hey boyni devrilesi, ma her dem yağısan
Yoksam sen Allah'ın kuli değilsen?
Vurısan silleyi, torpağı öptürisen
Anlamadım yar misan, neyar misan
Minare koymadın, kılıf uydürisen
Kız zalımın kızı, yoksam sen
Melege bürünmüş şeytan misan?

Tarısan saçları, örük örük yapısan
Örükleri yılan kimin meydana salısan
Açısan ak gerdani meydana salısan
Deyisen sankim Harran Ovası'san
Ulan ne öptürisen, ne de koklatısan
Biraz dokundurtsan, sankim geberisen
Hoş ma sen de bızden bir fanısan
Yarın, öbürsi gün nallari dikisen
Kız yoksam sen de Meyro Ana'ya mi
özenisen?
Öbür tarafa kız oğlan kız mi gidisen?

resulüstün

Çeşm-i Siyah

gayya kuyusuna düşen çocuklarsa
aslında ölüm diye bir şey yoktur
kötülüğün kınında büyüyen
iyiliğin şavkında erirken
toprak oluruz... gül doğururuz

şimdi sen sesini bırakıp bana
hadi ağla
hadi yalnız göm acını
diyorum ki yalnızlık Allah'a
saçlarım çırpınsın, fırtınalar içinde

gecikmiş bir mektuptun
gözlerimi yumarak çekip gittim.

sen bilemezsin
kanayan bir çağı turnusol yaptım
nasıl cam gibi yapıştılar can evime
camlar ki kanın alnında utanç
gibi. ölüm olup düştüler ellerime....

gülmesem ne çıkar. dinlemesem de
ağlıyorsak ne çıkar. derinse yara
ve hiçbir denizde tuz kalmadıysa

yüreğimden kan damlıyor Tanrım
ey benim tarumarım
bu ayrılığı benden bilme
"İşte gidiyorum çeşm-i siyahım"

selma ağabeyoğlu

Canım Serap Ablacığım

HANGİ dilin müziğine adımını atsan yegane sesinle; varlığından bihaber yaşadığımız afrika kabilelerine ait karışık çığlıklar, hatta maya'ların savaş şarkılarına kadar: iki eli kanda olanlar bile dikkat kesilir..

İnkâr eden de taş kesilir. Ki çözülmek için yine senin billuruna müracaat edecekler..

Salona girerken rastladığım kalabalığın nevi-i bana 93 sonbaharını hatırlattı. Kendi halinde bir karikatüristin kulaktan kulağa yayılan methiyle imam adnan'dan istiklal'e uzanan bir kuyruğu. İnsanları inceledim biraz. Tuhaf tiplere rastladım. Böyle bddk'nın bankasına el koyduğu patronlara benzeyeni var, hayatı 80'e 60 santimetrede geçen halkotobüsübilet-kescicişahısı andırımı var.

Güzel kızlar var, neşeyle geçen günü birbirlerine anlatıyorlar..

İçerisi full.. geç gelen bazı insanların sandalye marifetiyle konseri izlemek zorunda kalması hengamenin derecesi hakkında fikir verebilir..

Sonra konser başladı, ilk parçada biraz heyecanlıydım. Bildiğimiz yorumunun stajyeri gibi ince ihtizazlarla gitti bir süre. Fakat ikinci parça senin kendi çöplüğün olduğu için rahatça öttün. Zazaca söyledin, kaybolmak üzere olan dilimizin yanık ağıtları. Herşey güzel gitmeye başladı, ben de böylece gerilmeye bir nihayet vererek konserin tadına giriştim.

Bu hiç konuşmayacak mı ama? En azından bir livaneli ruhsuzluğuyla da olsa "merhaba arkadaşlar. Hepiniz hoşgeldiniz" desin. Sonra düşündüm, bu kriter nereden ileri geliyor; belki tüm bu aksak gördüklerim bana mahsus bir vehimdir. Belki hiç konuşmadan sadece şarkı söyleyerek de bir konser verilebilir. Fakat arada konuşsa iyi olur aslında ilh. diye gidip gelirken durdum. Konserin yeri, repertuarı ve izleyenleri kendine has. Pekala bunun gibi başka tuhafıklar da için özgün karakteriymiş gibi savunulabilir.

Romanlar güzel şarkıyı yayıldığı yere neşe saçan, kederi neşeye koşan, hareket halinde ezgiler gibi anlatır. Oysa enstrümanlar da ilk parçada bir gürültülü geldi, ama sonradan düzeldi. Zaten bu arada sen konuşmanı yaptın. Bazı hecelerle her nedense özel bir meselen varmış gibi davranman, ve zavallı hecelerin bundan habersiz olması.. ArrrkadaŞLAR asLinda bu pROGrAm.. bunu da düşündüm aslında. Sen şarkı söylerken de bazı bölümlerin üzerinden kırmızı kalemler geçiyorsun. Belki nesiri de böyle görüyorsun, bu saygı duyulacak bir keşiftir. Yani "ben konuştuğum şeyin de ruhunu vereceğim kardeşim" diyorsundur, böyle nakşediyorum söylediklerimi: buna da ayrıca saygı beslerim.

Akabinde neşeli bir parçaya girdin, sen de neşelendin: heyecan da toplu iğne başı kadar cismoldu, çok uzaklaştı.. Kamerayla konseri kaydedenler vardı, telefona artık kaç dakikaysa kapasite; sesini alanlar. Henüz ürünleri lisanslı biri olmadığını için gayrimeşru bir fiil olarak görmedim tüm bunları, sadece güzel bir günde açılıp dinlenir inşallah bu kayıtlar diye diledim..

Ve bir de baktım karabağ şikestesiyile tüflemeli gibi

[barışmutlu]

Serap Sönmez

gelen bu çalgı meğer de-
ğilmiş. Neredeyse insan
iniltileri çıkaran bu enstrüman ötesini üstadı coş-
turdu, ben de zihinsel
olarak tiyatrunun dışına
çıkılmaya başladım. heksa-
gon düzlemde bir 2.5 lira
bütçeli kısa piknikleri, bir
harbiye'yi inlettğin gece-
yi, bir şarköy yolunda mil-
let arabının tamiri için
uğraşırken dalga geçişimi-
zi, bir şelale'deki sota böl-
geyi tahayyül ediyorum.

Daha doğrusu isteme-
den geliyorlar aklıma.

Sen o sırada arkayı
dönüp su içiyordun, bu-
nun bir usul olduğunu
öğrendim kendi kendime.
seyircilere bakıp şişe kafa-

ya dikilmezmiş demek ki.. sahneler senin mülkündür..

Emre müthişti. Gum gum gum diye doğanın dahi-
linde mi var böyle bir ses, yoksa bir yerden mi geliyor
diye.. yani bir enstrüman olduğu belli olmadı, ki naza-
rımda büyük maharettir.

'şu alemi' isimli teşebbüsüne ise şaşırdım. konser
çok ciddi bir havada geçecek dur biz havayı dağıtalım
saikiyle midir nedir: şaka gibi bir parça. Bütün kafam
düştü..

İran'daki emsalleriyle birbirine baka baka üzüm
olmuş sınır köylerimiz vardır, hadi yazın berraklığında
neyse de, kışın beyaz masa örtüsü serildiğinde seçil-
mez olurlar: bazı parçalar da kürt ezgisi mi fars mı seç-
mek zor. Bu aynı zamanda nemli bir tütünün yanar-
ken çıkardığı ve ancak kulağı dayadığında duyabile-
ceğin bülbül sesidir. İşte o vakit sen devreye girip oku-
maya başlıyorsun ki, bir üçüncü yoldan o kari kıyame-
ti iki yana savurarak.. Sanat müziği sanki. Makamlar
arasına salıncağını kurmuş, salınarak..

Hasbel kader kan bağımızın mevcudiyeti zaten bir
mucize, onu bir kenara bırak, seninle aynı çağda yaşa-
mı olmak bile büyük şans. Hele canlı dinlemek, hele
uzun havanı koklamak, bir de en sıkı kabadayılarla
zaptedemediğim gözyaşları.. Ümmü Gülsüm benim
doğduğum yıl ölmüş, çıplak sesi bana nasip olmadı.
Belki de senin sesin bu hayıflanmaya tanrı tarafından
biçilmiş bir tesellidir..

Türk müziği için büyük kayıpsın, ait olduğun kül-
liyata ise bir pırlantasın.

Allah nazarlardan saklasın..

—konser kadrosu—

Vokal: serap sönmez

Kemança: arslan hazreti

Bağlama: rıza kılıç

Bas: tamer taşkaya

Perküsyon: emre kocabaş

Elektronik programlama: mert karayazı

—konserden bazı parçalar—

Dil jü min bir

Söz: sebri botani müzik: civan haco

Kotiyo lazé mi

Söz müzik: şervan

Hab-ı gaflet

Söz müzik: dertli divanı

Eman keko

Söz müzik: Paul mc Cartney

Varto'lu bir Esmer Türk

ASLINDA bu bir Ali Sürmeli portre yazısı olacaktı... Ama Çamlıca'daki Samanyolu TV de buluşup, sohbetimize başlayınca, bendekinden çok farklı bir Ali Sürmeli portresiyle karşılaştım. İşte o yüzden bu bir kısmı portre, bir kısmı soru cevaplı bir söyleşiye döndü. Buyrun Ali Sürmeli ile kısa ama öz bir gezintiye...

1959 yılında Varto'da doğduğum yazılıdır. Aslında biraz farklı. Babam çobandı. Kafasına okuma yazmayı taktı ve dışardan bitirerek posta memuru oldu. Babamın posta memurluğu macerası bizi de peşinden sürükledi ve birçok yeri gezdik. Babam önce Solhan ve Karlıova'ya sürgüne gitti. Arada Şerafettin dağı vardı onu aşmaları gerekiyordu. Annem hamile ve o dağda Beritan aşiretinin çadırında beni doğurup göbeğimi de kendisi kesti. Kısa bir süre sonra Elazığ, Palu, Doğanlılar derken ben ilk ve ortaokulu bitirdim. Daha sonra Diyarbakır ve Bursa da son buldu sürgünlüğümüz. Ben de lise eğitimimi tamamlamış oldum.

Sürgün geçen yılların ardından Ali Sürmeli, "benim gibi ters adamdı" dediği babasının emekliliğiyle Bursa'da uzun yıllar kalır. İki kültür arasında bocaladığını anlatan Sürmeli, sinemaya merak sarar. Bunun yolunun tiyatrodan geçtiğini görür ve tiyatro eğitimi almaya başlar.

Bursa da lise eğitimimden sonra tiyatro eğitimimde başlamış oldum. Ama aslında ben sinemacı olmak istemiştim. Yılmaz Güney'e P.K. 264 Sirkeci/İst adresine bir mektup yazdım. Bir süre sonra bana cevap geldi, cevapla birlikte Salpa kitabını da göndermişti. Bunun okumakla ve tabii ki eğitimini almakla mümkün olabileceği yazıyordu. Bu mektubun ardından Bursa Ahmet Vefik Paşa tiyatrosuna yazıldım ve bu arada da Sümerbank'ta elektrikçilik yapıyordum. 12 Eylül dönemleriydi ortam gergindi ben de işçi ve proleterim ya benimde görevim

iki yıldır televizyon izlemiyorum ve bunlardan da haberim yok. Gazetede okumuyorum. Sizin aracılığınızla benim yaşımda olanlara da bir tavsiyem var. Aynen benim gibi yapsınlar. Valla hiç canları sıkılmaz. Ne okusunlar ne izlesinler. Ben öyle yapıyorum.

grev olduğunda sigortaları indirmektir. Bir sabah kalktık 12 Eylül olmuş ve ben sigortaları da indirememiştim. Sonrasında İstanbul'a geldim.

Bursa'da babasının sürgün yıllarında gençliğini yaşayan Sürmeli, nihayet hayallerini kurduğu İstanbul'a kavuşur. İstanbul yılları başlar başlamaz, konservatuar tiyatro ve sinema hayatı da başlar. Fakat kendi deyimiyle, "Hayata bir sıfır mağlup başlamıştır..." Bunun sıkıntısını hep çeker... Acaba yıllar sonra maçın kaçınıcı dakikasıdır ve durum kaç kaçtır?

Maçın kaçınıcı dakikası olduğunu bilmiyorum ama hala bir sıfır mağlubum. Çünkü nihayetinde Esmer ve siyah bir Türküz bir anlamda, beyaz değiliz ki galip başlayalım. Konservatuar başlarken bitirene kadar kod adım kroydu. Konservatuarla birlikte Dostlar tiyatrosuna da başlamış oldum. Galileo, Asiye Nasıl Kurtulur, Sokrat falan derken ben iyice içerisindedim tiyatronun. Gece oynuyor gündüzde okula gidiyordum. Derken bir gün devlet tiyatrosu kurayla bazı oyuncularını Bursa ya da Adana'ya gönderecekti. Ben, "ne olur beni Bursa'ya gönderin" dediysem de kabul etmediler. "Bu bir kuradır herkes boyun eğecek" dediler. Bende çektim kurayı ve Adana'ya çıktım. İki yıl Adana Devlet tiyatrosunda oyuncu-

luk yaptım. Sonrasında İstanbul'a bıraktığım yerden başladım. Bu süreçte, Yedi Kocalı Hürmüz, Kadı, Yaşar Ne Yaşar Ne Yaşamaz gibi oyunlarla devam ettim.

Tiyatroyla birlikte sinema sertifikasını de başlar Ali Sürmeli'nin. Birkaç filmde oynar. Ama buna rağmen, gönlü tiyatrodadır. Ama devlet oyuncusu olmak öyle kolay değildi, kimi zaman istemediğin oyunlar ve roller de gelip seni bulabilirdi... Sürmeli için de öyle olmuştu, ama o buna karşın tiyatro için adına "patrona ali isyanı" dediği eylemlerde bulunacak ve Bakanlara karşı gelecekti... Peki kimeydi bu isyan?

Şöyle diyelim. Bir taraftan Ferrari Porsche marka arabalar var, bize de 124 murat verip bunlarla yarışın dediler, üstelikte birinci olun. Bu nasıl olur. Ben profesyonel bir araba sürücüsüyüm. Teks kötüydü reji kötüydü yapılmaması için bütün arkadaşlarla mücadele ettik ama dinletemedik. Kötü bir eserdi. Kaldı ki bizi Japonya

ve Amerika'ya turneye göndermek istediler. Ben tiyatromuzu onlara bu şekilde anlatmak istemedim ve isyan ettim. Çünkü Amerikalının ya da Japon'un bıyığı yok ki bıyık altında gülsün bize. Bence bir oyuncu isterse bir oyunu oynamalı istemezse oynamamalı. Bir gün babam bana dedi ki "Ali çok iyi bir maymun olmuştun. Çok iyi bir oyuncusun. Artık sana ödül veriyorlar, para veriyorlar. Ama senin amacın ne? Bu hayata niye geldin? Ne anlatıyorsun? Topluma bir şeyler vermelisin!" Hâlâ aklımdadır ve beni çok etkilemiştir bu cümleler.

Peki, nedir bu topluma verilecek olan? Kimse bilmez... Acaba Yılmaz Güney'in verdiği, vermek istediği olabilir miydi?

Valla yeni sinemacıları bilmem ama benim oyuncu olmamın tek sebebi Yılmaz Güney'dir. Yani hareket nedeni. Ama bugün bir tek kişi bence O'nu anlıyor. O'da Nuri Bilge Ceylan'dır.

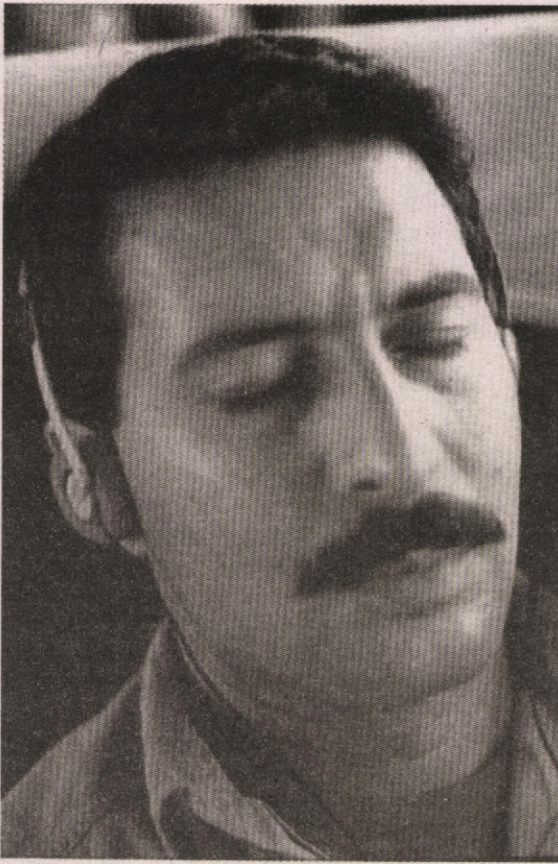
Bu inanılan, yani gayri resmi görüş... Resmi görüş ise, yani hayat, yani pratik, hiç de böyle olmuyor, olmuyor. Bir tarafta Yılmaz Güney, bir tarafta şöhreti Deli Yürek dizisinde bulan Ali Sürmeli...

Evet, daha çok bu diziyle tanındım. Bütün millet beni Turgay Atacan olarak biliyor. Aslında zaman zaman kendime soruyorum. Ben aslında Ali Sürmeli değilmiş gibime geliyor. İyi bir yazar yazıyordu, Ömer Lütfü Mete. Yönetmen. Osman Sınav'da iyi bir yönetmen. Güzel bir diziydi. Bu dizi çok etkiledi beni. Sanki bilmeden kendimi mi

ÖDÜLLERİ

- 37. Antalya Film Şenliği 2000
Filler ve Çimen, En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu.
- 8. Ankara Film Festivali, 1996
Sokaktaki Adam, En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu.
- İsmail Dümbüllü, Ulvi Uraz, Ankara Ulusal Film Yarışması Yardımcı Erkek Oyuncu, "Sokaktaki Adam" rolü ile SİYAD ödüllerine layık görüldü.

oynamışım ne!

“Kendimi mi oynamışım ne!” derken yüzünde bir gülümseme beliriyor. İnanıp inanmamak, mutlu olup olmamak, başarıp başarımamak arası bir gülümseme... Bundan sonrasını ancak soru cevaplar kurtarır diyoruz. Bu yurun Ali Sürmeli portre-söyleşimizin devamına...

Sizinle konuşurken yüzünüzde bir çocuk sevinci görüyorum. Nedir sizi heyecanlandıran?

— Bu kanalda (Samanyolu TV) istediğimi yapma istediğimi oynama opsiyonu tanıyorlar bana. Usta diyorlar. Daha güzel şeyler yapmam için her şey var. Mutluyum anlayacağınız. Çocukluk sevincim bu olsa gerek.

Bir hayli çoğaldı diziler. Şu an altmışa yakın dizi oynuyor televizyonlarda. Genelde ağa, berdel, kan davası gibi konular işleniyor. Bu ülkemizin gerçeğini yoksa bir rant mı var?

— Ben iki yıldır televizyon izlemiyorum ve bunlardan da haberim yok. Gazetede okuyorum. Sizin aracılığınızla benim yaşımda olanlara da bir tavsiyem var. Aynen benim gibi yapınlar. Valla hiç canları sıkılmaz. Ne okusunlar ne izlesinler. Ben öyle yapıyorum.

Bu bir kendini soyutlamamı?

— Değil, böyle daha mutluyum. Herkes kendisi için yaşıyor, ben de kendim için yaşıyorum. Ülkemin macerası ayrı.. Ben pek o maceranın içinde değilim.

Kitap okur musunuz?

— Galiba okumuyorum. Son okuduğum kitabı bile unuttum.

Orhan Pamuk'un Nobel ödülü aldığını duyduunuz mu?

— Duydum duydum. Çok sevindim tabi. Bu topraklarda yaşayan birisinin alması sevindirdi beni. Ama daha çok aldığı paraya sevindim. Bu ülkede yaşayan birinin yazarak bu parayı alması beni de yazmaya teşvik etti. Bir milyon mu ne dolar alacak galiba.

Yalnız mı yaşıyorsunuz?

— Evet, şu an yalnızım. İki kez evlendim. Biri kariyer olarak kullandı beni, biri de çocuk için. Artık kendim için yaşıyorum. İkisi de istediklerini aldılar benden.

Aşk nedir sizin için?

— Lermantov diyor ki “Ben seni mutlu görmenin adına aşk diyorum?” Bence de aşk budur. Karşındakini mutlu etmek. Karşındaki de sizin gibi düşünürse hele bir de beş vakit namaz kılyorsa işte aşk budur.

Nasıl yani namaz kılması sizin bir şartınız mı?

— Benim bir arkadaşım var adını söylemek istemiyorum. Moldova'lı bir kadınla evli. Kadının ondan başkasını gözü görmüyor. İnanılmaz bir durum öyle imreniyorum ki. Ben evlerindeyken kadın konuşunca ya omuzlarıma bakıyor benim ya da kulaklarıma. Yani yalnız eşinin gözlerine bakıyor. Sonra ikisi de Tolstoy biliyor, Dostoyevski okuyor, kısacası aynı dili konuşuyorlar. Aynı dili konuşmamız lazım, tabi söylediğim gibi namazı da önemli benim için. Çünkü ruh ve beden temizliğidir aynı zamanda.

Hayatınızda can sıkıcı şeyler oldu mu hiç?

— Evet oldu. Bir gün intihar etmek istedim ama beceremedim. Sanat okulunu okudum, tiyatro okulunu bitirdim, ama “senden tiyatrocun olmaz” denilince kendimi Çınarcık'ta buldum. Tanju Korel bana bir sigara vererek intihardan vazgeçirmişti.

Varto'ya gidermisiniz?

— Evet, üç yıl önce gittim. Ama hiçbir şey değişmemiş. Çok şaşırdım. Yirmi yıl sonra gittim, inekler, çamurlar bile aynıydı. İçimden “biz yırtmışız” dedim. Canımda acıdı tabi. Ama hepsinin koltuk altı kokularını bilirim. “Oyy Ali'm hoş geldin” deyip önce sol koltuğuna sıkıştırırlar sonra sağ koltuğuna. Oralarda kırk kasetlik bir çekim yaptım, bunları bir şekilde değerlendireceğim. Aslında bir film projesi diye düşündüm, ama henüz beceremedim. Oğlumla birlikte gitmiştik.

Söyleşimizin sonuna geldik. Size birkaç kelime soracağım, ne hatırlattığını bana bir kelimeyle söylemenizi rica edeceğim.

Tiyatro

Eski

Karanfil

Hoş

Nazım

Hikmet

Tanrı

Büyüktür

Umut

Beslenmeli

Gelecek

Güzeldir. ☺

sinankarahan

Ayrılık provası

XV.

adın geçtiğinde susmasını öğrenecektim güya
her cama kan üfleyp
ortancaların sabriyle bakacaktım dünyaya
sesimi kimin kalbinde düşürdüğümü unutacak
uğrun uğrun giden rüzgâra katılacaktım güya
olmadı!

yırtılan ipek sesiyle sürdükçe zaman
yemin düşürdüğüm kelimeler de
döndü sırtını bana

sesimde tecimevleri
dudaklarımda hile
bir kayaya yaslanıp
boz bulanık bir sudan içtim

ölüm içtim
ölüm içtim
ölüm içtim

yarıldı dünya

duymadın mı sevgilim?

XVI.

ezân sesleriyle uyandım sabahları
sırtımda senden yadigâr bir hırkayla
içimde kara bir orman..

sabahları kurutma sesleri
ve tüller
ellerimde eski bir firketeyle
uyudum uyandım yıllarca

sökemedim çadırımı
ben burada kaldım

yalnızım!

suların bir şey öğreteceği yok bana.

kemalvarol

[feyzahepçilingirler]

Gidenler gitmez mi aslında?

Sınavdan önceki iki günü birlikte geçirip kızıma güç kazandırmalıydım. Her zaman ona destek olacağımı hissettirmeli; sınava olabildiğince yüksek moralle girmesini sağlamalıydım. Sınavdan çıkışta onu kucaklayacak, öpecek ve evime dönecektim. Hatam, "Otel parası vermesin. Gelsin, burada kalsın." diyen eski kocamın önerisini kabul etmek oldu. Otele verecek param mı yoktu? Hayır, birkaç saati değil, günü ve geceyi kızıyla birlikte geçireceğimi düşünüp başka şey düşünmemem yanlıştı. Yanlışım buydu.

Bu evde ne çok yalnızlık çektim. Hiçbir derdimi paylaşamadım, çektiğim bir dert olduğumu bile anlatmadım kimseye. Çaresizlik, kimsesizlik ve yalnızlık... En az bugünkü kadar. Şimdi o günlerden daha yalnız değilim. Çaresiz hiç değilim. Benim de bir evim var, kendi başıma kurduğum, kendi başıma var ettiğim düzenim. Bu balkonda, hâlâ kaldırılmayı bekleyen içki sofrasının bulunduğu masaya başımı dayayıp ne çok gözyaşı döktüm. Sahi, neden içki sofrası hazırladı bana? Kutlanacak bir şey yok ki ortada! İki yıl öncesine iki günlük bir gezi. Hepsisi bu.

Gece yarılarında, o içerde yatarken, usulca yataktan çıkar, ara kapıları kapatır, ışıkları yakmadan, kıska salona geçer, yazsa balkona çıkardım. Biraz sonra bulunduğum yerin kapısı açılır, uyku mahmuru kıpırık gözler, niye yine yanından kaçtığını sorardı. Verecek yanıtım yoktu. Varlığı sağlanamayan o şeyi arıyordum; ama gerçekten bulmak isteyip istemediğimden de emin değildim. Özellikle balkonun, içimdeki sıkıntıyı alacağını sanırdım. Öyle olmazdı ama. Yalnız körfeze değil, uzak ve yakın evlerin içine de açılan balkonum bana kendi mutsuzluğundan başka bir şey yaşatmazdı. Artık paylaşacak hiçbir şeyin kalmadığını, eskiden sevginin, daha eskiden aşkın bulunduğunu sandığımız yerde, kendi kendini büyüten kocaman boşluğun varlığını duyururdu. Hatta bu boşluğun, yerini bıçak keskinliğinde bir nefretin içine düşüldüğünde kopup ayrılmanın da burada kalıp debelenmenin de aynı derecede zor olduğunu, ne çok şeyi... Giderilebilir sandığımız sorunun bir evliliği içten içe çürüten en büyük dert olduğunu ve artık çözümsüzlük duvarına gelip dayandığını... Evliliğin aslında o olduğunu...

Şu anda ne kadar da sakin ortalık. Oysa geçmişteki ruh fırtınasının uğultusu fişkıyor her yerden. Bu uğultuya teslim olmamalıyım. Gerçek değil

Nerelerde, kimlerle, neler yaptığını anlattığında duyduğum kıskançlık mı? Yoksa önemsenmemekle ilgili bir aşağılanma mı yaşadım?

bu. Gerçek değil; çünkü ben zincirlerimi kırmayı başardım, kimseyi çiğnemedim, can acıtmadan, gönül kırmadan bu kafesten çıkmayı başardım. Şu andaki, gelip geçici bir yalnızlık. Öncekilere benzemesi söz konusu bile olamaz. Sığınabileceğim bir evim, kaçabileceğim bir sığınağım var şimdi. Körfezin restoran ve cadde ışıklarıyla çizilenmiş görüntüsünün dışında bir dünyam var. Üstelik ışığa böyle uzaklardan bakmıyor, kendi içinde barındırıyor aydınlığı. Karşı tepelerdeki uzak ışıltıları seyredip, her biri ayrı dünyaları işaret eden ev ışıklarına daldığım, oralandaki yaşamla benimkini karşılaştırıp avunma nedenleri aradığım zamanlar ne kadar gerilerde kaldı. Bu cendereden hiç çıkmamış, bir adım ötesini merak eden; ama o bir adımı bir türlü atamayan, tümüyle kendi dünyasına kapanmış kadınlardan biri olarak kalmak ve öyle kalarak ölmek üzsalyanım acıyor şimdi.

Yeni bir dünya kurmayı başardım. Kimse beni buraya zincirleyemez şimdi. Ben bu dünyanın malı değilim. Yalnızca bir konukum. Görevi bittiğinde dönecek, diyelim eski anılarını tazelemeye gelmiş, tazelemeye de değil, nelerden kurtulduğunu anımsayıp avunmaya gelmiş bir konuk. O eski cendere, tedirginliklerine bile alışılmış eski yıllarda kaldı. Cendere gibiydi, evet. Cinsel çekim bitmişti aramızda ya da hiç kurulamamıştı. Yaşamımızın bir yanı, doldurulamayan bir boşluktu. Konuşmadan geçiştirmeye, önemsemememize inanarak önemsiz kılmaya çalışıyorduk.

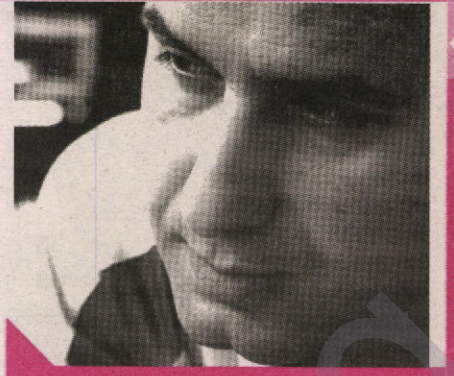
Nasıl başardım bu kafesten çıkmayı, nasıl başardım uçmayı, onu konuşmalı asıl. Yine de bir şey var işte. Hüznün veriyor. Kocamın eski ve yeni sevgilileri olduğunu bilmek, bunları hissettirmekten ne kadar hoşlandığını görmek, bensiz de mutlu olmayı başardığına tanık olmak. Belki de asıl bu. Birbirimizden giderek uzaklaştığımızı görmek, üzüntü değil, sevinç vermeli oysa. Öyleyse nedir bu içimdeki sızı?

Bana özellikle mi başka kadın adlarıyla sesleniyor? Boynundaki, göğsünde, kollarındaki çürükleri görmemi özellikle mi istiyor? Peki, gelişimi neden kutlanacak bir şey olarak görüyor? Hayatında ilk kez benim için yemekler yapıp içki sofraları hazırlıyor? Evliliğimiz süresince etmediği övücü sözlerin tümünü bir gecede etmeyi nasıl başardı?

İnsanın eşyayla bütünleşmesi, insanla bütünleşmesinden daha kolay. İnsanlar eşyalara karşı daha vefalı. Görüyorum, aynı yastıklar, aynı perdeler, ekmek kutusu, sehpa örtüleri, çekmecelerin düzeni bile aynı. Emek emek var ettiğim ev bu işte! Salondaki avizeleri almak için bankadan kredi çekmişim. Bu yeşilli kırmızılı vazo, alt kat komşumun hediyesiydi; onlarla takım gibi duran kül tablalarını kocamın teyzesi getirmişti. Hiçbir eve bu kadar emek vermedim, hiçbir ev bu kadar benim olmadı. Az sonra yatacak bir yer arayacağım ev yine bu! Nerede yatacağım? Şimdi gidip onun yanına (koynuna)... Yok canım! Hiç olur mu öyle şey? Niye bana yatak yapma nezaketi göstermedi. Bu eve çağırıldığı kadınlara böyle mi davranıyor? Yoksa beni hâlâ bu evin kadını mı sanıyor? Oysa ne çok şey değişti. Hiçbir şey eskisi gibi değil. Bıraktığım arsaların üstünde yeni evler yükseliyor, bıraktığım evler yıkılmış, arsaya dönmüş şimdi. Az önce, genç sevgililerinden söz ederken, "Sen gittin; ama senden daha genç ve güzel kadınlar çevremde pervane oluyor." demek istemedi mi? Onlarla her şeyin, benimle olduğundan daha kolay olduğunu da söyledi. Tam böyle dememiş olabilir; ama bunu düşünmemi sağlayacak sözler etti. Benden daha genç sevgilileri olduğunu söyleyerek kıskandırmaya çalışıyor beni; bir yandan da hiçbirinin benim yerimi tutamayacağını söylüyor. Neden? Ne yapmaya çalışıyor?

Nerelerde, kimlerle, neler yaptığını anlattığında duyduğum kıskançlık mı? Yoksa önemsenmemekle ilgili bir aşağılanma mı yaşadım? Ne hakkım varsa! Ben bırakıp gitmedim mi onu? Terk edilmişliğin acısını gidermek için çırpınışları bile beni sinirlendiriyorsa... Yuh olsun artık! Buna hakkım var mı? "Terk edilemeyen"im ya ben, "bırakılmaz"ım. Yok böyle şey! Sen terk edersen karşıdaki de seni terk eder. Unutulmuşluğa. Benim isyanım bu mu? Unutulmaya tepki?

Göğsünde ve kollarında, morluğu geçmiş, sararmaya yüz tutmuş lekeler, benim aramaktan vazgeçtiğim şeyi onun bulduğunu mu gösteriyor? Böyle ise sevinmeli miyim? Aramaktan bıkmak yerine, kalıp aramağa devam etmemin daha doğru olacağını mı düşünmeliyim? Kaçabildim mi gerçekten; yoksa kaçtığımı sanırken gittiğim yol, döndürüp doluşturup buraya mı getirdi beni? Bütün yollar bu eve mi çıkıyor? Nereye gitsem bu evi sırtımda mı taşıdım? Yoksa hiç gitmedim mi aslında? "Hoş geldin evine." diye karşıladı beni. Geri döndüğümü mü sanıyor? Geri mi döndüm yoksa? Yoksa hiç gitmedim mi?

[akadirkonuksever]

Bir modern zaman ermişi...

Şahsiyetler arasında en önde geleni Cahit Amca'dır. Hanili Cahit amca beğenilerini 'ölümüne şahane' diye ifade eder, ciğerleri, köfteleri mideye indirirken hem kendi güler hem de cemaattekileri güldürür.

Ölüm gelecek senin gözlerine bakacak

Bir dize sokaklar, gün
Parklarda öpüşen kızıoğlankızlarla
Deniz malzemeleri satan dükkan
Göz abörünü görmüyor

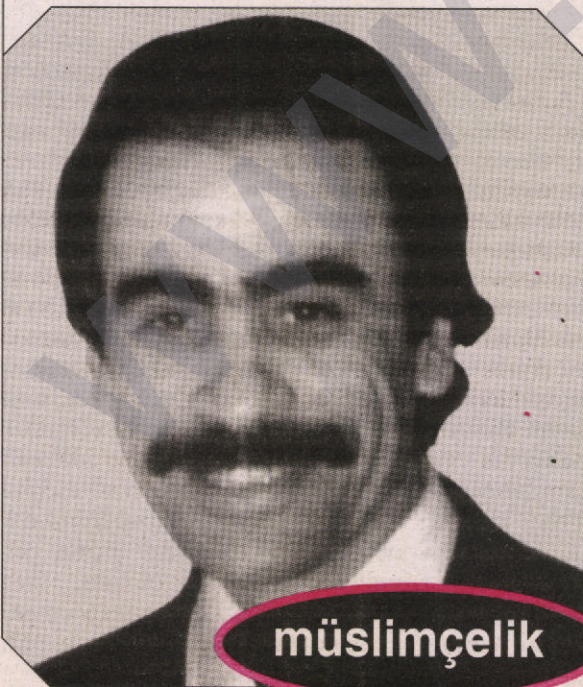
Ah, bir sıyrılabilsen
At kestaneleri ayıklarken
Sonra iğnelenmiş, hareli
İŞ görmeyen zıpkını

Pavese yanıt verecekler sana
'nen' bakışları 'uzak' bir yıldızda
Uyduğunda üşüyen göğe

Bir düze, oteller, parklar, gün...

Gölgede olan

GÖZLERİMDEN İNDİ Güneş
Kara saplı bıçak üstünde
KANA BATMIŞ kanatlarıyla

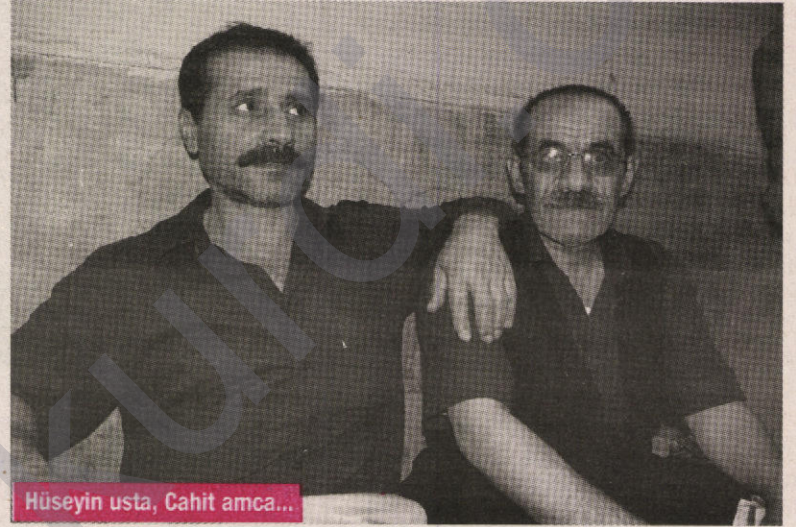

müslimçelik

DAĞKAPI Burcunu geçtikten hemen sonra karşınıza çıkan ince sokağa girdiğinizde Diyarbakır kültüründe önemli bir yere sahip olan ciğer kebabının efanevi ismi Hüseyin Usta ile karşılaşsınız. Küçük bir tezgahta başladığı ciğer macerasını dört katlı bazalt bir mekana dönüştürme başarısı gösteren Hüseyin Usta'ya sorduğunuzda 'mazlum bereketi' diyecektir, zira kentin mazlumları, delileri ve cümle horlanmış; kendi ifadesiyle 'egri büğrülere' buradan nasip olarak ücretlerini de bereket olarak öderler. Haliyle, çamdan oyulmuş ve kendirle örülmüş küçük kürsülerde misafir ettiği egri büğrülerin hikayeleri dolar kulaklarınıza.

Eylül'ün 12'sine işaret eden zorlu günleri, Dağkapi'ya açılan dar sokaklarda karşılayan Hüseyin, aynı mahallede büyümüş ama farklı oluşumlarda yer almış arkadaşlarının birbirini vurmaya başlamasıyla bu işte bir yanlışlığın olduğunu düşünür. Hayatının geri kalanına bir tek kitaplarını ve kentin hayhuyuna sıkışık kalmış 'ezgin'leri alır. İnsana yardım etmenin, hele ki kendi yaşamını idame ettirmekten acizlere el uzatmanın en onurlu davranış olduğu doğrusundan hareketle kısa zamanda civarda haklı bir nam kazanır. Gazeteci Doşo'sundan, sinemacı Nejat'ına, Ermeni Anton'undan Nebi Camii hafızlarına kadar tüm esnafın saygısını kazanır. Hiçbir ayırım gözetmeksizin elini uzattığı; kimi zaman bir deli, kimi zaman da esrara, içkiye ya da kumara bulaşmış biri olur. Zaten Ciğerciliğinin hikayesi de tam bu noktada başlar.

İşsizlik meselesinin haddin üzerinde olduğu Diyarbakır'da, işsizliğin suça bulaşmayla doğru orantılı olduğunu anladığında evinin bulunduğu bu günlük mekanın sokağına küçük bir ciğer tezgahı açar. Nerede başıboş, işsiz güçsüz takımı varsa yanına işe alır. İnsanlara hizmet etme konusundaki edimlerini paylaşarak bir anlamda terapi yapar. Salt onlarla

Hüseyin usta, Cahit amca...

sınırlı kalmaz, tezgah büyüyüp müşterisi artınca çevresindekilerin aileleriyle de ilgilenir. Hastalar hastaneye, okumak isteyenler okula gönderilir. Kısa zamanda profesyonel garson olan dünün suç eğilimli pek çok genci, ekonomi politiği hatmetmiş Hüseyin Usta'nın yanında 'içimizden birileri'ne dönüşür. Aslında bir aile kuruluşu olur. Gönlü geniş ve kan bağı olmasa da insanlara açılma yüceliğine sahip Hüseyin Usta geniş bir aileye sahip olur. Belki de bu nedenle hiç evlenmez...

Biraz da Avrupa Birliği etkisiyle olsa gerek, ciğer tezgahlarının açıkta satış yapma yaşağı nedeniyle sokağın içine taşır mekanını. Eski bir ev satın alır, Diyarbakır bazaltından Diyarbakır dokusuna uygun bir bina yapar. Geniş mekan daha çok çalışan kişileri gerektirir, ustaya göre en hoş tarafı da budur. Yeni elemanlar alınır ve Hüseyin Usta'nın ünlü ciğeri yeni mekanda sevenlerine sunulur.

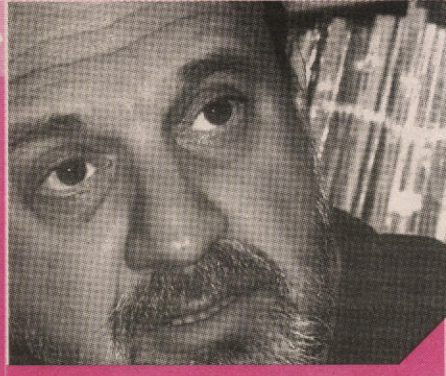
Yeni mekanın sağladığı imkanlardan bir tanesi de Hüseyin Usta'nın egri büğrü cemaatine hitap ediyordu. Daha geniş bir yer ayrılan ve daha geniş bir cemaate hizmet edebilecek alana yeni kürsüler-masalar atılmış, her şey yerli yerine oturmuştu.

Her gün gelip yemeğini yiyen, sigarasını ve cep harçlığını alanların sayısı da yeni mekanın büyüklüğüyle artmıştı. Hari

alınmış közün üzerinde taze ciğer şişleri cozurdamaya başladığında müşterilerle birlikte garipler de kendileri için ayrılmış yerlere oturuyorlar artık.

Şahsiyetler arasında en önde geleni Cahit Amca'dır. Hanili Cahit amca beğenilerini 'ölümüne şahane' diye ifade eder, lüp lüp ciğerleri, köfteleri ve kaşaları (uykuluk) mideye indirirken hem kendi güler hem de cemaattekileri güldürür. Hanili davulcuların insanı ağlatacak kadar duygulu çaldığını iddia eden (davula nasıl içlenirse artık insan) Cahit Amca yöresel oyunları mükemmele yakın icra yeteneğine sahip olmasının yanında Yılmaz Güneynin filmlerinin önemli bir bölümünün repliklerini de ezbere bilir. Zaten sigara içişi ve yürüyüşü Yılmaz Güney'den klonlanmıştır.

Eğer yolunuz düşerse Hüseyin Usta'ya uğrayın. Her biri ayrı bir hikayeye sahip olan, huylusu, huysuzu, delisi, köylüsü, kimsesizi bir masanın etrafında şen bir meclise dönüştürmeyi başarmış bu gönül adamına 'Selamün Aleyküm' diyerek ilişkin kürsülerden birine. Salt anlatılardan uyanan merakını gidermek için gittiği Kabe'den döndükten sonra verdiği hizmete uhrevi bir boyut kazandıran Hüseyin Usta'nın mekanında karnınızı ve nicedir görmediğimiz, görmediğimiz manevi hazla ruhunuzu da doyurun. Pişman olmazsınız... ☞

[ragıpduran
ragip137@hotmail.com]

DSRAIL, herkesin kabul ettiği üzere yapay bir devlet. Vakti zamanında, yani 2. Dünya Savaşının sonrasında Stalin'in de onayı ile (Bıyıklarını sokmadığı az çorba vardır!) Arap topraklarını işgal edip oraya yerleşmişler, üstelik din ve ırk temelinde bir devlet kurmuşlar. Yani mayası sakat... Arap denizinde etrafi kendilerince korkuyla sarılmış, sürekli tehdit altında acayip bir ada. Korku, gökten zembille inmiyor.

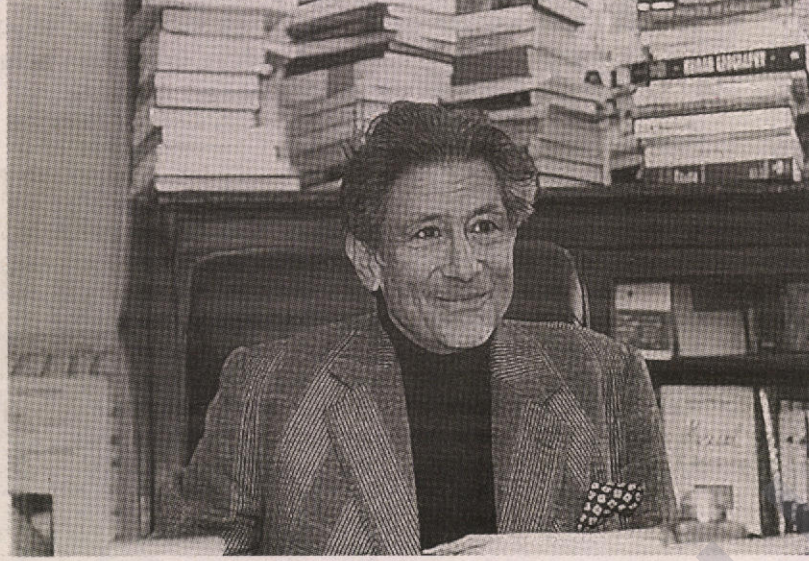
Daha Sultan Abdülhamid zamanında Osmanlı yönetiminin siyonistlerle ilişkisi var. Olabilir. Ama İsrail'i resmen tanıyan uzun süre ilk ve tek Müslüman ülkenin Türkiye Cumhuriyeti olmasına ne demeli? Ondan sonra Araplar, Arap devletleri hakkında at tut!

Geçenlerde Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi Fransa'nın Cezayir'deki soykırımına karşı bir karar hatta bir kanun çıkartmaya çalışınca aklıma geldi bunlar. Belleği bu kadar kısa, siyasi tutumları bu kadar ikiyüzlü başka bir yönetim ya da yönetim anlayışı var mı acaba? Cezayirli Direnişçiler, Fransız Sömürgecilğine karşı savaşırken, örnek aldıkları liderlerden biri de Mustafa Kemal'di. Ama Birleşmiş Milletler'de Ankara temsilcisi, ABD'nin ve Fransa'nın da dayatmasıyla Cezayir'e karşı Fransa'dan yana oy kullanmıştı. Bir Cezayirli bugün bunu hala unutmamıştır. Özal zamanında bu tarihi hatayı telafi etmek için bazı girişimler yapıldı, ama tarihi hata ancak tarihi doğrularla düzeltilebilir. Özal da gerek Cezayir gerekse genel olarak Arap Dünyasına karşı öyle çok da tarihi bir doğruluk içinde olmadı.

Arap dünyasının yakın geçmişte unutmadığı olaylardan biri de yine aynı TBMM'nin 2003 başındaki Türkiye'nin Irak savaşına katılmasını, Kuzey Cephesinin açılmasını ve ABD askerlerinin Türkiye'ye gelmesini öneren tezkereyi reddetmesi. Arap arkadaşlarımdan o zaman onlarca tebrik almıştım. O tarihten sonra, bir kez Suriye'ye gitmiştim, orada da herkes bize (Faik Bulut, Bereket Kar ve Urfa'lı bir kadın arkadaşla beraberdik) Türk Parlamentosunun kararından ne kadar memnun kaldığını hatırlatmıştı.

İsrail'le başladım, Araplarla devam ettim.

Edward Wahid'i okuyalım, sevelim, sayalım!

Son dönemde Kürtlerin, özellikle de Güney'deki yönetimin, ABD ile ilişkileri çerçevesinde, İsrail ile bağlantıları nedeniyle Arap dünyasıyla münasebetlerinde sıkıntılar (Hafif kaldı aslında bu sözcük, bu niteleme) yaşanıyor.

Şi-i ya da Sünni Araplar, ülkelerini işgal eden ABD ordusunun en yakın müttefiki olan Kürtlere pek de sevimli bir şekilde yaklaşmıyor. Hewler'deki ya da Kerkük'deki bombalar mesela... Özellikle ABD'nin Irak'tan çekilmesi halinde olası bir milli boğazlaşmadan söz ediliyor daha şimdiden. Bu nedenle Irak'ın üçe bölünmesi gibi bir çözüm(?) tartışılıyor.

Yine bizim son Suriye gezisinden bir fotoğraf: Genç bir Kürt aydını ile Rakka'da nasıl olduysa Oryantalizm meselesini tartışmaya başladık. Çünkü ben son dönemde Kürt dünyasında olumsuz bir Batıcılık sezdiğimi özellikle de ABD yanlılığının ve İsrail ile iyi geçinme niyetleri ile Büyük Ortadoğu Projesinin olumsuzluklarını anlatmaya çalışıyordum. Oryantalizm denince, kaçınılmaz olarak akla gelen ilk isim olan Edward W. Said'in adını telaffuz ettiğimde, Kürt muhabatımın yüzünün ekşidiğini hatırlıyorum. 'Bir dakika bir kere Edward Said bir Arap milliyetçisidir' diye söz girdi, zaten benim sigortalarım da o anda attı. Yine de sessizce, yani müdahale etmeden sonuna kadar dinledim. Muhatabım cahil biri değildi, Said'i okumuştum, biliyordu ama Said'i eleştirirken sanki karşımda bir Kürt aydını yoktu da, Bernard Lewis vardı. Yani Edward Said'i Batılı hatta Batıcı gözüyle eleştiriyordu. İstanbul'da da bir keresinde bir Kürt arkadaşımın benzeri bir Edward Said tartışması yaşadığını hatırladım. Kısaca manza-

ra şu idi: Kürt aydınlarının çoğu, Said'i sevmiyor. Bu kızgınlık, biraz da Kürtlerin, geçmişte gerek Suriye gerekse Irak'ta Arap saldırganlığına maruz kalmış olmalarıyla açıklanıyordu. Oysaki buradaki iktidar ve baskı mekanizmasında, Kürtler ya da benim tartıştığım Kürtler, galiba farkında değildi ama Arap egemen sınıfı (Saddam ya da Esad) ile Kürt halkı arasındaki mücadelede Edward Said, Saddam ya da Esad'ın değil, Kürt halkının cephesindeydi. Milliyetçi perspektif, sınıf tahlilini pas geçtiği için Said ile Saddam arasındaki tayin edici farkı hesaba katmıyor. O da Arap, bu da Arap!

Dünyanın çeşitli başkentlerinde Kürt Araştırma Merkezleri, Kürt Enstitüleri, Kürt Bilim Vakıfları var. Ben elimden geldiğince bu kuruluşların yayınlarını, faaliyetlerini izlemeye çalışıyorum. Bazılarını da yerinde gittim, gördüm, yetkilileri ile görüştüm. Ne yazık ki, en büyük Kürt nüfusunun yaşadığı Türkiye'de henüz böyle bir kurum yok. Mevcut vakıf, enstitü ve merkezler ağır bir baskı altında, gelişmeleri engelleniyor. Şam, Bağdat (İşgal sonrası durumunu bilmiyorum) ve Tahran'dakilerin yapılanması, Kürt varlığını tanımalarına rağmen, Kürtleri Arap ve Fars egemenlerine entegre hatta asimile etmeye yönelik. Washington'daki nispeten yeni. Paris'teki Enstitü, Nezan'ın kişisel girişimleriyle yaşamını sürdürmeye çalışıyor. Bilmeyenler için şaşırtıcı olabilir ama dünyanın en zengin iki Kürt Araştırma Merkezi Moskova ve Tel Aviv'de.

Moskova, vakti zamanında bir süper güç olarak, özel olarak da hem Ortadoğu'yla yakından ilgilenen bir devlet, hem de kendi nüfusu içinde Kürtlere kucak açmış bir devlet olarak

Filistinli, önce Mısır'da sonra Amerika'da sürgün. Hıristiyan ve özbeöz doğulu. Esas olarak solcu. Karşılaştırmalı edebiyat profesörü. Şaheserinin başlığı 'Oryantalizm'. Kürtler oryantal ama Oryantalist değil...

bu alandaki inceleme-araştırmalara önem veriyor. İsrail'in Kürt merakını, münhasıran orada yaşayan küçük Musevi Kürt cemaati ile açıklamak herhalde mümkün değil. Arap ve Fars 'düşmanlarıyla' çevrili olan İsrail, Ortadoğu'da kendine, müttefikler aramak zorunda, ya da hiç olmazsa, Ortadoğu'da yaşayan Arap ve Fars olmayan halkları Arap/Fars anti-siyonizminden uzaklaştırmak istiyor. Golda Meir ile Melle Mustafa Barzani arasındaki ilişkinin insancıl ya da romantik bir ilişki olmadığını herkes biliyor.

Bugün de İsrail'in sivil ve askeri yetkili ve danışmanlarının Güney'de son derece faal olduğunu medyadan öğreniyoruz. İsrail, ABD'nin Ortadoğu'daki resmi vurucu gücü olmasının yanı sıra bizatihi bir bölgesel güç olarak da taktik ve stratejiler geliştiriyor.

Said konusunda yanlış okuma ve algılamalar, yani Oryantalizm konusunda duyarsız kesimler, ABD hatta İsrail'in ilerici ve olumlu bir güç olduğunu öne sürebilir. Neysi ki şimdiye kadar bu teze Kürt arkadaşlarım nezdinde rastlamadım. Ne var ki, taktik düzeyde bile olsa, biri dünyanın ötekisi bölgenin en saldırgan gücüyle, ittifak olasılıklarını gündeme getirmek bile, en basitinden İkinci Dünya Savaşının tarihi derslerini tekzip ediyor. Hele Kürtler gibi çok uzun süre dağlarda özgürlüğü ve bağımsızlığı için savaşmış bir ulus, bu güzergâhı izleyince trajik sonla karşılaşacağını herhalde biliyor, hiç olmazsa seziyordu.

Benim arkadaşlıklarım, dostluklarım, yakınlık ya da uzaklıklarım esas olarak tahlillerim de hiçbir zaman milliyet temelinde olmadı, olmayacak. Kürt adını, Amerikan emperyalizmi ya da İsrail siyonizmi ile birlikte görmek bile istemiyorum. ☒

adsız

kara duru düşlerin kayalığında
saklı bir pusat
duruyor öyle
ucunda henüz
hiçbir ölü açmamış
denli masum...
vuruyor sarkaç
müflis kamu vicdanının
envanter davuluna...
ahh! kendini bir kez
düdük sanmaya görsün bir borazan,
bütün düdükler kendini borazan sanıyor...
yanıyor böylece
evrak-i perişanda
bir yükleme kötü şan...
oysa dedimdi, diyorum sizlere:
bir bütün olarak yani ben
en esmer yeğeni Sisyphos' un
tarihin tarihe gömülü ma'bedinde
azılı bir madrabaz...
zoraki asalet oyunlarında
inadına hoyrat
inadına şaşmaz
bir şair olarıktan geçiyorum
bir bir yıkarak
meydansız kalmış
muharebe putlarını...
horlanmışın bile horladığı bir yazgı
bana ait değil elbet
ürkmüyorum ama ondan da
çün' bitti artık deşildikçe deşilen yara...
ey beni uzak mihrablara yazan bıçkın lirik
ey beni sözden süzen ağuların mabudu
bitti! ağrısız artık deşildikçe deşilen yara.

ramazanmacit

NE DUYARSA GÖRÜRSE YAPARSA BURDA KALSIN!

1 2 EYLÜL sonrası, seksenli yıllardı. Diyarbakır 5 nolu Sıkıyönetim Askeri Cezaevi'ne müvekkil görüşmesine gittiğimde duvara asılı bu duyuru dikkatimi çekmişti. Çerçevesi bir yazıydı ve sarı kırmızı renklerle yazılmıştı. Yazıda kocaman bir "N" harfi karşısında da başlıktaki sözcükler yazılıydı.

Böylesi bir yerde görev yapanlar ve içerde yatanlar için yazılan bu duyuru korkunç bir gerçekliği ifade ediyordu. Yasaların, hukukun, vicdanın, insafın, adaletin olmadığı yerde, yaşananları unutmak için her türlü yöntemin uygulandığını...

İşkenceler, açlık grevleri, direnişler ve kayıpların geçen yıllar tutuklulardan birçok şeyi alıp götürmüştü. Kaybettikleri bu şeylerin başında sağlıkları geliyordu. Daha onurlu, insanca bir yaşam ve muamele için açlık grevlerinde ilk can kayıpları Diyarbakır 5 Nolu Askeri cezaevinde yaşanmıştı. Bir açlık grevinde Necmettin Büyükkaya, kendilerine zulüm edenlere "... sizin çocuklarınız, sizinle övünmeyecektir. İşkenceci bir babaları olduğu için gurur duymayacaklardır. Ancak bizim çocuklarımız bizim gibi babaları olduğu için başları dik olacaktır..." demiş ve kısa bir süre sonra yaşamını yitirmişti.

5 Nolu Cezaevi'nden duruşmalara gelme ve katılma ayrı bir işkence merasimidir. 5 Nolu cezaevinin kendi jargonu bile vardı, orada kullanılan her sözcük üzerine bir yazı yazılabilir. En çok kullanılan sözcüklerden 5 Nolu'yu anlatan bir de şarkı yapılmıştı. Şiirin en son mısraları Ahmed Arif'in "Hasretinden Prangalar Eskittim" şiirinden alınmıştı ve müvekkillerimizin sessizce, içten içe en çok mırıldandıkları şarkıydı bu.

Co..... Haydar..... Kuzu.....

Marko Paşanın çemberi..Disko

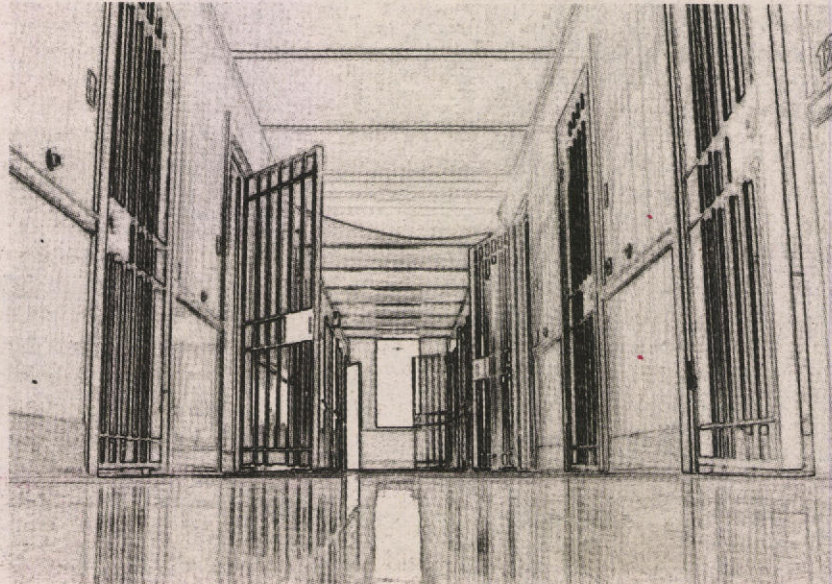
Sancı Odası.... Horoz Komutan

Dağlar seni delik delik ederim

Kalbur alır toprağımı elerim...

Yurt içi Yurt dışı uçak...

Ve altmışdokuz...

[hasipkaplan
hasipkaplan@esmerdergisi.com]

5 Nolu cezaevinin kendi jargonu bile vardı, orada kullanılan her sözcük üzerine bir yazı yazılabilir. En çok kullanılan sözcüklerden 5 Nolu'yu anlatan bir de şarkı yapılmıştı.

Dağlar senin ne karanlık ardın var
Lale sümbül boyunun eğmiş derdin var..

Et arabası... kırmızı pazubent...

Zeballah gibi.....

Elalemin yuvası var, yurdu var
Benim evsiz kalışıma ne deyim...

Günde sekiz saat yürüyüş...

Ve elli iki marş..... zincirler... hücreler....

Dağlarına bahar gelmiş memleketimin

Haberin var mı taş duvar, demir kapı, kör pencere...

5 Nolu Cezaevi'nin uygulamaları duruşma salonlarına da taşınmıştı. Duruşmaya getirilen tutuklular, elleri dizlerinin üzerinde sabit bir noktaya bakmak zorundaydılar. Yanlışlıkla hâkime, savcıya veya avukatına bakan daha sonra falakaya yatırılıyor, hücreye atılıyor, işkencelere maruz kalıyordu. Biz de 5 avukat, bu duruma savunmamızda yer verdik. Bunun üzerine mahkemeye hakaretten yargılandık ve on ikişer ay hapis cezası aldık. Allahtan Yargıtay, cezamızı bozmuştu da, müvekkillerimizin yanına sanık olarak girmemiştik.

İşte bütün bu olanlardan dolayı o tabelayı ve o duyuruyu unutmam mümkün değil. Kendisini Fis kayasından atmaya çalışan, kesik camlarla kendini parçalayan Seyfettin'i, sırf işkenceden kurtulmak ve evin damundan kendini atmak için evinin damına silah gömdüğünü söyleyen Mahmut'u, benimle aynı gözaltı olayında Diyarbakır İstihkâm Taburu'nda dövülen Şanlıurfa Baro Başkanı Mustafa Kemal İzol üstadımızı, beraber yattığımız Yüksekova Belediye başkanı Necdet Buldan'ı ve daha yüzlerce tanıdığımızı ve yaşadıklarını unutmak mümkün mü?

5 No'lu cezaevinin gerçek filmi daha yapılmadı, gerçek romanı da yazılmadı. Yaşananlar resmedilmedi, bu yüzden bu ülkenin duvarlarında halen "Ne duyuyorsan, görüyorsan burada kalsın..." duyuruları asılı... ☒

[firatceweri]

Zeus'un yurdu

Onlarla fiziksel anlamda birbirimize benzemesek de, yazgımız aynı olmuştur. Derdimiz aynı, amacımız aynı. Onlar kadim bir millet, biz de öyle. Onların kadimliği belgelerle, mimariyle ve yazılı olarak günümüze ulaşmış. Ama bizimki yazılmadığı için kaybolmuş.

YAKLAŞIK iki haftadır Atina'dayım. Burada iki hafta daha kalacağım. Atina'ya İlkin 1994 yılında gelmiştim. Sadece bir gece burada kalmış, sonra otuz ülkeden dört yüz yazarla birlikte, bir gemiyle Karadeniz boyunca yolculuğa çıkmıştık. Bu gezi başta İsveç Yazarlar Birliği olmak üzere birçok ülkenin Yazarlar Birliği'nin ortaklığıyla gerçekleştirilmişti. Gezinin amacı düşünce özgürlüğünün ve diyalogun sesini yükseltmekti. Sonrasında bu yolculuğu "Pélén Derya Reş (Karadeniz'in dalgaları)" adıyla kitaplaştırdım.

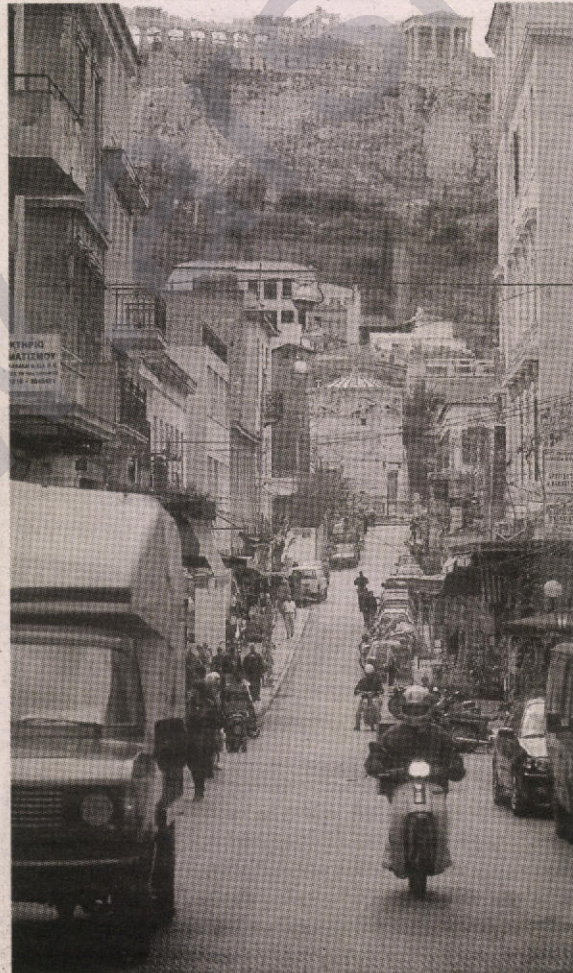
İsveç Yazarlar Birliği, burada romanımı yazabilmem için bana bir aylık burs verince yeniden Atina'ya geldim. Atina'da Ariane Wahlgren'in evindeyim. Ariane Wahlgren bir Alman Yahudisiydi. O 1937 yılında, 19 yaşındayken İsveç'e göçmek zorunda kalmış, ancak yıllar sonra Atina'ya gelmiş ve buraya yerleşmişti. 21 Nisan 1967'de, Georgios Papadopoulos önderliğindeki askerler Yunanistan'da darbe yaptıklarında, çok sayıda Yunanlı görülmemiş işkencelerden geçirildi. Bu yüzden birçoğu Avrupa ülkelerine göç etmek zorunda kalmıştı. O zaman Ariane Wahlgren Atina'daydı ve Atina'dan İsveç radyosuna haber geçiyordu. Evi o zamandan beri "The Swedish Haouse" olarak anılıyor. Wahlgren, Atina'da iyi bir çevre edinmiş, birçok İsveçli gazeteci Atina'ya gittiğinde ona mutlaka uğrar olmuşlardı. Wahlgren 1993 yılında öldüğünde vasiyetnamesinde, evini "kültür işçileri"ne bıraktığını yazdı. İsveç Yazarlar Birliği bu eve sahip çıktı ve bugün İsveç Gazeteciler Birliği ile birlikte evde üyelerinin burs karşılığı konuk olmasını sağlamaktadırlar. Wahlgren'in Atina'daki evi için verilen burs, yazarlar için bir ay, gazeteciler için ise iki haftadır.

Şimdi Nisan ayındayız, onun evindeyim ve Kürtçe bir roman yazıyorum. Ev Atina'da, Akropolis'in aşağısında, Mikis Theodorakis'in evine çok yakın. Merdivenlerden birkaç basamak yukarı doğru çıkarsanız ya da evin terasında otursanız Akropolis bütün ihtişamı ve güzelliğiyle size yüzünü gösterir. Fakat Akropolis bir dağın tepesine, evler ise dağın eteklerine kurulu olduğundan aşağıdan basamakları tırmanarak Ariane'nin evine ulaşınca

kadar ter içinde kalıyorum. Sigara içmiyorum. Ancak bu bile eve ulaştığımda nefes nefese kalmamı engellemiyor. Evin önünde bir incir ağacı var. Ağaç dallarını salmış ve birkaç dal dış kapının üstünü aşarak avluya doğru sarkmış. İncirler, ağacı silme doldurmuş olmalarına rağmen hâlâ olgunlaşmamışlar. Bahçenin kapısı açıldığında ve içeri girdiğimde bir limon ağacı beni karşılıyor. Ancak meyveler dallarında olgunlaşmadan ben gitmiş olacağım. Her ne kadar incirleri yiyemeyecek, limonun tadına bakamayacak olsam da, dilediğim kadar zeytin ve zeytin ürünlerini yiyebiliyorum. Bilindiği gibi Yunanistan, zeytinleri ve zeytin yağıyla oldukça meşhurdur. Ben de zeytinlerin bol olduğu, Mardin, Derik'te doğmuşum. Bu yüzden olacak ki önüme gelen her zeytin çeşidini beğenmez, onları seçmeye çalışırım. İyi ki Atina'da zeytin çeşitleri çok ve seçebiliyorum. Zeytin ağaçlarının ömürleri uzundur ve her daim yeşil kalırlar. Bu yüzden Yunanistan'da Antik

dönemden beri zeytin ağaçları başta Atina, ülkenin dört bir yanına dağılmıştır. Zeytin ağaçlarını buraya, Atina'yı koruyan tanrıça, Athena'nın getirdiği söylenir.

Şu anda Antik dönemde yaşamıyorum ama onun gölgesindeyim. Adımı attığım her yerde Antik dönem kalıntılarıyla karşılaşıyorum. Yapıları, kafe ve restoranlarıyla; yeşillikleriyle, deniziyle şimdi bile Atina çok güzel. Birkaç saatlik çalışmadan sonra yürüyüşe çıktığımda, portakal ağaçlarının güzelliğine hayran kalıyorum. Atina'nın birçok cadde ve sokağında, yolun her iki tarafına düzenli olarak dizilmiş portakal ağaçları var. Şimdi tam olgunlaşma zamanları, dalları doldurmuşlar ve yeşil dalların arasında çok güzel görünüyorlar. Portakalı severim, ama soymak bana zor geldiği için onlardan uzak dururum. Fakat Atina'daki portakallar, bir mandalina kadar kolay soyuluyor. Portakalları dallarından koparıp yediğim sanılmasın. İki haftadır burada olmama rağmen kimsenin dal-

Günümüzdeki Atina da demokratiktir. Bu demokrasi Antik dönemden oldukça farklıdır. Bugün Atina kadınları, evlere kapanmıyor, hakları gasp edilmiyor. Onlar her yönüyle toplumun içinde ve eşit haklara sahipler.

lara uzanıp portakalları koparıp yediğini görmedim. Bazen bir portakalın dalından yere düşüp yuvarlandığını görüyorum. Çevredeki bakışlardan, onun da Hindistan'daki inekler gibi kutsal olduğunu düşünüyorum. Fakat hayır bu bir kültür meselesi. Kimse uzanıp portakalı dalından koparmıyor. Ben de bu kültürün içinde eriyorum. Bir başka deyişle kayboluyorum bu kültürün içinde. Yirmi beş yıldır İsveç'te yaşamama rağmen, orada herkes İsveçli olmadığımı bilir, Atina'da ise Yunanlı olduğum sanılır. Herkes benimle Yunanca konuşuyor. Onlara İngilizce cevap verdiğimde, çok şaşırıyorlar ve Yunanlılara çok benzediğimi söylüyorlar. Hatta geçen gün metroya binmek için jeton aldığımda arkadan biri bana sarıldı. Ben de içimden "işte tanıdık birine rastladım sonunda" dedim. Dönüp baktığımda, adam Yunanca, anlamadığım bir şeyler söylüyordu. Belli ki beni birine benzetmişti ve benden özür diliyordu. Onlarla fiziksel anlamda birbirimize benzemesek de, yazgımız aynı olmuştur. Derdimiz aynı, amacımız aynı. Onlar kadim bir millet, biz de öyle. Onların kadimliği belgelerle, mimariyle ve yazılı olarak günümüze ulaşmış. Ama bizimki yazılmadığı için kaybolmuş. Onlar meraklıydı o yüzden düşünüyorlardı. Ve bu düşünce onları yeni keşifler yapmaya götürüyordu. Bundan iki bin beş yüz yıl önce dünyanın birçok yerinde insanlar barınacak bir yer bulamaz ve sadece doymak için yaşarlarken, Antik Yunan medeniyeti, uygarlık alanında epeyce ilerlemiş, kentler kurmuşlar, demokrasinin temellerini atmışlar, ticareti geliştirmişler, sanatı ve edebiyatı geliştirmişler, büyük tiyatrolar inşa etmişlerdi. Filozoflar yetiştirmişlerdi. Bilindiği gibi demokrasi isim ve anlayış olarak ilkin Atina'da ortaya çıkmış ve demokrasinin temelleri burada atılmıştı. Atina'yı koruyan bir tanrıça olmasına rağmen, ne yazık ki Atina demokrasisinde kadının yeri yoktu. Üstüne üstlük kölelerin ve yabancıların da hakkı yoktu ve demokrasinin içine dâhil olamıyorlardı. Sadece yirmi yaşın üzerindeki Atina erkekleri demokrasiye dâhil olabiliyorlardı.

Günümüzdeki Atina da demokratiktir. Bu demokrasi Antik dönemden oldukça farklıdır. Bugün Atina kadınları, evlere kapanmıyor, hakları gasp edilmiyor. Onlar her yönüyle toplumun içinde ve eşit haklara sahipler. Onların seçme ve seçilme hakkı, sesini duyurma hakkı var. Atina'da yönetimin çoğunluğunu ellerinde bulunduyorlar. Atina belediye başkanı kadındır; kentte göze çarpanlar, kafe ve restoranları dolduranlar, kafiler halinde giyim mağazalarına girip çıkanlar, güzel kokularla ve erotik bir şekilde insanın önünden geçenler hep kadınlardır. (devam edecek.)

Kürtçe'den çeviren: Abidin Parlüt

Siperde fısıltılar

I.
Bir kılıç, indi incek, ensende rüzgâr estiriyor
Ben azrail, memnun oldum, siz de alışın artık
Kusursuz ölüm olmaz, mutlaka bir yerde çıkacak cılkı
Cinayet yerinde iz bırakmayı marifet sayan katile selâm

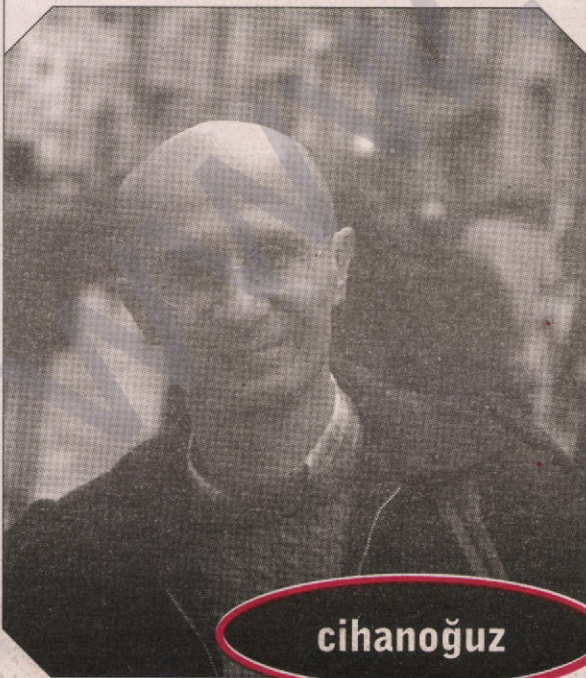
II.
Mutluluk mu? Ha ha ha... Ansiklopedide bir madde
Madde 1: Öyle bir rüyan olmayacak
İki: Rüyada rastlasan bile kafanı çevireceksin
Üçççççç: Mutluluk sonunda her insanın götüne girer, bileceksin

III.
Taranmış kasabaların bir unutulmuş hikâyesi vardır
Bir eksik duman tüter kiminden, kiminde bulutlarla
kucaklaşan bir har

Kafa kâğıdında akıl hanesi boş, numara sıfır
Saçları da sıfır numara ahalinin, aha bu kadar kılsız
Hepsi hepsi bir hücrelik hayat masalı
Artık içerde işkence de yok ölüm de
Hepsi dışarıya taşındı, it kopuk derdest
Ya bir dere yatağında kafanda binbir mermi zırlıtısı
olacak
Ya kocaman şehirde bir izbe yolda yoldaşlık edeceksin
bıçağa

IV.
Ne kadar kusarsan kus kuşlar kısıldığı yerden basar son
çığlık
Hayattan varesten tutulmuş bütün kopuklar kopartır
kahkahayı
Derde düşer, kalkarsın. Olmadı, bir daha
Ölüm amina koyayım senin
Doymadın, bir daha

V.
Beni hakim bey, kurbanın olayım dışarı bırakma
Sayın Savcı, sen hele hiç
Tek bir delil bulamadınız ya oh olsun
Hoyrat ithamlarla doldurun nizamdaki boşluğu
Mübaşir kapıda el ovuştursun karar okunurkene
Madem düştük elinize, belinize, dilinize
Söylenmemiş bütün sözler varlığınıza armağan olsun

cihanoguz

Popülizme ve şöhrete gerek duymadım

1980'lerden beri alternatif rock müzik yapan, muhalif bir müzisyen o...
Şimdiye kadar birçok müzik grubu kuran Ermeni müzisyen
Varkest Keşiş hayatını ve müzik dünyasını ESMER için özetledi.

GOCUKLUĞUMUN Bakırköy semtinde, altmışlı yılların ortalarına denk düşer. Ataköy, aileleri ve okulların piknik alanı olarak kullandıkları bir alan, Sirkeci yönüne bindiğimiz trene, İstanbul'a diyerek bilet aldığımız yıllar. İlkokul yıllarımda dinlediğim Moğollar, Cem Karaca, Erkin Koray bençe ilk estetik hayranlığı uyandıran isimler. Üçüncü sınıfa gittiğim 1973 yılı, babamı kaydedişim ve yetimhane yılları.

Unutamadığım anlar arasında, 4.sınıfa devam ederken, birinci sınıfta olan ve çok sevdiğim ikiz kardeşlerin (6 yaş civarı) bir gün salt müfettiş gelecek ve denetleyecek gerekçesiyle tuvaletlerin kapalı tutulması, ağlayarak üzerlerine iştilmesi. Hiyerarşinin soğuk baskısını ilk tadışım, neden tamamıyla ekonomik.

Yetmişli yılların ortası ve ortaokul, sürekli okuma dönemi. Jack London ve Maxim Gorku'lar dönemin de estetiğini (doluyla aklını) belirleyen yapılar. 1977 yılını ve felsefeyle tanışma sürecim. Kitap okuma ve bulundurma gerekçesi ile okul değiştirme zorunluluğu. Kendini yaratma çabasıyla başlayan reddedişler. Bütün bunlara rağmen, yaşamımdaki değişmez öğe, müzik. Çok sesliliği tanıma adına

katıldığım kilise koroları ve armoni çalışmaları. Gitarla tanışmam 1979 yılına rastlar, ardından 1980'de okulu bırakıp, çalışma hayatı, iş ve müzik. İlk birlikte çalıştığım ki kısa bir aradan sonra tekrar toparlayacağım grubum Keops'tu. Evrensel bir isim olması ve 400 yıl önce Mısır'dan gelmiş olma rivayeti, cazip kılınmıştı bu ismi. Dönemin müzik medyası Hey dergisi ile tanışmam ve yarım sayfa haber olmamız 1983 yılının başlarıydı. Apolitik bir ortamda rock yapmak bile kendi başına bir politika bir duruştu o yıllarda.

Yaşamımda izm'ler veya ist'ler pek olmadı, çünkü yaşamın kendisi tüm izm'lerden büyüktü. Yaptığım tahlillerde vardığım sonuç, tüm inançların aslen pragmatik gerçeklerden kaynaklandığı ve pragmatizme karşı çıkışın, ancak inanca karşı çıkmayla gerçekleştiği.

Askerlik sonrası 1986 yılına rastlar, bir festivalde çalma kararı aldım ve hemen grubu toparladım. Çalacağımız günün, Hiroşima'ya atılan bombanın yıldönümüne rastlaması, konuyla ilgili "Sabahın Kızılığı" adlı parçayı yapmama neden oldu. Eylem adamı, şeklinde yorumlanan yapımın, her sözü olanın bile eylemi olmasının ötesinde olmadığı

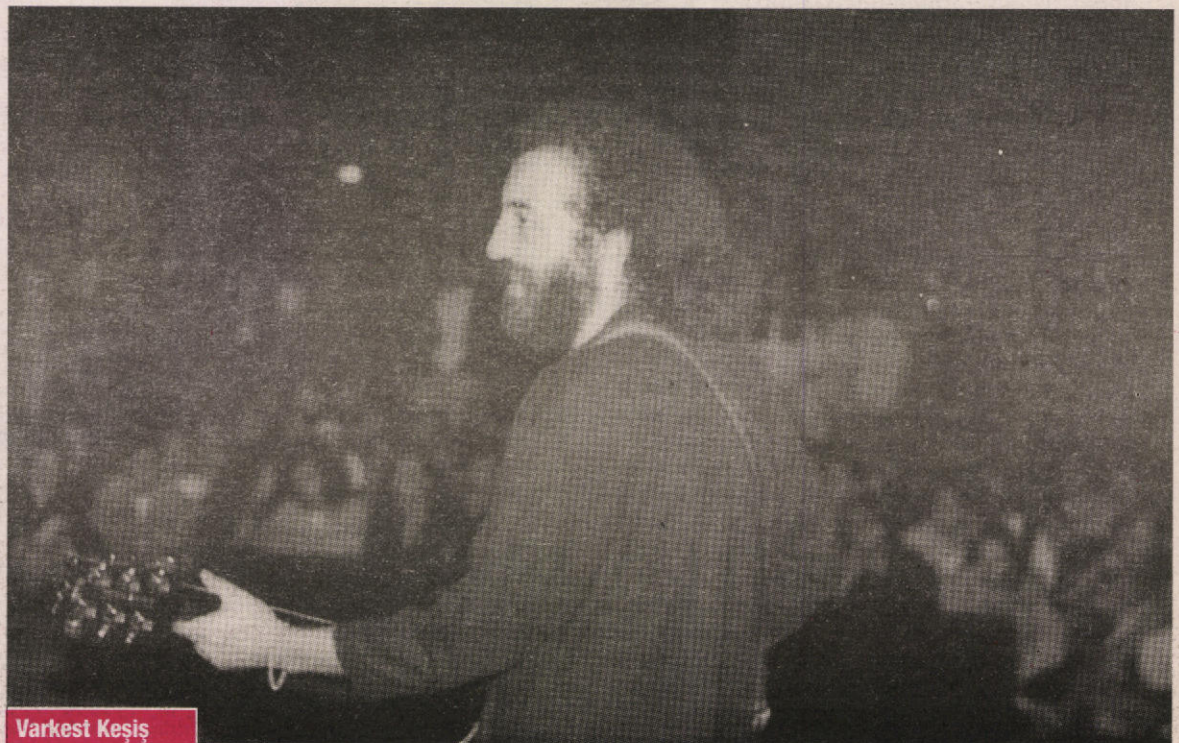
ve hala söyleyecek çok sözüm oluşundandır.

Günümüz gençliğine (ki biz hala genciz) analitik düşünebilmenin, aslında dijital mantığın üstünde bir insani yapıya sahip olduğunu gösterebilme yolundadır ki bizler yalnızca gösteririz.

Sanat ve sanatçı konusundaki tavrımın aslında, öncülük ve kahramanlık yönünde olmaması çünkü kahramanlara, öncülere gerek duyan toplumların, sağlıklı toplumlar oluşunun bilgisine sahip oluşundan, asla popülizme ve şöhrete gerek duymadım.

Geçen 26 yıllık aktif müzik yaşamımda yaptığım çalışmaları bazen radyolardan, bazen festival ve protesto konserlerinden insanlara ulaştırdım. 1989-1991 yılları arasında Lotas isimli bir grupta baş gitaristtim. Müzik bana çok sesli düşünmeyi, çok boyutla görebilmeyi öğretti. Yeniliyorum her müzik bir edebiyat, her edebiyat bir müziği beraberinde dayatır ki tüm sanat ürünleri de bu paralelliktedir.

Moğollar, Cem Karaca dinlerken okuduğum Bekir Yılmaz, Yaşar Kemal örtüşürdü. Pink Floyd, King Krimson dinlerken okuduğum Keynes, Fredman, Marx örtüştü. Bunlar estetiğin ve aklın birlikteliği idi.

Varkest Keşiş

Taş da çürür...

SEVGİLİ Aydın Ilgaz'ın katkılarıyla hayata geçirdiğim Kastamonu Rıfat Ilgaz Şiir Ödülü'nün ilki, Kastamonu'daki bir ahşap konakta gerçekleşti. İlk jüri: Hüseyin Atabaş, Tuncer Uçarol, Betül Tarıman, Şükran Kozalı'dan oluşuyordu. İlk ödülü de, o sıralarda liseyi yeni bitirmiş olan, şimdinin genç şairi Sevecen Tunç almıştı.

Bugün geriye dönüp baktığımda, aklıma ilk o gün geldi... Konağın üst katına dizilmiş tahta sandalyeler... Pencere önü çiçekleri, uçları püsküllü el dokuması otantik perdeler... Bir de ahşap bir masa ve bir bardak su. Ama sanki upuzun bir zaman dilimi. O uzun zaman dilimine, çok şey sığdırılmış. Sığdırılan şeylerden bir tanesi de, değerli şair Ali Cengizkan. Ali Cengizkan, şimdilerde belki de şiir biriktiren, ama pek ortalıkta görülmeyen Ankaralı bir şair. 29 Ekim 1954 tarihinde Ankara'da doğmuş. Orta öğrenimini Ankara Kolejlinde tamamlamış. ODTÜ Mimarlık Fakültesi Mimari Bölümü'nü bitiren şair bir süre serbest mimar olarak çalışmış. Şimdilerde aynı fakültede öğretim üyesi olarak çalışıyor. Ayrıca 1977 yılından bu yana *Adam Sanat*, *Broy*, *Gösteri*, *Kavram Karmaşa*, *Kitaplık*, *Küçükçuk*, *Morca*, *Oluşum*, *Politika*, *Somut*, *Şiir Odası*, *Türk Dili*, *Türkiye Yazıları*, *Varlık*, *Yasak*, *Yazın*, *Yeni Biçem*, *Yusufoçuk*, gibi dergi ve gazetelerde de ürünlerini yayınlamış. Yapıtları: *Senlere* (1980), *Çocuk Ömrümüz*(1982), *Yunan Dosyası*(1983), *Yürüyüşler ve Duruşlar*(1984), *Bağımlı Şiir* (1986), *Ankara Ankara Güzel Ankara* (1987), *Sürek Avında Dünya*(1994), *Öğle Suyu* (1997), *Şairin Nergisi* (2000)

Şimdi geriye dönüp baktığımda, aklıma Ali Cengizkan'ın Kastamonu'ya geldiği gün ve bir mimar olarak ahşap konakta, iç mekâna nasıl alıcı gözlerle baktığı geliyor. Doğrusu bu ya, bir mimar-şairden de ancak bu beklenir bel-

ki de. Bulunduğu mekânı, şimdi ve önce içerisinde değerlendirmek, onu zamanın potasında yoğurmak. O da bunu yaptı. Bakışları, yazdığı şiirlerle... Yitip giden değerlerimizi işaret etti. Bizlerde, onun yazdıklarını okudukça, gittikçe küreselleşen dünya süreci içerisinde, içinde bulunduğumuz zamanı daha iyi değerlendirebildik. Bir de, ahşabın o esrarengiz kokusunun yok olduğunu derinlerimizde...

Yitirilen onca değerlerin içerisinde bu konak, daha doğrusu Konyalı konağı, zamana meydan okurcasına dimdik ayakta duruyordu. Ayrıca her şey, ahşap konakta en ince ayrıntısına kadar düşünülmüştü. Zemin katta, fazla eşyaların koyulacağı bir yer vardı. Hatta kışlık erzakta burada barındırılıyor, zemin kattan da bir merdiven aracılığı ile havuzlu bir bahçeye çıkılıyordu. Ahşap merdiven aracılığı ile yukarı kata çıkıldığında da, giriş katta büyükçe bir

[betültarıman]

Ali Cengizkan, şimdilerde belki de şiir biriktiren, ama pek ortalıkta görülmeyen Ankaralı bir şair. 29 Ekim 1954 tarihinde Ankara'da doğmuş.

mutfak, konağı gezene adeta kucak açıyordu. Tabii genişçe salonun iki yanında da iki büyük oda! Üst katta büyükçe bir salon ve odalar vardı. İşte o uzunca salonda Ali Cengizkan, mahalleliye şiirler okumuş, mahalle halkı ise bir şairle buluşmanın keyfini yaşamıştı. Bu onlar için oldukça önemliydi. Yani mahallelinin bir şairle buluşması. Cengizkan'ın, o gün okuduğu şiirlerden bir tanesi de, *Taş da Çürür* adlı şiiri idi. Cengizkan, bu şiiri ile akıp giden zamanı ve taşın dahi çürüdüğünü ifade ediyor, her şeyin çürüdüğüne dair işaretlemler veriyordu aynı zamanda. Çürümeyenler ise, zamana direnebildiği kadar direnebiliyorlardı. Belki de bir el izi ya da bir ayak izi kalabiliyordu kalabiliyorsa. Çürümeyen bir şey varsa o da yürekti. Sonrası da hiçlikti zaten. Hem de kocaman bir hiçlik. İşte bu ahşap konakta, zamana direnebildiği kadar direnebilmiş, ancak şimdiye elimize bu kalabilenler kalmıştı. Dün ve bugün çizgisinde, sadece ahşap bir trabzan, eski bir çerçeve, kırık bir karyola... Çoğunluk kente şekil veren mimarların izleri belki de. O gün Ali Cengizkan, soğuğa pek de aldırmaksızın şiirlerini okudu ve nerdeyse ruhlarımızı ahşapla buluşturdu. O, akşam arabası ile Ankara'ya döndükten sonra da bizlere, onun, *Taş da Çürür* adlı şiirini bir kez daha okumak kaldı. O, bu yazıyı şimdi okuyor mu bilinmez ama şimdi 1999'a dönerek yeniden, Ali Cengizkan'ın *Taş da Çürür* adlı şiirini birlikte okumaya ne dersiniz?

TAŞ DA ÇÜRÜR

Böyle dedi kaya mezarını temizleyen Rüstem Usta.

Taş da çürür.

İncir kokuşlu dar sokakları
aştınsa, görmüşsündür

Kıyıda, küçük bir çocuk
taş atıyor suya

Taş da çürür.

Eğil biraz, paslanmış kıyı
babasına tutunarak sark

Suyla rıhtımın birleştiği
yerlere bak

Taş da çürür.

Kumsalda, çam tahtasını
astarlıyor sandalcı baba

Çocuk büyümüş; yüzmeyi
biliyor, denizle oynamasını da

Yüreğim çürümez; göz-
aşları işlemez, kurşunları-
nız da

Taş çürüsün.

ALİ CENGİZKAN

"pamuk prenses ve yedi
cücelere(!)"

1. bakarsan her aşk biraz japondur aslında
hem uzak hem yapışkandır: sus faslında!
2. yatarsan sarılmadan: her kadın: o an tam bir gudubet!
nasıl olur aşınasındır: gocundukça ruhun sırf rutubet!
3. yakarsan gemileri ilk seferden: herkes birden denizaltı!
yolculuklarsa okyanus aşırı! artık her korner bir penaltı!*
4. susarsan lâhzaları: gövdeler soluyarak doldurur harfleri!
"boşları getirdim amca!" bu bedenimin en olağan bertarafı!

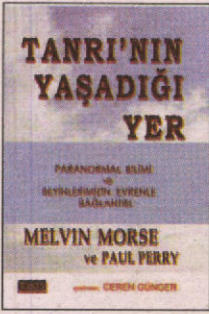
P İ S Y E D İ L İ

5. tutarsan yüzünü kuyulara: kimse
almaz yıldı atlarını haralara!
hararet basar! "nâzım" yanak alır musluktan: koşar naralara!
6. kusarsan safrayı geceye: yutarsın gündüzü! yüzünde bir gülümseme!
ister gül, ister ağla! ben ordan geçtim! bilinmezlik en ağır muamma!
7. sakarsan çıkışınla çöküşün çakışır istemeden! aynı sessizlikte!
herkes gevezedir! hiç kimse: körebe! gözünse hâlâ çöplükte!

23.nietzsche 2006 / neşesiz insan!

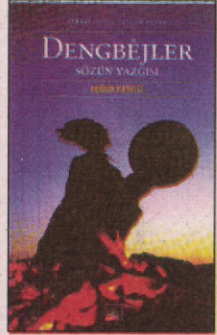
* eskiden mahalle maçlarında yersizlikten, "üç korner
bir penaltı" olurdu!

osmanolmuş

Tanrının yaşadığı yer / Dr. Melvin MORSE & Paul Perry / Erko Yayıncılık

Dr. Melvin Morse ve bilim yazarı Paul Perry, Morse'un ölüme yakın deneyimler, ya da ÖYD'ler üzerine yaptığı çalışmalarından yola çıkarak, bu kez yeni bir spiritüel deneyim anlayışıyla karşımızdalar. Tıbbi anlamda öldükten sonra yeniden hayata dönen çocukların ayaklarının yere daha sağlam bastığını ileri süren Morse, okuyucusunu beynimizdeki sağ temporal lobu, spiritüel deneyimler sırasında aktif hale gelen "Tanrı Noktası"nı, keşfetmeye davet ediyor. Rasyonel düşüncenin egemenliği ve sol beynin baskınlığı yüzünden yeterince gelişemediği halde sınırsız bir potansiyele sahip olan sağ temporal lobun sezgisel ve psişik yeteneklerin kaynağı olduğunu öne süren "Tanrı'nın Yaşadığı Yer'de, Tanrı Noktası'nı yalnızca mistik deneyimler yoluyla değil, dua ve meditasyon gibi bireysel yoğunlaşma biçimleriyle de uyardırmanın yolları açıklanıyor.

Dengbejler / Abidin Parlıtı / İthaki Yayınları

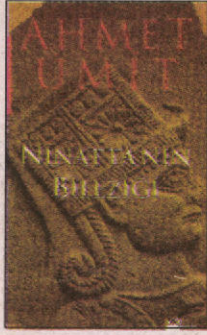
Uyarlık, insanın deneyim ve birikimlerini, yani kültürel ve toplumsal mirasını kayıt altına alarak sonraki kuşaklara aktarmasıyla başlar. Önceleri sözlü olarak aktarılan "toplumsal bellek", bilinen tüm toplumlarda benzer nitelikler taşıyan "anlatıcılar" tarafından korunur ve usta-çırak ilişkisi aracılığıyla sonraki kuşaklara devredilir. ESMER'in genç yazarlarından Abidin Parlıtı'nın ilk kitabı Dengbejler çıktı. "Dengbejler", Mezopotamya kültürünün ve kadim hikâye anlatma geleneğinin en önemli temsilcileri olan dengbejlere odaklanmış bir kitap. Şu günlerde yok olmaya yüz tutan dengbejliğin anlamı, ortaya çıkışı, var olma koşulları, hikâye anlatma mekanları, hikâyeyi anlatma biçimleri ve diğer dünya kültürlerindeki hikâye anlatıcılarıyla ortak niteliklerini enine boyuna irdeleyen kitap, üzerine pek az çalışma yapılmış bir konuda önemli bir boşluğu da dolduruyor.

Yazılı Kaya / Nursel Duruel / Can Yayınları

Can Yayınları, Türk edebiyatının önemli kalemi Nursel Duruel'in öykü kitaplarını yeniden okurlarıyla buluşturuyor. İlk kitabı Geyikler, Annem ve Almanya ile çağdaş öykü edebiyatının ustaları arasına giren, Türk öykücülüğüne unutulmaz bir yapıt armağan eden Duruel, Geyikler, Annem ve Almanya'da özgün, buruk, yalın anlatımı ve yarattığı canlı öykü kişileriyle belleklerde derin izler bırakıyor. Sıradan halkın yaşamından kesitler sunan bu kitaba adımı veren öykü, duyarlı bir kız çocuğunun gözlemlerinden oluşuyor. Annesinin Almanya'daki babasının yanına gideceği gece gözyaşları içinde uykuya dalan çocuk, rüyasında kilimler, ge-

yik desenleri, akan bir su ve annesini görür. Duruel, bilinçaltımızda yer etmiş kültürel simgeleri kullanarak modern, bütünüyle kendine özgü öyküler yaratmış.

Ninnatta'nın Bileziği / Ahmet Ümit / Doğan Kitap

Türkiye'de polisiye romanın önemli isimlerinden ve aynı zamanda bir ESMER yazarı olan Ahmet Ümit'in yeni romanı Ninnatta'nın Bileziği çıktı. "Ninnatta'nın Bileziği", Hitit döneminde yaşanmış büyük bir aşkı anlatıyor. Ninatta tüm kalbiyle sevdiği ama bir türlü kavuşamadığı Nuvanza'ya olan aşkını tabletlere yazdırıyor. Çünkü Hatti'nin Güneş Tanrısı, Nuvanza'nın onları bu dünyada ayıracak olan Kadeş savaşına gitmesinden önce Nuvanza'ya rüyasında görünüyor ve "yıllar ötesinden gelen bir yabancı ikinizi birleştirecek, umudunuza kaybetmeden bekleyin kavuşacaksınız" diyor. İkisi de tüm kalpleriyle inanıyorlar Güneş Tanrısının bu sözlerine. İşte Ninatta onu sevdiği erkekle birleştirecek ve üzerlerindeki laneti kaldıracak olan "yılların ötesinden gelecek yabancıymın" okuması için yazdırıyor bu tabletleri. Tabletlerde sadece o sonsuz aşk yok, aşkın geçtiği ülkenin o günkü durumu ve genel atmosferi de çok ustalıkla bir biçimde ve tarihi gerçeklere uygun olarak işlenmiş yazar tarafından. Destan formunda, manzum olarak yazılan roman o kadar akıcı ki elinize alıp okumaya başladığınız andan itibaren bitirmeden bırakamıyorsunuz.

Medreseden Meclis'e Meclis'ten Yassıada'ya / Gıyaseddin Emre / Kent Yayınları

Bir asra yakın ömrü ile Türkiye'nin yakın tarihine şahitlik etmiş bir şahsiyet ve DP'li eski parlamenter Gıyaseddin Emre'nin Cumhuriyet tarihine ışık tutacak gözlemlerini aktardığı makale ve mülakatlarından oluşan kitap bugünüümüzü anlamada da önemli bir yapıtı niteliğinde. Doğu'nun önemli medreselerinde klasik eğitimi tamamlayıp daha sonra mebus olan Gıyaseddin Emre aynı zamanda Adnan Menderes ile Yassıada'da sürgün hayatı yaşar. Daha sonra siyaset sahnesinden çekilse de sürekli bir siyaset hayatı olan Emre'nin tüm bu tecrübelerini bu kitabında bulabilirsiniz. Kitapta ayrıca Gıyaseddin Emre'nin mektuplar dilekçeler ve resmi belgeleri de yer alıyor.

Eyvah Kitap / Mine Soysal / Güneş Kitaplığı

Yazar ve yayıncı Mine Soysal'ın yeni kitabı, çocukların ve gençlerin ilgisini fazlasıyla çekecek gibi. Yazarın okuma eğilimleri ve kitaplar üzerine sohbet ettiği kırk binden fazla ilköğretim ve lise öğrencisinin dilinden süzülen gerçek öykülerden derlediği kitapta otuz üç kısa öykü var. Özellikle 10-15 yaş arasındaki çocukların "kitap okuma" deneyimlerini içeren kitap, hem büyükleri hem çocukları bu konuda farklı ve uzun soluklu düşünmeye davet

ediyor. Her biri şaşırtıcı, düşündürücü, hatta komik olabilen öyküler, hem anne babalara ve eğitimcilere hem de çocuklara ve gençlere birlikte tartışma olanağı sunar, çarenin bireysel haklara saygı göstermek ve sınırsızca iletişim kurmak olduğuna dikkati çekiyor. Bu özelliğiyle okur kitlesi de çok genişleyen kitap, 5, 6, 7 ve 8. sınıflarla lise öğrencileri kadar, yetişkinler tarafından da zevkle okunuyor.

Çok Güldük, Ağlamayalım / Kürşat Başar / Everest Yayınları

Türk edebiyatının en sevilen yazarlarından Kürşat Başar da artık Everest Yayınları'nda. Başar'ın eski kitaplarının yanı sıra, yeni kitabı da bu yıl Kitap Fuarı'nda okurlarıyla buluşuyor: Çok Güldük, Ağlamayalım. Denemelerden oluşan bu yeni kitap, Başar'ın son derece ince ve güçlü gözlemlerinin yanı sıra mizah dolu bakışının da aynası. Daha önce gazetelerde yayımlanan bu yazılar, yeniden gözden geçirildi, güncellendi. Bu yeni deneme kitabıyla Kürşat Başar bir kez daha edebiyatımızdaki yerinin altını çizecek!

Oylar ve İnsanlar'ın Peşinde Bir Ömür / Sefa Kaplan / T. İş Bankası Yayınları

Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları "Nehir Söyleşiler" dizisi kapsamında bu kez, Türk basın tarihine ışık tutacak "Oylar ve İnsanlar'ın Peşinde Bir Ömür - Hasan Pulur Kitabı"nı okuyucularla buluşturuyor. Sınır tanımayan keskin kalemlerin günümüzdeki nadir örneklerindedir, Hasan Pulur. Bu kitapta Hasan Pulur, o keskin diliyle elli yılı aşan gazetecilik serüveninde yaşadıklarını, tanık olduklarını, duyduklarını, kısacası hayatını anlatıyor. 27 Mayıs'tan 28 Şubat'a uzanan süreçte darbeler karşısında basının takındığı tutumdan tutun da, Milliyet'in satılma serüvenine kadar Babıâ-

sayımcınar
sayimc@superonline.com

li'de yaşanan elli yıllık bir tarih var, Pulur'un geçmişinde. Kitapta, Erol Simavi, Aydın Doğan, Ercüment Karacan ve Dinç Bilgin gibi gazete patronlarına ilişkin anı ve anekdotlar kadar; Abdi İpekçi, Nezhir Demirkent, Çetin Emeç, Ertuğrul Özkök, Mehmet Y. Yılmaz, Sedat Ergin, Çetin Altan, Mehmet Barlas ve Nazlı Ilıcak başta olmak üzere Babıâli'nin ünlü isimlerine yönelik anı ve değerlendirmeler de dikkat çekiyor.

Türk Devleti Hizmetinde Ermeniler / G. Çarkçıyan / Kesit Yayıncılık

Ermeni sorunu zihinlerimizde bu denli yer işgal etmişken yüzyıllardır birlikte yaşayan iki halk olarak birbirimiz hakkında neler biliyoruz? Bu coğrafyada, iyi ve kötü günleri, varlık ve yoklukları birlikte çeken iki halkın başkaları üzerinden birbirini tanıması, sadece son yüzyıl içerisinde yaşanmış olaylardan hareketle önyargılar edinmesi ne derece sağlıklı?

Ermeniler de diğer gayr-i müslim azınlıklar gibi Osmanlı Devleti'ne önemli hizmetler vermiş bir halk. Sarayın hazinecilerinin daima Ermenilerden seçilmiş olması bu hizmetin bizim tahmin ettiğimizden de öte olduğunu en önemli kanıtı. Bu kitap, Osmanlı bürokrasisinde görev yapmış Ermenilerin yaptığı katkıları, Ermeni bir rahibin ağzından anlatması hasebiyle önem arz ediyor.

ÇERKOLAR

ASLINDA GEÇEN HAFTA ÇERKO KİMDİR BAŞLIKLIL YAZIMIZDA (1) MERAMIMIZI ANLATMIŞTIK AMA BEN OKUMADIM DİYENLERE SON BİR KEZ ÖZETLİYELİM;

AMEDTE TÜRK SİNEMASININ DEV FİĞÜRANİ YADİGAR EJDERE ÇERKO DEDİKLERİNİ SÖYLEMİŞTİ GÜZEL ARKADAŞIM DOĞAN GÜZEL BENDE KÜRTLERİN TARİHİN FİĞÜRANLARI OLDUĞU BENZETMESİYLE ÇERKO OLDUĞUMUZU, BİR GÜN FİLMİN JÖN OYUNCUSU OLMA UMUDUYLA YUMRUKLARIN ÜZERİNE GİTTİĞİMİZİ SÖYLEMİŞTİM. ÇERKOLAR, UZATIN YANAKLARINIZI BU KÜÇÜK FİSKELER SİZİN İÇİN.

VE MOTORRRRI..

imam cici
imamcici@hotmail.com

ÇERKO ATEŞİ BULUYOR

BİR GÜN, BİLEMEDİN 3 AY SONRA...

ÇERKO DURMUYOR, BULMAYA DEVAM EDİYOR

XALO BAK TEKERLEĞİ BULDUM!

WEYYI.. HELAL SAA DEREZA, BAH BENDE ATEŞİ BULDUM!

E BUNLARI NE ETCEZ ŞİMDİ?

VALLA NEWROZU BULMAYANA KADAR Bİ BOHUMA YARAMAZ BUNLARI!

XALO O NİYE?

LA UZATMA İŞTE. ESPRİYİ ANLAYAN ANLADI!

KÖŞE UZUN BEN NE YAPAM?

VAY KURNAZ EHE HEI..

ÇERKO AYAKKABIYI BULUYOR

Zor savurur rüzgar yaprağını sonbaharın

Yürüyen yeryüzünün deltasında kaybolup gittim mi? Sana bakarken çukura düşüp, kafama çarpan yıldızlar mı uyandırdı seni benden? Dokunmasaydı başıma dalı ağacın, acısı gidenlerin, kaybolup giderdim yürüyen yeryüzünün derisinde büyümüş kal diplerin de!

Ben ki omzuna apolet gibi atmaca oturmuş tek başınalık anıtı? Saklamabaç oyunu tek başına nasıl oynanır öğrendim. Işığa karanlığın içinden bakıyordum ki; tanımak için yer değiştirilir dedi, yanımdan geçen çıplak gölgeler. Böyle şeyler olur mu? Oldu gördüm, yürüyen yeryüzü boyacı sandığına koydu ayaklarını. Yanımdan geçen tanımadığım bütün şahitler de gürdü... Oyunu ben bozdum sesini duymak için, kalmamıştı saklanacak hiç kimse, ya-

SAİRİN HALİ

kalattım kendimi yürüyen yerin yüzüne?

İade edilmiş yalnızlıklar gibi baktım arkasından. Birkaç karşılaşma oldu hasarsız bir kaza sevinci gibi. O hep yarın oldu artık bende? İnce uzun yolculuğumun bir nefeslik dinlenme molasında, hiç görülmemiş özlemlerle karşılaşma hayalim üç kişilik bir oturmayla başladı. Orada ikiye bölünmüş kalplerin arasında sıyrılarak bıraktım kendimi. Hey umuda koşalım, aşka koşalım, unutmadan olduğumuzu hayvan. Kim bilir belki de mutlu olmak özlemi, sarılıp uyumak yamacında yaylanın. Ve ağaç kökleri bırakmasa hiç kimseyi, zor savurur rüzgar yaprağını sonbaharın?

KÖTÜ PANİKATAK

— Üç gündür buradayım ve hiç dışarı çıkmadık. Ben senin için kilometrelerce yol geldim. Geldiğim günden beri sadece içip seviyoruz. Şu odanın haline bak. Şişeler, bira kutuları darmadağın. Oturuyoruz. Neden geldim ki sana. Sen çok tuhaf birisin, neden hiç evden çıkmıyorsun, bunu anlamış değilim, bakkala bile beni göndermeye başladın. Koca İstanbul'da bir odanın içine hapsedip kendini duruyorsun. Silkelen kendine gel. Çok yakında işinden de kovarlar seni. Biraz kendini toparla.

— Korkuyorum. Dışarıyı beni korkutuyor. Bir yıldır bu şehirdeyim. Sadece işe gidiyorum o kadar, bazen de yalnız başıma dolaştığım günler oldu. Burada hiç arkadaşım olmadı. Hiç kimseyle tanışma fırsatım olmadı. Korkuyorum. Ben korkağın biriyim. Eğer sen de gelmemiş olsaydın delirecektim. Kendimi ben de anlamıyorum. Senin yarın gideceğini düşünmek bile bana acı veriyor.

— Yarın mı; unuttun galiba ben bizzatından çıkıp gideceğim. Senin pis ve arabesk haline üç günden fazla katlanılmaz ki kendini koyuvermiş gitmişsin, ne oldu sana, sen böyle değildin?

— Bugün mü gidecektin.

— Evet.

— Öyleyse hemen valizini hazırla ve git. Seni yolcu etmeyeceğim, sadece camdan gidişini izleyeceğim. İşte gördüğün gibi böyle dışarıya bakarak gözlerimdeki hüznü, yalnızlığı sana asla göstermeyeceğim. Hemen de toparlanmaya başladın. Hep böylesiniz zaten, bir de bana tutturmuş insanlarla tanış şehri dolaş arkadaşların olsun, işte bir gün erkenden gitmek için acele eden biri var, biraz daha acele et-sen iyi olacak.

— Sen de bana arkamı dönüp camdan bakacağına yardım et!

— Hayır, bunu yapmayacağım, yüzümü göremeyeceksin, ben de seninkini sakın giderken geriye dönüp cama bakma. Sana el de sallamayacağım!

— Benimle sevişip durmasaydın şimdi böyle olmazdı. İçki, sevişmek? Sürekli bu yüzden sana tahammül edemiyorum, artık tek başına kal ve geber. Seni pislik. Sana söylüyorum. Aptal adam, dön şu yüzünü...

— Hayır. Sana hüznümü göstermeyeceğim.

— Peki, ben de sana hoşça kal demiyorum.

Dışarıya dönük hüznü

rum, Allahısmarladık da demiyorum! Bir daha da görüşmeyeceğim, eğer pişman olursan beni arama, geriye dönme. "Lütfen gel, çok kötüyüm, sana ihtiyacım var" laflarını da deme?

Gerçekten de gitti. Kapıyı da amma çarptı. Ah şu ağlak gözlerim, bak işte gidiyor. Nasıl da sinirli, gerçekten geriye dönüp bir kez bile bana bakmadı. İstanbul'u da bilmiyor. Neyse otogarı mutlaka bulur. İşte gözden kayboldu. Ben bir yıldır doğru düzgün şu pencereden bile dışarı bakmamışım. Çok mu kapattım kendimi, saçmalıyorum. Çıkıp barlara gireceğim, kendime dostlar ve arkadaşlar arayacağım. Öyle çok konuşmaya ihtiyacım var ki!

Burası güzel bir bar, acaba kadınlarla mı tanışsam, erkeklerle mi? Kadınlarla konuşsam, yanlış anlarlar. Ne yapsam? En iyisi şu uzun saçlı çocukla konuşayım, iyi birine benziyor. Temiz giyimli doğma büyüme İstanbulludur mutlaka. Kadeh tutuşu da fena değil. İyi ki onun yanına oturmuştum. Ne yapsam, ne desem, mesela şöyle bir cümle: "Özür dilerim, benimle konuşur musunuz?" Yok, öyle olmaz.

— Bakar mısınız?

— Evet buyurun.

— Benimle konuşur musunuz?

— Konuşmak mı, ne hakkında?

— Bilmiyorum. Sizin ne konuşmak istediğinize bağlı. Yani bilmiyorum. Biriyle konuşmaya ihtiyacım var. Beni yanlış anlamayın, sarhoş filan değilim.

— Evet, sizi anlıyorum. Şu an gitmem gerekiyor. Ama sizi konuşabileceğiniz biriyle tanıştırabilirim. Bakın şu barın diğer ucunda biri var, onun yanına gidin. O sizinle konuşur.

— Evet gördüm. Şu gülen adam.

— Evet, o iyi biridir.

— Çok teşekkür ederim.

Biriyle tanışıp konuşmak amma zor. Adam da durumu fark etti, bana bakıp gülüyor. İşte el sallıyor. Beni yanına çağırıyor, gitsem mi? Oldu, olacak?

— Merhaba. Gel bakalım. Ne konuşmak istiyorsun? Hah hah ha?

— Bakın, benim adım?

Ben neler yapıyorum. Şu halime bak! Şuralarda içki içip konuşacak birini arıyorum. Ben bunca yıldır kozasını yırtamayan bir böcek gibi yaşamışım; adımı bile söylemeye korktum. Şunun yüzüne bak, nasıl da sırtıp duruyor. Ağına düşmüş çaresiz bir sinek gibi görüyor beni! Bir örümcek- le konuşmak zorunda kalıyorum. Ama neden! Neden!

— Konuşmak istiyorsun ama hiç öyle bir halin yok. Konuşsana be adam, dut yemiş bülbül gibi duruyorsun!

— Sizin adınız ne?

— Ha! Benim adım mı! Ha ha ha... Seni ilk kez buralarda görüyorum. Çok tuhaf bir halin var.

— Öyle mi? Evet buralara ben ilk kez geliyorum. İstanbul'da hiç arkadaşım yok. Aslında ben istemedim. Bilmiyorum şu an doğru mu yapıyorum. Yani ne yapacağımı bilmiyorum. Konuşmak için, yani arkadaş bulmak için buralara kadar geldim.

— Nereliydin sen?

— Bilmiyorum...

— Nasıl bilmezsin ya? Mesela ben Konyalıyım. Orada büyüdüm, ailem beni İstanbul'a gönderdi çalışmam için. Aslında ben de şehre uyum sağlayamadım. On yıldır İstanbul'dayım. Ama hâlâ da buraya alışamadım. Patronun kızı Mualla'ya da âşığım, o da beni seviyor ama! Ne yapacağımı bilemiyorum.

— Sana bir içki söyleyebilir miyim?

— Ben sana söylesem?

— Yok, ben size söyleyeyim.

— Ben daha içmesem iyi olur. Yarın işe gitmek zorundayım.

— Ben içeceğim.

— Emin misiniz, hadi iç. Benim arabam var, seni bırakırım.

— Siz ünlü biri misiniz?

— Yoo, niye sordun?

— Herkes sizi tanıyor da!

— Boşver onları, beni tanırlar, çünkü hep buraya gelirim. Ama kimseyle ahbaplık etmem. Ama sen değişik bir adamsın, biraz saf gibisin yani, temiz!

— Bakın ben o kadar salak biri değilim. Sadece insanların beni kandırmasına izin vermiyorum. Bu yüzden biraz temkinliyim. Ama artık dayanamadım. Birileriyle konuşmak zorundayım. Sizin iyi biri olmanız umurumda bile değil.

— Sen sahiden de çok dolusun. Ben senin bildiğin gibi biri değilim. Konya'nın bir köyünden çıkıp geldim. Ben de çok aldatıldım. Bu yüzden kimseyle arkadaşlık yapmıyorum. Sadece onlarla konuşurum ve çekip giderim. Sen içkiyi çok seviyorsun!

— Ne demek bu?

— Çok hızlı gidiyorsun. Yani çok hızlı içiyorsun. Acelen ne, neye yetişmeye çalışıyorsun.

— Bakın benim arabam yok. Araç kullanmayacağım, bu yüzden ne kadar içtiğimin hiç önemi yok. Ayrıca çok acele rahatlamam gerekiyor. Çok da heyecanlıyım.

— Ama bence çok içiyorsun. Biraz yavaş içsen iyi olur. Hepimizin hayatında olumlu ya da olumsuz hadiseler var. Mesela ben patronumun kızıyla çıkıyorum. Holding sahibi bir kız. Aramızda sorunlar var, bir türlü çözemiyoruz.

— Öyle mi? Evet, çok zor. Benim de bir kız arkadaşım var, çok çılgın biri, ondan ayrılmak zorunda kaldım. Nereye gitsek sorun yaratıyor?

— Boşver bunları, üzme kendini etrafına bir baksana insanlar, nasıl da eğleniyorlar!

— Hani...

İnanamıyorum benim kız arkadaşım da orada, hani gidecekti. Hemen birini bulmuş. O buraları bilmez ki! Şunun yaptığına bak beni fark etmedi bile. Kalkıp bağırsam mı?

— O burada, inanamıyorum gidecekti.

— Kim burada? Haha ha... Ben demedim mi çok içiyorsun diye!

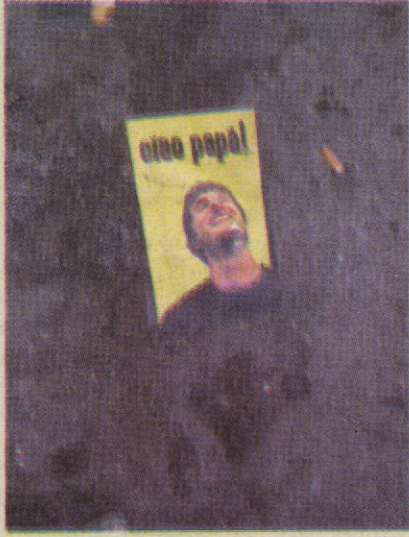
Ona bakmayacağım. Bir daha asla hüznümü göremeyecek. Keşke pencereden arkasından da bakmasaydım! Ben şimdi ne yapacağım? Adamda gitmiş, tek başıma kaldım yine, ama biri geliyor sanki...

— Kim o? Panik atak mı?

Ölmeli mi-Yaşamalı mısın(?), Karar veremiyorum...

**Biz yapmadıkça, Avrupa "yetişkin" rolü oynayarak,
bu ergeni eğitime hakkını kendinde buluyor.**

MİLANO benim için ne moda, ne tasarım. Belki biraz Mattia, biraz Duomo, biraz La Darsena... ve Robertro Cuoghi. Cuoghi, Milona'da yaşayan henüz otuzlarının başında genç bir sanatçı ama yoğun çabaları sonucu artık pek öyle görünmüyor. 2000 yılında aldığı bir kararla (babasının ölümünden sonra), etrafındaki herkesi şaşırta bir hızla kendini "babasına çevirdi"; kilo aldı, sakal bıraktı, konuşmasından mimiklerine başka birisi oldu. Şimdi kıyafetler, saç-sakal, tavır, kilo-boy oram ile 60 yaşında bir adam gibi duran Cuoghi, "babam hep bir erkek çocuk istemişti... pek yakın değildik... aynı ismi paylaşıyorduk..." gibi

sıradan yanıtlarla, bu dönüşüm hakkındaki bütün soruları nazik bir şekilde yanıtlamaya çalışıyor. Ama yaptığının anlamı ve insanda yarattığı etki hakkında pek konuşmak istemiyor. Babasının ölümünden sonra "babası" olarak yaşamaya devam eden sanatçının bu psikolojik-fiziksel dönüşümü güncel sanatta da epey yankı uyandırmıştı, zira (küratör-eleştirmen) Jens Hoffman'ın pek yerinde benzetmesini alıntılırsam, "gözümüzün önünde, Federico Fellini'yle Umberto Eco arası birine dönüştü..." Aynen öyle. Cuoghi'nin 'kendine' yaptığını ondan bağımsız olarak "performans" ya da "sanat" olarak adlandıramayız, ama resimlerine bakarken bu radikal dönüşümü düşünmemek elde değil... Giderek hayaletleşen; kendini çizgilerin derinleşerek kaybolmasından var eden figürleri onun ikiye bölünmüş zihin ikliminden geliyor, oralarda yaşıyor-nefes alıyor.

Robert Cuoghi'yi biraz bize benzetiyorum. Biz derken, Türkiye'ye... Biliyorum bu benzetme sanatı çok tehlikeli, ama benzetmeleri oldum olası severim. Bana iyi gelir, düşünme aksımı ikiye katlar. Babasından kopamayan ama kendi de olamayan; kendini (Roberto gibi) babasına da dönüştüremeyen ve babasından devraldığı sancıları taşıyan bir genç belki Türkiye bu sabah benim için... Milano'da; tasarım-moda ekseninde yükselen-yükseldikçe içinde barındırdığı geç kapitalizmi daha da görünür kılan bu şehirde bu sabah her şeyi daha başka algılıyorum. Osmanlı mirasıyla bir türlü helalleşemeyen, bir gecede alfabetini-dilini değiştirecek kadar radikal bir kültürel 'kopuştan' sonra artık kolay kolay eskiye de dönemeyen, ama en acısı geçmişini dönüştüremeyen bir ülke, Türkiye. Burada...

Her ergenin evden kaçıp-uzaklaşıp, geriye bir yetişkin olarak dönmesi gibi. Bunu mikrodan makroya taşıyarak, düşünüyorum... Bizim de her şeyden önce kendimize yeniden bakmamız lazım, kendimizde gizli, kanıksadığımız faşizmle/ultra milliyetçilikle

adnanyıldız
flamingokolu@gmail.com

hesaplaşmamış lazım. Tarihimizle, kimliğimizle çarpık ilişkimizin üzerine düşünmemiz, çalışmamız... Sanatçı, yazar, vatandaş, kendimiz olarak... Biz yapmadıkça, Avrupa "yetişkin" rolü oynayarak, bu ergeni eğitime hakkını kendinde buluyor. Zira, şimdilik Türkiye bunu yapanlardan nefret ediyor, bu cesareti gösterenlere karşı nefret gösteriyor. Ülkenin en çok satan gazetelelerinde, utanmadan bazı köşe yazarları hızını alamıyor; Orhan Pamuk'a nefretleri yetmediği gibi, bu kez de Nobel'e saldırıyor. Türkiye zaten içine kapalı, sadece kendisiyle ilişkili, kendine güvensiz bir ülke; bir-

rakin da biri bizi istediği gibi anlatsın... Bugün Fransa'dan yükselen bu tepkinin kaynağı, evet belki Fransız hükümetinin düşen oylardan dolayı kamoyunda tekrar prestij kazanma stratejisi ama... Bizim şovenistler de çok çalıştı, bu durumu bu noktaya getirmek için. Şimdi utanmadan, yüksek denetlemeci kafalar Orhan Pamuk'tan duymak istiyorlar, "Fransa'daki olayları kınıyorum..." cümlesini. Pamuk'un bunu yüksek sesle söylemesine gerek yok, onun barış ve demokrasi tanımının evrensel olduğunu ve hiçbir milli-dini-kişisel baskı ve sansür içermediğini BİZ zaten biliyoruz. Onunla sorunu da bu değil mi? Ülkesinin çıkarlarının üstünde tuttuğu bir evrensel değer olarak; eleştiri. Şimdi burada milliyetçilik ve vatanseverlik tanımlarımız da yerinden oynuyor. Belki de, en vatanseverimiz Orhan Pamuk.

Zira edebiyata inanmak, umuda inanmak gibi... Orhan Pamuk'un Nobel'i aldığını Stockholm'de öğrendiğimde, sadece onunla gurur duymadım; onunla aynı şehirde yaşamaktan da, aynı sokaklarda gezmiş olmaktan da müthiş bir mutluluk duydum. Gözüm doldu, içim değişti... Ama şimdi insanlar "Sen sevindin mi? Sizin ülkenizde ödüle tepki varmış, seni kutlayalım mı?" dediklerinde, çok üzülüyorum. Hatta kendini "aydın" olarak tanımlayan birçok insanın Pamuk aleyhine imza topladığını duydum, inanamıyorum... Zira bu kısmı her yerde tekrar ediyorum ama; "ülkeyi eleştirdi ve ödül aldı" diye kimsenin aklına E. Jelinek, M. Haneke, T. Bernard, M. Moore...vb. aleyhinde imza toplamak gelmemiştir. Kendi kurduğumuz bu cehennem, bu "ya sev, ya terket!" kültürü aslında hepimizi boğuyor.

Not: Yazımızın başlığı bizzat bir Scissor Sisters şarkısıdır. Yazının başlığını onlardan devşiriyorum; bir, şarkıda müthiş bir gelecek görüyorum; iki, bir daha okuyun, ben çok manidar buluyorum. 📧

"Performans"

NOTA bilgisi bile olmayan zıpır oğlanlarla kızların sahneye çıkıp detone sesleri ve müzik aletleriyle milyonlarca genci kendilerinden geçirmesine çoktan alıştık. Zıpırların cinselliklerini ortaya sermeleri, başkaldırılarını ifade etmeleri, o tükenmek bilmeyen gençlik heyecanlarını iletmeleri, agresyonlarını bu yolla kanalize etmeleri ve bunun sonucu olarak diğer zıpırların bundan etkilenmeleri anlaşılır, hatta, sanat açısından olmasa da toplumsal açıdan sağlıklı bir şey.

Kötü müziğin olması zaten iyi müziğin olmasını engellemiyor.

Ama benzer şeyin plastik sanatlarda olmasına ne demeli? Üstelik müşteriler kerli felli adamlar ve gıdılı göbekli kadınlarsa?

Geçenlerde saygın bir müzenin bir etkinliğine gittim. Genç bir Alman sanatçı "performans" yapacakmış. Seyrettim. İçler acısıydı! Boyuna posuna, yaşına başına, bilgi dağarcığına bakmadan seyredenlere derin mesajlar iletmek için resmen yırtınıp durdu.

Kaç kitap okudun diye sorasım geldi.

Bu tür etkinlikler sadece bu müzede olsa,

neyse. Hatta sadece İstanbul'da ya da Türkiye'de olsa, ona da razıyım. Ama dünyanın her yerinde bu böyle.

Ya dünya yanlış bir yolda ya da ben yaşlandım. İkinci olasılıkla insanlık başa çıkabilir de eğer birincisi geçerliyse o zaman durum vahim demektir.

alinesin
alinesin@esmerdergisi.com

Ayaküstü rapor...

KUMBARACIBAŞI Yokuşu'ndaki evden ayrılılı tam iki ay oldu, o gündən beri hergün bir yerde yatıyorum. Eğer 1 Eylül'de evden çıkmasaydım, ev sahibim bir kira alacaktı benden, bu yüzden apar topar, kiptapları bir depoya, dağıtabileceğim eşyalarımı dağıtarak evden çıktım. Evden ayrıldıktan sonra Neomi ve Hüseyinlerin evleri arasında gidip geldim. Bir kaç gün böyle idare ettikten sonra Urfa'ya bilet kestim, oradan Diyarbakır'a ve nihayet Silopi; bir gün sonra da Hewler'deydim. İstanbul'dan yola çıkarken hava sıcaklığı 18 derecedeydi, Urfa 40, Diyarbakır 35, Silopi 38, Hewler 55... Yazıyı ise Paris'te yazıyorum, hava sıcaklığı 8 derece, Lübnan kaç derece olacak, bilmiyorum.

Urfa'ya fıstıkları satıp, kalan vergi borcumu ödemek için gittim. Diyarbakır'a Ramazan'ı görmek, oradan Güney'e geçmek için. Silopi, burada Dündar var, sınırda sınırdan ondan geçer, renk renk çocukları var. Toplam altı gün süren yolculukta en ilginç Hewler'di, bu yıl içinde iki kezdir buraya geliyorum. Sınır geçmek çok kolay, bir şoför ile herşeyi hal etmek mümkün, üstelik ucuz, 40 milyona Halil İbrahim'desin. Dönüş ise zor, bavullarına bakıyorlar, güneşte bekletiyorlar, kuyruklar can yakıyor. Bavullara erkekler bakıyor, kadın bavulları da bu arada nasibini alıyor. Kürtlerin adaleti ise insanı canından bezdiriyor, her iki adımda bir kimlik yoklaması, pasaportu okuyamıyor, ama kırk soru... Türkiye'den geldiğini söyleyince kibarlar, Kürt olduğunu öğrendikleri an birden yüzünün bürokratu kesiliyorlar. Türkiye'de karakolda, hapiste ısrarla Kürt olduğumu söylüyordum, şimdi pasaport kontrolü yapan Kürtlere ne diyeceğimi bilmiyordum. Garip, ama üniforma, tavşana giydirden bile kaçtığı için korkar işte.

Hewler sıcaktan yanıyor, Hewler'e ise Paris Kürt Enstitüsü'nün davetlisi olarak buradayız, kaldığımız otel ise soğuk. Klimalar boyuna esiyor. Açık Büfe'ye hücum ediyor herkes, konferansın ikinci gününde peş peşe fireler veriyoruz, midesini tutan, gözlerini tavanda açıyor. İlk mağdur Abdurrahman Dürre'di. Koltukta otururken bile, temkini elden bırakmadığı her halinden belliydi, kapruza uzun yıllardır görmediği bir düşman gibi bakıyordu, kim baksa da "kerem ke" diyordu. Uzaktan uzağa izliyordum bende. Konferans ise güzeldi, ilk kez böylesine geniş bir organizasyonla, açıkça Kürtlerin dil ve tarih meselelerinin konuşmasına tanık oluyordum. Yalnızca yapılan konuşmalarda dil sorunu vardı, yabancılar birbirlerini anlamıyorlardı, ama en fazla izleyici olan Kürtler, İngilizce ve Fransızca yapılan konuşmaları anlamıyordu. Arada uyuyanlar vardı ve Malmisanij bu konuda özgün bir yorum yapıyordu: Konuşmacılar için çalınan alkışlar, uyuyanları uyandırıyor. Alkış çalınmasın. Ben kendi adıma bunu kabul edi-

yordum, çünkü baba nasihatini hiç unutmam: Alkış çalma, ayıptır.

Konferans bitiminde, davetliler Neçirvan Barzani'nin yanına gitmek üzere yola çıktılar. Biz kirışı kırdık. Barzani ile ne konuşacağım, üstelik kâğıdı ve resmi belgeler dışında fotoğraf çekirtmeyi de sevmiyorum. Gillese, Niko, Sabri, Chiris Kutchera ve eşiyile birlikte Köy Sancak'a doğru yol alıyoruz. Bir saat sonra, ölsem tabutumu kaldıracak olan üç kişiden biri olan Hüseyin Kaytan'ın yanındayız. Geldiğim yolun en uzun geçmişi Hüseyin. Gece boyunca hep içtim. Uzun zamandır hiç okumadığım bir sürü ezbere şiir gidip geldi: Duino'nun Ağtaları ve Çorak Ülke ilk sıradaydı ve yine Allah kadar sevdiğim Lermantov'un Hançer'i ile Plath'ın Leyd Lazarus'unu tuhaf bir şekilde hatırlıyordum. Gecenin bir vakti, tam sarhoşken 1946'dan beri Kürtleri izleyen gazeteci Chiris Kutchera otel aramaya başladı. Pek becermemem de gülmekten yıkılıyorum. Oysa oteller, aşkın olduğu yerdedirler. Eskiden kervanlar vardı, büyük sermaye birikiminden sonra, kentle birlikte oteller doğdu. Sonuçta Chiris otel bulamadı, oysa burada her ev bir oteldi. Neyse evin bahçesinde, garip bir şekilde herkes kendine bir yer bularak uyudu. Sabah, güçlü bir şekilde, geceye yine içmek için önüme ne geldiyse yedim.

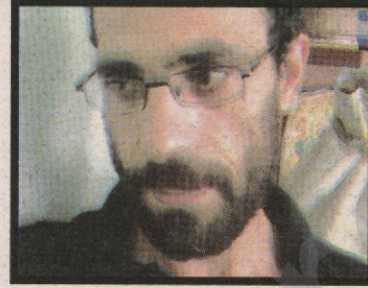
Hewler'de iki şey çok hoşuma gitti. Bunlardan biri Sami Abdurrahman Parkı'ydı, park dediysem akla İstanbul'daki parklar gelmesin, bu park devasa bir şey. Parkın en ilginç noktası ise sinema, üstelik açık hava sineması ve üstelik koltuklar yok ve üstelik çimenlerde oturuyorsun; Kazablanca filmi izleyenler, bu duyguyu bilir, çoştum.

İkincisi Barzani'ydı. Barzani Süleymaniye'ye gitmiş, üç gün halkı dinlemiş, bir kadın onu geçinemediği için azarlamış, ayrıca sıkça elektrikler kesiliyormuş. Barzani hoş adam, arada bir partiye kızınca, küsüp köye gidiyormuş. Peşmergelelik yapanlarla da gene Barzani'yi konuştum. Biri 11 yaşından beri Barzani'nin savaştığını anlatıyordu uzun uzun; başka biri dağa çıktıktan iki ay sonra döndüğünde sakallarının göğsüne indiğini...

Sonra yine Diyarbakır, Urfa, Adana, İstanbul ve şimdilik Paris.

Paris'te ne dil biliyorum, ne de yön. Kim çağırırsa hemen yemeğe gidiyorum. Oysa ki misafirlğe gitmekten sıkılırım. İlk Chiris Kutchera, ardından komünist bir hoca. Chiris Kutchera'nın anılarını çok seviyorum, sırf bunun için Fransızca öğrenmek istiyorum. Qasimlo ile çok iyi arkadaşmışlar, ailesiyle hala görüşüyor. Komünist hocanın uzmanlık alanı ise müzeler, Zağrep'li. Yoğuslavya beşe bölünmüş... Her parçası bir hal. Yoğuslavya'dan hiç bir şair ya da romancı tanımiyorum, kompleksten ölüyorum, neyse ki o da bir Yaşar Kemal'i tanıyor. Onunla da anlaş-

Urfa'ya fıstıkları satıp, kalan vergi borcumu ödemek için gittim. Diyarbakır'a Ramazan'ı görmek, oradan Güney'e geçmek için.

[müslümyücel]

madık, dil konusunda. Ama aramızda garip bir dil vardı, ikimizde "tepsiye" tepsi diyorduk, "pencereye" pencere ve ikimizde Osmanlı'dan nefret ediyorduk, en büyük dil de herhalde buydu.

Aynı günün gecesi Satalite'te bir gece vardı. Türkiye'den müzisyenler gelmişti, tanıdık simaları aradım, gözüm Turan'a ilişti, çok sevindim. Sonra biri bana baktı, güldü, yanıma geldi adımı söyledi, tanımadım. Unuttun mu dedi, yok dedim, ama neyi, şaşırıp kaldım. Gülen adam Ahmet'ti, yıllar önce, Musa Anter'in Meklim Sitesi'ndeki evinde kalırken, o da Anter'in evine gelmişti. Geceyi başka misafirler olduğu için, Anter kulağıma eğilip, bu gece birlikte yatın demişti, bu oydu, şimdi tanıdım. Şivan ile birlikte gelmişler. Şivan ile telefonda birkaç kez görüşmüştük, şahsen ise tanımiyordum. Şivan, Ahmet'le konuşmamızı görünce atıldı, tanıştık yeniden, kalkıp yanımıza geldi. Sohbet uzadı.

Bir de Ramazan var tabii. Geceye davul sesi gelmiyor, ama kaldığımız evin köşesinde bir cami var, minaresi yok, iftar saati yüksek ses çıkartan bir teypten top atışı yapılıyor. Mahallemizin çoğu Ceza-yir'li, geride kalanlar Çin ve Afrika'dan. Ceza-yir'lerin dükkânları ilgimi çekiyor, çoğu çifeye satıyor. Afrika ve Çinli'lerin CD satan dükkânları ise bambaşka, vitrinleri karete ve boks-polisiye filmleri kaplamış. İnternet Cafe bulmakta zorlanıyorum, mahalledeki Cafe Arapların, klavyeleri arap harfleri, Kesit yayınlarından İslam için Şoreş'in kitabını göndermediğimi soruyor, bir burada olsa... Disket kullanan yok, her yerde CD.

En son bu yazıyı yazarken Mustafa ile karşılaştım, bir yıldır Urfa'da kalıyormuş, karısı öğretmenlik yapıyormuş ve dönekmiş. Bizim evin telefonunu istedi, "Oğlum Siyabend sıkılıyor, bazan size götürüyüm." Annem şimdi köyden Urfa'ya dönmüştür, dedim. Telefon numarasını yazdım, kâğıda baktım, ne güzel görünüyordu Urfa'nın kod numarası, 414. ☺

BirGün yenilendi.
Patronsuz gazeteciliğin
bu ülkedeki tek örneği
gazeteniz, doğruları
yazma gücünü
bağımsızlığından alıyor.
Siz de hergün BirGün
okuyun.

ANÇAK
BAĞIMSIZ
BİR GAZETE
ÖZGÜRLÜKLERİ
SAVUNABİLİR!

-kurtulduk-
çöl bitti şehrin bereketi var artık üstümüzde
gecikmiş bir vahanın serabından kime ne
sarhoşuyuz sıkış tikiş ter kokusunun
çöl ve gece, baharat kokusundan bize ne

bitti karlı karanlık kış geceleri, bitti uzun
masallar uzun cümleler
evet ya da hayır değil
mrb nbr
ii :) u ?
:
derdimizi dökecek bir etek yok dağlarda
ne engin bir ova ne bulut ne yayla
yok bir kör kuyu içine atılacak
yaşasın kurtuldu çocuklar

kes yapıştır kopyala değiştir
mürekkep lekesi yok
yok raflarda küflü evraklar
ne koku ne toz
hata yok
kurtuldu memurlar

uzak yok her yer, her şey elinin altında
iyi ve kötü, iğne ve samanlık şehri
karanlık bitti şehrin bereketi var artık
üstümüzde
ve devlet ve allah
çöl bitti kurtuldu cahil cühela
kurtulduk güldünya
Rıfat Satırda

SÜRGÜN
tasa, acı, melankolikler
sürgün gecelerde
bütün uğraşlar
şiirde, şarkıda, avuntu arar
krolar, keneler (sürgün ya)
sevda ları
savrulur sarı bozkırlarda
deli taylar gibi
ağrıdan harran ovasına

"kengi" sorusu
hiç eskimiyen bir "stran"
sanki
derin uçsuz bucaksız
bir uçurumdur
ülkeme uzanan
ÖZGÜR BORAN /AMED

Gülvatanım
sevgili yurdum
ustam, sevgilim, yoldaşım
gülvatanım
seni: dünyanın ufkunda
seyir eylerken alemi
düşündüm
zindanda
karabasan gecelerde
kalkıp
şirine
dokudum.
hüzünlendim
ama
teslim
"olmadım."
MUSTAFA KAYA / ERGANİ

birazdan gelecek.
vapurun üst katından incek
kalabalıkta el sallayacak
iskelede ilk adımında sendeleyecek
ağzına iliştirdiği tebessümü ile
"merhaba" diyecek
yine söz girecek aramızda
sevğime, yüreğime, memleketime
uzak o yabancı dil
girecek aramıza
MÜRSEL ASLAN

AMED
Çıldırılmış karga çığlıklarındaki gizem sende
kalsın
İki kaşının altındaki kara burçlarından öperek
Senden gidiyorum Diyarbakir

El değmemiş neren kaldı neren sade
Kimsesizlerin kimsesi olmuş Ben u Sen
Ama Hançep ek benim gibi asude
Kim bilir kaç gelinlik kız işledi seni gergefinde
Kaç şairin şirine konu oldun

Ve kaç ressamın fırçası kırıldı bu uğurda
Şimdilerde Gavur Mahallesi yanıyor muş
Artık yağmur yağmıyor
Yangılar çıkıyor mu Arapşeyh'te
Hanzele'de çamaşır yıkanmıyor mu?

Söylesene Diyarbakir
Senin için kaç can , can verdi
Kaç babayığit, kaç atlı
Boşa mı şehit düştü uğruna Süleyman
Dört Ayaklı Minaren topallıyor artık
Kaç yetimin yüreği buz tutar sokaklarında
Kalamam Diyarbakir kalamam
Parkta ölümlü oynarken , parçalanırken
çocuklar duraklarında
Ofis'te ava çıkarken sırtlanlar
Bağışla Diyarbakir, korkutuyorsun artık beni
Bağlar'da meşruların işlediği faili meçhuller
Leş yiyicilerle dolmuş baksana Hevsel
Mardinkapı şen olmaz ,dibi değirmen olmaz
mı
Leylek bahçesine leylekler konmazmı ben gid-
ince,
Hıh
Kimse fark etmez zaten yokluğumu
Yaşamaya gidiyorum Diyarbakir
Sende yaşayamadığım özgürlüğümü

Farzet üşüyen ellerimi ısıtıp hiç çay içmedim
Gaziköşkü'nde
Hiç yürümedim Dağkapı'da el ele
Kırklar dağında Dicleye - hiç mehtaba
çıkmadım farzet
Diyarbakir; titreyen dudaklarım da
Yarım kalan bir şiir olarak kalacakmış
Arkamdan kal gitme diyerek birimi var
Yada dostlarım mı var arkamdan ağılayacak
Benim bu feryadımı duymazmışın
Yer gök hep uyumuş sen uyumazmışın
Bu ne gurur, hala dimdik göğze yükseliyor
surların

Sormazsın da biliyorum nereye gidiyorsun diye
Bari arkamdan sislî gözlerle sen el sall
Fiskaya
Ara sıra selam yollar mektup atarım
Yüreğimin köşesinden bulursam bir pul
Ben sende yaşayamadım sen içimde yaşa
Diyarbakir
Ümit ECE / 16.09.2006

ŞİZOFRENİK BİR AŞKIN HİKAYESİ
Geceler çıkmıyor sabaha
Dışarıda bardaktan boşanırcasına yağan bir
yağmur
Sen ve aynadaki kırık yüzün
Usul usul işleniyorsun tekrar yüreğime
yine dengeler değişiyor
Seni unutacağım derken,yine aşkın büyüyor
benimle
yine sen kazanıyor,galip geliyorsun bana
Yüzyılın işkencesi,yüzyılın sendromu bu...
Seni unuttum derken,yine aşık oluyorum sana
ve unutamadığım gözlerine...
Reşit - Ş.URFA

GÖMÜT
Geçmiş, bir gömütlük gibi yitirdiği aşklarını
saklıyordu. Belirsiz yüzler, belleğinden silin-
miş sesler, isimler adsızdı. Kalbi yeterince
kanamış;bir kadın eliyle kendini onarmayı
arzuluyordu artık. Kendisiyle başbaşa kaldığı
anlarda zorunlu bir yalnızlık ile sıkılıyor, bir
topluluk içindeyse eğer gözleri bir çift güzel
göz arıyordu. Yaşanan acılara inat bir efsane
olın aşka sarılmayı tüm bedeniyile istiyordu.
Belki şairin ülkesini eşkisine nazaran daha çok
ziyaret ediş bu yüzdendi. Aşk belkide sırrını
esin periferilerinin ney'inden şairlere
fısıldamıştır. Sırta vakıf olmayanlar onu güzel
bir masal olarak dinleyecekler. Aşkı tüm
derinliğiyle yaşayamayacaklardı.
Günlerce belkide binlercesini okudu.
Mecazların kapılarını aralamaya çalıştı. Artık
çaresizlik ve iç sıkıntısıyla kendine gelip " ben
ne yapıyorum" dedi bu ne yaptığına anlam
veremeyenin sesiydi. Köşeye sıkışmış bir ked
gibi çırpınırcasına ona dr gelen sokaklar boyu
yürüdü. nefesi daralıyor, sıkıntısı göğsünü
dağlıyordu.
"hayati bir sağmalıktan ibaret olan ben, ne
yapıyorum. böyle yazılmasını istemedim
yazgımın"

("Bunu herkes kendine bazen sorar, yalnız sen
zor anlar yaşamıyorsun. Şu anda senin öykünü
yazmakta olan bende yitirdiklerime ağlıyor, ve
beni sevmeyenlere küfür ediyorum, tek üzgün
olan sen değilsin anla ve ağlama.")
Derin bir nefes aldı. Geç olmuştu ve ertesi gün
ise gitmesi gerekiyordu. Evin yolunu tuttu.
ERKAN KÜÇÜK

Seven Sister's Street'te Bir Gün
Yedi bacılar sokağında hiç bir bacı yok!
Acı bir keman sesi yankılanır,
gül yaprağı yavaş yavaş Çinli Kız'ın...
İçimde korkunç bir boşluk var.
Ülkem kadar uzak, ülkem kadar derin
Londra'da lordlar, leydiler
ve birde ayıp olmasın diye yabancı(lar)
Çarşıya gerilmiş İsa'yı beklemektel.
Oysa şimdi İsa
alkol, sperm ve parfüm sarhoşluğuyla
kızların diri göğüsleri arasında sallanmakta!
Bense sevdamı sol memesinin altında birik-
tiren
Bir Kürt genciyle şarap içmekteyim(!).
Düşlerini döverecek severken
yine dünden kalan
yarım yamalak aşk kırınımlarını topluyor
cöppüler
ve yeni sevda parçaları çalınır, çalınır Oxford
Street'de!
Ben ise dövülerek yüreğime nakış nakış işlenen
o deniz aşırı sevdamı ve uğruna nice acılar
çektğim
Sevdamin gizli gizli gözlerinden öptüm.
Ve içimdeki Kürt beni döverken taktım koluma
iki acı Kürt Stranı'nı.

Ustelik sigaramda yok bu modern kente!
Simdi gidiyorum, tutsaklığın ve köleliğin
yüzüne tükürerek,
kollarımda iki Kürt şarkısı Sıpan û Xecê.
Ve sırtından ihanet hançeri yiyen bir iskoç
şarkısının yarasını
öptüm.
Elden ele dolaşan ve ihanete bulaşmayan,
Marry'mın O kutsal olan özgürlük abidesi,
Ve kanla işlenen o Kızıl Mendil nerede?
Gidiyorum kulaklarımda, ciğerleri sökülün
William Wolles'in
"Freedom" çığlıkları ve ensemde dağlarının
nefesi.
Öldürecek, beni bu ay ışığında bulut
dudağındaki kaval sesi
Erzurumda "kestiler yolunu" türküsü hala
söylenir benim coğrafyamda.
Ve dönüyor bakıyorum ki bütün kurnazlık
güdülerini yitiren,
aylak bir tilki gezerken binlerce insan
arasında,
Ve bir zenci, kendi rengiyle tarih sayfalarına
kusmakta.
Ben ise bir martı sesiyile tutuşturdu kendimi,
O deniz dalgalarını gözlerinde taşıyan İngiliz
Kız'ın gözünde.
Karşımda karni şiş, kafası boş, bir lord otur-
makta.
Lordum!
Beni tanıdın mı? Diye sordum.
Ben özgürlüğüme
Rus ruleti oynayan
bir Kürdüm.
Azad AYYILDIRIM / 23-12-2002, Londra

SESLENİŞ
Ateş küllendi
Gün karanlığa devrildi
çekiğe sürülerine
teslim ettik
verimli tarlalarımızı.
çorak toprakların
çorak yürekleri kaldı bize

Yerin ve göğün tanrılarına seslendik
kaybolan geleceğim için
bulutlar ardındaki
güneşe seslendik
Aden bahçesinde
verilen sözler için...
Serhat ÖZCAN - 2006

ABONE FORMU

Yurtiçi: 60 YTL / Yıl
Avrupa: 75 Euro / Yıl
ABD ve Uzakdoğu: 100 Dolar / Yıl

ADI SOYADI

ADRES

E-MAIL

TEL İŞ

TEL EV

TEL GSM

ÖDEME YAPABİLECEĞİNİZ BANKA HESAP NO.LARI

TL:.....T.C. Ziraat Bankası Şirinevler Şb.
Ronak Kültür A.Ş. 435 276 89 - 5001
DOLAR:.....T.C. Ziraat Bankası Şirinevler Şb.
Ronak Kültür A.Ş. 435 276 89 - 5002
EURO:.....T.C. Ziraat Bankası Şirinevler Şb.
Ronak Kültür A.Ş. 435 276 89 - 5003

Formu doldurduktan sonra **0212 451 53 68**
no.lu faks gönderebilirsiniz.
Mektup ile ulaşmak isteyenler için adresimiz:

ESMER DERGİSİ

Bahçelievler, Mahmutbey Yolu, Meriç Sok.
No.: 28 Kat: 5 Şirinevler, 34212 İstanbul
Tlf.: +90 212 451 53 05 Faks: +90 212 451 53 68
abone@esmerdergisi.com

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Esmer'i ESMER yapan nedir?

- Acaba nedir nedir?
- Bisküvi denince akla...
- Tamam şimdi buldum
- Hemen onun adı gelir:
- Açız laaaannnn...

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Esmer'i ESMER yapan damarlarındaki asıl kandır. Kanko. Bu kan o kadar asildir ki, diğer kanlar gibi dolaşmak yerine durur, atar damar, toplar damar gibi pompa olayına girmez, kalpte yeri vardır onun.

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Esmer kadın erkek, genç yaşlı, çoluk çocuk, ana avrat düz olunca böyle oldu.

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Esmer'de yayınlanan bütün işlerin ortak bilinçte olması, Esmer'i benzerleri olan Marie Clare, Formsante, Cosmopolitan ve Tan gibi dergilerle mukayese edilemeyecek bir yükselişe götürdü.

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Esmer Türkiye'deki Kürtlerle, Kürdistan'daki Kürtleri birleştirme gibi bir amaca hizmet ediyor.

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Esmer'i ESMER yapan, kolanın içinde de bulunan maddedir. O maddeyi de dünyada sadece üç kişi biliyor. Biri Kürt, biri Laz, biri de gaz yapıyo insan içince... Ama rahatlatıyo sonra...

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Esmer'i Esmer yapan, her Esmer'in başka bir Esmer yapacağı anlamına gelmiyor.

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Esmer'de her gün bıkmadan yenilen otlu peynirdir.

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Esmer'in en Esmer'i tarafından atılan firçalardır.

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Kara gözlü olmasıdır, delikanlı olmasıdır, yiğit olmasıdır... Rakıyı fondıpleyin, cigara sarmasıdır. Kaçak çay ile şarabı karıştırmasıdır. Ne mide var be arkadaş, yuh yani!

Esmer'i ESMER yapan nedir?

İcabında çok romantik olmasıdır... Saygılar abla...

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Aşkır... O aşk ki mecnunu delirtti, Ferhat'a dağlara deldirtti, Kerem'e acayıp şeyler yaptı, Zin'i öldürttü, Yusuf'u kuyuya gönderdi... (İyi de bize niye hiç gelmiyor ki bu aşk?)

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Harbiliğidir. Sözü nü sakınmamasıdır. Yakında iyileşecek yine çenesi, merak etmeyin.

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Beyazlarında arasında bir ESMER olmasıdır. Oraya gidip, "Diyarbakır paytexte lele, Diyarbakır paytexte" diye türkü söylemesidir. (Lan yıllarca TRT'de kimse niye uyanmadı da, bu türküyle halaylar çekildi, paytexte ne demek TRT Kürtçe servisi?)

Ehe cheeee...Ehe)

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Güzelliğidir... Sımsiyah saçları, upuzun boyu, zarif bir bedeni, kapkara gözleri, yanağında beni, kiraz gibi dudakları, al al yanakları var lan... Niye bu kadar seviyoruz sanıyorsunuz manyaklar?

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Bir sürü söz verip, sonra bu sözlerin altında ezilmesidir. Ama bişi söyliyim mi sözünde duruyor bu ESMER, ama biraz geç duruyor. İdare edin.

Çavreş: Yakında geliyor.

Mehmed Uzun Konferansı: Yakında oluyor.

Cıwan ile Hülya konseri: Aralıkta.

Diyarbakır'a toplu gidış: Konferanstan sonra.

Esmer'i ESMER yapan nedir?

Diyarbakır paytexte lele, Diyarbakır paytexte... Tey, tey, tey.

EKİM AYI NOTLARI

--- Eylül bitti... Aşk olamadık, sahilde, rüzgârda romantik adam rolleri kestik, yine de kimse yemedi. Üşüttük, hasta olduk.

--- "Ekim su gibi gelip geçti. Bir de baktık ki, üçüncü yaşımıza doğru gidiyoruz. Hayat ne kısa di mi? Koskoca 3 yıl, ne çabuk ve ne güzel gitti sizinle. Güzel bir dergi yaptık sevdiniz, yanlış yaptık sevdiniz, yanlış yazdık sevdiniz, kötü bastık sevdiniz, her şeye rağmen her gün çoğaldınız, tirajımıza tiraj kattınız, bizi şımarttınız..." diye düşünüyorduk ki; akıllandık. Gözlerimiz açıldı, böyle böyle yapa yapa, böyle böyle konuşa konuşa, böyle böyle diye diye iki yıl, gece gündüz çalıştırdınız bizi...

--- Şef editörümüzün ayakları şişti her ay.

--- Normal editörlerimiz perişan oldu, biri delirdi, biri emekli oldu, birini vurduk, biri melankoliye bağladı, biri şizofren oldu, biri Dersimli oldu, biri namus cinayetine kurban gitti, biri şöhret oldu...

--- Şimdi bir saniye... En önemli konuya geldik. Ekim sayımızda kimseden özür dilemiyoruz arkadaş... Ne okurumuzdan, ne yazarımızdan, ne sevgimizden, ne anne babamızdan, ne dedemizden... Yeter yahu, her ay her ay özür dile, özür dile... Ayıp ama... Cillop gibi bir Ekim sayısı hazırladık, o yüzden özür mözür yok... Oh ne rahatmış ya böyle insanın ve derginin özür borcunun olmaması... Biraz nakit borcumuz var ama sizinle bir ilgisi yok onun! Hadi çav! Xatirê we!

Şekil A'da yazarımız Can Dündar, Nazan Üncel, yengemiz Gülten Kaya ve Nobel ödüllü ustamız Orhan Pamuk'u birarada görüyorsunuz... Peki neredeler? Ahmet Kaya albümünün tanıtım galasındalar... Eeee? E'si var mı olm, gelecek ay ki ESMER'i şimdiden ayırtın bayilerde... Ahmet Kaya geri dönüyor!

YOKLAMA DEFTERİ

Ahmet Erhan; Hasta; Ahmet Ümit; Burada; A. Ertan Mısırlı; - İzinli; Abidin Panlı; ; Burada; Ahmet Kahraman; - Burada; Ahmet Tular; - Burada; Akif Kurtuluş; - Kaçak; Ali Nesin; - Burada; Altay Martı-Tatilde; Aslı Erdoğan-İzinli; A. Kadir Konuksever; - Burada; Ayhan Şahin; - Burada; Barış Mutlu; Burada; Berna Şahin-Beklemede; Betül Tarıman; - Burada; Bijen Subrab; - Burada; Cezmi Ersöz; Burada; Cihan Oğuz; Burada; Coşkun Aral; Çin'de; Cüneyt Özdemir-Haberde; Dicle Anter-Küs; Enver Özkahraman; Burada; Enver Sezgin; Burada; Evrim Alataş; Burada; Eylül N. Geroğlu-tvlerde; Fadil Öztürk; İzinli; Ferzende Kaya; Burada; Feyza Hepçilingirler; Burada; Firat Ceweri; Burada; Gülseli İnal; İzinli; Halim Bahadır; İzinli; Hasip Kaplan; Burada; Haydar Ergülen-Ses yok; Halil İncesu; - Burada; Hüseyin Alemdar-Gelecek ay geliyor; İlyas Orak-Yedek kulübesinde; İmam Cici; Burada; İsmail Beşikçi; Burada; Kemal Varol; Burada; Küçük İskender; İzinli; Lale Müldür; İzinli; M. Ali İzmir; Emekli oldu; Mehmed Uzun - Çok yakında aramızda; Mehmet Esen İzinli; Metin Kaygalak; İzinli; Muhammed Çakıral; İzinli; Muhsin Kızılkaya; Burada; Müslim Çelik; - Burada; Müslüm Yücel; - Burada; Mehmet Zahir; - Burada; Namık Kuyumcu; - İzinli; Neşe Yaşın; Kıbrıs'ta; Nihat Kaya; - Van'da; Nihat Zıylan; - Geliyor; Orhan Aklaya - İzinli; Orhan Pamuk; - Nobel aldı abii. Anaaa... Pelin Batu; Burada; Ragıp Duran; Burada; Reis Çelik; Burada; Reyhan Alaç Çiçek; Yıllık iznini kullanıyor; Rohat Alakom; - İzinli; Sayım Çınar; - Burada; Safa Fersal; - Gelecek ay; Salih Bolat; İzinli; Salih Kevirbirli; - İzinli; Sellim Temo; - Burada; Selma Ağabeyoğlu; Burada; Sunay Akın; - Burada; Şerafettin Kaya; Burada; Şeyhmus Diken; Burada; Tayfun Atay; - Burada; Tim Davis; - Kafa iznini kullanıyor; Tuna Kiremitçi; - Tezkere aldı ama dinleniyor; Vedat Özdemiroğlu; - İzinli; Vedat Türkali; - Dinleniyor; Yaşar Kemal; - Dinleniyor; Yekta Kılıç; - İzinli; Yelda Karataş; - Burada; Yılmaz Erdoğan; - İzinli; Yılmaz Odabaşı; - Burada; Yusuf Hayaloğlu; -Gelmek üzere.

**FARKLI DÜŞÜNENLER;
FARKLI OLANA SAYGI
GÖSTERENLER
KENDİ SESLERİNİ
"YAŞAM RADYO"DA BULUYOR!**

Cumhuriyet tarihinin en kapsamlı Kürtçe, Ermenice, Rumca ve Lazca programları ilk kez Yaşam Radyo'da!

Yaşam Radyo;

Özgür, demokratik ve çağdaş bir yayın anlayışını benimser. Hak ve özgürlüklerin tarafında, sevgi, saygı ve eşitliğin olduğu her yerdedir... Tarihsel ve doğal çevrenin korunmasından yana ve insan haklarına saygılı bir yayın anlayışı izler.

Programlarıyla hayatı sorgular, gerçeği ve doğruyu arar, eğlendirirken, bilgilendirir, bilgilendirirken düşündürür. Tüm kültürlerin seslerine ve müziklerine yer verir, kültürleri yaşatmaya, varlıklarını yansıtmaya çalışır; renkleri soldurmaz, yüzleri ve gönülleri gülümseten bir yayın anlayışı taşır. Aynı gökyüzü altında farklı ezgiler buluşturur.

**87.5
YAŞAM
RADYO**

**YALNIZ DEĞİLSİNİZ
YAŞAM RADYO VAR**

www.yasamradyo.com.tr

popüler kültür
Esmer

SAYI: 23 - KASIM 2006

Yayıncı: **RONAK KÜLTÜR A.Ş.** İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni: **FERZİNDE KAYA**

Yazı İşleri: **REYHAN ALAÇ ÇİÇEK, ŞERAFETTİN KAYA, REWHAT, EYLÜL N. GEROĞLU** Sorumlu Yazı İşleri Müd.: **YUSUF ARGUN**

Yayın Danışmanları: **MUHSİN KIZILKAYA, AHMET TULGAR** İnternet Editörü: **M. CAN TOPRAK** Satış ve Paz.: **ALİ YAMAN - HALİM KAYA**

Adres: **Mahmutbey Yolu Meriç Sok. No: 28 Kat: 5 Şirinevler - Bahçelievler - İSTANBUL** Tel: **0 (212) 451 53 05** Faks: **0 (212) 451 53 68**

Baskı: **BRADA BASKI TES.: 0 212 880 24 54** Dağıtım: **MERKEZ DAĞITIM PAZARLAMA** ISSN **1305 340X** Yayın Türü: **Yerel, süreli, aylık.**

NEMRUTUN ÇOCUKLARI

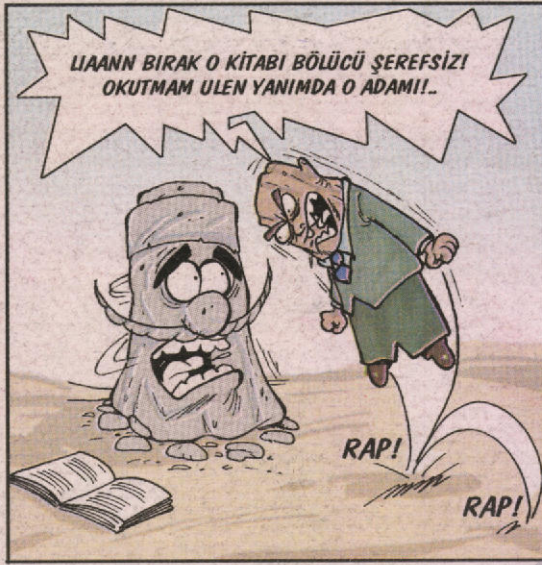
imam cici
imamcici@hotmail.com

OKUMADIM AMA YAZAR FALAN DEĞİL O' DIYEN ADAMI!

NE OKİYİN LA ENTEL?

ORHAN PAMUĞUN SON KİTABINI OKİYİM...

LİAANN BIRAK O KİTABI BÖLÜCÜ ŞEREFSİZİ OKUTMAM ULEN YANIMDA O ADAMI!

RAP!

RAP!

İHHH! AHHI ULE NEYLE SALDIRDI BANA O QAVAT?

ELİNDEBİ ŞE YOKTU. KAFA ATTİ SAA OXUMI..

MA EYLEYSE NİYE HER TARAFIM KIYMİK İÇİNDE? AHHI!

Bİ NOBELİ PAMUK NU AĞIRDIR Bİ KÖ TAŞ MI?

AA LA BU YAŁÇIN KÜÇÜK DEĞİL Mİ?

AA. O VALLA? ORHAN PAMUK ABE NOBEL ALDI NE DİYİSİN BU KONUDA?

O KIRMIZI ATKIYLA BENİM ADIM DA KIRMIZI MESAJI VERİYO OLMAYASIN?

ÜHÜH HÜ PİS SABETAYCILARI! BUNU YANINIZA BIRAKMIYIÇAM, SİZİN HER Bİ ŞEYİNİZ AÇIĞA ÇIKARICAM, PAMUK KADAR TAŞ DÜŞSÜN KAFANIZA ÜHÜ HÜ HÜ!

LAN BUNUN KALPAĞINDAN Bİ ŞEYLER DÜŞTÜ, NE LAN ONLAR? ALTIN MI?

AAA! Bİ SÜRÜ NOBEL YAPMIŞ KENDİNE. YAZIK LAN!

BAH HELE GERÇEK ALTIN MI?

MÜDÜRÜME PAMUK OKUDUĞUNU SÖYLEMEYİNİ

DAYAĞI YEYİNCE AKILLANMIŞIN BAKİYEM ŞU ÇILGIN TÜRKLER OKİYİN HA?

YOH BEI DAYAK YEMEM ARTIK AMA...

PAMUĞUMU DA OKURUM. ARASINA KARA KİTABI KOYDUM ONU OKİYİM!

KIYMİK İYİ GELDİ BAH SANA KAFAN ÇALIŞMAYA BAŞLADI EHE HE!..

E O KİTAP NASIL HAVADA DURUYO OXUM?

E HAFİF KİTAP ABİ!

HANGİSİ? KİMSENİN ANLAMADIĞI KARA KİTAP MI? DIŞINDAKİ KAMUFLAJ KİTAP MI?

TAŞ TANRI İMAMIN DÖNÜŞÜ...

?? NERDEYİM LAN BEN? HER TARAFIM TUTULMUŞ GİBİ KASKATI İHHH?

HİAAAAA!!

VAR MI LAN EYLE BAŞLAYIP BIRAKMAK?

BAĞIRMA ULEN TERES?

BİZİ ÇİZMEYİ NİYE BIRAKTIN LEN QIBRAK?

KENDİNİ ÇİZMEKTEN MADEM BU KADAR HOŞLANIYIN BUNDAN BEYLE BİZİMLEŞİN AĞAI SIKIYSA ÇİZME ARTIK BİZİ TAAMMI ULEN?

TİHAM!

TAŞ ÇİZE ÇİZE TAŞ GİBİ ÇİZER OLDU EHE HE HE!..

ALLAHIM BIRAKMAK İSTİYORUM. ÜHÜ HÜ

HÜAAAA!.. YENİ Bİ TANRI KAFASI DAHAİ NASIL OLUR NASIL??..